

The Project Gutenberg eBook of Lumikenttien tytär: Romaani, by Jack London

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lumikenttien tytär: Romaani

Author: Jack London

Translator: Aune Tudeer

Release date: January 16, 2015 [EBook #47983]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUMIKENTTIEN TYTÄR: ROMAANI ***

Produced by Juhani Kärkkäinen and Tapio Riikonen

LUMIKENTTIEN TYTÄR

Romaani

Kirj.

JACK LONDON

Suomentanut Aune Tudeer

Otava, Helsinki, 1917.

ENSIMMÄINEN LUKU.

"Kaikki kunnossa, miss Welse, mutta valitettavasti emme voi antaa käytettäväksenne yhtään laivan

veneistä."

Frona Welse nousi reippaasti paikaltaan ja tuli ensimmäisen perämiehen luo.

"Meillä on niin tulinen kiire", tämä selitti, "ja kullanetsijät ovat arkaa lastia, ainakin —."

"Ymmärrän kyllä", keskeytti Frona, "ja minäkin käyttäydyn aivan kuin olisin samanlainen. Olen todella hyvin pahoillani siitä, että tuotan teille vaivaa, mutta — mutta —" Hän käännähti äkkiä toisaalle ja viittasi rantaan päin. "Näettekö tuon suuren hirsimajan tuolla männikön ja joen välillä? Olen siellä syntynyt."

"Taitaisipa itsellänikin teidän sijassanne olla kiire maihin", murahti perämies myötätuntoisesti ja ohjasi tyttöä eteenpäin täpö täydellä laivankannella.

Kaikki olivat toistensa tiellä, eikä joukossa ollut ainoatakaan, joka ei olisi julistanut sitä täyttä kurkkua lähimmäisilleen. Tuhatkunta kullanetsijää vaati meluten, että heidän kapineensa oli viipymättä saatettava maihin. Kaikki kannen aukot ammottivat, ja vinkuvat nostokoneet toivat lastiruuman syvyyksistä lakkaamatta sekalaista matkatavaraa päivänvaloon. Höyrylaivan kummallakin puolella oli riveittäin tasapohjaisia veneitä, joihin tavarat laivasta laskettiin, ja jokaisessa näistä joukko miehiä hääri otsansa hiessä, hyökkäsi matkakapineitten kimppuun ja viskeli myttyjä ja arkkuja sinne tänne vimmatusti etsien. Kannella olevat miehet heiluttivat rahtiseteleitään ja huusivat alhaalla työskenteleville. Joskus kaksi tai kolme henkilöä tunsu saman kapineen omakseen, ja aika tora syntyi. Rahtisetelien erilaiset merkit, "kaksi ympyrää" ja "ympyrä ja piste", antoivat aihetta loppumattomiin kinasteluihin — yhdelle sahalle ilmaantui tusinan verran "oikeita" omistajia.

"Lastinpurkaja väittää tulevansa hulluksi", sanoi ensimmäinen perämies auttaessaan Frona Welseä laskuportaita alas, "ja hänen apulaisensa ovat jättäneet lastin järjestämättömänä matkustajien haltuun ja luopuneet työstään. Mutta meidän ei sittenkään ole käynyt niin hullusti kuin *Betlehemin tähden*", hän rauhoittaen jatkoi osoittaen höyrylaivaa, joka oli ankkurissa neljännesmailin matkan päässä. "Puolet sen matkustajista ovat hankkineet kuormahevokset kulkeakseen Skaguayn ja White Passin kautta, ja toiset puolet aikovat vaelttaa Chilootin tietä. Siksi siellä on täysi kapina, eikä mitään voida tehdä."

"Hei, hei, te sieltä tännepäin!" hän samassa huusi tarkoittaen Whitehallin-venettä, joka varovaisesti risteili kauempana yrittämättä tunkeutua keskelle yleistä sekamelskaa.

Pieni vene, joka sankarillisesti laahasi perässään suurta kuorma-alusta, yritti tulla väliin, mutta Whitehallin-veneeseen soutaja pääsi muutamin rivakoin vedoin sen keulan ohi ja oli juuri selviytymäisillään, kun hän äkkiä onnettomuudekseen takertui soudussaan. Vene pyörähti ympäri ja pysähtyi.

"Varokaa!" huusi ensimmäinen perämies.

Kaksi seitsemänkymmenen jalan kanoottia, lastinaan matkatavaroita, kullanetsijöitä ja intiaaneja, lähestyi täysin purjein vastakkaiselta suunnalta. Toinen niistä teki äkkikäännöksen purkamislaituria kohti, mutta toinen painoi Whitehallin-veneeseen kuorma-alusta vasten. Soutaja oli ajoissa irroittanut aironsa, mutta hänen pieni purtensa natisi ankarasta paineesta ja oli musertumaisillaan. Mies nousi tuhdoltaan ja tuomitsi lyhyesti ja pontevasti kaikki kanoottimiehet ja kuorma-alusten kuljettajat ikuiseen kadotukseen. Eräs kuormaveneen miehistä kurottautui laidan yli ja kaatoi hänen niskaansa käheän ja äkäisen kirousten tulvan, ja sekä valkoioiset että intiaanit nauroivat pilkallisesti kanootissaan.

"Pois tieltä!" huusi eräs heistä, "ettekö te osaa soutaa?"

Soutumiehen nyrkki osui keskelle moittijan suuta ja lennätti tämän puolipyöräyksissä takaperin tavarakasan keskelle. Mutta ärsytetty mies ei tyytynyt näin ylimalkaiseen mielenosoitukseen, vaan ryhtyi käyttämään nyrkkiään toisenkin aluksen miehiä vastaan. Häntä lähinnä oleva kaivosmies riuhtoi kiivaasti revolveriaan, joka oli takertunut kiiltävään nahkakoteloon, sillä välin kun hänen venekumppaninsa nauraen odottivat, miten asia päättyisi. Mutta kanootti oli jälleen liikkeellä, ja perämiehenä oleva intiaani löi soutumiestä melansa lappeella rintaan, niin että tämä keikahti takaperin veneensä pohjalle.

Kirousten ja pilkkasanojen sadellessa ja väkivallantekojen ja kuolemanvaaran uhatessa ensimmäinen perämies oli salaa heittänyt silmäyksensä vieressään seisovaan tyttöön. Hän oli odottanut näkevänsä pelokkaat ja kauhistuneet neidonkasvot eikä ollut ensinkään valmistautunut siihen vilkkaaseen, syvää mielenkiintoa osoittavaan ilmeeseen, jonka hänen katseensa kohtasi.

"Olen pahoillani", hän alkoi.

Mutta tyttö keskeytti hänet äkkiä melkein kuin olisi loukkaantunut siitä, että häntä häirittiin. "Ei, ei suinkaan", hän sanoi. "Minä nautin siitä kaikesta. Mutta kyllä oli onni, että tuon miehen revolveri ei irtautunut. Jos se olisi —."

"Teidän maihinpääsynne olisi viivästynyt." Ensimmäinen perämies naurahti tyytyväisenä hienotunteisuuteensa.

"Tuo mies on ensiluokan rosvo", hän jatkoi osoittaen soutajaa, joka taas oli saanut aironsa veteen ja meloi venettään laivan kylkeen. "Hän suostui soutamaan teidät maihin vain kahdestakymmenestä dollarista. Sanoi, että maksu olisi kaksikymmentäviisi dollaria, jos te olisitte mies. Hän on merirosvo, muistakaa minun sanani, ja kuolee kerran varmasti hirressä. Kaksikymmentä dollaria puolen tunnin työstä! Ajatelkaahan!"

"Älkää te siinä puhuko roskaa", varoitti merirosvoksi mainittu pysäyttäen kömpelösti veneensä laivan viereen ja pudottaen toisen aironsa veteen. "Teidän asianne ei ole haukkua ihmisiä", hän lisäsi äreästi vääntäen paidanhihaansa, joka airon pudotessa oli kastunut läpimäräksi.

"Teillä on hyvät korvat", alkoi perämies.

"Ja nyrkki valmiina lyömään", toinen tokaisi.

"Niin, ja kieli vastaamaan."

"Niitä tarvitaan minun ammatissani. Miten ihmeessä sitä muuten tulisi toimeen teidän kanssanne, senkin lurjukset. Vai että minäkö tässä olisin merirosvo, häh? Entäs te sitten tuhansine matkustajinenne, jotka ovat sullotut kuin sardiinit laatikkoon? Kiskotte niiltä ensi luokan lipunhinnan kaksin kerroin ja annatte kelvotonta ruokaa ja makuupaikat, jotka eivät kelpaisi sioillekaan. Ja sitten minä muka olisin merirosvo!"

Muuan punanaamainen mies pisti päänsä laivan rintanojan yli ja alkoi täyttää kurkkua huutaa:

"Minä tahdon saada tavarani maihin! Tulkaa tänne ylös, mr Thurston! Nyt heti paikalla! Täällä minulla on viisikymmentä hevosparkaa, jotka syövät toisiltaan päät tässä teidän saastaisessa koirankopissanne, ja sen minä sanon, ettei teidän käy hyvin, jos ette pidä huolta siitä, että ne tulevat maihin nyt heti! Minulta menee joka päivä hukkaan tuhat dollaria, ja sitä minä en siedä! Kuuletteko, minä en siedä sitä! Te olette nylkeneet minua kaikilla mahdollisilla ja mahdottomilla tavoilla aina siitä hetkestä asti, jolloin lähditte Seattlestä, ja minä vannon helvetin portin saranoitten kautta, etten aio kauempaa kärsiä tätä. Minä saatan tämän teidän yhtiönne perikatoon, niin totta kuin nimeni on Thad Ferguson! Kuuletteko, mitä minä sanon? Minä olen Thad Ferguson, ja jos te nyt heti tulette tänne, niin ette tule sekuntiakaan liian aikaisin! Kuuletteko?"

Mr Thurston sai kädenliikkeellä punanaamaisen miehen rauhoittumaan ja kääntyi tytön puoleen. "Saattaisin teidät hyvin mielelläni maihin ja varastuhuoneelle asti, mutta näettehän, millainen työnpaljous meillä täällä on. Hyvästi nyt ja onnellista matkaa! Lähetän heti pari miestä pitämään huolta tavaroistanne. Vakuutan teille, että löydätte ne varastuhuoneelta huomisaamuna."

Tyttö tarttui kevyesti hänen käteensä ja astui veneeseen. Se kallistui äkkiä hänen painostaan, ja vesi, jota monesta reiästä tulvi sisään, nousi perässä pohjalautojen yli ja kasteli hänen kengänvartensa, mutta hän ei ollut siitä millänsäkään, istuutui vain perätuhdolle ja veti jalat alleen.

"Seis, mies!" huusi ensimmäinen perämies. "Tästä ei tule mitään, miss Welse! Tulkaa takaisin, niin minä pidän huolta siitä, että saatte laivasta veneen niin pian kuin mahdollista."

"Menkää hiiteen, te siitä", ärähti soutaja vastaukseksi työntäen venettä irti laivasta. "Yrittäkääpäs vain!" hän uhkasi.

Mr Thurston tarttui lujasti veneen laitaan, mutta sai ritarillisuutensa palkaksi rivakan sivalluksen rystyilleen soutajan airon lappeesta. Silloin hän unohti sekä oman arvonsa että miss Welsen ja kiroili kiroilemistaan aivan vimmatusti.

"Rohkenenpa sanoa, että meidän jäähyväisemme olisivat voineet olla hiukan arvokkaammat", huudahti tyttö, ja hänen naurunsa karehti aalloilla.

"Tuhat tulimmaista", lausui perämies hiljaa itsekseen kohottaen kohteliaasti lakkiaan, "sepä vasta oli nainen se!" Ja hänet valtasi äkillinen näläntunne, kaipuu saada alati katsoa Frona Welsen harmaisiin silmiin. Hän ei eritellyt tunnettaan eikä tiennyt sen syytä, hän tiesi vain, että hän tuon naisen seurassa voisi kulkea maailman ääriin. Hän tunsu vastenmielisyyttä ammattiaan kohtaan, ja häntä halutti jättää kaikki ja lähteä Klondykeen, jonne Frona Welse oli matkalla. Mutta samassa hän katsahti ylöspäin pitkin laivan ulkonevaa kylkeä, näki Thad Fergusonin punaiset kasvot ja unohti unelman, johon hetkeksi

oli vaipunut.

* * * * *

Loiskis! Kourallinen vettä soutajan airosta, jonka käsitteleminen ei tälle näyttänyt olevan leikin asia, roiskahti tyttöä suoraan kasvoihin. "Toivon, ettette ole pahoillanne, miss", puolustautui syyllinen. "Minä teen parhaani, mutta se ei olekaan paljoa se."

"Siltäpä näyttää", vastasi tyttö hyväntahtoisesti.

"En minä tätä merta rakasta", virkkoi mies katkerasti, "mutta — jollakin kunniallisella tavalla minun täytyy ansaita vähän rahaa, ja tämä tuntui parhaalta. Jos minulla olisi ollut hituistakaan onnea, niin olisin nyt Klondyckessa. Kerron teille, kuinka minun kävi. Kadotin kaikki matkavarusteeni Windy Armin luona, puolimatassa, saatuani ne juuri onnellisesti solasta —"

Loiskis! Roiskis! Frona kuivasi veden silmistään ja pudistelihe sen valuessa pitkin hänen lämmintä selkäänsä.

"Te kyllä tulette toimeen", sanoi mies rohkaisten. "Te olette juuri oikeata lajia ja sovitte tähän maahan. Aiotteko perille asti?"

Tyttö nyökäytti iloisesti päätään.

"Niin, kyllä te tulette toimeen. Mutta kuten äsken sanoin, minä kadotin kapineeni ja palasin takaisin rannikolle matti kukkarossa uusia hankkimaan. Siksihän minä nyt kiskon tällä tapaa. Mutta ette kai ole vihainen siitä, että hinta on kohtuuton. En minä ole yhtään pahempi kuin muutkaan, miss, — se on varma. Ensin minun piti haalia kokoon sata dollaria saadakseni tämän kaukolorähjän, josta ei maksettaisi kymmentäkään Valloissa. Semmoiset hinnat täällä on kaikkialla. Tuolla ylempänä, Skaguayn tiellä, hevosenkengän naula vastaa arvossa tarkalleen neljännesdollaria. Mies tulee kapakkaan ja pyytää whiskyä. Se maksaa 1/2 dollaria. No niin, hän juo whiskyänsä, paiskaa pöytään kaksi naulaa ja on kuitti. Ei kukaan mukise vastaan; hevosenkengän nauhat ovat vaihtorahaa."

"Te mahdatte olla rohkea mies, kun uskallatte uudestaan lähteä sisämaahan sellaisten vastoinkäymisten jälkeen. Ettekö sanoisi minulle nimeänne? Ehkä me vielä tapaamme toisemme siellä!"

"Kuka? Minäkö? Niin, minä olen Del Bishop, kullankaivaja taikka pocket-miner, se on nähkääs erikoinen laji niitä; ja jos me joskus tapaamme toisemme, niin muistakaa, että minä antaisin teille vaikka viimeisen paitani — niin, minä tarkoitan viimeisen ruoanmuruseni."

"Kiitos", vastasi tyttö herttaisesti hymyillen, sillä hän piti siitä, mikä tuli suoraan sydäimestä.

Mies keskeytti soutunsa ja otti veneen pohjalta vedessä uiskentelevan tyhjän säilykepurkin.

"Kyllä olisi paras, jos te vähän ammentaisitte vettä", hän sanoi heittäen sen tytölle, "se vuotaa vielä pahemmin nyt sen pinnistyksen jälkeen."

Frona hymyili itsekseen, kääri hameensa ja ryhtyi työhön. Joka kumarrukselta taivaanrannan jäätikköhuippuiset vuoret nousivat ja laskivat kuin mahtavat aallonharjat. Silloin tällöin hän lepuutti selkäänsä ja katseli milloin liikkeen vilinää rannalla, jota he lähestyivät, milloin tuulensuojaista merenpoukamaa, jossa parikymmentä suurta höyrylaivaa oli ankkurissa. Kaikkien näiden ja rannan välillä risteili laumoittain tasapohjaisia kuormaveneitä, lotjia, kanootteja ja kaikenlaatuisia pikkualuksia lakkaamatta edestakaisin. Ihminen, mahtava työntekijä, tässä osoitti voimaansa vihamieliselle ympäristölle, ajatteli Frona, ja hänen mieleensä johtuivat mestarit, joiden ajatuksiin hän oli tutustunut oppitunneilla ja öisin omin päin lueskellessaan. Hän oli aikansa kypsynyt lapsi, jolla oli selvät käsitteet ulkomaailmasta ja sen ilmiöistä. Ja hän rakasti tätä maailmaa ja kunnioitti sitä syvästi.

Del Bishop oli joksikin aikaa vaiti syventynyt työhönsä ja katkaissut hiljaisuuden vain airojen loiskeella, mutta äkkiä hän näytti saaneen päähänpiston.

"Te ette ole sanonut minulle nimeänne", sanoi hän kohteliaasti.

"Nimeni on Welse", vastasi hänen seuralaisensa, "Frona Welse."

Miehen kasvoille levisi syvä kunnioitus, joka näytti kasvamisestaan kasvavan. "Oletteko — te — Frona — Welse —", lausui hän hitaasti. "Ei suinkaan Jakob Welse ole teidän isäukkonne?"

"On kyllä; minä olen Jakob Welsen tytär, nöyryn palvelijanne."

Soutaja työnsi huulensa pitkään, matalaan vihellykseen merkiksi siitä, että hän käsitti tilanteen, ja lakkasi soutamasta. "Istuutukaahan nyt äkkiä takaisin paikallenne ja ottakaa jalat pois vedestä",

komensi hän. "Ja antakaa se purkki tänne!"

"Enkö minä muka ammenna kyllin hyvin?" kysyi tyttö loukkaantuneena.

"Ky-yllä! Kyllä te sen hyvin teette, mutta — mutta — te olette —"

"Juuri sama kuin hetki sitten, kun ette tiennyt, kuka olen. Soutakaa nyt vain — se on teidän osuutenne työstä; minä kyllä pidän huolta omastani."

"Sen minä sanon, että te kyllä tulette toimeen", mutisi mies ihastuneena ja tarttui taas airoihin. "Ettäkö Jakob Welse on teidän isäukkonne! No se minun olisi pitänyt ymmärtää, totta totisesti!"

Heidän saapuessaan hiekkaniemekkeelle, jolle mitä erilaatuisimpia tavaroita oli kasattuna ja jolla ihmiset hyörivät ja pyörivät kuin mehiläiset keossaan, nuori tyttö pysähtyi kättelemään soutajaansa. Ja vaikkakaan Del Bishop ei ollut tottunut saamaan niin suurta kohteliaisuutta osakseen naisilta, joita hän oli palvellut, niin hänestä tuntui aivan luonnolliselta, että Jakob Welsen tytärtä häntä näin kohteli.

"Muistakaa, minun viimeinen ruoanmuruseni on teidän", vakuutti hän uudelleen yhä pidellen tyttöä kädestä.

"Ja viimeinen paitanne myös, älkää unohtako sitä!"

"Te olette aika velikululta", paukautti mies viimeisen kerran puristaen tytön kättä. "Se on varma se."

Fronan lyhyt hame ei mitenkään estänyt häntä vapaasti liikkumasta, ja hän huomasi iloiseksi yllätyksekseen, että hänen oli onnistunut vaihtaa kaupungin kivikatujen nopeatahtinen tepastelu siihen rauhalliseen kevyeseen käyntiin, joka niin hyvin soveltuu pitkille jalkamatkoille, mutta jonka oppiminen vaatii paljon vaivaa ja harjoitusta. Moni kullantekijä, joka tarkoin katseli hänen nilkkojaan ja harmaiden sääristimien verhoamia sääriään, yhtyi mielessään Del Bishopin arvosteluun. Ja moni katsahti häntä kasvoihin ja katsahti uudelleen, sillä hänen ilmeensä oli toverillisen suora ja hänen silmistään pilkahti hymynvälke, joka milloin tahansa, hänen kohdatessaan muita hymyileviä katseita, saattoi päästä valloilleen. Hänen hymyilynsä oli monivivahteinen — hilpeä tai myötätuntoinen, iloinen tai veitikkamainen — aina siitä riippuen, mikä sen aiheutti. Joskus loiste levisi koko hänen kasvoilleen, mutta tuo rehellisen ja suoran toverillisuuden ilme ei koskaan väistynyt niiltä.

Ja hänellä oli paljon hymyilemisen aihetta reippaasti astuessaan väkijoukon läpi hiekkaniemekkeen ja tasangon poikki sitä hirsimajaa kohti, jota hän oli osoittanut mr Thurstonille. Aika oli vierähtänyt taapäin, liikenne ja kuljetusvälineet olivat taas alkuperäisellä kannalla. Miehet, jotka eivät eläessään olleet kantaneet muuta kuin pieniä myttyjä, saivat nyt laahustaa raskaita kantamuksia. He eivät kulkeneet pää pystyssä, vaan kumarassa, pää riipuksissa. Jokaisen selkä oli kuormasatula, ja hihnat alkoivat hangata olkapäitä. Miehet hoipertelivat outojen taakkojensa alla, väsymys teki heidät kuin juopuneiksi, ja he horjuivat puoleen ja toiseen, kunnes päivä pimeni ja kantaja taakkoineen vaipui tiepuoleen. Toiset latasivat salaa riemuiten tavaransa kaksipyöräisille käsirattaille ja lähtivät iloisina matkaan, mutta ei aikaakaan, niin kivikkoinen tie esti heitä sillä keinoin jatkamasta matkaa. He pysähtyivät miettimään, miten Alaskassa olisi edullisinta pyrkiä eteenpäin, hylkäsivät rattaat, työnsivät ne takaisin rannikolle, missä joku äsken saapunut matkustaja maksoi heille niistä satumaisen hinnan. Ensikertalaiset, ns. arkajalat, joilla oli 10 naulan painosta Coltin revolvereja, patruunia ja metsästysveitsiä voissään, astelivat urheasti tietä ylöspäin, mutta hiipivät hiljaa takaisin ja viskasivat epätoivoissaan revolverit, patruunat ja veitset tiehensä. Läähättäen ja otsansa hiessä nämä Aatamin pojat kärsivät esi-isänsä synnin palkkaa.

Frona Welse tunsu epämääräistä mielipahaa nähdessään tämän valtavan kullanjanoisten miesten joukon, ja hänestä tuntui siltä, kuin nämä eteenpäin pyrkivät muukalaiset olisivat häväisseet tuota vanhaa tuttua maisemaa ja niitä tuhansia muistoja, joita siihen hänen mielessään liittyi. Vanhat rajakivetkin näyttivät niin ihmeellisen vierailta. Ne olivat samat eivätkä kuitenkaan olleet. Tällä ruohotasangolla, jolla hän lapsena oli leikkinyt ja pelästynyt omaa ääntään sen kaikuessa jäätiköltä toiselle, vaelsi nyt kymmenen tuhatta miestä lakkaamatta edestakaisin polkien hentoa kasvullisuutta jalkainsa alle ja ilkkuen suurta hiljaisuutta. Ja edempänä tiellä matkasi samoin kymmenen tuhatta miestä, jotka olivat kulkeneet tästä ohitse, ja Chilootin tuolla puolen taas saman verran. Ja takanapäin, pitkin koko saarien reunustamaa Alaskan rannikkoa aina Horniin saakka, oli yhäkin tuhansittain näitä samoja kulkijoita, jotka mikä tuulen, mikä höyryn voimaa hyväkseen käyttäen kaikilta maailman ääriiltä olivat kiiruhtaneet tänne. Dyea-joki virtasi kohti merta kohisten ja pauhaten kuten muinoinkin, mutta sen vanhoihin äyräihin oli painunut monen vieraan jalan jälki, ja miehet ponnistelivat riveissä vettä tihkuvien vetoköysien kimpussa raastaen syvään lastattuja veneitään. Ihmisen ja veden tahto taistelivat keskenään, ja ihmiset ilkkuivat vanhaa Dyea-jokea, ja yhä uudet joukot uursivat sen äyräihin entistä syvempiä vakoja. Varastorakennus, joka ennen muinoin oli ollut Fronan kotina ja jossa jonkun sattumalta tänne eksyneen turkismetsästäjän tai nahkakauppiaan näkeminen oli täyttänyt hänet

kunnioituksella, oli ovensuuta myöten täynnänsä meluavia miehiä. Siinä, missä muinoin yksikin noutajaansa odottava kirje herätti huomiota, hän nyt katsoessaan ikkunasta sisään näki lattiasta kattoon ulottuvan postikasan. Ja juuri tätä postia tarkoittivat noiden miesten kovaääniset huudot. Varastorakennuksen edustalle, vaa'an luo, oli kokoontunut toinen ryhmä. Muuan intiaani heitti kantamuksensa maahan, valkoinen omistaja merkitsi painon muistikirjaansa, ja samassa oli jo toisen kuorman vuoro. Jokainen mytty oli hihnoitettu säilytettäväksi kantajan selkään, valmiina lähtemään tuolle vaaralliselle matkalle Chilcootin kautta. Frona tunkeutui lähemmä. Häntä huvitti saada tietää, mitä kuljetuksesta maksettiin. Hän muisti sen ajan, jolloin joku yksinäinen kullankaivaja tai kauppias suoritti tavaroittensa kuljetuksesta kuusi senttiä naualta — satakaksikymmentä dollaria tonnilta.

Äsken tullut arkajalka, joka paraikaa punnitsi tavaroitaan, etsi neuvoa matkaoppaastaan. "Kahdeksan senttiä", hän sanoi intiaanille. Mutta silloin intiaanit räjähtivät pilkkanauruun ja huusivat yhteen ääneen: "Neljäkymmentä senttiä!" Kiusaantunut ilme tuli valkoisen miehen kasvoille, ja hän vilkaisi varovasti ympärilleen. Fronan myötätuntoinen katse veti hänen huomionsa puoleensa, ja hän katsahti häneen samalla kertaa uteliaasti ja hajamielisesti. Oikeastaan hän koetti mielessään laskea, mitä kolmen tonnin matkakapineitten kuljetus tulisi hänelle maksamaan, kun sentneristä maksettiin neljäkymmentä dollaria. "Kaksituhattaneljäsatata dollaria kolmestakymmenestä penikulmasta!" hän huudahti. "Mitä minun pitää tehdä?"

Frona kohautti olkapäitään. "Kyllä on paras, että maksatte heille nuo 40 senttiä", neuvoi hän, "muuten he jättävät teidän tavaranne oman onnensa nojaan."

Mies kiitti häntä, mutta sen sijaan että olisi ottanut neuvosta vaarin, hän jatkoi tinkimistään. Eräs intiaani astui silloin esiin ja rupesi irroittamaan kantohihnojaan. Valkoinen mies epäröi, mutta juuri kun hän oli myöntymäisillään, kantajat korottivat hinnan neljäänkymmeneen senttiin. Hän yritti hymyillä ja nyökäytti päätään alistumisen merkiksi. Mutta silloin eräs toinen intiaani lyöttäytyi joukkoon ja alkoi innokkaasti kuiskailla jotain tovereilleen. Nämä kohottivat riemuhuudon, ja ennenkuin mies ehti selvittää itselleen, mitä oli tekeillä, he olivat temmanneet irti hihnansa ja juosseet tiehensä julistaen mennessään, että maksu tavarain kuljetuksesta Lindermanin järvelle oli viisikymmentä senttiä.

Yht'äkkiä varastohuoneen edustalla seisova väkijoukko näytti käyvän levottomaksi. Miehet kuiskailivat innokkaasti keskenään, ja kaikkien katseet suuntautuivat kolmeen mieheen, jotka laskeutuivat tietä alas varastohuonetta kohti. Kolmikko ei näyttänyt lainkaan merkilliseltä, miehet olivat huonossa, jopa repaleisessa puvussa. Järjestyneemmässä yhteiskunnassa poliisi arvattavasti muitta mutkitta olisi ottanut heidät huostaansa ja vienyt heidät irtolaisina putkaan. "Tuo on Ranskan Louis", kuiskailivat äsken saapuneet miehet ja antoivat huhun kulkea. "Hänellä on hallussaan kolme kulta-alueita Eldoradossa", kertoi Fronan vierustoveri, "vähintään kymmenen miljoonan mies." Ranskan Louis, joka kulki pari askelta toveriensa edellä, ei kuitenkaan näyttänyt siltä. Hän oli jossakin matkan varrella kadottanut hattunsa ja sen sijaan huolimattomasti sitaissut päänsä ympärille kuluneen silkkinenäliinan. Ja huolimatta kymmenestä miljoonastaan hän kantoi matkakapineitaan omilla leveillä hartioillaan. "Ja tuo partaniekka on Swiftwater Bill, toinen Eldoradon kuningas."

"Mistä te sen tiedätte?" kysyi Frona epäillen.

"Mistäkö tiedän!" huudahti mies. "Siitä minä sen tiedän, että hänen kuvansa kuuden viime viikon kuluessa on ollut kaikissa sanomalehdissä. Katsokaahan!" Hän levitti sanomalehden. "Hyvin hänet siitä tuntee. Minä olen katsonut sitä niin paljon, että tuntisin hänen naamansa tuhansien joukosta."

"Kuka tuo kolmas sitten on?" kysyi Frona epäilemättä enää naapurinsa tietojen uskottavuutta.

Tämä nousi varpailleen nähdäkseen paremmin, mutta sai karvain mielin tunnustaa tietämättömyytensä, löi sitten erästä vierustoveriaan olkapäähän ja kysyi: "Kuka tuo laiha, parraton mies on? Tuo, jolla on sininen paita ja paikka polvessa?"

Samassa Frona huudahti ilosta ja lensi nuolena eteenpäin. "Matt!" hän huusi. "Matt Mc Carthy!"

Paikkahousuinen mies pudisti sydämellisesti hänen kättään, mutta hänen epäilevästä katseestaan saattoi huomata, ettei hän tuntenut tyttöä.

"Mitä, ettekö te enää tunne minua?" tämä jutteli. "Niin älkää yrittäkökään väittää tuntevanne! Ellei täällä olisi niin paljon katselijoita, niin minä rutistaisin teitä, te vanha karhu! Ja sitten iso karhu tuli kotiin pikku karhujen luo" — lausui hän juhlallisesti — "ja pikku karhut olivat hyvin nälissään. Ja iso karhu sanoi: 'Arvatkaapas, mitä minä olen teille tuonut, lapsukaiset!' Ja pikku karhut arvailivat mikä marjoja, mikä lohta, mikä villisikaa. Silloin iso karhu nauroi: huh-huh-huu, ja sanoi: 'Enpä, vaan kiltin, suuren, paksun ihmisen'."

Kuuntelijan kasvoista saattoi huomata, että jokin kaukainen muisto vähitellen alkoi herätä, ja Fronan lopettaessa puheensa hän siristeli silmiään ja nauroi omituista mykkää naurua.

"Totisesti, kyllä minä tiedän, että tunnen teidät", selitti hän, "mutta en kuolemakseni saa mieleeni, kuka te olette."

Frona osoitti varastorakennusta ja katsoi häneen tarkasti.

"No nyt minä sen keksin!" Hän astui askelen taaksepäin ja mittaili tyttöä silmillään kiireestä kantapäähän, kunnes hänen kasvonsa äkkiä saivat pettyneen ilmeen. "Ei, se ei ole mahdollista. Minä erehdyin. Te ette milloinkaan ole voineet asua tuossa hökkelissä." Hän osoitti Peukalolla varastorakennusta.

Frona nyökäytti vakuuttavasti päätään.

"Oletteko te siis todella itse siinä, te pieni äiditön sydänpöyry, jonka kultatukkaa minä niin monta kertaa olen selvitelty? Tuo pikku veitikka, joka juoksenteli täällä kaikkialla paljain jaloin ja säärin?"

"Olen, olen", vakuutti Frona iloisesti.

"Se pikku paholainen, joka varasti koiravaljakon ja mennä huristi solan tuolle puolen tulisimpaan talvipakkaseen nähdäkseen, loppuiko maailma siellä, niinkuin vanha Matt Mc Carthy saduissaan oli hänelle kertonut?"

"Voi Matt, rakas vanha Matt! Muistatteko sitä kertaa, jolloin minä siwash-tyttöjen kanssa tuloin uuden intiaanileiriltä?"

"Ja minä vedin teidät ylös hiuksista?"

"Ja kadotitte toisen uuden saappaanne?"

"Muistan kyllä. Se oli vallan kauhean sopimaton kepponen. Ja saappaat olivat maksaneet kymmenen dollaria teidän isänne puodissa."

"Ja sitten te lähditte pois solan tuolle puolen sisämaahan, emmekä me kuulleet teistä mitään. Kaikki luulivat teidän kuolleen."

"Hyvin minä sen päivän muistan. Te itkitte minun sylissäni ettekä tahtonut antaa vanhalle Mattillenne jäähyväissuudelmaa. Mutta sainpa minä sen lopulta sittenkin", sanoi hän voitonriemuisesti, "kun te näitte, että minä toden teolla aioin jättää teidät. Mikä pikkiriikkinen otus te olittekaan silloin!"

"Olinhan minä vasta kahdeksanvuotias."

"Ja nyt siitä on kaksitoista vuotta. Kaksitoista vuotta minä olin sisämaassa käymättä kertaakaan muualla. Oletteko te nyt siis kaksikymmentä vuotta vanha?"

"Olenpa kyllä! Ja melkein yhtä suuri kuin te, Matt", vakuutti Frona.

"Ja teistä on tullut oikein komean näköinen nainen, pitkä ja solakka ja niin edespäin." Mies tarkasteli häntä arvostelevin katsein. "Mutta vähän enemmän lihaa teissä voisi olla minun mielestäni."

"Eihän toki, Matt", vastusti tyttö, "ei kaksikymmenvuotiaana. Tunnustelkaapas minun käsivarttani!" Hän koukisti sitä, niin että lihas pullistui.

"On siinä jänterettä", myönsi ukko ihastuneena sivellen voimakasta käsivartta. "Luulisi vallan, että te olette tehnyt raskasta työtä elatukseksenne."

"Voi, minä osaan heittää moukaria ja nyrkkeillä ja miekkaila", selitti Frona tehden vuoronperään kuhunkin urheilulajiin kuuluvia liikkeitä, "ja uida ja sukeltaa syvään ja hypätä hevosen yli kaksikymmentä kertaa peräkkäin ja — ja kävellä käsilläni. Siinä kuulitte!"

"Vai semmoisissa hommissako te olette siellä ollutkin? Minä kun luulin, että teidän piti saada kirjallista oppia", sanoi Matt kiivaasti.

"Mutta nykyäänpä opetetaan uudella tavalla, Matt, ei vain sullota asioita päähän eikä —"

"Ja jalat teillä on niinkuin tikut, mitenkäs ne voisivat tuota kaikkea kantaa? No niin, onhan teillä ne lihakset."

"Entä te itse, Matt?" kysyi Frona. "Mitä kaikkea teille on tapahtunut näinä kahtentoista vuotena?"

"Katsokaa tänne!" Matt asettui hajasäärin hänen eteensä, heitti päänsä taapäin ja työnsi vatsan ulos. "Te näette mr Matthew Mc Carthyn, jonka hänen oma voimakas oikea kätensä on tehnyt yhdeksi kunniakkaan Eldoradon valtakunnan kuninkaista. Omaisuuksellani ei ole rajoja, ja minä ansaiten

enemmän kultahiekkää minuutissa kuin ennen olin nähnyt koko elinaikanani. Lähdin tälle matkalle Valtoihin saadakseni selvää esivanhemmistani. Luulen ihan varmasti, että he kerran ovat eläneet. Toiseksi Klondykeessa kyllä saa kultamöhkäleitä, mutta ei koskaan hyvää whiskyä. Ja minä olen myöskin päättänyt saada ryyppyn oikeata lajia ennen kuolemaani. Sen jälkeen olen vannonut palaavani Klondykeen valvomaan omaisuuttani. Siis minä olen Eldoradon kuningas, ja jos joskus olette pienen lainan tarpeessa, ei kukaan muu saa sitä teille antaa kuin minä itse."

"Sama vanha, vanha Matt, joka ei koskaan tule vanhaksi", nauroi Frona.

"Ja te olette myöskin oikea Welse, vaikka teillä onkin nuo miekkailijan lihakset ja filosofin aivot. Mutta astutaanpa tänne sisään Louis'n ja Swiftwaterin jäljessä. Andy kuuluu vielä olevan varastonhoitajana, ja onpa hauska nähdä, vieläkö hän muistaa minut."

"Ja minut myös." Frona tarttui hänen käteensä. Hänellä oli paha tapa tarttua niiden ihmisten käsiin, joista hän piti. "Siitä on kymmenen vuotta, kun minä täältä lähdin."

Irlantilainen raivasi itselleen tien väkijoukon läpi, ja Fronan oli helppo seurata hänen leveän selkensä turvissa. Tulokkaat katsoivat heihin kunnioittavasti, sillä he olivat heille kuin näiden pohjan perukoitten jumalaolentoja. Keskustelun surina alkoi uudelleen.

"Kuka tuo tyttö on?" kysyi joku. Ja juuri astuessaan kynnyksen yli Frona kuuli alun vastausta: "Jakob Welsen tytär. Ettekö ole koskaan kuullut puhuttavan Jakob Welsestä? Mistä kummasta te olette kotoisin?"

TOINEN LUKU.

Frona astui esiin kimmeltävästä koivikosta, ja auringon ensimmäisten säteiden kullatessa hänen vapaana aaltoilevaa tukkaansa hän kevyesti kiiruhti kasteisen niityn poikki. Maa uhkui hedelmällistä kosteutta ja tuntui pehmeältä hänen jalkoihinsa, märkä ruoho löi häntä polviin ja heitti taipuessaan ympärilleen välkkyvän timanttisateen. Hänen poskensa hehkuivat ja silmänsä loistivat kilpaa kirkkaan aamun kanssa, ja hän säteili nuoruutta ja rakkautta. Luonto oli ollut hänelle äidin sijassa, ja hän rakasti intohimoisesti näitä vanhoja puita ja maan vihreyttä. Hänen korvansa nautti versovan elämän hennosta huminasta, ja kostean maan tuoksu tuntui suloiselta hänen sieraimiinsa.

Niityn toisessa laidassa, juuri siinä, mistä varjoisa ja kapea metsäpolku lähti suikertamaan, hän äkkiä valkovartisten voikukkien ja loistavanväristen leinikköjen joukosta keksi mättään suuria Alaskan orvokkeja. Hän heittäytyi pitkäkseen maahan, hautasi kasvonsa viileään kukkarunsauteen ja veti molemmin käsin sen purppuraloistoa puoleensa. Eikä häntä ensinkään hävettänyt. Hän oli ollut ulkona suuressa maailmassa ja oppinut tuntemaan sen elämän kurjuuden, sekavuuden ja hivuttavan kiihkeyden, mutta hän oli palannut yksinkertaisena, puhtaana ja luonnollisena. Ja hän oli siitä iloinen maatessaan tässä ja noiden vanhojen aikojen palatessa hänen mieleensä, jolloin maailma ei ulottunut taivaanrantaan kauemmaksi ja hän solan tuolta puolen luuli löytävänsä Tyhjiyden.

Hänen lapsuusaikansa elämä oli ollut alkuperäistä ja luonnollista, sen lait harvat, mutta ankarat. Noiden lakien, tuon jokapäiväisen elämän yksinkertaisen uskonnon ytimenä oli ollut rehellisyyden, velvollisuuksiensa täyttämisen ja luottamuksen palkitsemisen vaatimus. Hänen isänsä oli elänyt sen mukaan, ajatteli Frona muistaessaan, miten kunnioittavasti joka mies lausui hänen nimensä. Saman uskonnon hän itsekin oli oppinut ja vienyt muassaan valtameren taakse suureen maailmaan, missä ihmiset olivat hylänneet vanhat totuudet ja keksineet itsekkäitä dogmeja, rakennelleet taidokkaita järjestelmiä. Ja saman uskonnon hän oli tuonut takaisinkin palatessaan yhtä puhtaana, nuorena ja iloisena. Kaikkihan oli niin yksinkertaista, miksi ei siis kaikilla ollut sama uskonto kuin hänellä? Se vallitsi näiden pohjan perien autioilla teillä ja leiritulilla, se antoi voimakkaille kelpo miehille uskallusta vaaran ja kuoleman uhatessa. Miksi se ei ollut kaikkien ihmisten uskonto? Olihan se Jakob Welsen ja Matt Mc Carthyn. Ja intiaanipoikien, hänen muinoisten leikkitoveriensa, ja intiaanityttöjen, joiden johtajana hän oli ollut amatsonisodassa. Vieläpä susikoiratkin tottelivat samaa lakia ponnistellessaan valjakkonsa edessä ja kiidätettäessä häntä lumikenttien halki. Frona tunsikin, että hänen uskontonsa oli terve, luonnollinen ja hyvä, ja hän iloitsi siitä.

Kultarintakertun kirkkaat liveryykset tervehtivät häntä koivikosta ja vetivät hänen huomionsa ympäröivään luontoon. Peltokana kirkui kaukana metsässä, ja orava hyppelehti hänen päänsä yläpuolella taitavasti oksalta oksalle, puusta puuhun, vähän väliä iloisesti raksutellen. Metsän takana olevalla joella huutelivat eteenpäin pyrkivät seikkailijat, jotka jo olivat heränneet unestaan ja

aloittaneet vaelluksensa pohjoista kohti.

Frona nousi maasta, heitti hiuksensa taapäin otsalta ja lähti vaistomaisesti kulkemaan pitkin vanhaa tuttua polkua, joka puiden lomitse vei George-päällikön ja dyean heimon leiripaikalle. Hän tapasi pojan, joka yllään polvihousut, mutta muuten alastomana kuin vaskijumala kokoili polttopuita ja joka kuparinkarvaisen olkansa yli heitti ujostelemattoman silmäyksen häneen. Frona toivotti hänelle ystävällisesti hyvää huomenta dyean murteella, mutta poika pudisti päätään, nauroi röyhkeästi ja keskeytti työnsä huutaakseen loukkaavia sanoja hänen jälkeensä. Tyttö ei voinut tätä ymmärtää, näin ei ollut ennen, ja kohdatessaan hetken kuluttua suurikasvuisen ja hehkuvasilmäisen sitkalaisnuorukaisen hän kulki vaiti ohitse. Metsän laitaan päästyään hän näki leirin edessään ja hämmästyi. Tämä ei enää ollut vanha leiri, jonka parikymmentä majapahasta ikäänkuin seuraa kaivaten oli ryhmittynyt sikin sokin metsänaukeamalle, vaan suuri, mahtava leiri. Se alkoi heti metsän reunasta, puikkelehti siellä täällä tasangolla kasvavien viidakkojen läpi ja ulottui aina joen rantaan, missä pitkät kanootit kymmenittäin tai tusinoittain olivat riveissä. Täällä oli heimojen kokouspaikka, jommoista ei ennen muinoin ollut ainoatakaan, ja tänne tuli kansaa tuhannen mailin ranta-alueelta. Ne olivat kaikki vieraita intiaaneja, joilla oli mukanaan vaimot, koirat ja muu omaisuus. Frona tapasi Juneaun ja Wrangelin maan miehiä, hurjasilmäisiä stick-intiaaneja solan tuolta puolen, tuimia chilcateja ja Kuningatar Charlottan saarten asukkaita. Ja kaikki heittivät häneen synkeitä, vihaisia katseita, paitsi milloin — sitä pahempi — joku iloinen sielu suosiotaan osoittaakseen vilkutti hänelle silmää ja nauraa hohottaen sopotti sanoja, joita ei sovi toistaa.

Heidän julkeutensa ei Fronaa peloittanut, mutta se tuotti hänelle mielipahaa; se loukkasi häntä ja samensi kotiinpaluun iloa. Mutta pian hän käsitti, mitä kaikki tämä merkitsi: hänen isänsä ajan vanhat patriarkaaliset olot olivat olleet ja menneet, ja sivistys oli kuumana tuulahduksena äkkiä vyörähtänyt tämän kansan ylitse. Hän vilkaisi oviaukosta erääseen telttaan ja näki rajunnäköisiä nuorukaisia kyyristyneinä piiriin lattialle. Oven luona oli kasa rikkinäisiä pulloja merkinä yön juomingeista. Epämiellyttävän ja viekkaan näköinen valkoinen mies jakeli kortteja, ja kulta- ja hopearahoja kasaantui lattialle. Muutaman askelen päästä Frona kuuli onnenpyörän hyrinän ja näki intiaanien, miesten ja naisten, panevan vaivoin ansaitut roponsa alttiiksi kiihkeästi tavoitellen pelin kirjavia voittoja. Ja teltoista ja majoista kuului halpojen soitokoneitten särkynt ja rämisevä ääni.

Muuan vanha vaimo, joka istui auringonpaisteessa telttansa avoimen oven edustalla pajukeppiä kuorien, nosti päätään ja huudahti kimakasti.

"Hee-Hee! Tenas Hee-Hee!" hän sopotti niin selvästi ja innokkaasti kuin hänen hampaattomat leukansa suinkin sallivat.

Frona säpsähti kuullessaan huudon. Tenas Hee-Hee! Pikku nauru! Tuolla nimellä intiaanit kauan sitten olivat häntä kutsuneet. Hän kääntyi ja meni vanhan naisen luo.

"Ja oletko sinä unohtanut niin pian, Tenas Hee-Hee?" tämä mutisi. "Vaikka sinun silmäsi ovat niin nuoret ja terävät. Neepoosa ei niin pian unohda."

"Sinäkö se olet, Neepoosa?" huusi Frona vanhukselle.

Tottumattoman kielen oli vaikea taipua outoihin äännteisiin.

"Olenhan minä Neepoosa", vastasi vanha vaimo vetäen hänet telttaan ja lähettäen pienen pojan juoksujaalkaa jollekin asialle. Molemmat naiset istuutuivat lattialle, ja vanhus taputteli hellästi Fronan kättä ja katsoi häntä samein silmin suoraan kasvoihin. "Niin, minä olen Neepoosa, joka on pian tullut vanhaksi niinkuin meidän naisillamme on tapana. Neepoosa, joka keinutti sinua käsivarsillaan, kun sinä olit pieni lapsi. Neepoosa, joka antoi sinulle nimen, Tenas Hee-Hee. Joka taisteli sinusta kuoleman kanssa, kun olit sairaana, ja kokoili maan yrttejä metsistä ja niityiltä ja keitti niistä teetä ja antoi sinun juoda. Mutta minä en huomaa sinussa paljon muutosta, minä tunsin sinut heti. Sinun varjosi maassa sai minut nostamaan pääni. Ehkä vähän muuttunut! Solakka sinä olet ja sulavaliikkeinen kuin pajunvitsa, eikä aurinko viime vuosina ole yhtä palavasti suudellut poskiasi kuin ennen muinoin. Mutta hiuksesi, jotka vapaasti hulmuavat ja joiden väri on kuin aalloilla keinuvan ruskean meriruohon, ovat samat kuin ennenkin, ja suusi nauraa mielellään eikä tahdo itkeä. Ja silmäsi ovat yhtä kirkkaat ja rehelliset kuin niinä päivinä, jolloin Neepoosa torui sinua pahanteosta etkä sinä tahtonut päästää valheen sanaa huuliltasi. Niin, niin! Mutta ne naiset, jotka nyt tulevat maahan, eivät ole sellaiset kuin sinä!"

"Miksi te ette kunnioita valkoista naista?" kysyi Frona. "Teidän miehenne huusivat minulle julkeuksia leirissä, jopa pojatkin, kun kuljin metsän läpi. Sellaista ei tapahtunut ennen muinoin, kun minä leikin heidän kanssaan."

"Niin, niin", vastasi Neepoosa. "Niin on käynyt. Mutta älä moiti heitä. Älä anna vihasi vuotaa heidän ylitsensä. Sillä totta on, että syy on sinun heimosi naisten, jotka näinä aikoina tulevat maahan. He eivät

voi osoittaa yhtäkään miestä ja sanoa: 'Tuo on minun mieheni.' Eikä ole hyvä, että naiset ovat sellaisia. Ja he katsovat kaikkia miehiä julkein katsein ja ujostelematta, ja heillä on saastainen kieli ja paha sydän. Siksi meikäläiset eivät kunnioita sinun heimosi naista. Pojathan ovat vain poikia, ja miehet, mistä he tietäisivät?"

Teltan ovi avautui äkkiä, ja vanha mies astui sisään. Hän mörähti jotakin Fronalle tervehdykseksi ja istuutui. Vain eräänlainen uteliaisuuden ilme hänen kasvoillaan osoitti hänen iloaan vieraan läsnäolosta.

"Tenas Hee-Hee on siis tullut takaisin näinä pahoina päivinä", sanoi hän kimakalla ja väräjäväällä äänellä.

"Miksi pahoina päivinä, Muskim?" kysyi Frona. "Eikö naisillanne nyt ole koreammat vaatteet? Ettekö nyt saa syödä vatsanne täydeltä jauhoja ja silavaa ja valkoisen miehen herkkuja? Eivätkö nuoret miehet ansaitse paljon rahaa sekä kuormankantajina että soutajina? Ja tuodaan kai sinulle nyt niinkuin ennenkin lahjaksi lihaa ja kalaa ja peitteitä? Miksi siis ajat olisivat huonot, Muskim?"

"Tuo on totta", vastasi vanhus kauniilla papillisella tavallaan, ja hänen silmistään saattoi nähdä pilkahduksen siitä tulesta, joka niistä ennen muinoin oli loistanut. "Tuo on aivan totta. Meidän naisillamme on koreammat vaatteet. Mutta he ovat löytäneet suosiota sinun valkoisten miestesi silmissä eivätkä enää välitä oman heimon nuorukaisista. Sen vuoksi heimo ei kasva eivätkä pienet lapset enää telmi jalkaimme juuressa. Niin on asian laita. Vatsamme ovat kyllä täynnä valkoisen miehen ruokaa, mutta myös hänen ilkeätä whiskyänsä. Ansaitsevathan nuorukaisemme paljon rahaa, mutta he istuvat yökaudet korttia pelaten ja menettävät kaiken. He torailevat keskenään, tappelevat vihoissaan ja kantavat kaunaa toinen toiselleen. Ja vanhalle Muskimille ei tuoda paljon lihaa eikä kalaa eikä peitteitä. Sillä nuoret naiset kulkevat uusia teitä, eivätkä nuoret miehet enää kunnioita vanhoja tapoja eivätkä vanhoja jumalia. Siksi nämä päivät ovat pahat, Tenas Hee-Hee, ja ne saavat nähdä vanhan Muskimin surren käyvän hautaansa."

"Niin, niin, niin on!" valitteli Neepoosa.

"Sinun kansasi hulluus on tehnyt minunkin kansani hulluksi", jatkoi Muskim. "Ja sinun kansasi tulee suolaisen meren ylitse kuin hyökyaalto ja menee — voi, kuka tietää minne!"

"Niin, kuka tietää minne!" voivotteli Neepoosa huojutellen ruumistaan edestakaisin.

"Aina he lähtevät pakkasta ja kylmää kohti, ja yhä tulee uutta väkeä, hyökyaalto toisensa jälkeen!"

"Niin, niin! Pakkasta ja kylmää kohti! Matka on pitkä, ja siellä on pimeätä ja kylmää." Neepoosa värisi ja laski sitten äkkiä kätensä Fronan käsivarrelle. "Ja sinäkin menet?"

Frona nyökäytti päätään.

"Tenas Hee-Hee menee! Voi, voi, voi!"

Teltan oviverhoa kohotettiin, ja Matt Mc Carthy pilkisti sisään.

"Sielläkö te olette, Frona? Aamiainen on odottanut teitä jo puoli tuntia, ja vanha Andy kiehuu ja kuohuu kiukusta kuin vanha akka, jommoinen hän onkin. Huomenta, Neepoosa, ja teille myös, Muskim", hän tervehti Fronan seuralaisia, "vaikk'ette te juuri taida minua suuresti muistaakaan."

Vanha pariskunta mutisi jotakin tervehdykseksi ja jäi sitten ääneti töllistämään.

"Mutta joutukaahan nyt, tyttö", kiiruhti Matt kääntyen taas Fronan puoleen. "Minun laivani lähtee puolenpäivän aikaan, ja minulla on aivan liian vähän aikaa olla teidän kanssanne. Ja ajatelkaa Andyä, joka kiehuu ja pihisee kilpaa aamiaisen kanssa!"

KOLMAS LUKU.

Frona heilutti kättään Andyille hyvästiksi ja lähti matkaan. Hän oli sitonut lujasti selkäänsä valokuvauskoneen ja matkarepun. Sen lisäksi hänellä oli alppisauvana Neepoosan pajuokeppi. Hänen pukunsa oli sellainen kuin vuoristomatkoilijan puvun tulee olla, lyhythameinen, mukava ja yksinkertainen, väriltään rauhallisen harmaa.

Hänen tavaransa olivat kymmenkunnan intiaanin kantamina ja Del Bishopin valvonnassa lähteneet matkaan jo muutamaa tuntia sitten. Edellisenä päivänä Fronan palatessa Matt Mc Carthyn seurassa siwashleiriltä Del Bishop oli odottanut häntä varastohuoneen luona. Hänen asiansa oli nopeasti suoritettu, ja ehdotus, jonka hän teki, oli selvä ja asiallinen. Frona oli matkalla sisämaahan. Del Bishop aikoi myös lähteä sinne. Frona tarvitsi jonkun avukseen. Jos hän ei ollut vielä saanut käsiinsä ketään, niin Del Bishop oli juuri mies paikallaan siihen toimeen. Hän oli soutuessaan Fronaa maihin unohtanut kertoa, että hän useita vuosia oli ollut sisämaassa ja että hän tiesi yhtä ja toista sen oloista. Kyllähän hän vihasi vettä, ja matka kävi suurimmaksi osaksi vesitietä, mutta hän ei sitä pelännyt. Hän ei pelännyt mitään. Ja hän taistelisi Fronan puolesta viimeiseen asti. Mitä maksuun tuli, niin kunhan Frona vain sanoisi jonkun hyvän sanan isälleen, niin tämä varmaan antaisi Del Bishopille vuodeksi tarvittavat varustukset. Ei isä siitä joutuisi kärsimään, ei, kyllä Del Bishop maksaisi ne myöhemmin, kunhan olisi saanut säkkinsä täyteen kultahiekkää. Niin, mitä Frona ajatteli asiasta? Ja Frona ajatteli, ja ennenkuin hän oli lopettanut aamiaisensa, niin Del Bishop jo täydessä touhussa etsi kantajia.

Frona huomasi kulkevasa parempaa vauhtia kuin useimmat hänen kumppaninsa, joilla oli raskaat kantamukset ja joiden piti joka sadan yardin jälkeen pysähtyä lepuuttamaan selkäänsä. Kuitenkin hän havaitsi, ettei ollut leikintekoa pysytellä muutamien hänen edellään kulkevien skandinaavien kintereillä. Nämä olivat suurikasvuisia, rotevia, vaaleatukkaisia jättiläisiä, jotka kulkivat eteenpäin jokaisella sata naulaa selässään ja kaikki valjastettuina rattaitten eteen, joilla oli ainakin kuudensadan naulan painosta tavaraa. Heidän kasvoistaan loisti aurinkoinen elämänilo, ja raskas työ kävi kevyesti kuin lapsen leikki. He laskivat pilaa keskenään ja ohikulkijain kanssa kielellä, jota ei kukaan ymmärtänyt, ja kaiku vastasi heidän voimakkaaseen nauruunsa. Muut miehet väistyivät heidän tieltään ja katsoivat kadehtien heidän jälkeensä, sillä he huristivat juoksujalkaa ylämäet ja alamäet, niin että rattaitten pyörät rämisivät kallioita vasten. Vaellettuuan pimeän metsän läpi he tulivat joen ylimenopaikalle. Hukkunut mies makasi selällään rannan hiekalla tuijottaen silmää räpäyttämättä suoraan aurinkoon. Muuan toinen kyseli kyselemistään ärsyttävällä äänellä: "Missä hänen toverinsa on? Eikö hänellä ole toveria?" Pari muuta oli heittänyt maahan kantamuksensa ja laati aivan kylmästi luetteloja kuolleen omaisuudesta. Toinen heistä mainitsi ääneen eri esineet toisen merkityksessä ne muistiin likaiselle käärepaperinpalaselle. Märkiä ja liuenneita kirjeitä ja laskuja oli hajallaan hiekalla, valkoiselle nenäliinalle oli huolimattomasti kasattu joitakin kultarahoja. Ihmisiä kulki edestakaisin joen poikki ruuhilla ja kanooteilla kiinnittämättä mitään huomiota koko asiaan.

Tämä näky sai skandinaavit hetkeksi vakaviksi. "Missä hänen toverinsa on? Eikö hänellä ole toveria?" kyseli ärsyttävä mies heiltä. He pudistivat päätään, he eivät ymmärtäneet englanninkieltä. He astuivat veteen, joka roiskui heidän kulkiessaan eteenpäin. Joku huusi heille varoittaen vastaiselta rannalta, he pysähtyivät neuvottelemaan keskenään, mutta jatkoivat pian taas matkaansa. Miehet, jotka tutkivat hukkuneen omaisuutta, kääntyivät heitä katsomaan. Vesi ulottui nyt melkein heidän lanteihinsa, ja virta oli niin voimakas, että he hoipertelivat ja rattaat silloin tällöin liukuivat sivuittain sen mukana. He olivat jo päässeet vaarallisimman kohdan ohi, ja Frona huomasi seuranneensa heitä henkeään pidättäen. Vettä oli enää vain etumaisten miesten polviin asti, kun äkkiä lähinnä rattaita kulkevan miehen toinen kantohihna katkesi. Hänen selkäreppunsa heilahti sivullepäin, ja hän menetti tasapainon. Samassa hetkessä hänen vierustoverinsa jalka luiskahti, ja nyt molemmat vetivät toisiaan alaspäin. Kaksi seuraavaa miestä kaatui, rattaat menivät kumoon ja suistuivat kahluupaikan reunalta syvään veteen. Etumaiset, jotka olivat juuri pääsemäisillään maihin, heittäytyivät taapäin vastustaakseen koko painollaan virran voimaa. He ponnistelivat kuin sankarit, mutta tehtävä meni yli heidänkin jättiläisvoimiensa, ja he vaipuivat tuuma tuumalta syvemmä ja syvemmä.

Heidän taakkansa painoivat heidät pohjaan, paitsi sitä, jonka hihna oli katkennut. Tämä ei yrittänyt päästä maihin, vaan lähti uimaan myötävirtaa pysytelläkseen toveriensa seurassa. Parisataa jalkaa alempana virta syöksähti terävasärmäisen kallioriuhan yli, ja sen kohdalla he hetkistä myöhemmin tulivat näkyviin. Rattaat kuormineen ilmestyivät ensiksi, toinen pyörä murskaantui, ja kyljeltä toiselle kieppuen ne suistuivat syvyyteen. Miehet seurasivat surkeasti toisiinsa takertuneina, virta pieksi heitä vedenalaisia kallioita vasten ja vei muassaan kaikki paitsi yhtä. Frona näki kanootistaan (kymmenkunta kanoottia oli kiiruhtanut apuun) hänen verisin sormin pitävän kiinni kallioista kasvot kuolemantuskasta ja ponnistuksesta kalpeina, mutta hänen otteensa heltisi, ja virta tempasi hänet mukanaan, juuri kun hänen vapaa toverinsa voimiensa takaa uiden ojensi kättään häntä kohden. Kun he suistuivat seuraavaan putoukseen, ei heitä näkynyt, sitten he taas yhä ponnistellen silmänräpäykseksi tulivat esiin eräällä matalalla kohdalla virtaa.

Eräs kanootti korjasi uivan miehen, mutta muut katosivat syvään, virtavaan vuolteeseen. Neljännestunnin ajan kanootit turhaan etsiskelivät hukkuneita, mutta lopulta heidät löydettiin tarttuneina matalikkoon, jolle kurimus oli heidät viskannut. Erästä vastavirtaa kulkevasta veneestä hankittiin vetoköysi ja rannalla olevilta tavarankuljettajilta pari hevosta, ja kauhea löytö vedettiin maihin. Frona katsoi noita viittä nuorta jättiläistä, jotka makasivat rantamudassa murtunein jäsenin, elottomina ja veltoin katsein. He olivat yhä vielä kiinni rattaissa, ja arvottomat tavaramytyt riippuivat

heidän selässään. Kuudes istui heidän joukossaan kuivin silmin ja kivettyneenä. Muutaman jalan matkan päässä elämän keskeytymätön virta kävi kulkuaan. Frona antautui sen vietäväksi ja jatkoi matkaansa.

Tummat, kuusten peittämät vuoret vetäytyivät Dyeen solassa lähelle toisiaan, ja ihmisjalat olivat polkeneet kostean, auringottoman maan kuoppaiseksi liejuksi. Uusien kulkijoiden täytyi sen vuoksi etsiä uusia polkuja, ja niitä oli lopulta useita. Eräällä niistä Frona tapasi miehen loikomassa aivan rauhallisena loassa. Hän makasi kyljellään, hajasäärin ja toinen käsivarsi pään alla, mahtava tavaramyitty selässä. Hänen poskensa painautui liejuun kuin pehmeään tynnyyn, ja hänen kasvoillaan oli tyytyväinen ilme. Hän kirkastui nähdessään Fronan, ja hänen silmänsä vilkkuivat iloisesti.

"Jo teidän oli aika tullakin", hän tervehti. "Tunnin minä tässä olen teitä odottanut."

"Juuri niin", hän jatkoi Fronan kumartuessa hänen ylitseen. "Päästäkää irti se hihna. Helkkarinmoinen kappale! Minä en vain saanut kättäni ulottumaan solkeen."

"Oletteko loukkautunut?"

Mies pääsi vapaaksi hihnoista, pudistelihe ja tunnusteli käsivarttaan. "En hituistakaan. Terve kuin pukki, kiitos vain! Ei yksikään jäsen sijoiltaan." Hän pyyhki savisia käsiään riippuvaan kuusenoksaan. "Hullusti siinä olisi voinut käydä, mutta sainhan minä levätä oikein kunnolla, niin etteipä kannata melua nostaa. Katsokaas, minä kompastuin tuohon juuripahaseen ja mäiskis — siinä minä olin pitkälläni maassa enkä ulottunut hihnansolkeen. Kokonaisen tunnin minä siinä sain rypeä, kun kaikki kulkivat alempaa tietä."

"Mutta miksi ette huutanut heille?"

"Ettäkö he kiipeäisivät tänne ylös? Kyllä heillä on jokaisella tarpeeksi itsestään! En ikimaailmassa! Asia ei ollut kyllin vakava. Jos joku panisi minut kapuamaan sillä tavoin sen vuoksi, että on itse luiskahtanut, niin kyllä minä auttaisin hänet loasta, mutta paiskaisin hänet sinne takaisin taas. Ja sitä paitsi minä kyllä tiesin, että jonkun toki kerran piti tulla minunkin tietäni."

"Te tulette toimeen te!" huudahti Frona käyttäen Del Bishopin sanoja.

"Te tulette toimeen tässä maassa."

"Miks'en", vastasi mies ottaen repun selkäänsä ja lähti reippain askelin kulkemaan eteenpäin. "Ja olkoon miten oli, hyvä minun oli maata."

Tie kulki nyt upottavan rämeen poikki ja laskeutui jyrkästi joen rantaan. Ohutrunkoinen mänty, joka keskikohdaltaan kosketti vettä, oli ainoana siltana kuohujen yli. Hyrskyt löivät hentoa runkoa saattaen sen rytmilliseen liikuntoon, ja kuormankantajain jalat olivat kuluttaneet sen aaltojen kostuttaman pinnan liukkaaksi. Tämä epävakainen silta oli 80 jalkaa pitkä, Frona astui sille, tunsu sen keinuvan allaan, kuuli veden pauhinan, näki sen kiitävän huimaa vauhtia — ja peräytyi. Hän avasi kengännauhansa ja oli sitovinaan sitä sangen huolellisesti, kun äkkiä joukko intiaaneja ilmestyi metsänrajaan ja laskeutui rantatörmää alas. Kolme tai neljä nuorukaista kulki edellä, ja heitä seurasi joukko naisia, kaikilla raskaat kantamukset selässä. Heidän jäljessään kulkivat lapset, hekin ikänsä mukaisesti kuormitettuina, ja viimeksi puoli tusinaa koiria kielet riipuksissa ja ankarasti ponnistellen taakkojensa alla.

Miehet katselivat Fronaa syrjästä, ja joku heistä kuiskasi jotain toisille. Frona ei voinut kuulla, mitä hän sanoi, mutta joukon tirsunkta sai häpeän punan nousemaan hänen poskilleen ja puhui selvempää kieltä kuin sanat. Hänen kasvojaan poltti, sillä hän häpesi omaa itseäänkin, mutta hän ei antanut heidän huomata mitään. Johtaja astui syrjään, ja koko joukko, aina yksi kerrallaan, kulki vaarallisen sillan yli. Keskellä virtaa, missä puu oli taipunut, heidän painonsa sai sen veden alle, ja nilkkoja myöten kylmässä, kiitävässä vedessä he saivat etsiä jalansijaa. Kuitenkaan eivät pienet lapsetkaan epäröineet, ja heidän jälkeensä johtaja pakotti vastahakoisesti vinkuvat koirat menemään yli. Kun viimeinen niistä oli toisella rannalla, hän kääntyi Fronan puoleen.

"Hevostie", hän sanoi osoittaen vuorenrintettä. "Paljon parempi te mennä hevostie. Enemmän pitkä, paljon parempi."

Mutta Frona pudisti päätään ja odotti, kunnes mies oli päässyt toiselle puolelle. Häntä ei kannustanut ainoastaan oma ylpeytensä, vaan myös rodun kunnia. Jälkimmäinen velvoitti enemmän, aivan samoin kuin rotu oli enemmän kuin hän itse. Niin hän astui puunrungolle ja kulki vieraan kansan silmien edessä valkeina vaahtoavien kuohujen läpi.

* * * * *

Hän tapasi miehen, joka istui itkien tiepuolella. Hänen kömpelösti hihnoitettu reppunsa oli maassa, ja toisen kengän hän oli vetänyt jalastaan. Paljas jalka näytti olevan turvoksissa ja täynnä rakkoja.

"Mitä on tapahtunut?" kysyi Frona pysähtyen miehen eteen. Tämä katsahti ylös Fronaan ja taas alas kuiluun, missä Dyea-joki hopeaisena kimalteli synkässä siimeksessä. Kyyneleet valuivat taukoamatta hänen silmistään, ja hän nyhkytti.

"Mikä teitä vaivaa?" kysyi Frona uudestaan. "Voinko jotenkin auttaa teitä?"

"Ette", vastasi mies. "Miten te voisitte auttaa? Minun jalkani ovat täynnä haavoja, selkäni on melkein poikki, ja olen puolikuollut väsymyksestä. Voitteko te sille mitään?"

"No niin!" Frona punnitsi tilannetta. "Hullumminkin voisi olla. Ajatelkaapas niitä, jotka juuri ovat päässeet perille satamaan. Heiltä menee vähintään kymmenen päivää tai kaksi viikkoa, ennenkuin saavat tavaransa niin kauas kuin te jo olette saanut omanne."

"Mutta toverini ovat jättäneet minut ja menneet tiehensä", hän voivotteli sääliä tavoittaen. "Ja minä olen aivan yksin enkä kykene astumaan askeltakaan eteenpäin. Ja ajatelkaa vaimoani ja pieniä lapsiani! He jäivät Valtoihin. Jos he näkisivät minut nyt! Minä en pääse takaisin heidän luokseen enkä eteenpäin. Tämä on minulle liikaa! Minä en jaksa raataa kuin hevonen. En minä ole siihen luotu. Se tappaa minut, minä tiedän varmasti, että se tappaa minut. Voi, mitä minun pitää tehdä, mitä minun pitää tehdä?"

"Miksi toverinne jättivät teidät?"

"Siksi, etten ollut yhtä voimakas kuin he. Siksi, etten jaksanut kantaa yhtä suuria kuormia enkä yhtä kauan. He nauroivat minulle ja jättivät minut."

"Oletteko te koskaan kokenut kovaa elämässänne?" kysyi Frona.

"En."

"Te näytätte rotevalta ja voimakkaalta. Painatte luultavasti satakuusikymmentäviisi naulaa?"

"Sataseitsemänkymmentä", oikaisi mies.

"Ette näytä siltä, kuin teitä taudit olisivat vaivanneet. Ette suinkaan ole työhön kykenemätön?"

"En, en."

"Entä toverinne? Ovatko he kaivosmiehiä?"

"Eivät he ole eläessään tehneet kaivostyötä. Me työskentelimme samassa tehtaassa. Siksihän tämä on niin kovaa! Ajatelkaa, että olemme vuosikausia toisemme tunteneet! Ja nyt he jättivät minut sen vuoksi, etten jaksanut seurata heitä."

"Ystäväni", sanoi Frona ja tuns ajavansa rotunsa asiaa, "te olette yhtä voimakas kuin he. Te kykenette tekemään samaa työtä kuin he ja kantamaan samoja taakkoja. Mutta teillä on heikko luonne. Ja tämä maa ei ole sellaisia varten. Te ette jaksa raataa kuin hevonen, sillä te ette tahdo. Sen vuoksi tämä maa ei voi teitä käyttää. Pohjola tarvitsee voimakkaita miehiä — luonteeltaan voimakkaita. Ruumiin voima merkitsee täällä vähemmän. Siksi teidän on paras palata etelään. Me emme teitä täällä tarvitse. Täällä te vain kuolisitte, ja miten silloin kävisi vaimonne ja lastenne? Myykää varustuksenne ja palatkaa. Kolmen viikon kuluttua olette kotona. Hyvästi!"

* * * * *

Frona kulki Sheep Campin läpi. Jossain korkealla sen yläpuolella valtava jäätikkö oli maanalaisen veden paineen vaikutuksesta murtunut ja viskannut satatuhatta tonnia jäätä ja vettä alas vuorensolaan — tie oli vielä liukas jäätikkövirran limasta. Alakuloisia miehiä työskenteli etsiskellen jotakin luhistuneitten talojen raunioista. Siellä täällä he raatoivat kuumeisella kiireellä, ja tien vieressä jäykkinä makaavat ruumiit olivat heidän työnsä mykkinä todistajina. Muutamaa sataa yardia alempana ihmisvirta keskeytyttä jatkoi kulkuaan. Matkamiehet nojasivat silloin tällöin hartiat taakkojensa ulkonevia kivenlohkareita vastaan pysähtyen tuokioksi hengähtämään ja jatkoivat taas pian raskasta vaellustaan.

Keskipäivän aurinko paahtoi kivikkoisia "Scales"-vuoria. Metsä oli täällä heittänyt turhan taistelun sikseen, ja pyörreittävä kuumuus säteili paljaista kallioista. Kummallekin puolelle kohosivat maan jään murtamat kylkiluut alastomina ja ankaroina alastomuudessaan. Kaiken yläpuolelle ulottui myrskyjen pieksämä Chilcoot. Sen paljasta, rosoista kylkeä pitkin kiemurteli ohut, mutta loppumaton ihmisjono. Se tuli esiin alhaalla laaksossa kasvavan pensaikon reunasta, kulki mustana juovana huikaisevan

jääaavikon poikki ja yhä edelleen sen paikan ohitse, missä Frona söi päivällistään tiepuolella. Ja se jatkui jatkumistaan jyrkänteen huippua kohti tullen yhä ohuemmaksi ja epäselvemmäksi, kunnes se lopulta muistutti luikertelevaa muurahaisotajoukkoa ja pujahti piiloon solan tuolle puolen.

Fronan paraikaa tarkatessa tätä Chilcoot äkkiä kietoutui vyöryvän usvapilven peittoon, ja ankara tuulenpuuska toi lumiräntää ponnistelevien kääpiöitten niskaan. Aurinko peittyi pilveen, ja tuli synkkä pimeys, mutta Frona tiesi, että jossakin tuolla ylhäällä tuo pitkä muurahaisjono aherteli ahertelemistaan ikuisesti pyrkien korkeutta kohti. Ajatus vaikutti valtavasti hänen mieleensä, ihmisen ikivanha ylpeys etevämyydestään kannusti häntä, ja hän liittyi joukkoon, joka myrskyn halki raivasi tietään eteenpäin.

Tuulenpuuska työnsi hänet solan kidan läpi, ja käsin ja jaloin haparoiden hän kapusi alas Chilcootin mahtavan tulivuoriraunion reunaa pitkin, kunnes seiso i tulivuorenaukkoon muodostuneen järveen synkällä rannalla. Järven aallot olivat vihan vallassa ja vyöryivät valkoharjaisina, ja vaikka runsaat määrät tavaroita oli valmiina kuljetettaviksi vastaiselle rannalle, ei ainoatakaan venettä näkynyt vesillä. Hauraannäköinen, öljykankaalla peitetty palkovene oli vedettynä kallioille. Frona löysi sen omistajan, reipaskatseisen nuorukaisen, jolla oli terävät, tummat silmät ja voimakas leuka. Kyllä hän oli lautturi, mutta hän oli lopettanut työn täksi päiväksi. Myrskysi liikaa. Hän otti kaksikymmentäviisi dollaria matkustajilta, mutta tänään hän ei ottanut matkustajia. Johan hän oli sanonut, että kävi liian kova tuuli. Siinä syy.

"Mutta viettehän te minut kuitenkin, eikö totta?" kysyi Frona. Nuorukainen pudisti päätään ja katsahti järvelle. "Toisella rannalla aallot ovat korkeammat kuin voitte täältä nähdäkään. Suuret hirsialuksetkaan eivät voi niille mitään. Viimeinen, joka yritti — siinä oli useita tavarankuljettajia — ajautui länsirannalle. Me näimme sen selvästi. Ja kun siellä ei kulje yhtään tietä, niin heidän täytyy leiriytyä sinne odottamaan, kunnes tuuli on tyntynyt."

"Mutta heidän asemansa on sittenkin parempi kuin minun. Kaikki telttavarustukseni ovat Happy Campissä, ja tännehän minä en voi jäädä." Frona hymyili herttaisesti, mutta hänen hymyssään ei ollut jälkeäkään naisellisesta avuttomuudesta, joka vetoaa miehen voimaan ja ritarillisuuteen. "Miettikää nyt uudelleen ja viekää minut yli!"

"En vie."

"Saatte viisikymmentä."

"En vie, sanon minä."

"Minä en ainakaan pelkää, tietäkää se."

Nuorukaisen silmät salamoivat suuttumuksesta. Hän kääntyi äkkiä Fronan puoleen, mutta malto i mielensä eikä lausunut sanoja, jotka jo olivat hänen huulillaan. Frona huomasi mitään pahaa tarkoittamatta loukanneensa häntä ja aikoi juuri ruveta selittelemään. Mutta hänkin malto i mielensä ja oli vaiti, sillä hän aavisti, että tämä ehkä oli ainoa keino, jolla hän saavuttaisi päämääränsä. Siinä he seisoivat kumarassa kuten merimiehet myrskyn kallistamalla laivankannella katsoen toisiaan järkähtämättömästi silmästä silmään. Nuorukaisen hiukset olivat kosteina kiemuroina tarttuneet hänen otsaansa, ja Fronan pitemmät suortuvat huiskivat häntä raivoisasti kasvoihin.

"No tulkaa sitten!" Nuorukainen työntäisi veneen kiivaasti vesille ja otti aivot esiin. "Astukaa veneeseen! Minä soudan teidät yli, mutta en huoli viidestäkymmenestä dollaristanne. Te maksatte taksan mukaan ja sillä hyvä!"

Vihuri tarttui kevyeen palkoon ja kiidätti sitä hyvän matkaa sivuittain. Vettä roiskui koko ajan roiskumistaan laidan yli, ja Frona tarttui heti äyskäriin.

"Toivottavasti me ajaudumme maihin", huusi nuorukainen kumartuessaan eteenpäin soutuessaan. "Se vasta olisi harmillista — teille." Hän katsoi Fronaa tuimasti kasvoihin.

"Ei", tämä oikaisi, "vaan se olisi kurjaa meille molemmille, — yö ilman telttaa, peitteitä ja tulta. Mutta sitä paitsi me emme ajaudu maihin."

* * * * *

Frona hyppäsi liukkaalle kalliolle ja auttoi soutajaansa vetämään rannalle kangaspäälyksisen veneen ja kaatamaan veden pois. Kummallakin puolella kohosivat paljaat, kosteat kallioseinät. Lumiräntää satoi taukoamatta, ja sen läpi saattoi hämärässä erottaa joitakin tavarakojuja, joiden seinä i pitkin vesi valui virttoinaan.

"Teidän on paras kiiruhtaa", neuvoi nuorukainen kiittäen avusta ja työntäen veneen vesille. "Teillä on

kaksi vaivalloista mailia täältä Happy Campiin. Ei ensinkään metsää, ennenkuin tulette sinne, niin että on paras rientää. Hyvästi."

Frona ojensi hänelle kätensä ja sanoi: "Te olette kelpo mies."

"No — enpä tiedä."

Frona sai kädenpuristuksensa korkoineen takaisin, ja nuorukaisen katse ilmaisi vilpítőntä ihastusta.

Kymmenkunta ensimmäistä telttaa Happy Campissa, aivan metsän reunassa, pysyi lujasti ummessa. Frona kulki päivän rasituksista uupuneena toiselta toiselle, kosteat hameet takertuivat hänen väsyneihin jalkoihinsa, ja tuuli antoi hänelle toisen armottoman sysäyksen toisensa jälkeen. Kerran hän teltan seinän läpi kuuli miehen innokkaasti jotain kertovan ja luuli varmasti tavanneensa Del Bishopin. Mutta katsottuaan telttaan hän huomasi erehtyneensä, ja yhtä huonoin tuloksin hän astui eteenpäin, kunnes tuli leiripaikan viimeiselle teltalle. Hän raotti ovea ja katsoi sisään. Lepattavan kynttilänliekin valossa hän näki teltan ainoan asukkaan, miehen, makaavan polvillaan ja puhaltavan voimainsa takaa savuavan Yukonin-uunin tulisijaan.

NELJÄS LUKU.

Frona irroitti teltan oviverhon alimmatkin kiinnikkeet ja astui sisään. Mies jatkoi puhaltamistaan huomaamatta saaneensa seuraa. Frona yskähti, ja kaksi savusta punaista silmää nosti katseensa häneen.

"Vai niin." sanoi mies aivan kuin sivu mennen. "Sulkekaa ovi ja pitäkää huolta mukavuudestanne." Sitten hän jatkoi äskeistä puhaltamistaan.

"Varovainen hän ainakin on", tuumi Frona totellen kehoitusta ja lähestyen uunia.

Sen vieressä oli pinossa sopivan pituisiksi pilkottuja märkiä mukuraisia vaivauskuusihalkoja. Frona tunsu hyvin tuon puun, joka luikertaen kasvoi kallionraoissa tyytyen hyvin ohueen maakerrokseen ja joka päinvastoin kuin sen perikuva, uljas kuusipuu, harvoin nosti päätään korkeammalle kuin jalan verran maasta. Hän katsoi uuniin, huomasi sen tyhjäksi ja heitti siihen muutaman märän halon. Mies nousi seisoaheen yskähtäen savusta, jota oli vetänyt keuhkoihinsa, ja nyökäytti päätään hyväksyvästi.

"Istuutukaa ja kuivatkaa vaatteitanne", hän sanoi yskänkohtauksen tauottua. "Minä hankin jotain syötävää."

Hän asetti kahvipannun liedien etumaiselle reiälle, kaatoi siihen vesisangon sisällyksen ja meni ulos teltasta hakemaan lisää vettä. Kun hänen selkensä oli kadonnut, otti Frona jotain selkärepustaan, ja miehen palatessa hetken kuluttua hänellä oli kuiva hame yllään, ja hän väänsi paraikaa toista. Sillä välin kun mies otti esiin lautasia ja muita pöytäkaluja, Frona pingoitti ohuen nuoran toisesta telttapuusta toiseen ja ripusti märän hameen sille kuivamaan. Lautaset eivät olleet puhtaat, ja miehen kumartuessa niitä pesemään Frona kääntyi selin ja vaihtoi ketterästi sukkaa. Lapsuudessaan hän oli oppinut, miten tärkeä jalkojen hoito on jalkamatkalla ollessa. Hän pani märät kenkensä puupinolle uunin taakse ja veti jalkaansa pehmeät ja sievät kotimokkasiinit, jollaisia vain intiaanit osaavat valmistaa. Tuli paloi nyt iloisesti, ja hän tyytyi antamaan alusvaatteitten kuivaa yllään.

Kumpikaan ei koko tänä aikana ollut sanonut sanaakaan. Mies ei ainoastaan ollut pysynyt vaiti, vaan oli ollut niin syventynyt työhönsä, ettei Fronasta ollut näyttänyt maksavan vaivaa ryhtyä selittelyihin. Miehen koko käytös näytti osoittavan, ettei hänestä ollut lainkaan omituista, että nuori nainen keskellä yötä astui rajuilmasta hänen telttaansa nauttiakseen hänen vieraanvaraisuuttaan. Tavallaan tämä häntä miellytti, mutta hän ei oikein käsittänyt sitä, ja se teki hänet levottomaksi. Hän epäili, että tuolla miehellä oli jokin väärä käsitys hänestä, vaikk'ei hän ollut selvillä siitä, mikä se oli. Kerran tai kahdesti hän avasi huulensa puhuakseen, mutta mies näytti niin täydellisesti unohtaneen hänen läsnäolonsa, että hän jäi vaiti.

Avattuaan kirveellä astian, jossa oli suolaista lihaa, mies kärästi muutamia paksuja silavaviipaleita, pani Paistinpannun syrjään ja keitti kahvin. Ruoka-arkusta hän onki esiin kylmän, paksun pannukakunpuolikkaan, katsoi sitä epäröiden ja heitti sitten nopean silmäyksen vieraaseensa. Sitten hän viskasi tuon tahmean kappaleen ovesta ulos ja kaatoi sen sijaan laivakorppupussin sisällyksen telttakankaanpalaselle. Laivakorput olivat menneet pieniksi palasiksi ja kastuneet läpi märäksi, niin että

niistä oli tullut likaisen harmaata, pehmeätä puuroa.

"Muuta leipää minulla ei ole", mutisi mies. "Istuutukaa ja pitäkää hyvänänne!"

"Odottakaahan hetkinen!" Ja ennenkuin mies ehti ryhtyä vastaväitteihin, oli Frona kaatanut laivakorput paistinpannuun, jossa ennestään oli rasvaa ja sianlihaa. Hän lisäsi vielä pari kupillista vettä ja hämmensi seosta kiivaasti tulella. Kun se muutamia minuutteja oli sihissyt ja pihissyt, niin hän leikkasi suolalihan viipaleiksi ja sekoitti sen muun joukkoon. Kun hän vielä oli maustanut seoksen suolalla ja pippurilla, levisi siitä hyväntuoksuinen höyry.

"Täytyy tunnustaa, että tämä maistuu hyvältä", sanoi mies pitäen lautasta polvellaan ja syöden hyvällä ruokahalulla. "Miksi te tätä nimitätte?"

"Sekasopaksi", vastasi Frona lyhyesti, ja sitten ateria jatkui hiljaisuuden vallitessa.

Frona tarjosi isännällensä kahvia ja tutki häntä tarkasti hänen juodessaan. Kasvot eivät olleet ainoastaan miellyttävät, vaan ilmaisivat samalla voimaa, hän päätteli, sisäistä voimaa ehkä enemmän kuin ulkonaista. Ja hän oli varmasti opiskellut, jatkoi Frona huomioitaan, sillä hän tiesi, minkä ilmeen sen silmät saavat, jonka lamppu saa palaa myöhäiseen yöhön asti; tämän miehen silmät olivat juuri sellaiset. Ruskeat silmät, hän arveli, ja miehekkään kauniit, mutta antaessaan hänelle toisen annoksen sekasoppaa hän äkkiä huomasi, etteivät ne olleetkaan tavallista ruskeata väriä, vaan pähkinänruskeat. Hän oli varma siitä, että ne päivänvalossa ja kun niiden omistaja oli terveimmillään, näyttivät harmailta, melkeinpä siniharmailta. Hän tiesi sen hyvin, sillä hänen parhaalla ystävättärellään ja toverillaan oli ollut samanlaiset silmät.

Hiukset olivat kastanjanruskeat, kynttilänvalossa kultaiseen vivahtavat ja hiukan aaltoilevat, ja pienet kullanuskeat viikset riippuivat pehmeästi alaspäin. Muuten kasvot olivat sileiksi ajellut, piirteet hyvät ja miehekkäät. Ensi näkemältä Frona ei pitänyt poskikuopista, jotka olivatkin melkoisen syvät, mutta tarkoin mittailtuaan rotevaa ja jäntereistä, mutta samalla solakkaa vartaloa, leveää rintaa ja voimakkaita hartioita, hän huomasi hyväksyvänsä nekin. Ainakaan ne eivät todistaneet ravinnon puutetta — sen väitteen ruumis osoitti vääräksi — poistivat vain liian lihavuuden vaaran. Pituus viisi jalkaa yhdeksän tuumaa, hän arvosteli käyttäen hyväkseen koulussa saamaansa kokemusta, ikä kahdenkymmenenviiden ja kolmenkymmenen välillä, arvattavasti lähempänä edellistä.

"Minulla on hyvin vähän vuodevaatteita", katkaisi mies äkkiä äänettömyyden, vaikenen sitten taas, tyhjensi kuppinsa ja asetti sen ruoka-arkulle. "Odotan intiaanejani kotiin Lindermanin järveltä vasta huomisaamuna, ja ne lurjukset ovat pakanneet kaiken paitsi muutamia tyhjiä jauhosäkkejä ja teltan kalustoa. Mutta onhan minulla kuitenkin pari paksua päällystakkia, jotka täyttävät saman tarkoituksen."

Hän kääntyi pois eikä näyttänyt odottavan vastausta, levitti lattialle pari vedenkestävään kankaaseen käärittä Peitettä, otti sitten vaatemytystä esiin kaksi ulsteria ja heitti ne vuoteelle.

"Olette kai varieteetaiteilijatar?"

Mies teki kysymyksen selvään ilman minkäänlaista mielenkiintoa, nähtävästi tahtoen pitää keskustelua käynnissä ja ikäänkuin olisi ennakoita ollut varma vastauksesta. Mutta Fronalle se oli kuin isku vasten kasvoja. Hän muisti, miten Neepoosa oli soimannut valkoisia naisia, jotka tulivat maahan, ja huomasi, miten kieroan asemaan hän oli joutunut ja minä tämä mies häntä piti.

Mutta ennenkuin hän ehti vastata, jatkoi mies: "Viime yönä teltassani oli kaksi tähteä ja toissa yönä kolme. Silloin oli onneksi enemmän vuodevaatteita. Eikö olekin todella onnetonta, että he aina kadottavat matkavarustuksensa? Enkä minä kuitenkaan koskaan ole sattunut kuulemaan, että kukaan niitä löytäisi. Ja kaikki he tuntuvat olevan tähtiä. Heidän joukossaan ei ole ensinkään keskinkertaisia tai pikkukykijä — ei suinkaan. Ja te olette tietysti myöskin tähti, eikö totta?"

Veri syöksyi Fronan poskiin, ja se suututti häntä enemmän kuin miehen sanat, sillä vaikka hän muuten kykenikin pysymään rauhallisena ja säilyttämään mielenmalttinsa, niin hänen punastumisensa ilmaisi hämmennystä, jonka vallassa hän ei tahtonut myöntää olevansa.

"En", hän vastasi kylmästi. "Minä en ole varieteetaiteilijatar."

Mies ei vastannut, vaan heitti joukon jauhosäkkejä uunin toiselle puolelle ja loi niistä jonkinlaisen vuoteen perustuksen; jäljellä olevat säkit hän käytti samaan tarkoitukseen uunin toisella puolella.

"No sitten te olette jokin muu taiteilija", hän väitti lopetettuaan työnsä. "Taiteilija"-sana lausuttiin hyvin halveksivasti.

"Ikävä kyllä en ole minkäänlainen taiteilija."

Mies pudotti peitteen, jota paraikaa levitteli, ja suoristi selkäänsä. Tähän asti hän oli vain ohi menen vilkaissut vieraaseensa, nyt hän tarkasteli häntä huolellisesti kiireestä kantapäähän yhä uudestaan ja uudestaan, hänen vaatteittensa kuosia, jopa hänen hiuslaitettansakin. Tarkastelu vei koko joukon aikaa.

"Vai niin! Pyydän anteeksi!" oli sen tuloksena, ja sitten seurasi uusi tarkastelu. "Silloin te olette hyvin järjetön nainen, joka uneksii onnesta ja sulkee silmänsä matkan vaaroilta. Tähän maahan sopii ainoastaan kahdenlaisten naisten tulla. Sellaisten, joilla vaimoina ja tyttärinä on kunniallinen asema, ja sellaisten, jotka eivät ole kunniallisia. He sanovat itseään säädyllisyyden vuoksi varieteetaiteilijoiksi, ja kohteliaisuudesta me sallimme sen. Kyllä minä tiedän. Mutta muistakaa, naisten, jotka tulevat tätä tietä, täytyy olla jompaakumpaa lajia. Keskitietä ei ole, ja jos joku yrittää, niin hänen täytyy käydä hullusti. Siksi te olette hyvin, hyvin järjetön tyttö ja tekisitte viisaimmin, jos kääntyisitte takaisin niin kauan kuin se on teille mahdollista. Jos suostutte lainaamaan vieraalta, niin annan teille matkarahat Yhdysvaltoihin ja lähetän huomenna intiaanin kanssanne Dyeaan."

Kerran tai kahdesti Frona oli yrittänyt keskeyttää miehen, mutta tämä oli kärkevin kädenliikkein pakottanut hänet vaikenemaan.

"Kiitän teitä", hän alkoi, mutta ei päässyt sen pitemmälle.

"Ei suinkaan, ei kestä kiittää."

"Kiitän teitä", toisti Frona, "mutta te olette sattumalta erehtynyt. Minä olen juuri tullut Dyeasta ja odotin tapaavani matkakapineeni täällä Happy Campissä. Ne lähtivät matkaan tuntikausia ennen minua, enkä käsitä, kuinka olen voinut sivuuttaa ne — tai jopa ymmärränkin. Eräs vene ajautui iltapäivällä Crater Laken länsirannalle, ja siinä ne varmaan olivat. Siten minä tapaamatta niitä jouduin edelle. Ja mitä siihen tulee, että minä kääntyisin takaisin niin annan tosin täyden tunnustuksen niille vaikutteille jotka saivat teidät sitä ehdottamaan, mutta isäni on Dawsonissa, enkä ole nähnyt häntä kolmeen vuoteen. Minä olen tänään tullut solan kautta Dyeasta ja olen väsynyt ja tahtoisin mielelläni levätä. Niin että jos vielä tahdotte jatkaa vieraanvaraisuuttanne, niin minä menen nukkumaan."

"Mahdotonta!" Mies potkaisi peitteet syrjään, istuutui jauhosäkeille ja katsoi häntä aivan ällistyneenä.

"Onko — onko muissa teltoissa naisia?" kysyi Frona epäröiden. "En nähnyt ainoatakaan, mutta onhan joku voinut jäädä minulta huomaamatta."

"Täällä oli eräs mies vaimoineen, mutta tänä aamuna he lähtivät pois. Ei muita naisia ei ole, paitsi — paitsi paria kolmea eräässä teltassa, mutta he — he eivät sovi teille."

"Luuletteko, etten minä uskaltaisi käyttää hyväkseni heidän vieraanvaraisuuttaan?" Frona kysyi kiivaasti "Tehän sanoitte, että he ovat naisia."

"Mutta sanoinhan, etteivät he sovi teille seuraksi", vastasi mies hajamielisesti tuijottaen pingoitettuun telttakankaaseen ja kuunnellen myrskyn ulvontaa. "Mies ei henkeään menettämättä voisi viettää yötä ulkosalla tässä rajuilmassa. Ja muut teltat ovat täpö täynnä väkeä. Satun tietämään sen. He ovat laahanneet kaiken omaisuutensa telttoihin sateensuojaan, eikä niissä mahdu kääntymäänkään. Ja tänne on pitkin iltaa tullut matkamiehiä etsimään suojaa. Pari kolme pyysi lupaa saada levittää makuusijansa tänne, jos eivät muualta saisi kattoa pänsä päälle. Nähtävästi he ovat saaneet, mutta se ei todista, että vielä olisi vapaita paikkoja. Ja joka tapauksessa —"

Hän katkaisi lauseen avuton ilme kasvoillaan. Tilanteen välttämättömyys tuli yhä ilmeisemmäksi.

"Ehtisinköhän Deep Lakelle tänä iltana?" kysyi Frona unohtaen väsymyksensä sulasta myötätunnosta isäntäänsä kohtaan, mutta huomasi pian ehdotuksensa mielettömyyden ja purskahti nauruun.

"Mutta ettehän te voi kahlata joen poikki pimeässä." Mies rypisti kulmakarvojaan hänen kevytmielisyydelleen. "Eikä matkalla ole ainoatakaan leiripaikkaa."

"Pelkäätekö te?" kysyi Frona hiukan pilkallinen väre äänessään.

"En itseni vuoksi."

"Hyvä, silloin minä aion panna maata."

"Voisinhan minä valvoa ja hoitaa tulta", ehdotti mies hetken vaitiolon jälkeen.

"Mitä hullutuksia!" huudahti Frona. "Ikäänkuin teidän järjetöntä pientä sopivaisuudenlakianne siten noudatettaisiin! Emmehän me nyt ole sivistyksen helmassa. Tämä tie vie Navalle. Menkää nukkumaan!"

Mies kohautti olkapäitään alistumisen merkiksi. "Olkoon menneeksi! Mutta mitä minun sitten pitää tehdä?"

"Auttaa minua saamaan vuoteeni kuntoon, tietysti. Tehän olette pannut säkit sikinsokin. Kiitos, hyvä herra, mutta minun luuni ja lihakseni kapinoivat. Kas noin — kääntäkää nyt peite kokoon tällä tavoin!"

Fronan ohjaamana mies asetti säkit pitkittäin kahteen riviin. Siten muodostui keskikohdalle kolo, jonka kankeat säkinnurkat tekivät vieläkin epämukavammaksi, mutta Frona pehmitti ne kirveenhamaralla, niin että kolon seinämät tulivat vähemmän jyrkiksi. Sitten hän käänsi peitteen pitkittäin kolminkerroin ja levitti sen pitkin syvennystä.

"Hm!" puhui mies itsekseen. "Nyt minä ymmärrän, miksi olen nukkunut niin huonosti. Tämähän on mainio keino!" Ja hän kiiruhti järjestämään omatkin säkkinsä samalla tapaa.

"Kylläpä näkyy, ettette ole tottunut leirielämään", huomautti Frona levittäen ylimmäisen peitteen ja istuutuen vuoteelle.

"Ehkä en ole", vastasi mies. "Mutta mitä te sitten tiedätte siitä?" hän murahti hetken päästä.

"Tarpeeksi kyetäkseni sovelluttamaan tietojani", selitti Frona vetäen kuivat halot uunista ja pannen märkiä sijaan.

"Kuulkaahan, kuinka myrskyää", huomautti mies. "Tuuli kiihtyy, jos mahdollista."

Teltta horjui rajuilman kourissa, kangas paisui kuin purje tuulessa, ja rakeet ropisivat sitä vastaan niinkuin kuulasade taistelun tuoksinassa. Tuulenpuuskien välillä he kuulivat veden virtailevan pitkin seinä ja pauhaavan pienten vesiputousten lailla. Mies ojensi kätensä ja kosketti uteliaana märkää kattoa. Vettä alkoi heti virrata hänen koskettamastaan kohdasta suoraan ruoka-arkkuun. "Älkää tehkö noin!" huudahti Frona hypähtäen jaloilleen. Hän painoi sormensa vuotavaa paikkaa kohti ja veti sitä seinää pitkin alaspäin lujasti painaen sitä kangasta kohti. Vuoto lakkasi heti. "Älkää tehkö sitä uudestaan", sanoi hän nuhtelevasti.

"Herranen aika!" oli vastaus. "Ja te olette tullut tänään Dyeasta! Ettekö ole kankea?"

"Olen hiukkasen", tunnusti Frona rehellisesti, "ja väsynyt myös."

"Hyvää yötä", hän sanoi muutamaa minuuttia myöhemmin ja ojentautui mukavasti lämpimille peitteille. Mutta neljännestantia myöhemmin hän huudahti: "Mutta kuulkaahan! Oletteko hereillä?"

"Olen", murahti ääni uunin takaa. "Mitä nyt?"

"Oletteko veistänyt lastuja?"

"Lastuja?" kysyi mies unisena.

"Niin, sytykettä huomisaamuksi tietysti. Jos ette ole, niin teidän pitää nousta ja tehdä se nyt!"

Mies totteli vastustelematta, mutta ennenkuin hän oli lopettanut työnsä, oli Frona lakannut kuulemasta.

Asiaankuuluva silavantuoksu täytti ilman hänen jälleen avatessaan silmänsä. Päivä oli koittanut ja myrsky tauonnut. Kosteaa aurinko heloitti sateen kyllästämaan maan yllä ja pilkisti oviaukosta suoraan telttaan. Päivän työ oli alkanut, ja miesjoukkoja kulki ohitse taakkoineen. Frona käänsi kylkeä. Aamiainen oli keitetty. Hänen isäntänsä oli juuri pannut silavan ja paistetut perunat uuniin ja koetti parin halon avulla saada ovea pysymään raollaan.

"Hyvää huomenta", tervehti Frona.

"Hyvää huomenta teillekin", vastasi mies nousten seisomaan ja tarttuen vesisankoon. "Minun ei tarvitse kysyä, oletteko nukkunut hyvin, sillä tiedän sen muutenkin."

Frona nauroi.

"Minä menen nyt hakemaan vettä", sanoi mies, "ja palatessani toivon tapaavani teidät valmiina aamiaiselle."

Aamiaisen jälkeen istuessaan auringonpaisteessa Frona huomasi, tutun miesryhmän lähestyvän Crater Laken suunnalta kiemurtelevaa jäätikkötietä pitkin. Hän löi käsiään yhteen.

"Tuolla minun matkatavarani tulevat. Ja Del Bishop on varmaan niin häpeissään kuin olla saattaa myöhästymisensä vuoksi." Hän kääntyi miehen puoleen ja heitti valokuvauskoneen ja selkärepun olkansa yli. "Minun täytyy siis sanoa hyvästi ja kiittää teitä ystävällisyydestänne."

"Oi ei suinkaan — ei teidän kannata kiittää. Saman minä tekisin jokaiselle —"

"Varieteetaiteilijalle!"

Miehen katse ilmaisi moitetta, mutta hän jatkoi "En tiedä teidän nimeänne enkä pyydäkään saada sitä tietää."

"Mutta minä en olekaan niin armoton, etten sanoisi sitä, sillä sattumalta tiedän teidän nimenne. *Mister Vance Corliss!* Minä näin sen tietysti matkakapineittenne osoitekortista", hän selitti. "Ja minä toivon että te tulette minua tervehtimään käydessänne Dawson'issa. Nimeni on Frona Welse. Hyvästi!"

"Ei suinkaan Jakob Welse ole isänne?" huusi mies hänen jälkeensä hänen juostessaan kevyesti tietä kohden.

Hän käänsi päätään ja nyökäytti myöntävästi.

Mutta Del Bishop ei ollut ensinkään häpeissään eikä edes pahoillaan. "Kyllä ihminen, jonka nimi on Welse, aina putoaa jaloilleen ja oikeaan paikkaan." Näin hän oli tuuminut ja lohduttanut laskeutuessaan levolle edellisenä iltana. Mutta vihainen hän oli, äkäinen kuin ampiainen hänen omaa puhetapaansa käyttäen.

"Huomenta", hän sanoi tervehdykseksi. "Kyllä teidän kasvoistanne näkyy, että olette nukkunut yöne mainiosti mutta minua te ette voi siitä kiittää."

"Ette kai vain ollut huolissanne?" kysyi Frona.

"Huolissaniko? Teidänkö takianne, joka kuulutte Welsen sukuun? Kuka? Minäkö vai? En kuolemakseni! Minulla oli aivan tarpeeksi työtä antaessani Crater Laken kuulla, mitä siitä ajattelin. Minä en siedä vettä. Johan sen teille sanoin. Aina se tekee minulle kiusaa — mutta en minä sitä silti pelkää."

"Hei, Pete!" Hän kääntyi intiaanien puoleen. "Eteenpäin ja hyvää kyytiä! Meidän pitää olla Lindermanin järvellä puolenpäivän aikana."

"Frona Welse?" Vance Corliss toisti nimeä itsekseen.

Koko juttu tuntui hänestä kuin unelta, ja hän kääntyi katsomaan tytön jälkeen vakuuttaakseen itselleen, että se oli täyttä totta. Del Bishop ja intiaanit olivat jo kadonneet näkyvistä kallioseinämän taa. Frona kiersi juuri sen juuren alitse. Aurinko valaisi häntä kirkkaasti, ja hän erottautui loistavana kallioseinän tummaa taustaa vastaan. Hän heilautti vuorisauvaansa ja kääntyi Vance Corlissin nostaessa lakkiaan kallionkielekkeen taa ja katosi näkyvistä.

VIIDES LUKU.

Jakob Welse oli todellakin mahtava ja merkillinen mies. Hän oli jättiläisliikemies maassa, jossa ei ollut kauppaa, yhdeksännentoista vuosisadan täysin kehittynyt tuote yhteiskunnassa, joka oli yhtä alkuperäinen kuin muinoisten vandaalien. Teollisuuden mahtavana, yksinoikeutettuna valtiaana hän hallitsi riippumattominta ihmisjoukkoa, mikä koskaan on kaikilta maan ääriltä kokoontunut samalle seudulle. Taloudellisen elämän lähetyssaarnaajana, kaupan Pyhänä Paavalina hän julisti tarkoituksenmukaisuuden ja voiman oppia. Hän uskoi ihmisen luonnollisiin oikeuksiin, oli itse kansanvaltaisuuden kannattaja — ja joka miehen täytyi alistua hänen yksinvaltansa alle. Jakob Welsen ja kansan hyväksi, Jakob Welsen kautta, se oli hänen hallitusohjelmansa, hänen kirjoittamaton evankeliuminsa. Omin voimin hän oli laajentanut valtaansa, kunnes se ulottui alueille, jotka vastasivat toistakymmentä Rooman maakuntaa. Hänen ukaasinsa saivat väestön luoteen ja vuoksen tavoin liikehtimään sadantuhannen mailin laajuisella alueella, ja kaupunkeja kasvoi maasta ja katosi hänen käskystään.

Ja kuitenkin hän oli yksinkertainen mies. Hän näki ensi kerran päivän valon La Plata joen varrella leviävällä aavikolla sinisen taivaan alla, missä maan vihreä ruoho hyväili hänen alastonta pikkuruumistaan. Ensimmäiseksi hänen silmänsä kohtasivat hevoset, jotka yhä satuloituina lempeästi kummeksuen katsoivat ihmettä. Sillä hänen isänsä, joka oli turkismetsästäjä, oli vain poikennut tieltä, jotta hänen vaimonsa saisi rauhassa synnyttää. Tunnin tai parin kuluttua nuo kaksi, joita nyt oli kolme, olivat taas hevosten selässä ja saavuttivat pian toverinsa. Matka ei ollut viivästynyt, aikaa ei ollut

menetetty. Seuraavana aamuna hänen äitinsä keitti suuruksen leiritulella ja ratsasti sitten viidenkymmenen mailin matkan auringonlaskuun asti.

Metsästäjä-isä polveutui sitkeästä walesilaisesta heimosta, joka menneinä aikoina oli vähitellen muuttanut Ohioon ahtaaksi käyneestä Idästä, ja äiti oli Ontarioon muuttaneiden irlantilaisien siirtolaisten tytär. Molemmilta vanhemmiltaan hän peri vaeltamishalun, kuumeentapaisen innon päästä eteenpäin, niin kauas kuin mahdollista. Elämänsä ensimmäisenä vuonna, ennenkuin vielä oli oppinut käyttämään jalkojaan, Jakob Welse oli hevosen selässä kulkenut läpi tuhannen mailin laajuisen aavikon ja viettänyt talven metsästysmajassa pohjoisessa, Punaisen joen lähteillä. Mokkasiinit olivat hänen ensimmäiset jalkineensa, hirvenrasva hänen ensimmäinen mieliruokansa. Ensimmäiset yleiskäsitteet, jotka hän itselleen loi, olivat, että maailman muodostivat suuret erämaat ja valkeat aavikot ja että siinä asui intiaaneja ja valkeita metsästäjiä, sellaisia kuin hänen isänsä. Kaupunki oli ryhmä hirvennahoista tehtyjä asumuksia, kauppapaikka sivistyksen tyysijä ja kaupanhoitaja melkein itse kaikkivaltias Jumala. Joet ja järvet olivat olemassa etupäässä sen vuoksi, että ihminen saisi kulkea niitä pitkin. Tältä kannalta hän ei voinut käsittää vuorten tarkoitusta, mutta hän ei antanut niiden häiritä itseään, vaan luki ne selittämättömien asioiden luokkaan. Ihmiset kuolivat joskus. Mutta heidän lihansa ei kelvannut syötäväksi, ja heidän nahkansa oli arvoton, — ehkäpä sen vuoksi, että se ei ollut karvainen. Eläinten nahat olivat sitä vastoin kallisarvoiset, ja jos niitä oli jonkun verran, saattoi niillä ostaa koko maailman. Eläimet olivat luodut ihmisten pyydettaviksi ja nyljettäväksi. Hän ei tiennyt, miksi ihmiset olivat luodut — ellei kenties kauppamiestä varten.

Vanhemmaksi päästyään hän kehittäi käsityksiään, mutta elämänsä antoi hänelle alituisesti aihetta lapselliseen, kunnioituksenselkaiseen ihmettelyyn. Vasta hänen miehensä tultuaan ja nähtyään puolet kaikista Yhdysvaltain kaupungeista tuo lapsellisen ihmettelyn ilme katosi hänen silmistään, ja ne tulivat täysin teräviksi ja valppaiksi. Kun hän poikana joutui kosketuksiin kaupunkien kanssa, niin vanhat mielikuvat osaksi muuttuivat, ja uusia tuli niiden rinnalle. Ihmiset, jotka elivät kaupungeissa, olivat veltostuneita. Heillä ei ollut kompassia päässään ja he eksyivät helposti. Sen vuoksi he mieluummin asuivat kaupungeissa. Koska he saattoivat vilustua ja koska he pelkäsivät pimeyttä, niin he nukkuivat katon alla ja lukitsivat ovensa yöksi. Naiset olivat lempeitä ja kauniita, mutta he eivät jaksaneet kulkea pitkiä päivämatkoja lumikengillä. Kaikki kaupunkilaiset puhuivat liian paljon. Sen takia he myöskin valehtelivat eivätkä kyenneet paljoakaan aikaansaamaan kättensä työllä. Lopuksi he olivat keksineet erään uuden inhimillisen voimakkeen, jota sanottiin "puijaukseksi". Jos kenen mieli sitä käyttä, niin hänen oli oltava tuiki varma asiastaan, muuten hän saattoi joutua koville sen vuoksi. Puijaus oli hyvä keino — kunhan sitä vain osasi käyttää.

Vaikka hän melkein koko elämänsä ajan elikin metsissä ja vuorilla, niin hän myöhemmin kuitenkin oppi tietämään, ettei kaupunkien tarvinnut olla ensinkään huonoja ja että mies saattoi elää kaupungissa ja kuitenkin olla mies. Hän oli tottunut taistelemaan luonnonvoimia vastaan, ja kauppataistelu yhteiskunnallisia voimia vastaan veti häntä puoleensa. Kaupan ja pörssin mestarit huikaisivat, mutta eivät sokaisseet häntä, hän tutki heitä ja pyrki saamaan selville heidän voimansa salaisuuden. Ja edelleen hän merkiksi siitä, että Nasaretistakin tulee jotain hyvää, parhaassa miehuuden iässä otti vaimokseen kaupungissa kasvaneen naisen. Mutta yhä hän tahtoi päästä "niin kauas kuin mahdollista", eikä peritty intohimo jättänyt häntä rauhaan, ennenkuin he lähtivät matkaan ja Dyeen rannalle, metsän reunaan, rakensivat hirsistä suuren kauppatalon. Ja täällä hän aikojen kuluessa oppi arvostelemaan asioita oikealta kannalta ja yhdisteli ja eritteli yhteiskunnan ilmiöitä aivan samoin kuin aikaisemmin luonnonilmiöitä. Hän huomasi niiden välillä vallitsevan vastaavaisuuden suhteen. Molemmat olivat samojen lakien alaiset, samat totuudet vallitsivat molemmissa. Kilpailu oli luomisen salaisuus, taistelu edistyneen ehto ja edellytys. Maailma oli luotu voimakkaita varten, ja ainoastaan voimakkaat saivat periä sen. Kaikessa vallitsi ikuinen oikeus. Olla oikeudenmukainen oli samaa kuin olla voimakas, tehdä syntiä samaa kuin olla heikko. Rehellisen miehen puijaaminen oli epärehellistä, puijaajan puijaaminen oikeuden miekalla iskemistä. Alkuperäisen voiman sijana oli käsivarsi, uuden ajan voiman sijana ovat aivot. Mutta vaikka taistelu olikin vaihtanut paikkaa, niin se kuitenkin oli sama kuin muinoin, ihminen kamppaili nyt kuten jo ammoisina aikoina maailman herruudesta ja sen iloista. Mutta miekka oli saanut väistyä kassakirjan, haarniskoitu ritari verkapukuisen liikemiehen ja hallinnollisen vallan keskus kauppavaihdon tyysijan tieltä. Uuden ajan harkitseva tahto oli voittanut menneisyyden sokean intohimon. Taipumaton maa totteli vain voimaa. Järkeä merkitti enemmän kuin ruumiillinen voima; siksi mies, jolla oli järkeä, parhaiten kelpasi alkuperäisten olojen herraksi.

Hän ei ollut saanut paljoakaan varsinaista kasvatusta. Leiritulen ja kynttilän ääressä äiti oli opettanut häntä lukemaan ja kirjoittamaan ja antanut hänelle joitakin tietoja uskonnosta; sen lisäksi hän itse oli hankkinut itselleen kirjatietoja mitä erilaisimmilta aloilta. Hän ei ollut koskaan oppinut enempää kuin jaksoi sulattaa. Hän kykeni käsittämään elämän tosiasioita, hänellä oli luonnonihmisen selvä ajatustapa ja avoin silmä.

Ja niin tapahtui kerran, että Jakob Welse eräänä varhaisena aamuna kulki Chilcootin yli ja katosi teille tietymättömille. Vuotta myöhemmin hän ilmestyi Yukonjoen suulla, Beringin-meren rannikolla

sijaitseville venäläisalueille. Hän oli tehnyt kolmentuhannen mailin jokimatkan, kokenut paljon ja nähnyt suuren unen. Mutta hän ei ilmaissut ajatuksiaan, vaan ryhtyi työhön, ja eräänä päivänä ränstyneen jokilaidan ilkkuva vihellys tervehti keskiyön aurinkoa kostealla joenrannalla sijaitsevan Fort o' Yukonin luona. Saavutus oli suurenmoinen, sen toteuttamisesta voi Jakob Welse yksin kertoa, mutta tätä mahdolluutta seurasi toinen, höyrylaivaa höyrylaiva ja yritystä yritys. Monen tuhannen mailin laajuisille alueille, jokien ja niiden sivujokien varsille, hän rakensi kauppa-asemia ja varastorakennuksia. Hän pakotti alkuasukkaat käyttämään valkoisen miehen kirvestä, ja joka kylään ja kylien välille kohosi halkopinoja hänen alustensa tarpeiksi. Eräälle Beringin-meren saarelle, siihen, missä joki ja valtameri yhtyivät, hän perusti suuren keskusaseman, ja Tyynen valtameren pohjoisosissa kulkivat hänen mahtavat valtamerihöyrylaivansa. Ja hänen toimistoissaan Seattlessa ja San Franciscossa tarvittiin kymmenittäin apulaisia järjestelmällisesti hoitamaan laajan liikkeen asioita.

Kansaa tuli tulvien maahan. Tähän asti nälkä oli karkottanut heidät sieltä, mutta nyt Jakob Welse oli siellä ruokavarastoinen; niin he viettivät talven pakkasissa ja kaivoivat kultaa jäätyneestä maasta. Jakob Welse rohkaisi heitä, hankki heille elintarpeita, merkitsi heidät yhtiön kirjoihin. Hänen höyrylaivansa kuljettivat heidät ylös pitkin Koyokuk-jokea menneinä Arctic Cityn aikoina. Missä vain löydettiin kultaa, sinne hän perusti liikkeen ja rakensi kauppatalon. Kaupunki syntyi pian sen ympärille. Hän tutki, teki laskelmia ja kehitti mahdollisuuksia. Väsymättömänä, lannistumattomana, teräksen loisto tummissa silmissään hän oli yht'aikaa kaikkialla läsnä ja teki kaiken. Liikennettä avattaessa uudelle joelle hän oli paikalla sekä matkan alussa että sen lopussa ja kiirehti ruokatarvainten lähettämistä. Maan rajojen ulkopuolella hän hankki liikesuhteita, teki liittoja koko maailman yhtiöitten kanssa ja aikaansai erikoissopimuksia kuljetusmaksuista. Itse maassa hän möi elintarpeita, vaatetavaroita ja tupakkaa, rakensi sahoja, suunnitteli kaupunkialueita ja etsi kupari-, rauta- ja hiiliaarteita. Ja jotta kullankaivajat olisivat hyvin varustetut, hän hankki napaseudun mailta, aina Siperiasta asti, asukkaitten valmistamia lumikenkiä, *mucluc'*eja ja turkkeja.

Hän kantoi maata hartioillaan, huolehti sen tarpeista, teki työtä sen hyväksi. Joka unssi sen kultaa kulki hänen käsiensä kautta, samoin jok'ainoa postikortti ja luottamuskirje. Hän hoiti sen pankki- ja vaihtoasioita, kuljetti ja jakoi postin. Hän ei suvainnut kilpailua, peloitti maasta nylkemishaluiset rahamiehet, veti nenästä kilpailevia yhtiöitä, ja kun ei se auttanut, hän musersi ne todenteolla. Ja kaikesta tästä huolimatta hänellä riitti aikaa ja tilaisuutta muistaa äiditöntä tyttöään, kasvattaa häntä sitä asemaa varten, jonka oli hänelle luonut.

KUODES LUKU.

"Niin, kapteeni, teidän täytynee myöntää, että meidän on pakko hiukan liioitella tilanteen vakavuutta?" Jakob Welse auttoi nahkaturkkia vieraansa ylle ja jatkoi: "En tarkoita, ettei se olisi vakava, vaan että se ei saa tulla vakavammaksi. Olemmehan me kaksi ennenkin taistelleet nälänhätää vastaan. Meidän täytyy peloittaa heitä ja tehdä se nyt, ennenkuin on liian myöhäistä. Jos Dawsonista poistetaan 5,000 miestä, niin elintarpeet riittävät. Jos nuo 5,000 levittävät huhun nälänhädästä Dyeaan ja Skaguayhin, niin he estävät 5,000 uutta miestä tulemasta tänne jäätiköitten yli."

"Aivan oikein! Ja te voitte olla varma tarmokkaasta yhteistoiminnasta järjestysvallan taholta, mr Welse." Puhuja, harmaatukkainen mies, jolla oli päättäväinen ilme, tanakka vartalo ja sotilaan ryhti, käänsi kauluksensa korville ja tarttui ovenripaan. "Olen jo huomannut, että vastatulleet teidän ansiostanne alkavat myydä varustuksiaan ja ostella koiria. Mikä rynnäkö tästä tulee rannikolle, kunhan joki jäätyy! Ja kun yksikin mies myy tuhat naulaa elintarpeita ja lähtee tiehensä, niin se merkitsee, että jäljelle jää yksi tyhjä vatsa vähemmän ja että toinen, joka jää, tulee täytetyksi. Milloin *Laura* lähtee?"

"Tänään aamupäivällä, mukanaan 300 miestä, joilla ei ole ruokaa. Olisipa niitä 3,000!"

"Amen! Ja milloin odotatte tyttärenne saapuvan?"

"Minä päivänä tahansa." Jakob Welsen silmät saivat lämpimän ilmeen. "Toivon, että tulette luoksemme päivälliselle, kun hän on tullut ja otatte mukanne muutamia nuorukaisianne kasarmista. Minä en tiedä kaikkien nimiä, mutta viekää heille kuitenkin terveiseni. Olen laiminlyönyt seuraelämän — ei ole ollut aikaa — mutta tahdon pitää huolta siitä, että tyttö saa huvitella. Hän tulee suoraa tietä Yhdysvalloista ja Lontoosta ja voisi helposti tuntea itsensä yksinäiseksi täällä. Ymmärrättehän?"

Jakob Welse sulki oven, työnsi tuoliaan hiukan taapäin ja asetti jalkansa tulisijan rautaristikkoa vasten. Puolen minuuttia tyttömäinen olento välkkyi tulen valossa hänen silmänsä edessä sulautuen sitten vaalean, saksalaistyyppisen naisen kuvaksi.

Ovi avautui. "Mr Welse, mr Foster lähetti minut kysymään, saako hän edelleen menetellä allekirjoittamienne määräysten mukaisesti, mitä ruokavarastoihin tulee?"

"Kyllä, mr Smith. Mutta sanokaa, että hän jakaa vain puolet säädetystä määrästä. Jos jonkun osuus on tuhat naulaa, niin antakaa hänelle viisisataa."

Hän sytytti sikarin ja nojautui taas selkäkenoon tuolissaan.

"Kapteeni Mc Gregor pyytää päästä puheillenne, sir."

"Antakaa hänen tulla."

Kapteeni Mc Gregor astui huoneeseen ja jäi seisomaan esimiehensä eteen. Uusi maailma oli lapsuudesta asti kovin kourin pidellyt tätä skotlantilaista, mutta hänen ahavoituneitten kasvojensa jokainen piirre ilmaisi ankaraa oikeudenmukaisuutta, ja päättäväinen leuka julisti katsojalle, että oli edullisinta olla rehellinen, jos joutui tekemisiin sen omistajan kanssa. Tätä varoitusta vahvisti nenä, joka oli vino ja poikki hakattu, sekä pitkä arpi, joka kulki pitkin otsaa ja katosi harmahtavien hiusten peittoon.

"Tunnin kuluttua me irroitamme köydet, sir, ja olen tullut saamaan viimeisiä määräyksiä."

"Hyvä!" Jakob Welse käänsi tuoliaan. "Kapteeni Mc Gregor!"

"Mitä, sir?"

"Minä olin ajatellut teille muuta työtä talveksi, mutta olen muuttanut mieltä ja päättänyt antaa teidän kuljettaa *Lauraa*. Voitteko arvata miksi?"

Kapteeni Mc Gregor siirsi painonsa toiselta jalalta toiselle, ja ovela, irvistyksenkaltainen hymy vilkkui hänen silmäkulmillaan. "Taitaa olla kova edessä", hän mörähti.

"Minä en olisi voinut keksiä sopivampaa miestä. Mr Bally antaa teille yksityiskohtaiset ohjeet, kunhan olette laivassa. Mutta antakaa minun vain sanoa teille, että ellemme saa tarpeeksi miehiä peloitetuksi lähtemään seudulta, niin Fort Yukonissa tulee olemaan ankara puute. Ymmärrätekö?"

"Ymmärrän."

"Sen vuoksi ei mitään ylellisyyttä! Te otatte kolmesataa miestä mukaanne, voi sattua, että kaksi kertaa niin monta lähtee samaa tietä, kun joki ehtii jäätyä. Teillä tulee olemaan tuhat henkeä ruokittavananne talvella. Antakaa heille määrätty ruokaosuutensa — työn palkaksi — ja katsokaa, että he tekevät työtä. Haloista 6 dollaria syleltä, ja ne on pinottava rantaan, sellaiselle paikalle, mihin höyrylaivat voivat laskea maihin. Jos eivät tee työtä, niin saavat olla ilman ruokaa. Ymmärrätekö?"

"Ymmärrän."

"Tuhat miestä voi tuottaa ikävyyksiä, jos saavat laiskotella. Ja he voivat tehdä sen joka tapauksessa. Pitäkää huolta siitä, etteivät he silloin saa haltuunsa elintarvevarastoja. Jos niin kävisi, niin — täyttäkää velvollisuutenne."

Toinen nyökäytti jurosti päätään. Hän puristi itsetiedottomasti kätensä nyrkkiin, ja otsan arpi kävi tulipunaiseksi.

"Satamassa on viisi höyrylaivaa jäissä. Älkää antako kevättulvan turmella niitä ja sijoittakaa ennen kaikkea niiden lasti suureen tavara vajaan. Siten te voitte paremmin suojella sitä ja estää sitä kastumasta. Lähettäkää sanankuljettaja Fort Burriin pyytämään mr Carterilta kolme miestä. Hän ei tarvitse heitä. Circle Cityssä ei ole paljoakaan tehtävää. Poiketkaa sinne matkalla ja ottakaa puolet mr Burdwellin miehistä. Te tulette tarvitsemaan heitä, teiltä ei tule puuttumaan levottomuuksia eikä revolverinäytelmiä. Älkää taipuko! Pitäkää ohjaket kireällä alusta alkaen. Muistakaa, että se, joka ensin ampuu, pääsee leikistä ehjin nahoin. Älkää hetkeksikään unohtako varastoja!"

"En, sir!" mutisi kapteeni Mc Gregor vastaukseksi ja lähti huoneesta.

"John Melton — mr John Melton, sir. Voiko hän päästä puheillenne?"

"Katsokaahan nyt, Welse, mitä tämä merkitsee?" John Melton seurasi kirjurin kintereillä ja melkein kaatoi hänet kumoon rynnätessään eteenpäin heiluttaen paperia kädessään yhtiön päämiehen silmien

edessä. "Lukekaa tämä! Mitä siinä sanotaan?"

Jakob Welse loi silmäyksen paperiin ja katsoi sitten kylmästi ylös.
"Tuhat naulaa elintarpeita!"

"Sitähän minäkin sanon, mutta se mies, joka teillä on liikkeessänne, väittää vastaan. Hän sanoo, että se merkitsee viittä sataa naulaa."

"Hän on aivan oikeassa."

"Mutta —"

"Siinä sanotaan tuhat naulaa, mutta liikkeessäni se merkitsee vain viittä sataa."

"Onko tämä teidän allekirjoituksenne?" Mies työnsi kuitenkin uudestaan toisen silmien eteen.

"On kyllä."

"Mitä te sitten aiotte tehdä?"

"Antaa teille viisisataa. Mitä te sitten aiotte tehdä?"

"Kieltäytyä vastaanottamasta niitä."

"Hyvä! Silloin meillä ei ole syytä keskustella enempää tästä asiasta."

"Onpa kyllä. Minä en halua tästä lähin olla teidän kanssanne missään tekemisissä. Olen tarpeeksi rikas hankkiakseni itse vuorten tuolta puolen mitä tarvitsen, ja sen teenkin ensi vuonna. Meidän liikesuhteemme ovat tästä hetkestä ainiaaksi lopussa."

"Minä en voi sille mitään. Teillä on kolmensadantuhannen dollarin arvosta kultaa minun hallussani. Menkää mr Atshelerin luo ja nostakaa ne heti."

Mies astui raivoissaan edestakaisin huoneessa.

"Enkö minä voi saada niitä tuhatta naulaa? Taivas varjelkoon, mies!
Minä olen maksanut ne. Ette kai aio tappaa minua nälkään?"

"Kuulkaahan nyt, Melton!" Jakob Welse keskeytti puheensa kopsauttaakseen tuhan sikaristaan. "Mitä te nyt oikeastaan ajatte takaa? Mitä te tahdotte?"

"Tuhat naulaa elintarpeita."

"Omaa vatsaanne varten?"

Bonanzan kuningas nyökäytti päätään.

"Juuri niin." Vaot Jakob Welsen otsassa tulivat selvemmin näkyviin. "Te huolehditte omasta vatsastanne, minä kahdenkymmentuhannen ihmisen vatsasta."

"Mutta Tim Mc Ready sai eilen tuhat nauhaansa."

"Vähennys astui voimaan vasta tänään."

"Mutta miksi juuri minun pitää joutua kärsimään?"

"Miksi te ette tullut eilen ja Tim Mc Ready tänään?"

Melton ei tiennyt mitä sanoa, ja Jakob Welse vastasi itse olkapäitään kohauttaen omaan kysymykseensä:

"Juuri siitä se johtuu eikä mistään suosikkijärjestelmästä. Jos te vetoatte Tim Mc Readyyn, niin minä puolestani vetoan siihen, että te ette tullut eilen. Parempi on, että molemmat syytämme sallimusta. Te kestitte nälänhädän Forty Milessa. Te olette valkoinen mies. Teidän rikkautenne ei oikeuta teitä saamaan nauhaakaan enempää, kuin repaleinen vanhus, jolla ei ole penniäkään, tai vasta syntynyt lapsi saa. Luottakaa minuun! Niin kauan kuin minulla on naulankaan verran ruokaa, niin teidän ei tarvitse kärsiä nälkää. Antakaa nyt minulle kättä, olkaa iloisen näköinen ja koettakaa tyytyä osaanne."

Yhä vielä kuohuksissaan, vaikkakin pahin myrsky jo oli tyyntynyt, Bonanzan kuningas kuitenkin pudisti tarjottua kättä ja syöksyi sitten ovesta ulos. Ennenkuin se ehti sulkeutua hänen jälkeensä, muuan notkea yankee livahti huoneeseen, koukisti toisen moksasiinin verhoaman jalkansa, veti sillä tuolin alleen, istuutui ja alkoi tuttavallisesti:

"Tuota noin, eivät kai ihmiset oikein pidä tästä uudesta ruoanjakelumennosta vai mitä?"

"Kas, Dave! Tekö siinä olette?"

"Niinpä luulisin. Sitähän minun piti sanoa, että kyllä niitä tulee lähtemään täältä laumoittain pakoon, kunhan joki jäätyy."

"Niinkö luulette?"

"Luulen totisesti."

"Sepä hauska kuulla. Juuri sitä maa tarvitsee. No lähdettekö tekin?"

"En ikipäivinä." Dave Harney heitti päänsä taapäin keikaroivan itsetyytyväisenä. "Kuljetin kimpsuni ja kampsuni eilen kaivokselle — en hetkeäkään liian aikaisin. Mutta tuota noin, sitten tapahtui jotain hullua. Sokeri oli kaikki viimeisessä reessä, ja juuri siinä, missä tie kääntyy Klondykesta Bonanzaan, jää murtui, enkä sen jälkeen ole nähnyt jälkeäkään reestä enkä sokerista. Viimeinen reki ja kaikki sokeri! Ja siksi minä nyt poikkesin saamaan sadan naulan verran — valkoista tai ruskeata, samantekevää!"

Jakob Welse pudisti päätään ja hymyili, mutta Harney veti tuolinsa lähemmä.

"Teidän kirjurinne sanoi, ettei hän tiennyt, saisiko hän antaa minulle, ja kun minulla ei ollut teiltä lupakirjaa, niin sanoin, että käyn teidän puheillanne, ymmärrätkö? En minä välitä siitä, mitä se maksaa. Antakaa vain tasan sata naulaa, se riittää."

"Tuota noin", hän jatkoi rauhallisesti huomattessaan Welsen päättäväisen ja kielteisen päänpudistuksen. "Minä pidän niin hirveän paljon makeasta. Muistatteko niitä nekkuja silloin Preacher Creekissä? Kuinka se aika kuluu! Siitä on nyt kuusi vuotta, ei, enemmän, seitsemän, hitto vie! Mutta sitähän minun piti sanoa, että ennen minä olisin vailla mitä tahansa kuin sokeria. Ja mitä siihen sokeriin tulee, niin minulla on koira tuolla ulkona. Eiköhän ole paras ajaa varaston luo ja ottaa sokeri sieltä? Vai mitä?"

Mutta hän huomasi, että Jakob Welse aikoi sanoa "ei", ja kiiruhti jatkamaan:

"No, enhän minä tahdo väkisin ottaa, en millään ehdolla. Niin että jos teillä on sitä niukalti, niin minä voin tyytyä seitsemäänkymmeneenviiteen —" (hän tutki toisen ilmettä) "ja ehkäpä viiteenkymmeneenkin. Minä käsitän teidän asemanne enkä ole niin halpamainen, että kiusaisin teitä —."

"Älkää huoliko tuhlata sanoja, Dave! Meillä ei ole naulaakaan sokeria liikaa."

"Tuota noin, enhän minä väkisin, ja teidän tähtenne minä suostun kahteenkymmeneenviiteen."

"Te ette voi saada hitustakaan."

"Enkö pientä palaakaan? No niin, älkää nyt olko minulle vihainen. Unohdetaan, että minä olen teiltä pyytänyt! Minä tulen sitten toiste, kun sopii paremmin. Hyvästi siihen asti! Tuota noin!" Hän käänsi päätään ja näytti höristävän korviaan paremmin kuullakseen. "Tuo on *Lauran* vihellys. Tuletteko katsomaan sen lähtöä? Mennään yhdessä!"

Jakob Welse veti karhunnahkaturkit ylleen ja kintaat käteensä, ja he astuivat ulompien toimistohuoneitten läpi myymälähuoneeseen. Se oli niin suuri, ettei ollut tungoksen merkkiäkään, vaikka myymäläpöydän takana oli parisataa ostajaa. Moni oli vakavan näköinen, ja useampi kuin yksi heitti synkeän silmäyksen yhtiön päämieheen tämän kulkiessa ohi. Kauppa-apulaiset möivät kaikkea paitsi ruokavaroja, mutta juuri viimeksi mainittuja jokainen tahtoi saada. "Hän odottaa parempia hintoja, nälänhädän hintoja", kuiskasi muuan punapartainen kaivosmies pilkallisesti. Jakob Welse kuuli sanat, mutta ei kiinnittänyt niihin huomiota. Hän tiesi saavansa kuulla ne monta kertaa ja paljon ikävämällä tavalla lausuttuina, ennenkuin hätä oli ohitse.

Ulkona katukäytävällä hän pysähtyi katsomaan julistuksia, joita oli naulattu rakennuksen seinään. Muutamat koskivat kadonneita, löydettyjä tai myytäviä koiria, kaikki muut kaupan olevia varusteita. Arkamieliset olivat jo joutuneet pelon valtaan. Jakob Welse huomasi Meltonin juttelevan pelokkaan näköisen vasta tulleen kanssa ja päätteli Bonanzan kuninkaan tyytyväisestä ilmeestä, että tämän oli onnistunut täyttää talvivarastonsa.

"Miksi ette koeta hankkia sokeria toisia teitä, Dave?" kysäisi Jakob Welse osoittaen ilmoitustauluja.

Dave Harneyn katse ilmaisi moitetta. "Luuletteko, etten minä ole koettanut? Olen saanut koirieni kypälät melkein pilalle ajaessani sokeria takaa Klondyke Citystä aina Hospitaliin asti. Sitä ei saa

mistään hinnasta."

He kulkivat pitkin sivukäytävää liikerakennuksen ovien ja mukavasti lumelle ojentautuneitten, odottavien ajokoirien ohi. Tätä lunta — ensimmäistä pysyvää tänä talvena — ympäristön kaivosmiehet olivat odottaneet voidakseen aloittaa tavarainsa kuljetuksen.

"On se sentään merkillistä", uskalsi Dave Harney syvämietteisesti lausua heidän astuessaan pääkadun poikki joenrannalle, "hiton merkillistä, että minulla on kaksi viidensadan jalan kulta-aluetta, joiden arvo on viisi miljoonaa dollaria, niin totta kuin minusta kannattaa maksaa yhden sentin, eikä kuitenkaan palastakaan sokeria, millä saisin kahvini ja vellini makeaksi. Hitto viekään koko tämän maan! Minä myyn kaiken, mitä minulla täällä on, ja lähden tieheni. Minä — minä menen takasin Valtoihin!"

"Sitä te ette tee", vastasi Jakob Welse. "Samaa te olette ennenkin uhkaillut. Te elitte vuoden pelkällä lihalla Stuart-joen varrella, jollen väärin muista. Te söitte lohenmahoja ja koiria pohjoisessa Tananan varrella, puhumattakaan siitä, että olette kestänyt kaksi nälkävuotta. Ettekä te kuitenkaan toistaiseksi ole lähtenyt tiehenne ettekä tule sitä tekemäänkään. Täällä te kuolette, niin totta kuin *Lauran* köysiä paraikaa vedetään kannelle. Ja minä odotan varmasti vielä kerran saavani pitää huolta teidän pesänselvityksestänne. Te olette kiinteä kappale täällä, ja itse te sen parhaiten tiedätte."

Kaiken aikaa Jakob Welse oli saanut vastailta ohikulkijoitten tervehdyksiin. Ne, jotka tunsivat hänet, olivat parhaasta päästä varhain maahan muuttaneita, ja hän tunsi heidät kaikki nimeltä. Mutta vasta tulleittenkin joukossa oli tuskin ainoatakaan, jolle hänen ulkomuotonsa ei ollut tuttu.

"Tekisi mieleni lyödä vetoa, että olen Pariisissa vuonna 1900", vastusteli Eldoradon kuningas heikosti. Mutta Jakob Welse ei kuullut. Laivalla soitettiin viimeistä kertaa, ja Mc Gregorin tervehtiessä päällikköään perämiehenkojosta *Laura* loittoni rannasta. Ilma raikui rannalle jääneitten onnentoivotuksista ja viimeisistä jäähyväishuudoista, mutta nuo kolmesataa, joilla ei ollut ruokaa ja joiden sen vuoksi täytyi kääntää selkensä kultaisille unelmilleen, seisoivat hiljaa ja alakuloisina eivätkä paljoakaan vastanneet toisten huutoihin. *Laura* kulki perä edellä pitkin kanavaa, jonka se mursi rantajäihin, kääntyi myötävirtaan ja lähti päästäen viimeisen huudon täyttä vauhtia eteenpäin.

Väkijoukko harveni, ja jokainen lähti jatkamaan työtänsä. Jakob Welsen ympärille oli kokoontunut kymmeneen nouseva joukko tuttavii. Puhe koski nälänhätää, mutta se oli miesten puhetta. Dave Harneykin unohti kirotta maata sokerinpuutteen takia ja ryhtyi sen sijaan laskemaan leikkiä vasta tulleitten kustannuksella, joita hän siwash-kielellä kutsui nimellä *chechaquos*. Kesken leikintekoa hänen tarkka silmänsä huomasi mustan pilkun, joka jääsohjossa kulki jokea alas. "Katsokaahan tuota!" hän huusi. "Kanootti jäissä!"

Kiemurrellen ja käännellen, vuoroin soutaen, vuoroin työntäen syrjään uiskenteleviä jäälauttoja kanootissa olevat kaksi miestä yrittivät päästä lähemmäksi rantajään reunaa, jota pitkin he kulkivat etsien tietä rantaan. Höyrylaivan uurtaman uoman kohdalla he pistivät aironsa syrjään, ja nuolena vene lensi tyveneeseen. Odottava väkijoukko otti heidät avosylin vastaan, auttoi heidät maihin ja nosti heidän kanoottinsa rannalle. Sen pohjalla oli kaksi nahkaista postilaukkuja, pari peitettä, kahvi- ja paistinpannu ja melkein tyhjä eväspussi. Miehet olivat kylmästä niin kohmettuneet, että tuskin pysyivät jaloillaan. Dave Harney ehdotti whiskyä ja tahtoi heti paikalla saada heidät mukaansa, mutta toinen miehistä jäi kangistunein käsin tervehtimään Jakob Welseä.

"Hän on tulossa", hän ilmoitti. "Sivuutimme hänen veneensä tunti sitten. Se voi tulla esiin mutkasta minä hetkenä tahansa. Minulla on teille kirjeitä, tulen kyllä tuomaan ne teille vähän myöhemmin. Ensin minun täytyy saada jotain sisääni." Hän kääntyi mennäkseen Dave Harneyn kanssa, mutta pysähtyi äkkiä ja osoitti kädellään joelle päin. "Siinä hän onkin. Tulee juuri esiin rantakallion takaa."

"Juoskaa, pojat, ja katsokaa, että saatte whiskyä!" kehoitti Dave Harney häntä ja hänen toveriaan. "Sanokaa, että minä maksan, ja ottakaa kaksinkertaiset annokset. Ja suokaa anteeksi, etten tule juomaan teidän kanssanne, sillä minä aion jäädä tänne."

Klondyke, Yukonin sivujoki, toi muassaan suuret määrät jäitä, mahtavia lohkarkeitä ja pehmeää sohjoa, ja ne työnsivät venettä Yukonin keskiuomaa kohti. Rannalla-olijat näkivät selvästi kamppailun — neljän miehen seisovan veneessä ja meloillaan raivaavan tietä ratisevien jääkappaleitten lomitse. Veneessä olevasta Yukon-uunista nousi sininen savupylväs suikerrellen ilmaan, ja pian saattoi nähdä naisen istuvan veneen perässä ja hoitavan pitkää perämelaa. Kun Jakob Welse tämän näki, niin hänen silmänsä välähtivät. Tämä oli ensimmäinen enne, ja se lupasi hyvää. Tyttö oli pysynyt Welsenä, taistelijana. Lukuvuodet eivät olleet tehneet häntä heikoksi. Hän oli ensi kertaa ollut kaukana kotoiselta maaperältä, mutta hän ei pelännyt sitä; hän saattoi palata iloisena ja luonnollisena.

Näin Jakob Welse mietti mielessään, kunnes vene jättien piirittämänä ja puristamana ajautui rantajään reunaa vastaan. Muuan valkoihoinen — koko muu miehistö oli intiaaneja — hyppäsi veneestä

ja koetti köyden avulla hillitä sen vauhtia ja johtaa sen höyrylaivan uomaan. Mutta yksioisen jään reuna petti, ja mies vaipui virtaan. Raskas jäämöhkäle painoi veneen keulan sivullepäin, ja mies tuli näkyviin perän kohdalla. Viivyttelämättä nainen tarttui kädellään hänen kaulukseensa, ja samassa hetkessä hän lujalla äänellä käski intiaaneja huopaamaan. Yhä kannattaen miehen päätä vedenpinnan yläpuolella hän heitti koko painonsa peräsintä vasten ja ohjasi veneen perä edellä uomaan. Vielä jokunen veto, ja vene töksähti rantaan. Dave Harney tarttui nyt miehen kaulukseen, kiskoi hänet ylös ja lähetti hänet kalisevin hampain samaa tietä kuin postinkuljettajatkin.

Frona nousi seisomaan, ja hänen poskensa hehkuivat ankarasta ponnistuksesta. Jakob Welse epäröi. Hän seisoi niin lähellä, että olisi voinut kädellään tarttua veneen reunaan, mutta heidän välillään oli kolme vuotta. Seitsentoista vuotiaasta työstä oli tullut kaksikymmenvuotias nainen, muutos oli suurempi kuin hän oli voinut kuvitella. Hän ei tiennyt, syleilläkö tuota loistavaa, nuorta olentoa vai ojentaa hänelle kätensä ja auttaa hänet maihin. Mutta kukaan ei ehtinyt huomata hänen epäröimistään, sillä tyttö hypähti heti rannalle ja hänen syliinsä. Miehet, jotka seisoivat ylempänä, katsoivat toisalle, kunnes nuo kaksi käsi kädessä nousivat rantatörmää ylös.

"Hyvät herrat, tässä on tyttäreni." Jakob Welsen kasvoista kuvastui rajaton ylpeys.

Frona heitti koko joukkoon toverillisen, hymyilevän katseen, ja joka mies tunsii, että nuo silmät hetkisen olivat katsoneet suoraan hänen omiinsa.

SEITSEMÄS LUKU.

On sanomattakin selvää, että Vance Corliss hartaasti halusi jälleen tavata tytön, jolle hän oli antanut yösjän teltassaan. Hän ei ollut tullut ottaneeksi valokuvauskonetta mukaansa tänne pohjolaan, mutta siitä huolimatta hänen muistiinsa oli nopeasti välähtänyt jonkinlainen valokuva. Se oli vienyt vieläkin lyhyemmän hetken kuin valokuvan ottaminen. Väikkyvä valo- ja värivaikutus täynnä eloa oli tarkkana pienoiskuvana painunut mielen salaisiin sopukkoihin — ja niin kuva oli valmis. Säteilevä päivänpaiste kallion mustaa seinää vastaan, solakka, harmaapukuinen olento, joka kirkkaana ilmestyksenä tuli näkyviin sillä kohdalla, missä valo ja varjo tapasivat toisensa, aamunraikkaat, hymyilevät kasvot kultaloisteen ympäröimänä.

Tätä kuvaa hän katseli usein, ja mitä enemmän hän katseli, sitä suuremmaksi kasvoi hänen halunsa jälleen tavata Frona Welse. Hän odotti tätä tapaamista jännittyneenä, ja se viehätti hänen mieltään niin kuin muutos aina ihmistä viehättää. Frona oli hänelle jotain uutta ja tuoretta, nainen, joka oli toisenlainen kuin kaikki muut, jotka hän oli tavannut. Ja tästä tenhoavasta tuntemattomasta kaksi kirkkaanruskeata silmää hymyili hänelle, ja käsi, jonka kosketus oli niin pehmeä ja ote niin luja, huiskutti hänelle terveisiksi. Tämä kaikki kiehtoi kuin synti.

Vance Corliss ei ollut mikään houkkio eikä myöskään ollut elänyt erakkona, mutta kasvatus oli tavallaan antanut hänen elämälleen jonkilaisen puritaanisen suunnan. Oman ajatuskyvyn herääminen ja tietopiirin laajeneminen olivat kyllä heikontaneet ankaran äidin lapsuudenaikaista vaikutusta, mutta eivät olleet hävittäneet sitä perinjuurin. Se säilyi hänen sielussaan, sangen hämäränä tosin, mutta kuitenkin olennaisena osana hänestä. Hän ei voinut päästä siitä, se vaikutti, joskin huomaamattomasti, hänen käsitykseensä asioista, teki hänen mielikuvansa kieroksi ja määräsi hyvin usein hänen arvostelunsa naisista. Hän ylpeili suvaitsevaisuudestaan myöntäessään, että oli olemassa kolmenlaisia naisia; hänen äitinsä oli myöntänyt olevan vain kahta lajia. Mutta hän oli jättänyt äidin kannan taakseen. Olihan aivan selvää, että on olemassa kolmea lajia — hyvät, huonot ja osaksi hyvät, osaksi huonot. Että viimeksimainitut tavallisesti tulivat huonoiksi, hän varmasti uskoi. Keskitiellä oli ajanpitkään mahdotonta pysyä. Se oli väliaste, joka merkitsi siirtymistä korkeasta alhaiseen, hyvästä huonoon.

Kaikki tämä saattoi kyllä pitää paikkansa, mutta määritelmiin perustuvat johtopäätökset eivät voi olla muuta kuin dogmaattisia. Mitä *hyvä* oli ja mitä *paha*? Siitähän kaikki riippui. Ja tässä juuri hänen äitinsä kuiskasi hänelle haudan takaa. Eikä hänen äitinsä yksin, vaan monet muodon orjuuteen vaipuneet sukupolvet aina siihen voimakkaaseen esi-isään asti, joka ensimmäisenä irtautui maasta ja katsoi alas siihen. Sillä monet sukupolvet erottivat Vance Corlissin maasta, ja tietämättään hän perikatonsa uhalla pyrki jälleen sen yhteyteen.

Fronaan hän ei kuitenkaan sovittanut perittyjä määritelmiään. Hän ei huolinut sijoittaa häntä mihinkään luokkaan. Hän ei uskaltanut, vaan lykkäsi arvostelunsa mieluummin vastaiseksi, kunnes olisi

hankkinut tietoonsa enemmän tosiseikkoja. Siinä viettelys taas oli, tosiseikkojen hankkiminen, tuo ratkaiseva kohta, jossa puhtaus uneksien tavoittaa lokaa eikä tahdo nimittää sitä loaksi — kunnes itse on loan saastuttama. Ei, Vance Corliss ei ollut vajonnut lokaan. Ja koska puhtaus on pelkkä suhteellinen käsite, niin hän ei myöskään ollut puhdas. Hänen kätensä eivät olleet loasta puhtaat sen vuoksi, että hän olisi niitä huolellisesti hoitanut, vaan sen vuoksi, ettei kohtalo ollut johtanut häntä lokaisia teitä. Hän ei ollut hyvä sen vuoksi, että tahtoi olla, sen vuoksi, että paha olisi ollut hänelle vastenmielinen, vaan sen vuoksi, ettei hänellä ollut ollut tilaisuutta tulla huonoksi. Tästä ei toiselta puolen kuitenkaan saa päättää, että hän olisi vajonnut paheeseen, jos hänellä olisi ollut siihen tilaisuus.

Hän oli sanalla sanoen hyvin suojatun elämän tulos. Koko ikänsä hän oli elänyt terveellisessä asunnossa. Ilma, jota hän oli hengittänyt, oli ollut parasta, mitä keinotekoisesti oli voitu aikaansaada. Hän oli ottanut aurinkokylpyjä kauniilla ilmalla ja saanut pysyä sisällä kun satoi. Ja tullessaan siihen ikään, jossa ihminen valitsee hyvän tai pahan, elämänsä suunnan, hänellä ei ollut liian paljon tekemistä, jotta hän olisi voinut poiketa siltä oikealta tieltä, jota pitkin äiti oli opettanut häntä konttaamaan ja tepastelemaan ja jota pitkin hän nyt pää pystyssä jatkoi kulkuaan ajattelematta, mitä tien kummallakin puolella saattoi olla.

Samaa elinvoimaa ei voi kahdesti käyttää. Jos se kerran on kulutettu johonkin, niin sitä ei ole jäljellä muuhun. Niin oli Vance Corlissinkin laita. Yliopistoajan öinen lueskelu ja terveelliset ruumiinharjoitukset olivat vaatineet kaiken sen voiman, minkä hänen hyvä ruoansulatuksensa sai irti terveellisestä, monipuolisesta ravinnosta. Kun hänellä joskus oli voiman ylijäämää, niin hän kulutti sen loppuun äitinsä ja niiden moitteettomien ja sievistelevien teeseurojen piirissä, joiden ympäröimänä äiti eli. Tulos oli hyvin miellyttävä nuori mies, jonka takia kenenkään neidon äidin ei tarvinnut olla huolissaan, hyvin terve nuori mies, joka ei tuhlanut voimiaan huikentelevaiseen elämään, hyvin oppinut nuori mies, joka oli suorittanut vuori-insinööritutkinnon Freibergissä ja filosofian kandidaattitutkinnon Yalessa, ja lopuksi hyvin suljettu, maltillinen nuori mies.

Hänen suurin hyveensä oli, ettei hän ollut kangistunut siihen kaavaan, jonka monet esi-isät olivat muovailleet ja johon äiti oli tahtonut saada hänet sopimaan. Jonkinlaisen atavismin kautta häneen oli siirtynyt tuon voimakkaan esi-isän piirteitä, joka ensiksi oli irtautunut maasta. Mutta tähän asti tuo perintö oli vain uinunut hänessä. Hän oli mukautunut ympäristöönsä, eikä hänelle ollut ilmautunut tilaisuutta toteuttaa mahdollisuuksiaan. Mutta kun tilaisuus kerran tulisi, niin oli varmaa, että hän mukautuisi uusien olojen uusiin vaatimuksiin. Vertaus vierivästä kivistä voinee kyllä pitää paikkansa, mutta kuitenkin kyky pysyä muotoihin kangistumatta on ihmisen parhaita ominaisuuksia. Tämä kyky oli Vance Corlissin itsensä tietämättä hänen oivallisin aarteensa.

Mutta palatkaamme asiaan! Hän tunsu voimakasta ja puhdasta iloa ajatellessaan Frona Welsen tapaamista ja katseli usein päivänpaisteista kuvaa, jota hän säilytti mielessään. Hän kulki solan kautta, järvien poikki ja jokea alas niin nopeasti kuin runsaat matkarahat sallivat (lontoolaiset yhtiöt eivät kitsastele), mutta kuitenkin Frona ehti neljätoista päivää häntä aikaisemmin Dawsoniin. Hän voitti lopulta esteet rahojen avulla, mutta Welsen nimi oli tehokkaampi talismani kuin mitkään raha-aarteet. Hänen saavuttuaan perille kului pari viikkoa asunnon hankkimiseen, suosituskirjeitten perille viemiseen ja yleensä kotiutumiseen. Mutta kaikki tulee aikanaan, ja niin hän eräänä iltana joen jäädyttyä suuntasi moksasiininsa kärjet Jakob Welsen taloa kohti. Mrs Schoville, valtion asiamiehen vaimo, antoi hänen nauttia arvoisasta seurastaan.

Corlissin teki mieli hieroa silmiään. Lämmitysjohto Klondyckessa! Mutta seuraavana hetkenä hän oli raskaitten oviverhojen välitse astunut hallista seurusteluhuoneeseen. Ja se oli todella seurusteluhuone! Hänen hirvennahkamoksasiininsa vajasivat hekumallisesti pehmeään mattoon, ja vastaiselta seinältä muuan Turnerin auringonnousu sattui hänen silmiinsä. Muitakin maalauksia ja kuparipiirroksia oli seinillä. Kahdessa mahtavassa uunissa roihusivat kuusihalkovalkeat. Huoneessa oli myös piano, ja joku kuului laulavan. Frona hypähti tuoilta ja astui ojennetuin käsin häntä kohti. Corliss oli luullut valokuvaansa täydelliseksi, mutta tämä tulikuva, tämä nuori olento, joka loisti lämpöä ja elämäniloa, himmensi sen kokonaan. Häntä miltei pyörrytti, kun hän piti Fronan molempia käsiä omissaan; se oli tuollainen hetki, jolloin selittämätön liikutus saa veren kuohumaan ja huumaa järjen. Mrs Schovillen huudahdukset, joiden ensimmäiset tavut hän sangen epäselvästi kuuli, saattoivat hänet jälleen tajuihinsa.

"Oi!" tämä huudahti. "Te siis tunnette hänet."

Ja Frona vastasi: "Kyllä, me olemme tavanneet toisemme matkalla Dyeasta, ja ne, jotka tapaavat toisensa Dyeaan tiellä, eivät voi unohtaa sitä koskaan."

"Miten runollista!"

Valtion asiamiehen vaimo löi kätensä yhteen. Hän oli lihavanlainen, neljäkymmenen ikäinen ja flegmaattinen luonteen laadultaan, mutta puhkesi päivät päästään kuitenkin tuon tuostakin

huudahduksiin ja käsientaputuksiin. Hänen miehensä vakuutti salaa, että jos itse Jumala olisi suvainnut katsoa häntä kasvoista kasvoihin, niin hän olisi lyönyt pyöreät kätensä yhteen ja huudahtanut: "Miten runollista!"

"Miten se tapahtui?" hän jatkoi. "Hän auttoi kai teidät jonkin hengenvaarallisen jyrkänteen yli tai jotain sen kaltaista, eikö niin? Sanokaa, että hän teki sen! Ettekä te ole hiiskunut sanaakaan, mr Corliss! Kertokaa pian, minä kuolen uteliaisuudesta!"

"Ei mitään sen kaltaista", kiiruhti Corliss vastaamaan. "Se oli aivan vähäpätöinen asia. Minä — se on me —"

Häntä melkein peloitti, kun Frona keskeytti hänet. Kuka saattoi tietää, mitä tämä merkillinen tyttö sanoisi.

"Hän osoitti minulle vieraanvaraisuutta, siinä kaikki", hän sanoi. "Ja minä vakuutan, että hänen paistetut perunansa ovat suurenmoiset ja hänen kahvinsa oivallista — kun on hyvin nälkä."

"Kiittämätön!" onnistui Corliss saamaan kuuluville ja ehti parahiksi saamaan hymyilevän katseen palkakseen, ennen kuin hänet esiteltiin eräälle komealle ratsupoliisiupseerille, joka seiso i uunin edessä keskustellen elintarvekysymyksestä pienen, vilkkaan miehen kanssa. Viimeksi mainittu oli silmin nähtävästi sekä tottumaton että tyytymätön valkeaan paidanrintaan ja kovaan kaulukseen.

Corliss, joka oli sattunut saamaan seurustelutaidon perintönä, kulki luontevasti ryhmästä toiseen Del Bishopin häntä suuresti kadehtiessa. Tämä istui jäykkänä ensimmäisellä tuolilla, jonka oli sattunut keksimään, ja odotti kärsivällisesti, että joku jättäisi hyvästi, jotta hän saisi nähdä, kuinka tämän toimituksen tuli tapahtua. Hän oli kuvitellut suurimman osan mielessään, tiesi, kuinka monen askelen päässä ovelta hän oli, ja oli vakuutettu siitä, että hänen tuli sanoa hyvästi Fronalle, mutta ei tiennyt, pitkö hänen antaa kättä koko seuralle vai eikö. Hän oli vain pistäytynyt Fronaa tapaamaan ja kysymään, miten hän jaksoi, ja oli pahaa aavistamatta joutunut seuraan.

Keskusteltuaan juuri erään miss Mortimerin kanssa Ranskan symbolistisen koulun rappeutumisesta Corliss äkkiä joutui Del Bishopin lähetyville. Kullankaivaja tunsi hänet heti samaksi mieheksi, jonka hän silmänräpäyksen ajan oli nähnyt seisovan teltan ovella Happy Campissa. Ja hän oli äärettömän kiitollinen hänen vieraanvaraisuudestaan Fronaa kohtaan tuona yönä, jolloin hän itse oli joutunut tuuliajolle. Sillä kaikki Fronalle osoitettu ystävällisyys oli ystävällisyyttä häntäkin kohtaan, ja hän muistaisi sen totta totisesti niin kauan kuin hänellä olisi peitteen palastakaan. Hän toivoi, ettei isäntä itse ollut joutunut kärsimään. Miss Frona oli kertonut, että siellä oli vähän vuodevaatteita, mutta eihän silloin ollut kylmä yö, vaikka tuuli kovasti, niin että ei kai heidän ollut tarvinnut pahoin palella. Keskustelun aihe tuntui Corlissista niin vaaralliselta, että hän heti tilaisuuden sattuessa lähti tiehensä ja jätti kullankaivajan kaipaamaan ovea.

Mutta Dave Harney, joka ei ollut tullut vahingossa, varoi istuutumasta. Hän oli Eldoradon kuninkaita ja piti velvollisuutenaan elää sen arvon mukaisesti, jonka hänen miljoonansa seuraelämässään olivat hänelle hankkineet. Ja vaikka hän ei tietänytkään seuraelämän hienouksista muuta, kuin että piti käyttää riippuvia kellonvitjoja, ja vaikka kaikki hänen kokemuksensa oli kotoisin juomaseuroista, niin hän kuitenkin omasta mielestään oli hyvin onnistunut seuramies, oikea salonkisankari. Nokkelana hän liikkui paikasta toiseen pitkin, laahustavin askelin ja puettuna räikeänväriseen pukuun ja jutteli jokaisen kanssa, joka hänen tielleen sattui. Miss Mortimer, joka puhui Pariisin ranskaa, veti hänet syrjään ja alkoi keskustella symbolisteistaan, mutta hän antoi takaisin kanadalaisella sekasotkumurteella ja jätti neidin suu auki miettimään ehdotusta, että neiti möisi hänelle kaksikymmentäviisi naulaa sokeria, valkoista tai ruskeata. Mutta miss Mortimer ei suinkaan ollut ainoa, jolle tämä ehdotus tehtiin, sillä kaikki keskustelut hän taitavasti johti ruokaan ja lopulta tuohon ikuiseseen ehdotukseen. "Valkoista tai ruskeata", hän joka kerta iloisesti lopetti keskustelunsa ja jatkoi matkaansa seuraavan uhrin luo.

Mutta varsinaisesti hän kuitenkin kruunasi seuraelämässä saavuttamansa menestyksen pyytäessään Fronaa laulamaan tuon liikuttavan laulun "Sun tähtes jätin kodin armahan." Frona ei sitä tuntenut, mutta hän pyysi Dave Harneytä hyräilemään sävelen, jotta hän osaisi säestää häntä. Daven äänessä oli enemmän voimaa kuin kauneutta, ja Del Bishop, joka lopultakin vapautui noloudestaan, yhtyi käheini äänin kertosa keihin. Tämä vaikutti häneen niin virkistävästi, että hän jätti tuolinsa, ja kun hän viimein tuli kotiin, niin hän potkaisten herätti unisen asuintoverinsa saadakseen kertoa, miten hurjan hauskaa hänellä oli ollut Welsellä. Mrs Schoville nauraa hihitti ja piti laulua "niin erikoisena", ja kun ratsupoliisiupseeri ja muutamat muut englantilaiset isänmaanystävät alkoivat laulaa "God Save the Queen" ja "Rule Britannia", ja ameriikkalaiset vastasivat laulamalla "My Country", "Tis Of Thee" ja "John Brown", niin hän sai useita tilaisuuksia pitää kaikkea "niin erikoisena." Sitten paksu Alec Beaupien ehdotti marseljeesia, ja vihdoin seurue lähti kotimatalle laulaen "Die Wacht am Rhein"

kylmässä talviyössä.

"Älkää toiste tulko näinä iltoina", kuiskasi Frona Corlissille heidän erotessaan. "Me emme ole vaihtaneet kolmea sanaa, ja minä tiedän, että meistä tulee hyvät ystävät. — Onnistuiko Dave Harneyn saada teiltä sokeria?"

He nauroivat molemmat, ja Corliss kulki kotiin revontulten valossa koettaen selvittää niitä vaikutelmia, joita oli saanut mieleensä.

KAHDEKSAS LUKU.

"Ja miksi minä en olisi ylpeä rodustani?"

Fronan posket punoittivat ja silmät säkenöivät. He olivat molemmat muistelleet lapsuuttaan, ja hän oli kertonut Corlissille äidistään, jota hän vain himmeästi muisti. Valkeaihoiseksi ja vaaleatukkaiseksi, tyypilliseksi germaaniksi hän itse äidin kuvitteli, ja isän ja vanhan Andyn kertomukset olivat tätä kuvaa varmentaneet ja täydentäneet. Keskustelu oli sitten kääntynyt rotuun yleensä, ja Frona oli innostuksen puuskassa lausunut ajatuksia, jotka tuntuivat vanhoillisemmasta Corlissista vaarallisilta eivätkä oikein tosiseikkojen mukaisilta. Hän piti itseään liian ennakkoluulottomana voidakseen tuntea rotu- tai kansallisuusylpeyttä ja oli nähnyt sopivaksi nauraa Fronan epäkypsille vakuutuksille.

"Kaikki kansat", hän jatkoi, "pitävät itseään parhaana rotuna, se on aivan yleinen ominaisuus ja lapsellista, luonnollista itserakkautta, hyvin terveellistä ja hyvin hyvää, mutta siitä huolimatta ilmeisesti väärää. Juutalaiset uskoivat olevansa Jumalan valittu kansa ja luulevat vieläkin —"

"Ja niinpä he ovatkin jättäneet syvän jäljen historiaan", keskeytti Frona.

"Mutta aika ei ole osoittanut heidän käsitystään oikeaksi. Ja teidän tulee ottaa huomioon vielä toinenkin puoli. Paremman kansan täytyy pitää kaikkia muita huonompina. Tämä sopii juuri teille. Oli kerran suurempaa olla roomalainen kuin kuningas, ja kun roomalaiset joutuivat vastatusten teidän hurjien esi-isienne kanssa Germanian metsissä, niin he nostivat pään pystyyn ja sanoivat: 'He ovat huonompaa kansaa kuin me, barbaareja'."

"Mutta nyt me olemme olemassa. Me olemme ja roomalaiset eivät ole. Aika ratkaisee. Tähän asti me olemme kestäneet koetuksen, ja kaikki merkit antavat aihetta uskoa, että me vastedeskin tulemme kestämaan. Meillä on parhaat edellytykset!"

"Itserakkautta!"

"Odottakaahan! Tutkitaanpa asiaa!"

Puhuessaan Frona vaistomaisesti oli tarttunut Corlissin käteen. Kosketus sai hänen sydämensä kiivaasti lyömään, veren kuohahtamaan ja ohimot sykkimään. Naurettavaa, mutta suloista, hän ajatteli. Tällä tavalla hän mielellään jatkaisi väittelyä vaikka aamuun asti.

"Tutkitaanpa asiaa", toisti Frona ja veti kätensä pois joutumatta vähääkään hämilleen. "Me olemme taistelija- ja työntekijärotua, maanvalloittajia. Me teemme työtä ja taistelemme ja olemme kestäneet työssä ja taistelussa, vaikka toivoa olisi kuinka vähän tahansa. Me olemme sitkeitä ja vastustusvoimaisia, mutta kykenemme siitä huolimatta mukautumaan mitä erilaisimpiin oloihin. Voiko intiaani, neekeri tai mongoli koskaan kukistaa teutonia? Varmasti ei! Intiaanilla on kyllä kestävyyttä, mutta ei mukautuvaisuutta; jos hän ei mukaudu, niin hän kuolee, jos hän koettaa mukautua, niin hän kuolee kuitenkin. Neekerillä on mukautuvaisuutta, mutta hänellä on orjan luonto ja häntä täytyy johtaa. Kiinalainen pysyy paikallaan. Anglosaksilainen tai, jos niin tahdotte, teutonilainen rotu on kaikkea, mitä muut eivät ole, sillä on kaikkea, mitä muilta puuttuu. Mikä rotu voisi nousta meitä kukistamaan?"

"Te unohdatte slaavit", huomautti Corliss viekkaasti.

"Slaavit!" Hänen varmuutensa katosi. "Te olette oikeassa, slaavit! Ainoat poikaset tässä nuorten miesten ja harmaapartojen maailmassa. Mutta he kuuluvat tulevaisuuteen, ja tulevaisuus ratkaisee. Sillä välin me valmistaudumme. Ehkä pääsemme niin paljon heistä edelle, että voimme estää heidät kasvamasta. Tiedättehän, että espanjalaiset kukistivat aztekit sillä, että he paremmin tunsivat kemian ja

osasivat valmistaa ruutia. Emmekö me, joilla on kaikki maailman apukeinot hallussamme ja jotka kokoamme itsellemme kaikki sen tiedot, emmekö me kykenisi tukahduttamaan slaaveja, ennenkuin heidän viiksensäkään ovat alkaneet kasvaa?"

Vance Corliss pudisti päätään ja nauroi.

"Niin, tiedän kyllä, että innostun liikaa ja puhun järjettömyyksiä", huudahti Frona. "Mutta sittenkin yksi syy, jonka vuoksi me olemme maan suola, on juuri se, että uskallamme sanoa sen."

"Ja minä voin vakuuttaa, että innostuksenne tarttuu", vastasi Corliss. "Katsokaa vain, minäkin alan hehkua. Me emme ole Jumalan, vaan Luonnon valittu kansa, me anglit, saksit ja normannit ja viikingit, ja me saamme periä maan. Nouskaamme ja lähtekäämme!"

"Nyt te vain pilkkaatte minua, ja sitäpaitsihan me jo olemme nousseet ja lähteneet. Miksi te olette tullut pohjolaan, ellette valtaamaan rodun perintöä?"

Kuullessaan askelten lähestyvän hän käänsi päätään ja tervehti tulijaa huudahtaen: "Minä vetoan teihin, kapteeni Alexander! Pyydän teitä todistamaan!"

Poliisikapteeni hymyili jäykkään, iloiseen tapaansa tervehtiessään Fronaa ja Corlissia. "Todistamaanko?" hän kysyi. "Mielelläni!"

"Todistakaatte, veikot: on uljas joukko tää —",

hän lausui jylhä juhlallisuus syvässä äänessään. Sanat soveltuivat niin hyvin Fronan tunnelmaan, että hän joutui aivan haltioihinsa ja silmänräpäyksessä ojensi upseerille molemmat kätensä. Corlissiin tämä teki kiusallisen vaikutuksen. Se oli epämiellyttävää. Hän ei pitänyt siitä, että Frona niin tuhlaili noilla lämpöisillä, voimakkailla käsillään. Niinkö hän suosi kaikkia miehiä, joiden sanat ja teot häntä miellyttivät? Hän sai kernaasti kiertää sormensa hänen kätensä ympärille, mutta näytti kevytmieliseltä, kun sama suosio tuli seuraavan tulijan osaksi. Hänen näin miettiessään Frona oli ehtinyt selittää, mistä oli kysymys, ja kapteeni Alexander ryhtyi todistamaan.

"Minä en tiedä paljoa teidän slaaveistanne enkä muistakaan roduistanne, paitsi että he ovat hyviä ja vahvoja työntekijöitä; mutta sen tiedän, että valkoinen mies on maailman suurinta ja parasta rotua. Ajatelkaahan nyt esimerkiksi intiaania! Valkoinen mies tulee ja voittaa hänet kaikessa, tekee työtä paremmin, kestää enemmän, kalastaa ja metsästää paremmin. Niin kauas taapäin kuin tarut kertovat, Alaskan intiaanit ovat olleet kuorman kantajia. Mutta heti opittuaan temput kullankaivajat kantoivat suurempia taakkoja ja kestivät kauemmin kuin intiaanit. Viime toukokuussa, kuningattaren syntymäpäivänä, meillä oli yhden, kahden, kolmen, neljän ja viiden miehen kanoottien kilpasoutu joella — ja me voitimme intiaanit joka kilpailussa. Ja kuitenkin he ovat soutaneet syntymästään asti, ja useimmat meikäläiset eivät olleet nähneetkään kanoottia ennen kuin aikamiehinä."

"Mutta mistä tämä johtuu?" kysyi Corliss.

"Sitä en tiedä, tiedän vain, että niin on. Minä vain totean, että niin on. Tiedän, että me teemme, mitä he eivät kykene tekemään, ja että me teemme paremmin sen, mihin he kykenevät."

Frona nyökäytti voitonriemuisesti päätään Corlissille.

"Tulkaa, tunnustakaa joutuneenne häviölle, niin että voimme mennä päivälliselle! Ainakin tällä hetkellä olette tappiolla. Varmat tosiseikat airoista ja hihnoista kumoavat teidän oppinne kokonaan. Juuri niin minä ajattelin. Tulevaisuusko? Saammepa nähdä! Mutta menkäämme nyt sisään, niin saamme kuulla, mitä isäni ajattelee asiasta — ja mr Kellar. Juhlikaamme yhdessä anglosaksien ylemmyyttä!"

* * * * *

Pakkanen ja heikkous eivät voi sietää toisiaan. Pohjola antaa verelle voimaa ja pontta, jota lämpimässä ilmanalassa ei tavata. Olihan siis aivan luonnollista, ettei Fronan ja Corlissin välinen ystävyysuhdekaan voinut olla laimea. He tapasivat toisensa usein Fronan isän katon alla ja liikkuivat paljon ulkona yhdessä. He miellyttivät toisiaan, eivätkä erimielisyydet voineet häiritä sitä tyydytystä, jota yhdessäolo kummallekin tuotti. Frona piti Corlissista sen vuoksi, että hän oli mies. Hän ei olisi voinut hurjimmissakaan unelmissaan kuvitella liittyvänsä mieheen, jolta puuttui miehekkyyttä, vaikkapa hän henkisesti olisi ollut kuinka ylevä tahansa. Voimakkaan miehen näkeminen tuotti hänelle iloa, miehen, jonka ruumiin täytyi miellyttää itse Luojaansa ja jonka voimaa uhkuvat lihakset kertoilivat uroteoista ja työstä. Mies oli hänelle ennen kaikkea taistelija. Hän uskoi luonnolliseen valintaan ja sukupuolivalintaan ja oli vakuutettu siitä, että jos ihminen kerran oli saanut kykyjä ja mahdollisuuksia, niin hänen oli niitä käytettävä ja ne voivat olla hänelle vain hyväksi. Samaa hän uskoi vaistoistakin. Jos hän tunsu mieltymystä johonkin henkilöön tai asiaan, niin tämä mieltymys oli hänelle itselleen hyväksi.

Jos hän iloitsi jalosta ihmismuodosta ja voimakkaista lihaksista, niin miksi hän olisi vastustellut? Miksi hän ei rakastaisi ruumista ja rakastaisi häpeämättä? Hänen rotunsa ja kaikkien rotujen historia varmensi hänen vakaumustaan. Kaikkina aikoina heikot ja veltostuneet miehet olivat saaneet väistyä maailman kiistakentältä. Vain voimakkaat voivat periä maan. Hän oli syntynyt voimakkaista ja tahtoi voimakkaitten seurassa koettaa onneaan.

Silti ei kenenkään silmä eikä korva voinut olla avoimempi henkisen elämän ilmiöille kuin hänen. Mutta hän vaati näiltäkin voimaa. Ei mitään haparoimista, epävarmuutta, pelokkuutta eikä pikkumaista valitusta. Sielun ja mielen tuli toimia yhtä nopeasti, päättäväisesti ja varmasti kuin ruumiinkin. Ihmisen henki ei ollut luotu vain kuolemattomuusunelmia varten. Sen tuli taistella ja tehdä työtä niinkuin ruumiinkin. Tuli olla sekä työ- että lepopäiviä. Hän osasi kyllä antaa arvoa heikon ihmisen suloiselle tai ylevälle laululle ja rakastaa häntä tämän suloisuuden ja yleveyden takia, mutta hänen rakkautensa olisi ollut täyteläisempi, jos tuolla laulajalla olisi ollut voimakas ruumiskin. Hän uskoi olevansa oikeudenmukainen. Hän antoi lihalle mitä lihan on ja hengelle mitä hengen on. Molempien sopusuhtaisuus oli hänen ihanteensa. Harvinaiset hengenlahjat ja huono ruoansulatus eivät muodostaneet onnistunutta yhtymää. Uljas metsänasukas ja heikkosääriäinen runoilija! Hän saattoi ihailla edellisen jäntereitä ja jälkimmäisen laulua, mutta hänelle olisi ollut mieluisampaa, Jos ne alusta alkaen olisi yhdistetty.

Entä Vance Corliss? Ensiksikin heidän välillään oli olemassa tuo tuiki välttämätön fysiologinen heimolaisuus, joka teki Corlissin käden kosketuksen Fronalle mieluisaksi. Jos sielut kulkevat samoja teitä, mutta ruumiit eivät voi sietää toisiaan, niin onni on hiekalle perustettu, ja rakennus on ikiajoiksi oleva epävakainen ja horjuva. Toiseksi Corlissilla oli sankarin ruumiinvoima ilman raakalaisen karkeutta. Hänen jäntereensä olivat kehittyneet enemmän laatuun kuin kokoon nähden, ja laadun kehitys tekee muodon kauniiksi. Jättiläinen ei aina ole sopusuhtainen muodoltaan, ja lihas voi olla suuri olematta kaunis.

Ja lopuksi seikka, joka ei silti ollut vähimmän tärkeä — Vance Corliss ei ollut henkisesti kuollut eikä rappeutunut. Frona tunsu, että hän oli terve ja voimakas, että hän oli noussut maasta, mutta ei halveksinut sitä. Tietysti hän ei tätä kaikkea selviteltyt itselleen muuten kuin itsetiedottomasti. Hänen johtopäätöksensä eivät olleet ajatuksia, vaan tunteita.

Vaikka he riitelivät ja olivat eri mieltä lukemattomista asioista, niin kuitenkin syvällä kaiken pohjalla vallitsi särkymätön sopusointu. Frona piti Corlissista hänen rauhallisen vakavuutensa ja hänen vapauttavan, rakastettavan hyvätuulisuuksiensa takia; vakavuus ja leikkisyys yhtyivät hänessä. Hän piti hänen ritarillisuudestaan, joka ilmeni teoissa eikä vain sanoissa. Hän piti siitä tavasta, jolla hän esitti tarjouksensa Happy Campissa tahtoessaan antaa hänelle intiaanin oppaaksi ja matkarahat takaisin Yhdysvaltoihin. Hän kykeni toimimaan eikä vain puhumaan. Hän piti hänestä hänen ulkomuotonsa ja sen luontaisen vapaamielisyyden takia, jonka hän varmaan uskoi piilevän hänen sisimmässään, vaikka hän usein esiintyikin ahdasmielisenä. Hän piti hänen ajatustavastaan. Vaikka se olikin jonkin verran akateeminen, hiukan uuden ajan skolastiikan myrkyttämä, niin se kuitenkin antoi hänelle oikeuden lukea itsensä älyaatelustoon. Hän ei antanut tunteen eikä mielenliikituksen vaikuttaa järkeen. Jos kaikki nämä tekijät yhtyivät hänessä, niin hänen elämänsä ei voinut kulua hukkaan. Mutta hänen pahin vikansa oli Fronan mielestä ahdasmielisyys, joka ehkäisi kaikkia mainittuja tekijöitä, ahdasmielisyys, joka peitti hänen oikean mielenlaatunsa. Mutta Frona ymmärsi, ettei tämä vika ollut parantumaton ja että uusi elämä oli oivallinen parannuskeino. Hänessä oli yllin kyllin kulttuurista, hänen piti vain oppia tuntemaan lisää elämän tosiseikkoja.

ja Frona piti hänestä myös hänen itsensä takia, mikä on aivan toista kuin pitää niistä osista, jotka sattuvat muodostamaan hänet. Sillä ei ole mikään outo ilmiö, että kaksi osaa yhdistettyinä eivät aikaansaa ainoastaan summaansa, vaan kolmannen suureen, jonka olennaiset piirteet eivät sisälly kumpaankaan tekijään. Niinpä tässäkin. Frona piti Corlissista hänen itsensä takia, sen selittämättömän takia, jota ei voinut eritellä itsenäiseksi osaksi eikä osien summaksi, tuon selittämättömän, joka on Uskon kulmakivi ja jonka olemuksen perille filosofia ja tiede aina turhaan ovat pyrkineet. Mutta jostakusta pitäminen ei Frona Welselle ollut samaa kuin rakkaus.

Vance Corlissia veti Frona Welsen puoleen ennen kaikkea hänen sisäinen kaipuunsa takaisin maahan. Hänen luonteensa oli niin kokoonpantu, että mitä erilaisimmat naiset turhaan olivat etsineet hänen suosiotaan. Hän oli heitä alituisesti tavannut, mutta ainoakaan ei ollut saanut hänen sydäntään liian nopeasti lyömään. Vaikka hän oli tuntenut yhä kasvavaa sopusuhtaisuutta puutetta, minkä aina täytyy käydä miehen ja naisen rakkauden edellä, niin ei yksikään niistä Eevan tyttäristä, jotka olivat sattuneet hänen tielleen, ollut vastustamattomasti tullut täyttämään tyhjää sijaa. Rakkauden koskematon ydin, määriteltäköön se sitten miten tahansa, ei koskaan ollut hänelle paljastunut. Kun hän tapasi Fronan, niin se äkkiä täysin puhjenneena ilmeni hänelle. Mutta hän käsitti sen kokonaan väärin luullen sitä uuden ja oudon viehätyskeksi.

Moni sivistyneen säädyn mies on antanut kaipauksen luontoon määrätä kohtalonsa. Ja vastoin terveen järjen ja siveellisen voiman vastaväitteitä nuo miehet ovat ottaneet vaimoikseen talonpoikaistyttöjä tai tarjoilijattaria. Ja ne, jotka ovat saaneet onnettomuuden osakseen, ovat olleet valmiit aiheettomasti syyttämään vaistoa, jota seurasivat. Sillä jokaisessa tuollaisessa palaamistapauksessa vaisto oli terve, mutta olosuhteet, aika ja paikka olivat epäedulliset, ja sattuma sai määrätä, sattuiiko valinta ravintolaneitoon vai talonpoikaistyttöön.

Oli onni Vance Corlissille, että olosuhteet olivat edulliset ja että Frona omasi sen sivistyksen, jota ilman hän ei voinut tulla toimeen, ja sen puhtaan, raikkaan luonnontunnon, jota hän kaipasi. Hänen kasvatuksensa ja sivistyksensä oli hämmästyttävä. Corliss oli ennen tavannut nuoria naisia, joilla oli pintapuolinen tieteellinen sivistys, mutta Fronan ei ollut vain pintapuolinen. Edelleen hän kykeni elävöittämään vanhoja totuuksia, ja hänen tulkintansa jokapäiväisistäkin ilmiöistä oli yhtenäinen, täsmällinen ja uusi. Corliss ei voinut olla lämpenemättä kuullessaan hänen viehättävää, innostunutta filosofoimistaan, vaikkakin se hänen piintyneen vanhoillisessa mielessään herätti levottomuutta. Vaikka hän usein ei voinutkaan yhtyä Fronan intohimoisesti puolustamiin mielipiteihin, niin hän kuitenkin tunsi, että hänen rehellisyytensä ja innostuksensa eivät voineet olla pahasta.

Mutta Fronan pahin vika hänen silmissään oli, että hän niin vähän välitti sopivaisuudesta. Nainen oli hänelle jotain niin sanomattoman pyhää, ettei hän kärsinyt nähdä hyvän naisen astuvan vaarallisia teitä. Jos hyvä nainen tuolla tavoin pani itsensä vaaralle alttiiksi, jos hän astui niiden rajojen yli, jotka hänen sukupuolensa ja asemansa hänelle asettivat, niin hän teki sen kevytmielisyydestä. Niin Corliss uskoi. Ja senlaatuinen kevytmielisyys oli sukua — ei, hän ei voinut sanoa sitä ajatellessaan Fronaa, vaikka tämän ajattelemattomat teot usein loukkasivat häntä. Kuitenkin ne loukkasivat häntä vain, kun hän ei ollut Fronan seurassa. Ollessaan hänen kanssaan, katsoessaan hänen silmiinsä, jotka aina vastasivat hänen katseeseensa, tai tervehtiessä pitäessään hänen kättään omassaan, tuota kättä, jonka puristus aina oli vilpittön, hänestä tuntui varmalta, että kaikki hänessä oli hyvää ja totta.

Ja hän piti Fronasta monin eri tavoin ja monen eri seikan vuoksi. Hänen mielijohteittensa ja halujensa vuoksi, jotka eivät koskaan olleet alhaiset. Ja hengittäessään pohjolan ilmaa hän jo oli oppinut pitämään hänestä sen toverillisuuden vuoksi, joka ensin oli loukannut häntä. Muistakin hänen ominaisuuksistaan, kuten esimerkiksi hänen teeskentelemättömyydestään, jota hän ennen oli erehtynyt luulemaan kainouden puutteeksi, hän äkkiä huomasi oppineensa pitämään. Ja juuri edellisenä päivänä hän miltei erehdyksestä oli joutunut keskustelemaan Fronan kanssa Kamelianaisesta. Frona oli nähnyt Bernhardtin ja kertoi ihastuneena muistoistaan. Corliss kulki sen jälkeen kotiin alakuloisena ja kipu sydämessä, koettaen saattaa Fronan sopusointuun sen ihanteen kanssa, jonka äiti oli häneen istuttanut ja jonka mukaan viattomuus oli samaa kuin tietämättömyys. Mutta seuraavana päivänä hän oli päässyt ratkaisuun — ja irroitannut taas sormen äidin kädestä.

Hän piti Fronan hiuksien kimmellyksestä auringonpaisteesta ja niiden kultaloisteesta tulen valossa, niiden runsaista, oikullisista kiharoista. Hän piti hänen sievien jalkineiden verhoamista jaloistaan ja hänen harmaasäärystimisistä sääristöistä — jotka nyt Dawsonissa piiloutuivat hameiden peittoon. Hän piti hänen voimaa uhkuvasta solakkuudestaan, ja hänestä oli viehättävää kulkea hänen rinnallaan seuraten hänen askeltensa tahtia tai ainoastaan nähdä hänen astuvan huoneen poikki tai katua pitkin. Elämä ja elämänilo näyttivät kiihoittavan hänen vertaan ja pyöristävän jokaisen hyvinmuodostuneen lihaksen ja pehmeän piirteen täydellisen kauniiksi. Hän piti kaikesta tästä. Erittäinkin hän piti hänen lujan ja voimakkaan käsivartensa pyöreyydestä, joka vain aivan liian pian turvaa etsien pujahti avaran hihan suojaan. Ruumiillisen ja sielullisen kauneuden rinnastaminen on hyvin yleistä normaalisesti kehittyneissä miehissä, ja tämä piti paikkansa Vance Corlissiinkin nähden. Jos hän piti toisesta, niin hän silti ei ollut panematta arvoa toiseen. Hän piti Fronasta kumpaisenkin ja samalla hänen itsensä vuoksi. Ja tämä tunne oli, hänen itsensä sitä tietämättä, rakkautta.

YHDEKSÄS LUKU.

Vance Corliss edistyi melko nopeasti yrityksessään mukautua pohjolan elämään ja huomasi, että mukautuminen kävi varsin helposti. Vaikka hänen oma kielensä ei taipunutkaan kirouksiin, niin hän täysin tottui muiden voimasanoihin syvämietteisimmässäkään keskustelussa. Carthey, muuan pieni texaslainen, joka jonkun aikaa oli hänen palveluksessaan, aloitti tai lopetti keskimäärin joka toisen lauseen lieväällä täytesanalla "saakeli." Se oli hänelle ihmetyksen, pettymyksen, hämmennyksen ja minkä muun tahansa äkillisen mielenliikutuksen alati toistuva ilmaisu. Eri äänensävyillä ja korolla lausuttuna tämä monipuolinen voimasana pystyi ilmaisemaan kaikkia tavallisen kielen vivahduksia. Aluksi se Corlissista joka kerta tuntui kiusalliselta ja vastenmieliseltä, mutta ennen pitkää hän tottui

siihen, oppipa siitä pitämäänkin ja sitä hartaasti odottamaan. Kerran Cartheyn ajokoirra menetti toisen korvansa tuimassa ottelussa erään Hudsonlahden koiran kanssa, ja kun nuorukainen kumartui eläimen yli ja havaitsi vahingon, niin hänen huuliltaan kuuluvan "saakelin" samalla hellästi hyväilevä ja liikuttavan harras sävy oli Corlissille kuin ilmestys. Nasaretista tuli muutakin kuin pahaa, hän päätteli, ja kuten aikoinaan Jakob Welse hän sen mukaan muodosteli elämänkatsomustaan.

Dawsonin seuraelämällä oli kaksi puolta. Kasarmeissa, Welsen kodissa ja muutamissa muissa perheissä otettiin jokainen sivistynyt mies mielihyvällä vastaan, ja hän sai täällä seurustella oman säätynsä naisten kanssa. Täällä oli teekutsuja, päivällisiä, tanssiaisia ja hyväntekeväisyysiltamia, kuten maailmassa yleensä, mutta nämä kaikki eivät kuitenkaan täydellisesti tyydyttäneet miehiä. Alhaalla kaupungissa seurusteltiin toisella, aivan erilaisella, mutta yhtä suositulla tavalla. Kun maa oli liian nuori, jotta siellä olisi ollut klubielämää, niin yhteiskunnan miespuoliset jäsenet ilmaisivat miehuutensa kokoontumalla ravintoloihin — papit ja lähetyssaarnaajat olivat ainoat poikkeukset tästä miehuuden ilmaisutavasta. Ravintoloissa hierottiin ja päätettiin kauppoja, suunniteltiin uusia yrityksiä, juoruiltiin ja keskusteltiin päivän tapahtumista, ja hyvä, yleinen toverihenki vallitsi. Mitä erilaisimmat ihmiset tapasivat toisensa siellä; rahakuninkaat ja koiravaljakon ajajat, vanhat kullanetsijät ja vastatulleet olivat saman arvoisia. Ja arvattavasti sen vuoksi, että sahoja ja rakennusaineita oli niukalti, ravintolat saivat tyydyttää pelihuoneistojen ja kiilloitettujen tanssilattiaien tarpeen. Koska nyt Corlissin pakostakin piti mukautua maan tapoihin, niin hän pian kotiutui tännekin. Ja Carthey, joka piti häntä suuressa arvossa, puhui itseksensä: "Saakeli, parasta hänessä sentään on, että hän pitää siitä niin saakelisti!"

Mutta mukautumisessa on aina tuskallisiakin kohtia, ja vaikka Corlissin yleinen muutos kävikin helposti, niin oli toisin, mikäli se koski Fronaa. Tällä tuntui olevan omat lakinsa, aivan erilaiset kuin muilla ihmisillä, ja hän näytti luulevan, että nainen sai tehdä sellaista, mikä olisi tuntunut sopimattomalta kapakkaelämään tottuneista miehistäkin. Ja tämä seikka aiheutti hänen ja Corlissin ensimmäisen kiusallisen epäsovun.

Frona ajeli mielellään koirineen purevassa pakkasessa, joka pisteli poskia ja sai veren kiihkeästi virtailemaan suonissa, ruumis eteenpäin taivutettuna ja joka hetki jokainen jäsen jännitettynä. Ja eräänä marraskuun päivänä ensimmäisen pakkasen tultua ja lämpömittarin osoittaessa 65 astetta [Fahrenheitia] alle nollan hän otti esiin rekensä, valjasti koiransa sen eteen ja hurautti aika vauhtia joen vartta vievää tietä pitkin. Heti päästyään kaupungin ulkopuolelle hän hyppäsi reestä ja alkoi juosta sen vieressä. Ja sillä tavoin, vuoroin juosten, vuoroin ajaen, hän suhahti rantatörmän alla sijaitsevan intiaanikylän läpi, teki kahdeksan mailin kierroksen Moosehide Creekiin päin ja sieltä takaisin, kulki joen poikki jäätä myöten ja kiiti useita tunteja myöhemmin Yukonin länsirantaa pitkin vastapäätä kaupunkia. Hänellä oli mielessä palata samaa tietä, jota halkojen ajajat käyttivät, mutta mailin päässä risteyksestä hän ohjasikin pehmeihin lumikinoksiin ja antoi hengästyneitten koiriensa hiljakseen lönyttää eteenpäin.

Pitkin jäänreunaa ja ulkonevien rantakallioitten alitse hän raivasi tiensä. Milloin hän teki mutkia välttääkseen esiin pistäviä kallionkielekkeitä, milloin taas hipaisi aivan läheltä jyrkkiä seinämiä. Ja niin hän äkkiarvaamatta aivan koiriensa edessä huomasi naisen, joka istui lumessa ja tuijotti joen yli sumupeitteiseen Dawsoniin päin. Hän oli itkenyt, ja se riitti karkoittamaan Fronan epäröimisen ja estämään häntä jatkamasta matkaansa. Jäähelmeksi kangistunut kyynel oli pysähtynyt naisen poskelle, ja hänen silmänsä olivat sameat ja kosteat; niistä kuvastui toivoton, rajaton tuska.

"Voi!" huudahti Frona seisahduttaen koirat ja astuen naisen luo. "Oletteko loukkautunut? Voinko auttaa teitä?" hän kyseli, mutta vieras pudisti vain päätään. "Mutta te ette saa istua täällä. On lähes seitsemänkymmenen asteen pakkas, ja te paleltuisitte muutamassa hetkessä. Teidän poskenne ovat jo valkoiset." Frona hieroi pakkasen puremia paikkoja kiivaasti kourallisella luntia ja näki lämpimän punan vähitellen palaavan.

"Pyydän anteeksi." Nainen nousi hieman kankeasti jaloilleen. "Ja kiitos teille, mutta minun on aivan lämmin, kuten näette." Hän veti turkkia lujemmin ympärilleen. "Olin vast'ikään hetkiseksi istunut."

Frona huomasi, että nainen oli hyvin kaunis, ja hänen naisensilmänsä ehti silmänräpäyksessä panna merkille upeat nahat, puvun kuosin ja hameen alta pilkistävien moksasiinien helmikoristeet. Kaikki tämä samoin kuin se seikka, että kasvot olivat hänelle vieraat, herätti hänessä vaistomaisen halun poistua.

"Enkä minä ole loukannut itseäni. Tulin vain hiukan alakuloiseksi katsoessani tätä surullista, ääretöntä valkeutta, siinä kaikki."

"Niin, voin kyllä ymmärtää sen", vastasi Frona jääden melkein vastoin tahtoansa paikalleen. "Tällaisessa maisemassa mahtanee olla paljon surumielistä, vaikka se ei koskaan vaikuta minuun sillä tavoin. Minulle se esiintyy ankarana ja juhlallisena, mutta ei surumielisenä."

"Se johtuu siitä, että meidän elämämme ovat kulkeneet eri teitä", lausui toinen mieltävä ilme kasvoillaan. "Kaikki riippuu meistä eikä maisemasta. Jos meitä ei olisi, niin maisema pysyisi samana, mutta ilman inhimillistä merkitystään. Näinkin sama ajatus on puettu sanoiksi:

"On ihmissieluun totuus kätkeytynä, sit' kaukaa etsien et koskaan löydä."

Fronan silmät kirkastuivat ja hän jatkoi:

"Sen asuntona meissä on kussakin sisäinen, syvin keskus, —

"ja — ja — miten se onkaan? Olen unohtanut."

— "mutta siellä se lihan kahleihin on
kytkettynä —"

Nainen keskeytti äkkiä ja puhkesi kovaan nauruun, jonka katkera sävy sai Fronan sisäisesti värisemään. Hän teki liikkeen aikoen palata koiriensa luo, mutta nainen ojensi tuttavallisesti — aivan niinkuin Fronalla itsellään oli tapana — kätensä häntä kohden ja voitti heti hänen sydämensä.

"Jääkää hetkiseksi juttelemaan kanssani", sanoi vieras nainen houkutellessaan. "Siitä on niin kauan, kun viimeksi tapasin naisen, joka" — hän pysähtyi etsimään sanaa — "joka osasi lausua Paracelsusta. Te olette — minä tunnen teidät, kuten huomaatte — te olette Jakob Welsen tytär, Frona Welse, eikö totta?"

Frona nyökäytti päätään, epäröi ja katsahti salaa tarkkaavaisesti naiseen. Hän oli täysin tietoinen suuresta, anteeksiannettavasta uteliaisuudestaan, rehellisestä halustaan oppia tietämään enemmän. Tämä olento oli niin samanlainen kuin hän ja niin erilainen — vanha kuin vanhin ihmissuku ja nuori kuin nuorin ruusuposkinen pienokainen, sinkautettu tänne kauas syyttämään ja polttamaan ja ikuinen kuin ihmissuku itse — mikä erotti heidät toisistaan, tämän naisen ja hänet? Hänen viisi aistiansa eivät ilmaisseet hänelle erotusta, kaikkien elämän lakien mukaan sitä ei ollut, ainoastaan yhteiskunnan kastijärjestelmän ja yleisen mielipiteen lakien mukaan he eivät olleet samanlaiset. Näin hän ajatteli niinä hetkinä, joina hänen etsivä katseensa tutkiskeli toisen kasvoja, ja tilanteessa oli hänen mielestään jotain ylevää ja samalla kauhistavaa, ikään kuin jos verho olisi vedetty syrjään ja jumaluuden salaisuus olisi paljastunut. Hänen mieleensä johtuivat sanat: "Hänen jalkansa koskettaa kadotuksen polkuja; hänen huoneensa on haudan tiellä, matkalla kuolleitten kammioihin", ja samassa hetkessä hän elävästi muisti naisen tuttavallisen, sanoitta suostuttelevan käden ojennuksen, katsoi toisaalle, yli surullisen, äärettömän valkeuden, ja hänestäkin päivä alkoi tuntua surumieliseltä.

Hän tunsi hermostuksentapaista väristystä ruumiissaan, mutta sanoi aivan rauhallisesti: "Tulkaa, lähtekäämme liikkeelle, niin että veri pääsee kiertämään. En aavistanutkaan, että oli näin kylmää, ennen kuin pysähdyin." Hän huusi koirilleen: "Hei, Sandy, King, hei!" Ja taas vieraan naisen puoleen kääntyen hän jatkoi: "Minun on oikein kylmä ja teidän —"

"Aivan lämmin tietysti. Te olette juossut, ja vaatteenne ovat kosteat, jota vastoin minä vain olen pitänyt veren tasaisesti liikkeessä. Näin teidät, kun hyppäsitte reestä sairaalan alapuolella ja katositte alas jokea kuten lumikenttien Diana. Kuinka minä kadehdinkaan teitä! Te mahdatte nauttia siitä äärettömästi!"

"Niin teenkin", vastasi Frona yksinkertaisesti. "Minä olen kasvanut yhdessä koirien kanssa."

"Sehän kuulostaa aivan kreikkalaiselta."

Frona ei vastannut, ja he kävelivät vaiti eteenpäin. Frona olisi tahtonut puhua suunsa puhtaaksi, mutta ei rohjennut. Hän olisi tahtonut oman sielunsa autuudeksi oppia tuntemaan toverinsa katkerat, rikkaat elämäkokemukset ja saada tietää, millaiseksi ne olivat muodostaneet hänen käsityksensä maailmasta. Ja hän tunsi sääliä ja surua ja tyytymättömyyttä siitä, ettei tiennyt mitä sanoa eikä mitä oikeastaan ajatella. Ja hänelle oli suuri helpotus, kun toisen ääni katkaisi hiljaisuuden.

"Kertokaa", pyysi nainen hartaasti ja melkein käskevästi, "kertokaa minulle itsestänne! Te olette äsken tulleet tänne. Missä olitte sitä ennen? Kertokaa!"

Näin vaikeus tavallaan oli voitettu, ja Frona jutteli itsestään teeskennellen tyttömäistä viattomuutta, ikään kuin ei olisi lainkaan käsittänyt toisen asemaa eikä hänen huonosti salattua katkeruuttaan siitä, mitä hän oli kadottanut ja mitä Fronalla oli jäljellä.

"Tuossa on tie, jolle te aiotte." He olivat kiertäneet viimeisen kallionkielekkeen, ja Fronan kumppani osoitti kädellään kohtaa, missä vuoret väistyivät syrjään muodostaen rotkon, jonka kautta halkoja ajettiin joen poikki kaupunkiin. "Siellä minä eroan teistä", hän lopetti.

"Mutta ettekö ole matkalla Dawsoniin?" kysyi Frona. "Alkaa jo olla myöhäistä, ja teidän olisi paras

kiiruhtaa."

"Ei — — minä — —"

Naisen kiusallinen epäröiminen sai Fronan huomaamaan oman ajattelemattomuutensa. Mutta sanottua ei saanut sanomattomaksi.

"Me menemme yhdessä kaupunkiin", sanoi hän rohkeasti ja jatkoi osoittaen ymmärtävänsä toisen epäröimisen syyt: "Minä en välitä siitä."

Silloin veri syöksähti naisen kylmiin kasvoihin, ja hänen kätensä ojentautui tutulla tavalla.

"Ei, ei, pyydän teitä", sai hän vaivoin sanotuksi. "Pyydän teitä — — — minä — — — minä mieluummin vielä jatkan hiukkasen kävelyäni. Katsokaa! Nyt joku tulee." He olivat nyt ehtineet halkotielle, ja Fronan kasvat hehkuivat niinkuin vieraan naisen äsken. Kevyt, koirain vetämä reki ilmestyi juuri kallioitten välistä aivan heidän eteensä. Ajaja juoksi valjakkonsa vieressä ja huiskutti kättään naisille.

"Vance!" huudahti, kun mies käänsi koiransa hankeen ja pysähtyi reen. "Mitä te täällä teette? Aikooko teidän yhtiönne ryhtyä halkokauppoihinkin?"

"Ei, niin hullusti ei ole laita." Hänen kasvonsa loistivat tapaamisen ilosta hänen puristaessaan Fronan kättä. "Mutta Carthey aikoo jättää minut — lähtee tutkimusretkille jonnekin Pohjoisnavalle päin luullakseni — ja minä poikkesin tänne joen taakse kysymään De Bishopilta, tahtoisiko hän astua palvelukseeni."

Hän käänsi päätään ja katsoi uteliaasti Fronan kumppania. Hymy katosi hänen kasvoiltaan, ja suuttumuksen puna nousi hänen poskilleen. Frona huomasi, että hän ei mitenkään voinut estää sitä, mikä nyt tapahtuisi, ja vaikka hänen mielessään syvimmällä kyti kapinoiva tunne sen julmuudesta ja vääryydestä, niin hän ei voinut muuta kuin odottaa pienen murhenäytelmän pikaista kärjistymistä. Nainen kohtasi Corlissin katseen miltei peräytyen, ikäänkuin väistääkseen uhkaavaa iskua ja hänen ilmeensä rukoili sääliä. Mutta mies katsoi häntä kauan kylmästi ja käänsi sitten hänelle tynnosti selkensä. Kun hän teki tämän, huomasi Frona naisen kasvojen käyvän väsyneiksi ja harmaiksi; niistä kuvastui räikeästi sama kovuus ja välinpitämättömyys kuin äskeisestä naurusta, ja katkeruuden paholainen asettui väijymään hänen silmistään. Näkyi selvään, että sama paholainen juuri oli pääsemäisillään puhumaan hänen suunsa kautta. Mutta samassa nainen katsahti Fronaan, ja kaikki muut ilmeet paitsi tuota ääretöntä väsymystä väistyivät hänen kasvoiltaan. Hän hymyili mieltävällisesti tytölle ja lähti sanaakaan sanomatta kulkemaan tietä pitkin rantaan päin.

Ja sanaakaan sanomatta Frona hypähti rekeensä ja ajoi tiehensä. Tie oli leveä, ja Corliss ohjasi koiransa hänen valjakkonsa rinnalle. Kytevä kapinantunne syttyi liekkiin, ja Frona näytti omistaneen itselleen hiukkasen vieraan naisen häikäilemättömyyttä.

"Voi teitä kelvotonta!"

Sanat kaikuivat hänen huuliltaan terävinä ja selvinä ja särkivät hiljaisuuden kuin ruoskan sivallus. Tämä oli niin odottamatonta ja niin raivoisaa, että Corliss joutui aivan ymmälle eikä tiennyt mitä tehdä tai sanoa.

"Teitä pelkuri raukkaa!"

"Frona! Antakaa minun —"

Mutta Frona keskeytti hänet. "Ei! Älkää sanoko mitään! Teillä ei voi olla mitään sanottavaa. Te olette käyttäytynyt alhaisesti. Minä olen pettynyt teidän suhteenne. Se on kauheata, kauheata!"

"Niin, oli kauheata — kauheata, että hän kulki teidän kanssanne, keskusteli teidän kanssanne, että teidät nähtiin yhdessä."

"Ennenkuin Jumalan aurinko lakkaa sinun ylitsesi paistamasta, en minä sinua hylkää", vastasi Frona.

"Mutta täytyyhän ajatella, mikä sopii —"

"Mikä sopii!" Hän kääntyi Corlissin puoleen ja päästi suuttumuksensa valloilleen. "Mitä te sitten olette, jos hän on sopimaton? Tekö tahdotte heittää ensimmäisen kiven, te tekopyhä teeskentelijä?"

"Te ette saa puhua minulle tuolla tavoin. Minä en salli sitä."

Corliss tarttui voimakkein ottein hänen rekeensä, ja suuttumuksestaan huolimatta Frona tunsu pienen mielihyvän värityksen.

"Ettekö salli? Raukka!"

Corliss ojentautui ikäänkuin tarttuakseen häneen, ja Frona kohotti kokoonkäärittyä ruoskaansa lyödäkseen. Corliss ei hievahtanutkaan, se mainittakoon hänen kunniaukseen; hänen kalpeat kasvonsa odottivat rauhallisina iskua. Silloin Frona käänsikin sen toisaalle, pitkä siima suhahti ilmassa ja osui koiriin. Kiivasti heiluttaen ruoskaa ilmassa hän nousi polvilleen rekeen ja kehoitteli eläimiään kiivaasti. Hänen valjakkonsa oli parempi, ja hän hurautti aika kyytiä Corlissin edelle. Hän tahtoi paeta tätä, mutta vielä enemmän omaa itseään ja yllytti koiriaan yhä rajumpaan vauhtiin. Hän ajoi ylös rantatörmää täyttä ravia ja pyrähti kuin tuulispää kaupungin läpi kotiin. Hän ei ollut ikinä elämässään ollut sellaisessa mielentilassa eikä tuntenut niin suurta suuttumusta. Ja jo nyt hän sekä häpesi että kauhistui ja pelkäsi itseään.

KYMMENES LUKU.

Seuraavana aamuna Bash, muuan Jakob Welsen intiaaneista, tuli Corlissin luo tämän vielä ollessa makuulla. Hän toi Fronalta lyhyen kirjelman, jossa tämä pyysi kaivosinsinööriä niin pian kuin mahdollista tulemaan hänen luokseen. Muuta ei sanottu, ja Corliss mietti miettimistään, mitä tämä oikeastaan tiesi. Mitä Frona tahtoi hänelle sanoa? Tuo tyttö oli hänelle vielä monessa suhteessa tuntematon suure — nyt enemmän kuin milloinkaan ennen, eilisen päivän kokemuksen valossa — niin että hänen oli mahdotonta arvata. Tahtoiko Frona ehkä kartoittaa hänet luotaan selvistä, helposti arvattavista syistä? Käyttää sukupuolensa oikeuksia hyväkseen ja nöyryyttää häntä vielä enemmän? Sanoa, mitä hän hänestä ajatteli, kylmästi harkituin sanoin? Vai katuiko hän, tahtoiko hän hyvittää sen ansaitsemattoman töykeyden, jota oli häntä kohtaan osoittanut? Kirje ei ilmaissut katumusta eikä suuttumusta, ei antanut mitään johtolankaa, se sisälsi vain muodollisesti esitetyn toivomuksen, että hän tulisi Fronaa tervehtimään.

Ihmekö siis, jos Corliss oli sekä levoton että utelias astellessaan hänen luokseen puolenpäivän lähetessä. Hän ei tiennyt, ollako hyvin arvokas vai ei, ja päätti, että Fronan esiintymisen sävy saisi määrätä hänenkin kantansa. Mutta kiertelemättä, suoralla tavallaan, jota Corliss jo oli oppinut ihailemaan, Frona heti poisti hänen epäilyksensä ja riensi häntä vastaan. Ensimmäinen silmäys hänen kasvoihinsa, ensimmäinen kädenkosketus, ennenkuin Frona oli sanonut sanaakaan, ilmaisivat Corlissille, että kaikki oli hyvin.

"Olen iloinen siitä, että tulitte", alkoi Frona. "En saa rauhaa itseltäni, ennen kuin olen nähnyt teidät ja sanonut teille, miten pahoillani olen eilisestä ja miten häpeissäni —"

"No älkäähän nyt! Eihän se niin vaarallista ollut." He seisovat vielä, ja Corliss astui askelen häntä lähemmäksi. "Vakuutan teille, että osaan panna arvoa teidän menettelyynne. Teoreettisesti katsoen se oli ylevä ja ansaitsi suurinta kiitosta, mutta suoraan sanoen siinä oli paljon —"

"Aivan niin."

"Paljon moittimisen aihetta yhteiskunnan kannalta katsottuna. Ja ikävä kyllä me emme voi jättää sitä asianhaaraa huomioon ottamatta. Mutta mitä minuun itseeni tulee, niin teillä ei ole syytä olla pahoillanne eikä häpeissäanne mistään."

"Se oli hyvin ystävällisesti sanottu", huudahti Frona herttaisesti, "mutta se ei ollut totta, ja sen te kyllä itsekin tiedätte. Te tiedätte, että tarkoititte hyvää, te tiedätte, että minä loukkasin teitä, häpäisin teitä, te tiedätte, että minä käyttäydyin kuin torimuija, ja te tiedätte, että minä olin teistä aivan kauhea."

"Ei, ei!" Corliss nosti kättään ikäänkuin suojatakseen Fronaa hänen omilta iskuiltaan.

"Kyllä! Ja minulla on äärettömästi syytä hävetä. Voin sanoa vain yhden seikan puolustuksekseni: nainen oli liikuttanut minua syvästi — niin syvästi, että olin itkemäisilläni. Silloin te astuitte näyttämölle — tiedätte, mitä teitte — ja säälini häntä kohtaan herätti minussa suuttumuksen teihin, ja — niin, minä kiihdyin ja hermostuin niin, etten ole koskaan elämässäni kokenut mitään sen kaltaista. Se oli kai hysteeristä. Oli miten oli, minä en ollut oma herrani."

"Me emme kumpikaan olleet sitä."

"Nyt te ette pysy totuudessa. Minä tein väärin, mutta te hillitsitte itsenne silloin niin kuin nytkin."

Mutta istuutukaahan! Tässä me seisomme, ikäänkuin te tahtoisitte olla valmis juoksemaan tiehenne, kun minä taas alan raivota."

"Ette kai te sentään ole niin julma", sanoi Corliss naurahtaen ja työnsi taitavasti tuolinsa niin, että valo lankesi Fronan kasvoille.

"Sanokaamme mieluummin, että te ette ole sellainen pelkuri. Kyllä minä mahdoin olla kauhea eilen. Minähän melkein olin lyödä teitä. Ja aivan varmasti te olitte rohkea silloin, kun ruoska uhkasi teitä. Ettehän te edes nostanut kättänne puolustautuaksenne."

"Tulevathan koirat, joita teidän ruoskanne kohtaa, siitä huolimatta nuolemaan kättänne ja saamaan hyväilyjä."

"Ergo?" kysyi Frona suoraan.

"Ergo, siihen ei voi perustaa mitään", sanoi Corliss kaksimielisesti.

"Mutta joka tapauksessa te siis annatte minulle anteeksi?"

"Niinkuin itse toivon saavani anteeksi."

"Silloin minä olen iloinen — mutta teidän ette ole tehnyt mitään, mitä teidän pitäisi saada anteeksi. Te toimitte käsityksenne mukaan ja minä omani mukaan. Kas, nyt minä sen keksinkin!" Hän löi käsiään yhteen ilosta. "En minä ollut vihainen teille eilen enkä käyttäytynyt sopimattomasti teitä kohtaan enkä edes uhannut teitä. Kaikki tyyni oli ihan persoonatonta. Te vain edustitte yhteiskuntaa, joka herätti minun vihani ja suuttumukseni, ja sen edustajana te saitte kestää hyökkäyksen. Ymmärrätekö?"

"Ymmärrän ja annan täyden tunnustuksen teidän kekseliäisyydellenne. Mutta samalla kuin te nyt tällä tavoin vapautatte itsenne kaikesta syyllisyydestä ettekä enää myönnäkään tehneenne väärin minua kohtaan eilen, te teette sen tänään. Te pidätte minua kaiken sen edustajana, mikä teistä on ahdasmielistä, alhaista ja halveksittavaa, ja se on hyvin väärin. Vain muutama hetki sitten minä sanoin, että teidän katsantotapaanne teoreettisesti saattoi pitää oikeana. Mutta se ei ole oikea, kun yhteiskunta otetaan lukuun."

"Mutta te käsitätte minut väärin, Vance. Kuulkaahan!" Frona tarttui hänen käteensä, ja hän oli tyytyväinen saadessaan kuunnella. "Minä olen aina pysynyt siinä vakaumuksessa, että kaikki, mikä on olevaista, on hyvää. Myönnän vallitsevan yleisen mielipiteen oikeutuksen, valitan, että niin täytyy olla, mutta myönnän sen, sillä ihminen on sellaiseksi luotu. Mutta myönnän sen vain yhteiskunnan jäsenenä. Minä itse yksilönä katson niitä asioita toiselta kannalta. Ja miksi en tekisi sitä? Miksi eivät yksilöt saisi katsoa asioita siltä kannalta? Ettekö ymmärrä? Nyt minä pidän teitä syyllisenä. Eilen joella te ette kunnioittanut minun katsantotapaani. Te käyttäydysitte yhtä ahdasmielisesti kuin se yhteiskunta olisi käyttäytynyt, jota te edustatte."

"Te siis tahdotte saarnata kahta oppia", totesi Corliss, "toista valittuja, toista joukkoja varten. Te tahdotte olla kansanvaltainen teoriassa ja ylimysvaltainen käytännössä. Totta tosiaan, teidän kantanne on läpeensä jesuiittamainen."

"Luultavasti te ensi hetkenä olette valmis myöntämään, että kaikki ihmiset syntyvät vapaiksi ja samanarvoisiksi, että he syntyessään saavat joukon luonnollisia oikeuksia. Kuitenkin te aiotte antaa Del Bishopin tehdä työtä hyväksenne. Mikä tasa-arvoisen ja vapaan miehen oikeus saa hänet tekemään teidän työtänne ja teidät antamaan sen tapahtua?"

"Ei", sanoi Corliss. "Minun pitäisi hiukan muodostella kantaani tasa-arvoisuudesta ja oikeuksista."

"Ja jos te ryhdytte sitä muodostelemaan, niin joudutte häviölle, sillä silloin te ainoastaan pakostakin lähestytte minun kantaani, joka ei ole ensinkään niin jesuiittamainen eikä niin hurja kuin miksi te olette sen tuominnut. Mutta älkäämme nyt hukuttautuko viisasteluihin. Minä tahdon saada tietää mitä voin. Kertokaa minulle sen vuoksi tästä naisesta."

"Aihe ei ole juuri erikoisen miellyttävä", vastusteli Corliss.

"Mutta minä tahdon saada tietää."

"Se tieto ei voi olla terveellinen."

Frona löi kärsimättömästi kengänkärkeään lattiaan ja tutki häntä tarkasti.

"Hän on kaunis, hyvin kaunis", hän koetti alkaa. "Eikö teistäkin?"

"Kaunis kuin kadotus."

"Mutta kaunis joka tapauksessa", väitti Frona itsepäisesti.

"On kyllä, jos niin tahdotte sanoa. Ja yhtä julma, kova ja säälimätön kuin kaunis."

"Ja kuitenkin hänen kasvonsa olivat pehmeät ja hänen silmänsä kyyneleiset, kun hän istui yksin tien vieressä ja minä tapasin hänet siellä. Ja naisen vaisto sanoo minulle, että minä näin hänestä puolen, jolle te olette sokea. Ja se näky oli niin valtava, että kun te ilmestyitte, niin minun mieleeni ei mahtunut mitään muuta kuin valitus 'voi surkeutta, surkeutta!' Ja hän on nainen niinkuin minäkin, ja minä luulen, että me olemme hyvinkin samanlaiset. Ajatelkaahan, hän siteerasi Browningia —"

"Ja viime viikolla", keskeytti Corliss, "hän hävitti pelissä kolmekymmentätuhatta Jack Dorseyyn kultaa — Dorseyyn, jonka koko omaisuus jo oli kahdesti pantattu. Mies löydettiin seuraavana aamuna lumesta."

Frona ei vastannut, vaan astui palavan kynttilän luo ja pisti sormensa liekkiin. Sitten hän ojensi sitä Corlissia kohti, niin että tämä saattoi nähdä punoittavan ja kirvelevän ihon.

"Kas, minä käytän vertausta. Tuli on hyvin hyvä, mutta minä käytän sitä väärin ja saan rangaistukseni."

"Te unohdatte", väitti Corliss vastaan, "että tuli vaikuttaa sokeasti, luonnonlaille kuuliaisena. Lucile toimi vapaasti. Mitä hän on päättänyt tehdä, sen hän on tehnyt."

"Te itse unohdatte, että Dorsey aivan samoin toimi vapaasti. Mutta te sanoitte Lucile. Onko se hänen nimensä? Minä tahtoisin tuntea hänet paremmin."

Corliss alkoi toden teolla kauhistua. "Älkää sanoko niin! Te loukkaatte minua, kun puhutte tuolla tavoin."

"Ja miksi, jos saan luvan kysyä?"

"Koska — koska —"

"Niin, miksi?"

"Koska minä kunnioitan naista syvästi. Frona, te olette aina vaatinut suoruutta, ja nyt minä voin käyttää sitä hyväkseni. Se loukkaa minua kunnioitukseni takia teitä kohtaan, koska en saata kärsiä saastutuksen lähestyvän teitä. Kun minä näin teidät tuon naisen seurassa tiellä, niin — te ette voi käsittää, miten kärsin."

"Saastutuksen?" Fronan huulet puristuivat, ja tuskin huomattava voitonriemun välke loisti hänen silmistään.

"Niin juuri, saastutuksen, loan", toisti Corliss. "On sellaista, mitä hyvän naisen on paras olla tietämättä. On mahdotonta kahlata loassa ja säilyä tahrattomana."

"Mainiota!" huudahti Frona iloisesti ja innostuneena. "Te sanoitte, että hänen nimensä on Lucile, te olette kertonut minulle toiseikkoja hänestä, ja teillä on varmasti tiedossa monia muita. Jos on mahdotonta kahlata loassa ja pysyä tahrattomana, niin kuinka on teidän laitanne?"

"Mutta minä olen —"

"Mies, tietysti. Hyvä! Koska te olette mies, niin te saatte antautua kosketuksiin loan kanssa; koska minä olen nainen, niin en saa tehdä sitä. Saastutus tarttuu, eikö niin? Kuinka te siis rohkenette olla täällä minun luonani? Ulos!"

Corliss nosti nauraen kättään. "Minä antaudun. Teidän muodollinen logiikkaanne on minulle liikaa. Minä en voi muuta kuin turvautua korkeampaan logiikkaan, jota te ette tunnusta."

"Ja se on?"

"Voiman logiikka. Mies ei tingi vaatimuksistaan naiseen nähden."

"Silloin minä ahdistan teitä omalla pohjallanne", jatkoi Frona kiihkeästi. "Ajatelkaa vain Lucilea. Mitä mies on tahtonut, sen hän on saanut. Niin olette te ja kaikki miehet tahtoneet aikojen alusta. Sitä Dorsey-raukkakin tahtoi. Te ette voi vastata, antakaa siis minun sanoa jotain tuon korkeamman logiikan johdosta, jota te nimitätte voimaksi. Minä olen tavannut sen ennen; minä tunsin sen teissä eilen, reessä."

"Minussa?"

"Teissä juuri, kun ojentauduitte ja tahdoitte tarttua minuun. Te ette voinut masentaa alkuperäistä

intohimoa ettekä tiennyt, että olitte sen vallassa. Mutta minä kuvittelen, että teidän kasvojenne ilme hyvin suuresti muistutti luolaihmissen ilmettä hänen varastaessaan naista. Te olisitte voinut tehdä minulle väkivaltaa."

"Silloin pyydän teiltä anteeksi. En voinut uneksiakaan —"

"Kas niin, nyt te jo pilaatte kaiken. Minä — minä suorastaan pidin teistä sen vuoksi. Ettekö muista, että minäkin olin luolaihminen, joka heilutti ruoskaa päänne yläpuolella? Mutta nyt te ette pääsekään minusta vähällä, herra Kaksimieli, vaikka olettekin luopunut taistelusta." Fronan silmät loistivat vallattomasti, ja hänen poskiinsa muodostui pienet hymykuopat. "Aikomukseni on vetää naamari teidän kasvoiltanne."

"Minä olen pehmeä kuin savi savenvalajan käsissä", vastasi Corliss nöyrästi.

"Silloin teidän täytyy johdattaa mieleenne yhtä ja toista. Ensiksi, kun minä olin hyvin nöyrä ja puolustelin itseäni, niin te teitte sen minulle helpommaksi sanomalla, että tuomitsitte käytökseni ainoastaan sen vuoksi, että se oli yhteiskunnan kannalta väärä. Muistatteko?"

Corliss nyökäytti päätään.

"Sitten hetken kuluttua, kun te olitte syyttänyt minua jesuiittamaisuudesta, minä käänsin keskustelun Lucileen ja sanoin, että tahdon saada tietää kaiken minkä voin."

Taas hän nyökäytti päätään.

"Ja minä sain tietää juuri sen, mitä odotinkin. Sillä ei kulunut kuin pari minuuttia, ennenkuin te aloitte puhua loasta ja saastutuksesta ja mudassa kahlaamisesta sovelluttaen kaiken tämän minuun. Siinä ovat teidän molemmat kantanne, herraseni. Te ette voi pitää kiinni muuta kuin toisesta, ja olen vakuutettu, että valitsette jälkimmäisen. Minä olen oikeassa, te teette sen. Ja te ette ollut rehellinen tuomitessanne käytöstäni vain yhteiskunnan kannalta katsottuna. Minä pidän rehellisyydestä."

"Niin", alkoi Corliss, "minä olin tietämättäni epärehellinen. Mutta en tiennyt sitä, ennen kuin tarkempi selvittely teidän avullanne avasi silmäni. Sanokaa mitä tahdotte, Frona, mutta minun käsitykseni naisesta on sellainen, että hänen ei tule joutua tekemisiin minkään epäpuhtaan kanssa."

"Mutta emmekö me voi olla kuin jumalat, jotka tuntevat hyvän ja pahan?"

"Me emme ole jumalia." Corliss pudisti surumielisesti päätään.

"Mutta miehet kai toki ovat?"

"Tuo on uudenaikaisen naisen puhetta", sanoi Corliss kulmiaan rypistäen. "Tasa-arvoisuus, äänioikeus ja muuta sellaista."

"Älkää nyt viitsikö", vastusteli Frona. "Te ette tahdo ettekä voi ymmärtää minua. Minä en ole mikään naisasianainen, minä en aja uuden naisen, vaan uuden naisellisuuden asiaa. Ja sen vuoksi, että minä olen suora, sen vuoksi, että tahdon olla luonnollinen ja rehellinen ja tosi, ja sen vuoksi, että olen johdonmukaisesti oma itseni, sen vuoksi te käsitätte ja tuomitsette minut väärin. Minä koetan olla johdonmukainen ja luulen onnistuvani aika hyvin. Mutta te ette voi nähdä mitään järkeä minun johdonmukaisuudessa, ehkä siksi, ettette ole tottunut johdonmukaisiin, luonnollisiin naisiin, vaan pikemminkin tunnette vain kasvihuonekukkia — noita kauniita, avuttomia, hyvin pyöristettyjä ja täyteläisiä pikku olentoja, jotka ovat niin siunatun viattomia ja syntisen tietämättömiä. He eivät ole luonnollisia eivätkä voimakkaita eivätkä voi antaa lapsilleenkaan luonnollisuutta eikä voimaa perinnöksi."

Hän vaikeni äkkiä. He kuulivat jonkun astuvan eteiseen ja raskaitten, pehmeitten askelten lähestyvän.

"Olemmehan me ystäviä?" lisäsi Frona kiireesti ja Corliss vastasi katseellaan.

"En kai häiritse, vai mitä?" Dave Harney irvisti merkitsevästi ja katsoi juhlallisesti ympärilleen, ennen kuin tuli kättelemään.

"Ette ensinkään", vastasi Corliss. "Me olemme kiusanneet toisiamme niin kauan, että odottamalla odotimme, että kuka tahansa tulisi. Jos te nyt ette olisi tullut, niin me pian olisimme riidelleet, eikä totta, miss Welse?"

"Minusta hän ei kuvaa tilannetta aivan täsmällisesti", sanoi Frona hymyillen. "Kyllä me jo olimme alkaneet riidellä."

"Te näytätte hiukan kiihoittuneilta", arvosteli Harney ja antoi koko velton ruumiinsa vaipua lepotuolin

patjoihin.

"Mitä kuuluu nälänhädästä?" kysyi Corliss. "Onko yhteiskunnan puolelta ryhdytty toimenpiteisiin?"

"Ei tarvittu yhteiskunnan apua. Miss Fronan isäukko ehti edelle. Pelästytti heidät puolikuoliaiksi, luulen minä. Kolmetuhatta meni jäätä pitkin jokea ylös töihin, puolitoistatuhatta lähti myötävirtaa etelään, ja heti markkinat tulivat helpommiksi. Niin juuri Welse oli laskenutkin, että kaikki olivat odottaneet hintain nousua ja pidättäneet hallussaan kaikki elintarpeet, jotka heidän oli onnistunut saada kynsiinsä. Muutamien olo tuli sen kautta kahta tukalammaksi, ja niin he aika joukolla lähtivät meren rannikolle päin ja veivät kaikki koirat mennessään. Minä sanon teille" — hän nousi juhllallisesti istumaan — "nyt kannattaa ostaa koiria. Niiden hinnat tulevat nousemaan huikeasti keväällä, kun tavarain kuljetus pääsee vauhtiin. Minä olen jo saanut kokoon sata otusta ja aion saada sata dollaria nettoa jok'ikisestä."

"Niinkö luulette?"

"Niin minä luulen. Meidän kesken sanoen — se on tietysti salaisuus — minä ensi viikolla lähetän pari miestä etelään ostamaan viisisataa otusta parasta lajia, mitä voi löytää. Niin minä aion. Minä olen liian kauan asustanut tässä maassa antaakseni tilaisuuden mennä sormieni lomitse."

Frona purskahti nauruun. "Mutta sokeripulaan te jouduitte, Dave."

"Enpä tiedä", hän vastasi hyvätuulisesti. "Tuosta minulle juolahti jotain mieleen. Minä olen saanut sanomalehden, joka on vain neljä viikkoa vanha, numeron Seattlen Tietosanomia."

"Ovatko Yhdysvallat ja Espanja —"

"Ei niin kiirettä, ei niin kiirettä." Pitkä yankee heilutti käsivarsiaan saadakseen aikaan hiljaisuuden ja keskeytti uteliaitten seuralaistensa kysymykset.

"Mutta oletteko lukenut sen?" tahtoivat molemmat tietää.

"Huhhuu, joka rivin, ilmoituksineen kaikkineen."

"Sanokaahan sitten", alkoi Frona, "onko —"

"Älkää nyt puhuko mitään, miss Frona, ennen kuin minä kerron teille kaiken järjestyksessä. Tuo sanomalehti maksoi minulle viisikymmentä dollaria — tapasin mieheni Klondyke Cityn tienkäännteessä ja ostin sen paikalla. Se hölmö olisi helposti saanut siitä sata, jos olisi odottanut, kunnes pääsi kaupunkiin asti."

"Mutta mitä siinä sanotaan? Onko —"

"Kuten sanoin, sanomalehti maksoi minulle viisikymmentä dollaria. Se on ainoa, joka on tullut maahan. Jokainen kuolee uteliaisuudesta kuulla uutisia. Siksi minä olen kutsunut valitun seuran tänne teidän vastaanottohuoneeseen tänä iltana, se on ainoa sopiva paikka, ja he saavat lukea sitä ääneen vuorotellen niin kauan kuin tahtovat ja jaksavat — niin, tietysti, jos te suostutte antamaan paikan heidän käytettäväkseen."

"Tietysti he ovat tervetulleet! Ja te olette hyvin ystävällinen, kun —"

Dave työnsi luotaan kaikki kiitokset. "Niin juuri minä olin laskenutkin. Nyt sattuu olemaan niin kuin te sanoitte, että minä jouduin sokeripulaan. Siksi jokaisen vaimon ja tyttären, joka saa nähdä vilauksenkaan tuosta paperista tänä iltana, pitää pulittaa minulle viisi kupillista sokeria. Kuulitteko? Viisi suurta kuppia, valkoista, ruskeata tai palasokeria, ja minä otan heiltä velkasitoumuksen ja lähetän pojan huomenna kiertelemään paikasta toiseen ja perimään saataviani."

Frona joutui aluksi ymmälle, mutta pian hän alkoi taas nauraa. "Sepä tulee olemaan hullunkurista. Kyllä minä suostun, tulkoon sitten mitä tulee. Tänä iltana, Dave, eikö niin? Aivan varmasti siis tänä iltana?"

"Aivan varmasti. Ja te saatte tietysti lukea ilmaiseksi, kun lainaatte huoneenne tarkoitukseen."

"Mutta isän täytyy maksaa viisi kupillista. Teidän pitää jyrkästi vaatia ne häneltä."

Daven silmät vilkkuivat hyväksyvästi. "Kyllä hän nyt saa takaisin!"

"Ja minä", lupasi Frona, "pidän huolen siitä, että hän tulee voitettuna seuraamaan Dave Harneyn riemuvaunuja."

"Sokerirattaita", oikaisi Dave. "Ja huomispäivänä minä otan lehden muassani seurahuoneelle. Silloin se ei enää ole tuore, niin että he saavat sen halvalla; yksi kuppi on luullakseni kohtuullista." Hän nousi istualleen ja hieroi kerskaillen luisevia käsiään. "Minä en ole tehnyt turhaa työtä sen jälkeen kuin laivakulku lakkasi, ja vaikka muut ihmiset valvoisivat kaiken yötä, niin he eivät kuitenkaan aamulla olisi tarpeeksi aikaisin ylhäällä ehtiäkseen ennen Dave Harneytä, ei edes sokeriasioissa."

YHDESTOISTA LUKU.

Vance Corliss seiso salin nurkassa nojaten soittokoneeseen ja syventyneenä vilkkaaseen keskusteluun eversti Trethawayn kanssa. Jälkimmäinen oli virkeä, teräväkatseinen ja voimakkaan näköinen mies ja näytti huolimatta harmaista hiuksistaan ja yli kuudestakymmenestä vuodestaan kolmenkymmenen ikäiseltä. Hän oli vanha, kokenut kaivosinsinööri, taitonsa ja maineensa vuoksi arvossapidetyimpiä alallaan, ja edusti amerikkalaista yhtiötä, joka oli yhtä mahtava kuin Corlissin edustama englantilainen. Nämä kaksi miestä olivat tulleet keskenään hyväksi ystäviksi, ja ammattiasioissa he jo olivat ehtineet olla toisilleen suureksi avuksi. Ja oli hyvä, että he vetivät yhtä köyttä, nuo kaksi, joiden hallussa ja vallassa olivat ne mahtavat rahavarat, joilla kaksi kansallisuutta edisti tuon napaseutujen rajamaan kehitystä.

Huone oli täpötäynnä väkeä ja ilma sakeana tupakansavusta. Satakunta nahkoihin ja lämpimänvärisiin villavaatteihin puettua miestä seisoskeli katselijoina seinävierillä. Puheensorina antoi kaikelle yleisen toveruuden leiman. Huolimatta eriskummallisesta ulkonäöstään huone ei niin paljon muistuttanut julkista huvittelupaikkaa kuin kotoista olohuonetta, johon perheenjäsenet päivätyön jälkeen kokoontuvat, öljylamput ja talikynttilät tuikkivat himmeästi savun läpi, ja suuret, kuumuuttaan hehkuvat rautauunit ratisivat ja räätisivät tervetuliaisiksi.

Lattialla pyöri toistakymmentä paria valssin sävelten tahdissa. Kiilloitettuja paidanrintoja ja hännystakkeja ei näkynyt. Miehillä oli päässä suden- tai majavannahkalakit, joiden tupsukoristeiset korvalaput lepattivat, ja jaloissa hirven- tai mursunnahasta valmistetut jalkineet, mokkasiinit tai *muclucit*. Siellä täällä naisillakin oli mokkasiinit, mutta useimmat tanssivat kevyissä, silkkisissä tanssikengissä. Huoneen toisessa päässä olevan suuren avoimen oven kautta näkyi toinen huone, jossa oli vieläkin enemmän tungosta. Tanssisoiton tauotessa kuului tästä huoneesta korkkien pauketta ja lasien kilinää, jota säesti arpanappulain ja rulettipallojen lakkaamaton naksutus ja raksutus.

Salin pienempi ovi avautui, ja jäistä ilma-aaltoa seurasi huoneeseen turkkeihin kääriytynyt nainen. Kylmä viima syöksähti lämpimään muodostuen usvaksi, joka lähellä lattiaa kiertyen ja kiemurrellen verhosi tanssijain jalat, kunnes kuumuus sen lopulta voitti.

"Te tulette kuin kylmän kuningatar, Lucile", tervehti eversti Trethaway tulijaa.

Tämä nyökäytti päätään, naurahti ja keskusteli iloisesti Trethawayn kanssa riisuessaan päällysvaatteitaan. Mutta Corlissia hän ei ollut huomaavinaanakaan, vaikka tämä seiso tuskin metrin päässä hänestä. Puolisen tusinaa tanssijoita odotti kärsivällisesti pienen välimatkan päässä, että hän lopettaisi juttelunsa everstin kanssa. Piano ja viulu soittivat paraikaa schottischin alkusoittoa, ja Lucile kääntyi lähteäkseen. Mutta äkillinen mielijohde sai Corlissin astumaan hänen luokseen. Hän ei ollut sitä laisinkaan suunnitellut, ei uneksintakaan tekevänsä mitään sellaista.

"Olen hyvin pahoillani", hän sanoi.

Lucilen silmät säihkyivät suuttumuksesta hänen kääntyessään Corlissin puoleen.

"Tarkoitan mitä sanon", toisti Corliss ojentaen kättään. "Olen hyvin pahoillani. Minä käyttäydyin kuin raakalainen ja pelkuri. Annatteko minulle anteeksi?"

Nainen epäröi, ja hänen katseensa, jonka kokemukset olivat tehneet teräväksi ja tarkaksi, etsi Corlissin menettelyn vaikutinta. Sitten hänen kasvojensa ilme kävi pehmeäksi, ja hän puristi ojennettua kättä. Hänen silmissään oli lämmin, kostea kiilto.

"Kiitos", hän sanoi.

Mutta odottavat miehet olivat käyneet kärsimättömiksi, ja Lucile pyörähti tiehensä kauniin nuorukaisen kanssa, jolla oli keltainen siperialainen sudennahkalakki. Corliss tuli takaisin toverinsa luo

selittämättömän tyytyväisenä ja ihmetellen tekoansa.

"Se on kirottu häpeä." Everstin katse seurasi yhä vielä Lucilea, ja Vance ymmärsi. "Corliss, minä olen elänyt kuusikymmentä vuotta ja elänyt ne hyvin, mutta tiedättekö, nainen on minulle salaperäisempi ilmiö nyt kuin koskaan. Katsokaa heitä, katsokaa heitä kaikkia!" Hänen katseensa kulki koko joukon yli. "Perhosia he ovat, pelkkää valoa ja laulua ja naurua, ja tanssivat tanssimistaan aina kadotuksen portille asti. Ei vain Lucile, vaan muut myös. Katsokaahan nyt Mayta, jolla on madonnan otsa ja kieli kuin katupojalla. Ja Myrtle — totta totisesti on kuin joku Gainsborough'n vanhoista englantilaisista kaunottarista olisi astunut kankaaltaan huvitellakseen vuosisadan loppuun Dawsonin tanssisaleissa. Ja Laura tuolla, miten ihana hän olisikaan äitinä! Ettekö voi nähdä häntä pitäen lasta käsivarrellaan ja painaen sitä rintaansa vasten? He ovat kyllä parhaat joukosta, tiedän sen, uusi maa houkuttelee aina parhaat, mutta kaikki ei kuitenkaan ole niinkuin olla pitäisi, Corliss, jokin on hullusti. Minun kiihkokauteni on jo ohi, ja minä näen selvemmin ja tarkemmin. Minusta tuntuu, kuin pitäisi uuden Kristuksen nousta julistamaan uutta pelastusta nykyajalle — taloudellista tai yhteiskunnallista, se on yhdentekevää. Maailma tarvitsee sitä."

Huone tyhjeni aika-ajoin melkein kokonaan, kun yleisöä tanssien väliajoilla virtaili suuresta ovesta toiseen huoneeseen, missä korkit paukuivat ja lasit kilisivät. Eversti Trethaway ja Corliss menivät seuraavalla kerralla virran mukana ravintolaan, missä viisikymmentä miestä ja naista seisoskeli. He joutuivat Lucilen ja keltaisen sudennahkalakin naapureiksi. Mies oli kieltämättä hauskan näköinen, ja poskille kohonnut puna ja silmien lämmin hehku vain korostivat hänen kauneuttaan. Olisi ollut väärin väittää hänen olevan juovuksissa, sillä hän saattoi täydellisesti hallita itseään, mutta hän oli tuon autuudentunteen vallassa, jonka rypäleiden mehu tuottaa. Hän puhui hiukan kovaäänisesti, ja hänen kielensä oli kerkeä ja kekseliäs — sanalla sanoen: hän oli juuri tuossa epämääräisessä tilassa, jossa sekä paheet että hyveet pyrkivät liioiteltuihin ilmauksiin.

Kun hän kohotti lasiansa, niin hänen vieressään seisova mies sattui töytäisemään hänen käsivarttaan. Sudennahkalakki pyyhkäisi viinin hihastaan ja sanoi suoraan, mitä ajatteli moisesta kömpelyydestä. Hänen sanansa eivät olleet erikoisen kohteliaat, ja oli odotettavissa, että ne herättäisivät pahaa verta. Ja sen ne tekivätkin; toisen miehen nyrkki osui sudennahkalakin alle niin voimakkaasti, että lakin omistaja horjahti Corlissia kohden. Mutta loukattu mies ei vielääkään jättänyt uhriaan rauhaan. Naiset hiipivät pois huoneesta jättäen taistelulentän miehille, joista toiset yrittivät sekaantua asiaan, toiset taas tahtoivat antaa asianomaisten tapella rauhassa ja rehellisesti.

Mutta sudennahkalakki ei näyttäneenkään olevan halukas taistellen selviytymään pälkäästä, jonka itse oli aikaansaanut, vaan koetti käsillään kasvojaan suojellen päästä pakoon. Väkijoukko kehoitti meluten häntä puolustautumaan ja tappelemaan. Hän kokosi kaiken rohkeutensa aikoen yrittää, mutta kun vastustaja taas karkasi hänen päällensä, niin se petti, ja hän vetäytyi syrjään.

"Antakaa hänen olla! Hän ansaitsee sen!" huudahti eversti Vancelle, kun tämä näytti aikovan sekaantua asiaan. "Hän ei tahdo tapella. Jos hän tahtoisi, niin luulenpa, että antaisin hänelle anteeksi."

"Mutta minä en siedä nähdä häntä noin rääkättävän. Kun hän edes puolustautuisi, niin se ei näyttäisi niin kurjalta."

Veri virtasi nuorukaisen nenästä ja silmän yläpuolella olevasta naarmusta, kun Corliss asettui väliin. Hän koetti pidättää miehiä erillään toisistaan, mutta työnsi kuumaveristä hyökkääjää liian voimakkaasti taaksepäin, niin että tämä kadotti tasapainonsa ja kaatui. Kapakkatappelussa on jokaisella puoluelaisia, ja ennenkuin Vance ehti huomatakaan, löi eräs miehen ystävästä häntä niin, että hän tuskin pysyi jaloillaan. Del Bishop, joka oli tunkeutunut paikalle, hyökkäsi suoraa päätä sen miehen kimppuun, joka oli ahdistanut hänen isäntäänsä, ja ottelu tuli yleiseksi. Väkijoukko jakautui puolueisiin ja otti osaa mellakkaan.

Eversti Trethaway unohti, että hänen kiihkokautensa oli ohi, ja ryntäsi heiluttaen kolmijalkaista tuolia kädessään ketterästi taistelun tuoksinaan. Pari ratsupoliisia, jotka olivat vapaina virantoimituksesta, seurasi häntä, ja muutaman muun avulla he suojelivat sudennahkalakkista miestä.

Vaikka tappelu oli hurja ja meluisa, niin se ei kuitenkaan häirinnyt asioitten rauhallista kulkua muualla kuin juuri itse tappelupaikalla. Ravintolan toisessa päässä jatkui juomain tarjoilu, ja viereisestä huoneesta kuului soitto ja tanssi. Pelurit eivät olleet keskeyttäneet peliänsä, ja vain lähimpien pöytien ääressä osoitettiin jonkun verran mielenkiintoa koko juttua kohtaan.

"Hakataan se maahan ja viskataan ulos!" irvisteli Del Bishop taistellessaan hetkisen Corlissin rinnalla.

Corliss irvisti takaisin ja koetti torjua nyrkiniskulla erään vantteran koiranajajan hyökkäyksen. Tämä kaatui maahan, mutta veti Corlissin muassaan taistelevien jalkoihin, painoi hänet lujasti itseään vasten, ja äkkiä Corliss tunsu vastustajansa iskevän hampaansa hänen korvaansa. Salamannopeasti hän näki

tulevaisuutensa, itsensä korvapuolena, ja samassa silmänräpäyksessä hän keksien pelastuskeinon painoi peukalonsa vasten miehen silmiä. Tappelupukareita kaatui hänen päälleen, ja moni tallasi häntä jaloillaan, mutta kaikki tuntui hänestä himmeältä ja kaukaiselta. Hän tiesi vain, että kun hän painoi peukaloitaan syvemmälle, niin miehen hampaat vavahtivat. Hän painoi vielä hiukkasen (— vielä vähän ja mies olisi kadottanut näkönsä —), ja hampaat hellittivät otteensa.

Kun hän tämän jälkeen selvisi mellakasta ja pääsi jaloilleen tarjoilupöydän ääreen, niin hän oli kadottanut kaiken vastenmielisyyden tappelemista kohtaan. Hän oli huomannut kaikesta huolimatta olevansa hyvin samanlainen kuin muut miehet, ja ruumiinosan kadottamisen uhka oli pyyhkinyt pois kahdenkymmenen vuoden kulttuurin. Peli ilman panosta ei maistu peliltä, ja Corliss huomasi nyt myöskin, miten toisin todellinen tappelu, jossa elämä on panoksena, saa veren kuumenemaan kuin terveelliset ruumiinharjoitukset voimistelusalissa. Noustessaan jaloilleen hän näki erään oravannahkaturkkisen miehen kohottavan oluthaarikkaansa aikoen viskata sillä muutaman askelen päässä seisovaa Trethawayta päähän. Ja sormet, jotka olivat tottuneet käsittelemään koetinputkea ja vesivärejä, puristuivat nyrkkiin, ja hän survaisi haarikanheittäjää suulle. Ase kirposi miehen kädestä, ja hän itse horjahti maahan. Vance seisoi hetkisen kuin sokaistuna, sitten hän huomasi lyöneensä miehen tajuttomaksi — ensi kerran elämässään — ja tunsi ilon väristyksen ruumiissaan.

Eversti Trethaway kiitti häntä katseellaan ja huusi: "Lähtekää ulos! Koettakaa päästä ovelle, Corliss!"

Syntyi aika mellakka, ennenkuin ovet voitiin saada auki, mutta eversti, joka ei ollut luopunut kolmijalkaisesta tuolistaan, sai vastustajat hajoitetuiksi, ja myrskyisä väkijoukko ryntäsi kadulle. Kuten tällaisissa tappeluissa on tapana, lakkasivat vihollisuudet heti tämän jälkeen, ja joukko hajautui. Molemmat poliisit palasivat puoluelaitensa avustamina sisään valvomaan järjestystä, mutta Corliss ja eversti jatkoivat sudennahkalakin ja Del Bishopin seuraamina matkaansa katua ylöspäin.

"Tuli ja leimaus! Tuli ja leimaus!" huudahti eversti Trethaway innoissaan. "Vielä sitä voimaa riittää! Minä tunnen itseni kahtakymmentä vuotta nuoremaksi tämän jälkeen. Corliss, kätenne! Onnittelen teitä sydämellisesti, oikein sydämellisesti! Suoraan sanoen minä en olisi uskonutkaan sitä teistä. Te hämmästyttätte minua, sir, hämmästyttätte suuresti."

"Niin itseänikin", vastasi Corliss. Kiihoitus oli rauennut, ja hän tunsi itsensä väsyneeksi ja heikoksi. "Ja te olitte myöskin hämmästyttävä. Te käytitte sitä tuolia niin että —"

"No niin, kyllä minä todella suoriuduin aika hyvin. Näittekö — mutta katsokaahan tänne!" Hän piti asetta yhä vielä kädessään lujasti puristaen sitä ja yhtyi muiden kanssa nauramaan itselleen.

"Ketä minulla on kunnia kiittää, hyvät herrat?"

He olivat pysähtyneet kadunkulmaukseen, ja mies, jonka he olivat pelastaneet, ojensi kätensä.

"Nimeni on St. Vincent", hän jatkoi, "ja —"

"Miten se oli?" Del Bishop tuli äkkiä innostuneeksi asiasta.

"St. Vincent, Gregory St. Vincent —"

Bishopilla oli jo nyrkki ojossa, ja Gregory St. Vincent kellahti raskaasti lumihankeen. Eversti kohotti vaistomaisesti tuoliaan ja sai siten Corlissin avulla kullankaivajan pysymään alallaan.

"Oletteko järjiltänne, mies?" kysyi Vance.

"Senkin inhoittava otus! Toivon, että olisin lyönyt kovemmin!" oli vastaus. "No, olkoon sitten! Päästäkää minut, en minä lyö häntä enää. Päästäkää minut, minä menen kotiin. Hyvää yötä."

Kun he auttoivat St. Vincentin jaloilleen, niin Vance olisi voinut vanhoa kuulleensa everstin salaa naureskelevan. Tämä tunnustikin sen myöhemmin selittäen:

"Se oli niin hullunkurista ja odottamatonta." Mutta hän hyvitti rikoksensa saattamalla St. Vincentin kotiin.

"Mutta miksi te löitte häntä?" kysyi Corliss neljännen kerran sen jälkeen kuin oli tullut asuntoonsa, mutta ei saanut vastausta.

"Inhoittava matelija", mutisi kullankaivaja irvistellen peitteittensä alta. "Miksi tekin estitte minut? Voi kun olisin lyönyt kahta vertaa kovemmin!"

KAHDESTOISTA LUKU.

"Mr Harney, hauska tavata teidät! Dave, eikö niin, Dave Harney?" Dave Harney nyökäytti päätään, ja Gregory St. Vincent kääntyi Fronan puoleen. "Te huomaatte, miss Welse, miten pieni maailma on. Mr Harney ja minäkään emme ole aivan vieraita toisillemme."

Kultakuningas tutki puhujan kasvoja, kunnes muisti alkoi kirkastua. "Odottakaahan!" hän huudahti St. Vincentin aikoessa sanoa jotain. "Luulen päässeeni perille teistä. Teillä ei ollut partaa siihen aikaan. Katsotaanpas, — '86, syksyllä '87, kesällä '88 — kas silloin se oli! Kesällä vuonna '88 minä kuljin lautalla Stewart-jokea alas, lastina hirvenlihaa, ja koetin kiiruhtaa parhaani mukaan ehtiäkseni perille, ennenkuin lihat pahenisivat. Niin, ja te tulitte Yukonia alas Linderman-veneellä. Ja minä väitin, että oli keskiviikko, ja toverini, että oli perjantai, ja te oikaisitte ja sanoitte, että oli sunnuntai, niin kai se oli. Yhdeksän vuotta sitten! Ja me vaihdoimme paistit jauhoihin ja hiivaan ja — ja — ja sokeriin! Hitto vie! Hauska nähdä teidät!"

He paiskasivat kättä uudestaan.

"Tulkaa minua tervehtimään", kutsui Harney jättäessään heidät. "Minulla on aika sievä pieni mökki tuolla kukkulalla ja toinen Eldoradon rannalla. Oveni on aina avoinna. Tulkaa ja viipykää niin kauan kuin haluatte. Ikävää, että minun pitää jättää teidät niin pian, mutta minun täytyy pistäytyä seurahuoneelle perimään saataviani — sokeria. Miss Frona kertoo kyllä teille."

"Te olette hämmästyttävä, mr St. Vincent!" Frona oli lyhyesti selostanut Harneyn sokeripulajutun ja palasi nyt mieltäkiinnittävämpiin asioihin. "Maa oli kai autiona kahdeksan vuotta sitten, ja te kuljitte siis tosiaankin silloin sen läpi. Kertokaa minulle siitä!"

Gregory St. Vincent kohautti olkapäitään.

"Siitä ei voi paljoakaan kertoa. Se oli surkean epäonnistunut juttu, pelkkiä ikäviä kokemuksia eikä mitään, mistä kannattaisi ylpeillä."

"Kertokaa kuitenkin! Sellaiset seikat huvittavat minua. Ne tuntuvat olevan todellisempaa, varsinaisempaa elämää kuin tavalliset jokapäiväiset tapahtumat. Sanoitte epäonnistunut. Se edellyttää yritystä saavuttaa jotain. Mitä te yrititte?"

St. Vincent huomasi Fronan peittelemättömän harrastuksen, ja se oli hänelle mieleen. "Hyvä, jos tahdotte, niin voinhan kertoa teille muutamain sanoin kaiken, mitä minulla on kerrottavana. Olin saanut mielettömän päähänpiston raivata uuden tien maailman ympäri ja innokkaana tiede- ja sanomalehtimiehenä, ennen kaikkea sanomalehtimiehenä, olin päättänyt samota läpi Alaskan, mennä jäätä pitkin Beringin salmen poikki ja matkustaa Eurooppaan Pohjois-Siperian kautta. Aie oli suurenmoinen, nuo seudut kun olivat suurimmaksi osaksi koskematonta maata, mutta minä epäonnistuin. Pääsin onnellisesti salmen poikki, mutta Itä-Siperiassa minun kävi hullusti. Tamerlan oli kaikkeen syyppä, niin olen tottunut puolustautumaan."

"Mikä Odysseus!" Mrs Schoville löi käsiään yhteen ja liittyi heidän seuraansa. "Nykyajan Odysseus! Miten runollista!"

"Mutta Othello hän ei ole", vastasi Frona. "Hänen kielensä on laiska. Hän lopettaa kertomuksensa juuri kun on tullut jännittävämpään kohtaan ja salaperäisesti viitannut kaukaisessa muinaisuudessa eläneeseen mieheen. Te menettelette väärin meitä kohtaan, mr St. Vincent, ja me olemme aivan onnettomat, kunnes te selitätte, miten Tamerlan pakotti teidät keskeyttämään matkanne."

St. Vincent naurahti ja näytti vain hyvin vastenmielisesti alistuvan kertomaan matkoistaan. "Kun Tamerlan kulki kautta Itä-Aasian, hävitti hän tulella ja miekalla valtioita ja kaupunkeja maan tasalle ja hajoitti heimoja kuin tuhkaa tuuleen. Suuri kansakunta kulki sekasortoisin joukoin yli maan paeten hurjien valloittajien verenhimoa ja asettui kauas Siperiaan, jonka pohjois- ja itäosiin, arktisen alueen rajoille, siten syntyi mongolilainen asutus — enkö väsyä teitä?"

"Oi, ette suinkaan!" huudahti Mrs Schoville. "Tämä on hurmaavaa! Teidän kertomatapanne on niin eloisa. Se johtaa minun mieleeni —"

"Macaulayn", sanoi St. Vincent hyväntahtoisesti nauraen. "Te tiedätte, että olen sanomalehtimies, ja hänellä on ollut voimakas vaikutus tyyliini. Mutta lupaan koettaa kertoa yksinkertaisemmin. Palataksemme asiaan, jos näitä mongoliheimoja ei olisi ollut, niin minun matkani ei olisi keskeytynyt. Sen sijaan, että minun täytyi naida ihrainen prinsessa ja oppia heimojen välisen sodankäyntitavan salaisuudet ja varastamaan poroja, olisin voinut muitta mutkitta rauhassa matkustaa Pietariin."

"Oi niitä sankareita, tästähän joutuu aivan kiihdyksiin, eikö totta, Frona? Mutta kertokaa nyt porojen varastamisesta ja ihraisesta prinsessasta!"

Valtion asiamiehen rouva loisti ihastuksesta katsoessaan St. Vincentiin, ja saatuaan Fronalta kehoituksen jatkaa tämä kertoi edelleen:

"Rannikon asukkaat olivat eskimoja, iloisia, tyytyväistä ja rauhaa rakastavaa kansaa. He kutsuivat itseään nimellä 'Oukilion' eli merenmiehet. Minä ostin heiltä koiria ja ruokaa, ja he kohtelivat minua oivallisesti. Mutta he olivat Chow Chuen-kansan, sisämaassa asuvan, myös hirvimiehiksi nimitetyn heimon alamaisia. Chow Chuenkansa oli hurjaa, sotaista väkeä, jolla oli kaikki villien mongolien julmuus ja heidän paheellisuutensa kaksinkertaisena. Heti kun olin lähtenyt rannikolta, he hyökkäsivät kimpuuni, ryöstivät minulta kaikki tavarani ja tekivät minut orjaksi."

"Mutta eikö siellä ollut venäläisiä?" kysäisi mrs Schoville.

"Venäläisiäkö? Chow Chuen-kansan keskuudessa?" St. Vincentin täytyi nauraa. "Maantieteellisesti he kyllä kuuluvat valkean tsaarin valta-alueeseen, mutta valtiollisesti eivät. Lienevätkö edes koskaan kuulleet hänestä puhuttavankaan. Älkää unohtako, että Siperian koilliskolkka peittyi napaseutuja verhoavaan usvaan, on '*terra incognita*', minne ei moni ole jalallaan astunut ja mistä ei kukaan ole palannut."

"Mutta tähän —"

"Minä satun olemaan poikkeus. Miksi he minut säästivät, en tiedä. Mutta niin sattui käymään. Ensi alussa minua kohdeltiin kurjasti, naiset ja lapset löivät minua, pukunani oli turkit, jotka olivat täynnänsä syöpäläisiä, ja ravintonani muiden ruoanjätteet. Heillä ei ollut sydäntä nimeksikään. Kuinka onnistuin kestäämään tuon kaiken, on minulle arvoitus; tiedän ainoastaan, että alkuaikoina tuon tuostakin mietin itsemurhaa. Siitä minut tuona aikana pelasti vain se seikka, että kärsimykset ja alennustila pian tekivät minut siihen liian tylsäksi ja järjettömäksi. Olin puolikuollut vilusta ja nälästä ja kärsin sanomatonta kurjuutta ja pahoinpitelyä — ihmekö siis, jos muutuin elukan kaltaiseksi."

"Näin jäljestäpäin se on kuin unennäköä. Eräitä aukkoja muistini ei pysty täyttämään. Muistan hämärästi, että minut sidottiin rekeen ja että minua kuljetettiin pitkiä matkoja toisesta leiristä toiseen. He näyttelivät kai minua, kuten me näyttelemme norsuja ja villi-ihmisiä. Kuinka kauas eri suuntiin tällä tavoin sain matkustella näissä hämärän maissa, sitä en uskalla sanoa, mutta varmasti tulin kulkeneeksi tuhansia penikulmia. Tullessani tajuihini ja uudelleen ihmiseksi olin ainakin tuhannen mailin päässä siitä paikasta, missä minut vangittiin."

"Oli kevätaika, ja kun avasin silmäni, tuntui minusta siltä, kuin olisin palannut kaukaisesta, unohdetusta menneisyydestä. Vyötäisilläni oli hirvennahkahihna, joka myös oli kiinnitetty rekeen. Pidin molemmin käsin hihnasta kiinni aivan kuin posetiivinsoittajan apina, sillä hihna oli syönyt ihoni araksi ja täyteen haavoja. Äkkiä lensi päähäni sukkela keino, päätin tekeytyä taipuisaksi ja nöyräksi. Sinä iltana tanssin ja lauloin ja tein parhaani huvittaakseni kiusaajiani, sillä olin päättänyt, etten enää antautuisi siihen kohteluun, joka oli pimittänyt sieluni. Hirvimiehet ja merenmiehet kävivät kauppaa keskenään ja merenmiehet valkoihoisten, varsinkin valaanpyytäjien, kanssa. Niinpä minä kerran myöhemmin huomasin, että eräällä naisella oli pelikortit, ja tein niillä muutamia jokapäiväisiä temppuja, jotka saivat kansan aivan ymmälle. Esitin heille myöskin juhlallisesti, kuten sopii, niitä harvoja silmäkääntäjäntemppuja, jotka satuin tuntemaan. Seurauksena oli, että arvoni heti tunnustettiin, sain parempaa ruokaa ja paremmat vaatteet."

"Lyhyesti sanoen minusta nyt vähitellen tuli vaikutusvaltainen henkilö. Ensin vanhukset ja naiset tulivat kysymään minulta neuvoja, myöhemmin päällikötkin. Mitättömät lääketieteelliset tietoni, joita aina olin valmis tarjoamaan, olivat minulle hyvään tarpeeseen, ja minä tulin korvaamattomaksi. Minä, entinen orja, saavutin aseman heidän johtomiestensä joukossa, ja niin pian kuin olin perehtynyt heidän tapoihinsa, tunnustettiin minulle ylin määräämisvalta niin rauhan kuin sodankin toimissa. Porot olivat heidän vaihtotavaraansa, heidän arvoksisuutensa, ja alituisesti me joko ryöstelimme niitä naapuriheimoilta tai saimme puolustaa omia laumojamme heidän hyökkäyksiltään. Minä paransin heidän sodankäyntitapansa, opetin heille edullisempia menetelmiä ja sain heidän yrityksensä menestymään niin vauhdikkaasti, ettei ainoakaan naapuriheimo kyennyt tekemään heille vastarintaa."

"Mutta vaikka olinkin tullut mahtavaksi mieheksi, niin en silti ollut päässyt sen lähemmäksi vapautta. Se oli todella naurettavaa; olin nyt mennyt liian pitkälle ja tehnyt itseni liian arvokkaaksi heille. Heidän ystävällisyydellään ei nyt ollut rajoja, mutta toisaalta he pitivät minua mustasukkaisen tarkasti silmällä. Sain mennä ja tulla ja komennella mieleni mukaan, mutta kun kauppamatkueet lähtivät rannikolle, niin en saanut seurata niitä. Se oli liikkumisvapauteni ainoa rajoitus."

"Mutta korkea asema on aina horjuva, ja kun ryhdyin muuntelemaan heidän valtiomuotoaan, niin

minun taas kävi hullusti. Minun oli onnistunut yhdistää parisenkymmentä naapuriheimoa liittoon, jonka kautta riitaisuudet tulivat ehkäistyiksi, ja minut valittiin tämän liiton päämieheksi. Mutta vanha Pi-Une oli mahtavin alipäälliköistä — jonkinlainen kuningas — ja ennenkuin hän luopui yliherruudesta, hän vaati minulta kaikenlaisia kunnianosoituksia. Ensimmäinen ehto oli, että minun piti naida hänen tyttärensä Ilswunga. Hän vaati sitä jyrkästi. Minä tarjouduin luopumaan päämiehenpaikasta, mutta siitä hän ei tahtonut kuulla puhuttavankaan ja sitten —"

"Ja sitten", toisti Mrs Schoville äärimmilleen jännittyneenä.

"Sitten minä nain Ilswungan — nimi on Chow Chuenkieltä ja merkitsee villiporoa. Ilswunga-raukka! Hän oli kuin Swinburnen Iseult ja minä hänen Tristraminsa. Kun viimeksi näin hänet, leikki hän korteilla Irkutskin lähetysasemalla eikä suostunut menemään kylpyyn."

"Voi kauhistusta! Kello on kymmenen!" Mrs Schoville oli viimeinkin huomannut miehensä, joka antoi hänelle merkkejä huoneen ovelta. "Olen niin pahoillani siitä, etten voi kuulla kaikkea, mr St. Vincent, kuinka te pääsitte pakenemaan ja muuta sellaista. Mutta teidän pitää tulla minua tervehtimään. Minä olen aivan kuolemaisillani uteliaisuudesta."

"Ja minä kun luulin, että te olette ensikertalainen, heikkokinttu, näillä mailla", sanoi Frona vaatimattomasti, kun St. Vincent satoi lakkinsa korvalappujen nauhat ja käänsi kauluksen pystyyn aikoen lähteä.

"Minä en pidä mahtipontisesta esiintymisestä", hän vastasi jäljitellen Fronan vaatimattomuutta. "Se ei tunnu luotettavalta ja onkin teeskentelyä. Ja sellaiseen lankeaa niin helposti. Katsokaahan noita veteraaneja, 'hapantaikinoita', kuten he ylpeästi nimittävät itseään. Vain sen vuoksi, että he ovat olleet maassa muutamia vuosia, he pitävät itseään oikeutettuina käyttäytymään raa'asti ja näyttämään metsistyneiltä, vieläpä ylpeilemään siitä. He eivät itse tiedä sitä, mutta kerskailua se on. Kehittäessään silmiinpistäviä erikoisuuksiaan he kehittävät teeskenteleväisyyttä itseään kohtaan, ja siten koko heidän elämänsä on valhetta."

"Minä en usko, että te olette aivan oikeassa", sanoi Frona puolustaen sankareitaan. "Olen aivan samaa mieltä kuin tekin asiasta ylimalkaan, vihaan teeskentelyä ja kerskailua, mutta useimmat näistä meidän veteraaneistamme olisivat erikoisia missä maassa ja missä olosuhteissa tahansa. Erikoisuus on heissä itsessään, se ilmaisee heidän olemustaan. Ja olen varma siitä, että juuri se saa heidät lähtemään vieraille maille. Tavallinen ihminen pysyy tietysti kotona."

"Minä olen aivan samaa mieltä kuin tekin, miss Welse", sanoi St. Vincent myöntäväisesti. "Minä en suinkaan tarkoittanut heitä kaikkia, vaan ainoastaan niitä harvoja heistä, jotka todella ovat teeskentelijöitä. Enemmistö on, kuten sanoitte, rehellistä, luonnollista, kunnan väkeä."

"Sittenhän meidän ei tarvitse riidellä. Mutta mr St. Vincent, ennenkuin lähdette, pyytäisin saada kysyä teiltä, tahtoisitteko huomisiltana tulla tänne? Me harjoitteleme näytelmäkappaleita jouluksi, ja minä tiedän, että te voisitte olla meille suureksi avuksi. Ja eiköhän se teistä itsestännekin olisi hauskaa? Kaikki tšekäläiset nuoret ovat huvitettuja asiasta — virkamiehet, poliisiupseerit, matkustelevat herrasmiehet ja niin edespäin, puhumattakaan meidän kauniista naisistamme. Te tulette varmaan pitämään heistä."

"Aivan varmasti. Huomisiltana, niinhän sanoitte?" kysyi hän vielä hyvästellessään.

"Huomisiltana. Hyvää yötä!"

"Kelpo mies", tuumi Frona itsekseen palatessaan ovelta, "ja loistava rotunsa edustaja."

KOLMASTOISTA LUKU.

Gregory St. Vincentistä tuli ennen pitkää tärkeä tekijä Dawsonin seuraelämässä. Sanomalehtimiesliiton edustajana hän oli tuonut muassaan joukon parhaita suosituksia ja oli niin ollen tervetullut vieras kaikkialle, minne tuli. Vähitellen kaikki tiesivät, että hän oli suuri tutkimusretkeilijä, joka oli nähnyt ja kokenut monenlaista joka maan kolkassa. Ja kuitenkin hän oli niin vaatimaton, ettei hänen sankarimaineensa ärsyttänyt ketään, ei edes miehiäkään. Vähän väliä hänen tielleen sattui vanhoja tuttuja. Jakob Welsen hän oli tavannut St. Michaelsissa syksypuoleen vuotta '88, vähän ennen kuin kulki Beringin salmen poikki jäätä myöten. Noin kuukautta myöhemmin Isä Barnum (joka oli tullut Lower-

joelta pitämään huolta sairaalasta) oli kohdannut hänet parin sadan mailin päässä St. Michaelsista pohjoiseen. Kapteeni Alexander, poliisiupseeri, oli yht'aikaa hänen kanssaan sattunut käymään Englannin lähetystössä Pekingissä. Ja Bettles, muuan toinen paikkakunnan vanhimmista asukkaista, oli nähnyt hänet Fort o' Yukonissa yhdeksän vuotta takaperin.

Ja niin Dawson, joka aina katsoi satunnaisia kävijöitä karsain silmin, otti hänet avosylin vastaan. Varsinkin hän oli naisten suosikki. Huvitusten keksijänä ja toimeenpanijana hän sai johdon käsiinsä, ja pian sillä alalla ei saatu mitään aikaan ilman häntä. Hän ei ainoastaan tullut avustamaan näytäntöjen toimeenpanemisessa, vaan huomaamatta ja ikäänkuin luonnostaan koko hankkeen johtajaksi. Frona poti, kuten hänen ystävänsä väittivät, Ibsen-kuumetta, ja niin oli päätetty esittää "Nukke koti", jossa Frona sai Noran osan. Corlissin, joka tavallaan oli vastuunalainen yrityksestä koska hän ensiksi oli sitä ehdottanut, piti olla Torvaldina, mutta hänen harrastuksensa näytti laimenneen; ainakin hän pyysi vapautusta syyttäen kiireellisiä töitä. Vastustelematta St. Vincent otti Torvaldin osan esittääkseen. Corliss oli läsnä yhdessä harjoituksessa. Lieneekö synnä ollut, että hän oli väsynyt neljänkymmenen mailin ajosta vai että Torvaldin useita kertoja piti panna kätensä Noran vyötäisille ja leikkien hyväillä hänen korvaansa, seuraus oli, että Corliss ei koskaan tullut toista kertaa.

Paljon työtä hänellä kyllä oli, ja milloin hän ei ollut matkoilla, hän useimmiten keskusteli Jakob Welsen ja eversti Trethawayn kanssa. Suuria yrityksiä heidän puheensa koski, sitä todistaa parhaiten se, että yksin Welsen osuus niissä nousi miljooniin. Corliss oli ennen kaikkea työn ja toiminnan mies, ja huomattavasti, että hänen perusteelliset teoreettiset opintonsa tarvitsivat käytännöllisen kokemuksen tukea, hän innostui tekemään työtä kahta uutterammin. Jopa hän ihmetteli niiden henkilöiden tietämättömyyttä, jotka olivat antaneet hänelle niin vastuunalaisen toimen vain hänen opintomenestyksensä perusteella, ja tämän hän sanoi Trethawayllekin. Eversti, joka kyllä huomasi, mitä Corlissilta puuttui, piti hänestä hänen suorautensa vuoksi ja ihaili hänen työntahtiaan ja nopeaa käsityskykyään.

Del Bishop, joka aikaisemmin ei ollut suostunut tekemään kenenkään muun työtä kuin omaansa, oli ruvennut Corlissin palvelukseen, koska hän siten saattoi paljon paremmin valvoa omaa etuaan ja oikeastaan oli oma herransa. Hänellä oli mitä parhaat työkalut ja oivallinen koiravaljakko, ja hänen päätehtävänänsä oli tutkia jokien poukamia ja pitää silmät ja korvat avoinna. Hetkeksikään hän ei unohtanut olevansa "Pocket-kaivaja" ja alituisesti hän etsiskeli pocket'eja [vanhoja joenuoman syvennyksiä, joihin kultaa on kerääntynyt], eikä tämä harrastus mitenkään estänyt häntä täyttämästä velvollisuuttaan.

Päivä päivältä hän lisäsi havaintovarastoaan kultahiekkakerrostumista ja maaperän laadusta käyttääkseen sitä hyväkseen keväällä, kunhan routa sulaisi ja puroissa virtaava vesi auttaisi häntä seuraamaan kultasuonia joenuomasta reunamille ja lähteelle asti.

Corliss oli kelpo työnantaja, maksoi hyvän palkan ja piti oikeutenaan vaatia miehiltään samaa kuin itseltäänkin. Ne, jotka antautuivat hänen palvelukseensa, joko karaistuivat entistä voimakkaammiksi työntekijöiksi ja pysyivät hänen luonaan tai jättivät hänet ja moittivat häntä kiivaasti. Jakob Welse pani paljon arvoa tähän ominaisuuteen ja kiitteli kaivosinsinööriä milloin vain sai siihen tilaisuuden. Frona oli tyytyväinen sitä kuullessaan, sillä hän piti siitä mistä isäkin ja oli erikoisesti tyytyväinen siitä, että Corliss sai kiitosta osakseen. Mutta tämä eli nyt niin vajonneena työhönsä, että he tapasivat toisensa harvemmin kuin aikaisemmin, jotavastoin St. Vincent anasti yhä suuremman osan hänen ajastaan. St. Vincentin terve, optimistinen elämäkatsomus miellytti Fronaa, ja hänen ulkonainen olemuksensa vastasi Fronan luonnollisen ihmisen, rotuihmisen, ihannetta. Ensimmältä hän, kuten jokunen muukin, oli hieman epäillyt St. Vincentin merkillisten seikkailujen todenperäisyyttä, mutta hänen kertomataitonsa ja monet todistukset, jotka vahvistivat hänen sanojaan, olivat haihduttaneet kaikki epäilykset. Sen, joka vähänkin tunsii maapallon eri osia, täytyi tunnustaa, että hän oli kerrottavastaan selvillä. Nuori Soley, joka edusti Bannock's News-yhtiötä, ja Fairweatherin palveluksessa oleva Holmes muistivat hänen suurta huomiota herättäneen paluunsa ihmisten ilmoille vuonna '91. Ja Sid Winslow, joka oli ollut Pacific Coast-lehden toimittajana, oli tutustunut häneen matkailijaklubissa vähän sen jälkeen kuin hän oli astunut maihin Yhdysvaltain tullialuksesta, jossa hän oli tullut pohjoisesta. Lisäksi Frona selvästi huomasi, että kokemukset olivat painaneet leimansa koko hänen maailmankatsomukseensa. Sitä paitsi hänessä oli voimakasta alkuperäisyyttä ja intohimoista rotuylpeyttä, joka veti vertoja Fronalle itselleen. Corlissin pysytellessä poissa he olivat paljon yhdessä, tekivät ajoretkiä koiravaljakolla ja tulivat vähitellen hyviksi tuttaviksi.

Tämä ei tietystikään ollut Corlissille mieleen, varsinkaan, koska kirjeenvaihtaja useimmiten oli läsnä silloinkin, kun hän joskus ehti hetkisen olemaan Fronan seurassa. Corlissia St. Vincent ei miellyttänyt, ja muutkin miehet, jotka olivat selvillä seurahuoneen tapahtumasta, pysyttelivät epäroivällä kannalla hänen suhteensa. Trethaway oli ollut kyllin varomaton pari kertaa lausuakseen hänestä halventavan arvostelun, mutta hänen ihailijansa puolustivat häntä niin kiivaasti, että eversti siitä lähtien hienotunteisesti pysyi vaiti. Kerran Corliss kuullessaan mrs Schovillen puhkeavan ylenpalttisiin

ylistyksiin uskalsi epäluuloisesti hymähtää, mutta Fronan äkillinen punastuminen ja hänen kulmakarvojensa rypistyminen saivat hänet hillitsemään itsensä.

Toisen kerran hän ajattelemattomasti tuli maininneeksi seurahuoneella sattuneen mellakan. Hän oli kiihoittunut ja olisi varmaan kertonut tuon illan tapahtumat tavalla, joka ei olisi ollut hänelle itselleen suuremmaksi kunniaksi kuin mr St. Vincentillekään, ellei Frona olisi tietämättään sulkenut hänen huuliaan, ennenkuin hän oli oikeastaan päässyt alkuunkaan.

"Minä tiedän", hän sanoi. "Mr St. Vincent on minulle kertonut. Hän näki teidät luullakseni ensi kerran sinä iltana. Te taistelitte urhoollisesti hänen puolellaan — te ja eversti Trethaway. Hän lausui ihastuksensa peittelemättä, oli tosiaan oikein haltioissaan."

Corliss teki kädenliikkeen, joka ilmaisi, ettei asia hänen mielestään ansainnut mitään huomiota.

"Älkäähän nyt! Hänen sanojensa mukaan te esiinnyitte loistavasti, ja se oli minusta hyvin hauska kuulla. Mahtaa olla suurenmoista ja terveellistä antaa alkuperäiselle luonnolle silloin tällöin vapaat ohjaket. Suurenmoista meille, jotka olemme heittäneet taaksemme luonnon ja tulleet heikoiksi ja liiakypsiksi. Pudistaa pois kaikki ulkokultaisuus ja riehua myrskyn lailla. Ja kuitenkin sisäisin minämme katsoo kaikkea rauhallisena ja intohimottomana ja sanoo: 'Tämä on minun toinen minäni. Katsokaa! Minä, joka nyt olen levossa, hallitsen kuitenkin kaikkea. Tämä minun toinen, muinainen, hurja, vanhempi minäni raivoaa silmittömästi kuin peto, mutta minä olen erilläni kaikesta, tuomitsen ja käsken hänen jatkaa tai lopettaa! Voi, jospa olisin mies!'"

Corliss ei voinut olla leikillisesti hymyilemättä, ja Frona asettui heti puolustuskannalle.

"Sanokaa minulle, Vance, miltä se tuntui! Enkö kuvannut sitä oikein? Oliko teillä se tunne, että olitte kaiken yläpuolella, katselijana?"

Corlissin mieleen johtui sen hetken ylpeys, jolloin hän oli lyönyt miehen tajuttomaksi, ja hän nyökäytti päätään.

"Ja te olitte ylpeä?" kysyi Frona hellittämättä. "Vai häpesittekö?"

"Hiukan kumpaistakin, mutta enemmän edellistä kuin jälkimäistä", tunnusti Corliss. "Sillä hetkellä tunsin luullakseni mieletöntä riemua; sitten jäljestäpäin tuli häpeä, ja minä valvoin puolen yötä."

"Entä lopuksi?"

"Lopuksi olin kai ylpeä. En voinut sille mitään. Kun aamulla heräsin, tuntui minusta siltä, kuin olisin ansainnut kannukseni. Olin rajattoman ylpeä, ja rintani paisui tuon tuostakin tyytyväisyydestä omaan itseeni — vaistomaisesti, en ollut oikeastaan itse siitä tietoinen. Sitten häpeä palasi, ja minä koetin keksiä järkisyitä puolustukseksi saadakseni takaisin kadottamani kunnioituksen itseäni kohtaan. Lopuksi ylpeys kuitenkin pääsi voitolle. Taistelu oli ollut rehellinen ja kunniallinen, enkä minä ollut etsinyt sitä. Parhaat vaikuttimet pakottivat minut siihen. Minä en kadu ja menettelisin aivan samoin uudestaan, jos tarvittaisiin."

"Se on oikein se!" Fronan silmät säteilivät. "Entä miten mr St. Vincent suoriutui?"

"Hänekö? — — — Hyvin kai, minun luullakseni. Minä pidin niin tarkoin silmällä toista minääni, etten kiinnittänyt siihen huomiota."

"Mutta hänhän ehti tarkata teitä."

"Mahdollisesti. Minä tunnustan laiminlyöntini. Olisin ollut huomaavaisempi, jos olisin tullut ajatelleeksi, että asia oli teille mielenkiintoinen — suokaa minulle anteeksi. Olin aivan liian keltainen ehtiäkseni yht'aikaa itse pitämään puoliani ja tarkkaamaan lähimmäisiäni."

Corliss oli lähtiessään tyytyväinen siitä, ettei ollut saanut sanotuksi, mitä oli aikonut, eikä voinut olla ihailematta St. Vincentiä, joka älykkäästi oli ennakolta torjunut kaikki epäedulliset huomautukset kertomalla asian hänelle ominaisella, miellyttävän vaatimattomalla tavalla.

* * * * *

Kaksi miestä ja yksi nainen! Mitkä tekijät voisivat aikaansaada valtavamman inhimillisen murhenäytelmän kuin nämä kolme? Kuten aina on käynyt ihmiskunnan historiassa aina niiltä ajoilta lähtien, jolloin ensimmäinen esi-isä laskeutui puuhun rakennetusta pesästään ja alkoi kulkea pää pystyssä, niin kävi nyt Dawsonissa. On selvää, että oli vähäpätöisempiäkin tekijöitä, joista Del Bishop ei suinkaan ollut vähimmin vaikuttava, hän kun toimeliaana miehenä epäröimättä puuttui asioihin ja

kiiruhti niiden kulkua. Tämä tapahtui Corlissin ja Del Bishopin ollessa matkaleirissä Miller Creekin lähellä. Jälkimmäisen piti siellä koota haltuunsa suuri määrä niukasti kultaa tuottavia maaosuuksia, joita ainoastaan suurliike saattoi edullisesti käyttää hyväkseen.

"Minä en tuota totisesti tuhlaakaan kynttilöitä, kun kerran maailmassa olen tehnyt löydön", tokaisi kullankaivaja selvittäessään kahvia jääpalasella. "En totta totisesti."

"Öljyäkö sitten?" kysyi Corliss, voiteli samassa paistinpannun silavalla ja kaatoi siihen jotain seosta.

"Öljyä, hitto vie! Te ette näe minun jälkiäni savulta, kun minä lähden kulkemaan luvattuun maahan taskut pullollaan ja silmät paistaen kuin auringot. Kuulkaas! Mitäs pitäisitte nyt juuri tällä hetkellä mehukkaasta paistista sipulin ja paistettujen perunain ja vihanneksien kera? Armias auta, jos en minä sitä ensimmäiseksi tilaa! Ja sitten pidetään viikko umpeen hauskaa — Seattlessa tai Friscossa, samantekevää ja sitten —"

"Sitten rahat ovat lopussa ja mars työnhakuun taas!"

"Kautta sukupuunne, ee-i!" huusi Bishop täyttä kurkkua. "Minä suljen rahapussin niin että lupsahtaa, ennenkuin lähden hummaamaan, ja sitten, kun se on ohi, niin mars Etelä-Kaliforniaan. Jo aikoja sitten minä olen vesi suussa ajatellut hedelmäinviljelystilaa; sen saa sieltäpäin neljälläkymmenellä tuhannella. Sitten ei tarvitse raataa tällä tavoin ja saada kelvotonta ruokaa vaivan palkaksi. Kaikki on valmiiksi ajateltuna, palkkaan miehiä töitä tekemään, pehtorin pitämään heitä silmällä, ja minä, koko ihanuuden omistaja, elän sillä, mitä maa tuottaa. Tallissa aina pari arohevosta valmiina satulolitaviksi, kun minun tekee mieli lähteä pocketeja etsimään. On siellä pocketeja kuulemma idässäpäin."

"Eikö teillä taloa olisikaan viljelyksillänne?"

"Olisi toki! Hajuherneitä pitkin seiniä ja takapuolella vihannesmaa — turkinpajuja ja pinaattia ja retiisejä, kurkkuja ja parsaa, turnipsia, porkkanoita, kaalia ja muuta semmoista. Ja sisällä muija, joka vetäisi minua kotiin taas, kun olen pocket-jahdilla. Kuulkaas, tähän tiedätte kaiken, mikä kaivostöihin kuuluu. Oletteko te koskaan kiertänyt maailmaa ja nuuskinut pocketeja? Ettekö? No varokaa sitä sitten! Ne ovat pahemmat kuin viina, hevoset ja kortinpeluu. Naisetkin ovat ilmaa vain, jos tulevat liian myöhään. Jos te joskus tunnette pocketkuumeen oireitakaan, niin menkää heti paikalla naimisiin. Se on ainoa pelastuksen keino, eikä sekään aina auta. Minun olisi pitänyt tehdä se aikoja sitten, silloin minusta olisi tullut jotakin. Hitto, miten paljon hyvää minulta on elämässäni mennyt hukkaan vain pocketiä takia! Minä sanon teille, Corliss, teidän pitää mennä naimisiin ja nyt heti paikalla. Minä puhun suoraa puhetta. Varokaa itseänne ettei teidän käy niinkuin minun, älkääkä pysytelkø nuoren miehenä kauemmin kuin Jumala tahtoo."

Corliss nauroi.

"Totta minä tarkoitan. Minä olen teitä vanhempi ja tiedän, mitä sanon. Ja nyt Dawsonissa on tyttö, jonka minä tahtoisin nähdä teidän hallussanne. Te olette luodut toisianne varten, te kaksi."

Corliss ei ollut enää sillä asteella, jolla Bishopin sekaantuminen olisi tuntunut hänestä röyhkeydeltä. Hän oli tullut huomaamaan, miten leirielämä, makaaminen samojen peitteitten alla, tasoittaa kaikki luokkaeroavaisuudet ja tekee miehet veljiksi keskenään. Siksi hän vain jatkoi paistamistaan ja oli vaiti.

"Miksi ette ryhdy leikkiin ja vie häntä?" kysyi Del itsepäisesti. "Ettekö muka ole rakastunut? Kyllä minä tiedän, että te olette, mitäs te muuten tulisitte kotiin niinkuin leijailisitte yöilmoissa aina kun olette tavannut hänet. Leikkikää leikki loppuun, niin kauan kuin teillä on tilaisuus. Niin, niin, semmoinen se minullakin kerran oli, Emmy nimeltä, herttaisin kullannuru, mitä ajatella saattaa, ja me sovimme mainiosti yhteen. Mutta minä etsin pocketeja, etsin ja etsin ja annoin ajan valua käsistäni. Ja sitten suuri, musta halkokauppias rupesi häntä mielitelemään, ja minä päätin puhua suuni puhtaaksi, mutta tahdoin ensin saada nuuskituksi yhden pocketin lisää, ei enempää kuin yhden ainoan, ja kun palasin, niin hän oli rouva Joku Muu. Olkaa te siis varuillanne. Siellä se nyt on se kynäherro, se otus, jota minä vähän kuritin seurahuoneen ulkopuolella. Siellä se panee parastaan ja pääsee suosioon, ja te täällä kiertelette maita ihan niinkuin minä ja annatte avioliiton luisua sormistanne. Huomatkaa, mitä minä sanon, Corliss! Jonakin kauniina pakkaspäivänä te tulette Dawsoniin ja tapaatte heidät talosilla. Niin tässä käy. Ja sitten teillä ei ole muuta iloa tässä elämässä kuin kullannetsintä."

Ajatus oli Corlissille niin vastenmielinen, että hän vihaisesti käski Bishopia vaikenemaan.

"Mitä? Miksi?" kysyi tämä niin murheellisen näköisenä, että Corlissin täytyi nauraa.

"Mitä te sitten tahdotte, että minä tekisin?" hän kysyi.

"Mitäkö? Sen minä sanon teille kuin ystävälle ainakin. Heti kun olette tullut takaisin, niin te menette hänen luokseen. Sopikaa kohtauksista hänen kanssaan, niin usein, että teidän pitää panna ne paperille muistiin taaksenne kaikki. Olkaa hyvin paljon hänen kanssaan, niin ettei tuo toinen pääse väliin. Älkää laskeutuko tomuun hänen eteensä — ei hän ole sitä lajia — mutta älkää myöskään olko liaksi olevinanne. Juuri keskiväliltä. Ja sitten joskus, kun näette, että on hyvällä tuulella ja hymyilee teille, niin kuin hänellä on tapana, niin kosikaa. Enhän minä voi tietää, mitä hän teille sanoo, sen saatte itse kuulla. Muta älkää viivytelkö liikaa. Parempi aikaisin kuin ei milloinkaan. Ja jos se kynäherra tulee häiritsemään, niin antakaa sille päin naamaa — niin että tuntuu. Se saa hänet rauhoittumaan. Tai vielä parempi on, jos sanotte hänelle pari sanaa kahden kesken. Sanokaa, että teillä on hiton paha sisu ja että teillä on vanhemmat oikeudet siihen löytöön ja että jos hän tulee sinne nuuskimaan, niin hakkaatte häneltä pään poikki." Bishop nousi, ojentautui suoraksi ja meni ulos ruokkimaan koiria. "Älkää unohtako hakata siltä päätä poikki", hän huusi mennessään. "Ja jos se tuntuu teistä pahalta, niin kutsukaa minut apuun. Silloin hänen ei tarvitse kauan odottaa."

NELJÄSTOISTA LUKU.

"Oh, miss Welse, suolaveden, voimakkaan suolaveden ja mahtavat aallot ja raskaat veneet, jotka kestävät kaikki säät, ne minä tunnen. Mutta suolatonta vettä ja noita kevyitä kanootteja, munankuoria, keijujen kuplia, jotka henkäys, huokaus, pelkkä sydämen liian voimakas sykähdys saa kumoon, niitä minä en laisinkaan ymmärrä." Paroni Courbertin hymyili säälien itseään ja jatkoi: "Mutta se on ihastuttavaa, suurenmoista. Minä olen katsonut ja kadehtinut. Toivon kerran saavani oppia."

"Se ei ole vaikeata", puuttui St. Vincent puheeseen. "Eihän, miss Welse? Ruumis ja mieli vain tarkoin tasapainossa —"

"Aivan kuin nuorallatanssijalla."

"Te olette parantumaton", nauroi Frona. "Minä luulen aivan varmasti, että te osaatte ohjata kanoottia aivan yhtä hyvin kuin mekin."

"Tekö siis osaisitte — te, nainen?" Ranskalainen maailmankansalainen ei voinut olla alituisesti ihmettelemättä yankee-naisten itsenäisyyttä ja toimintakykyä. "Mitä te olette oppinut?"

"Kun olin hyvin pieni tyttö, opin taidon Dyeassa intiaaneilta. Mutta ensi keväänä, kun jäät ovat lähteneet joesta, me annamme teille ensimmäisen opetuksen, mr St. Vincent ja minä. Sitten te olette oppinut jotain uutta palatessanne sivistyksen helmaan. Te tulette varmaan pitämään siitä."

"Niin viehättävän opettajan johdolla", mutisi paroni ritarillisesti. "Mutta luuletteko te, mr St. Vincent, että minä koskaan opin niin paljoa, että se on minusta hauskaa. Onko se teistä hauskaa, teistä, joka aina pysyttelette taustassa harvasanaisena, salaperäisenä, ikäänkuin voisitte, mutta ette tahtoisit tehdä meitä osallisiksi laajojen kokemustenne ikuisesta viisaudesta." Hän kääntyi äkkiä Fronan puoleen. "Kerroinhan teille, että me olemme vanhoja ystäviä. Siksi minulla on oikeus tehdä hänelle kiusaa. Eikö olekin, mr St. Vincent?"

Gregory nyökäytti päätään, ja Frona sanoi: "Te olette tietysti nähneet toisenne jossain maailman äärissä."

"Yokohamassa", vastasi St. Vincent lyhyesti, "yksitoista vuotta sitten, kirsikkain kukinta-aikaan. Mutta paroni Courbertin tuomitsee minua väärin ja osuu samalla arkaan kohtaan. Minä pelkään näet puhuvani liian paljon itsestäni, kun kerran pääsen alkuun."

"Se olisi ystäviemme syy; te olette heidän marttyyrinsa", puolusteli Frona. "Kertomuksenne ovat niin mieltäkiinnittäviä, että ystäväanne eivät malta olla vaatimatta yhä uusia."

"Kertokaahan meille kanoottijuttu", pyysi paroni. "Oikein hyvä ja pöyristyttävä."

He istuutuivat lähemmäksi mrs Schovillen roihuavaa takkavalkeata, ja St. Vincent kertoi Box Canyonin valtavasta pyörteestä, White Horse-koskien suvannon kauhistavasta kurimuksesta ja pelkurimaisesta toveristaan, joka kiersi rantoja pitkin ja antoi hänen suoriutua omin neuvoin — yhdeksän vuotta sitten, kun Yukonia pitkin ei vielä kuljettu.

Puolta tuntia myöhemmin mrs Schoville ryntäsi sisään, Corliss kintereillään.

"Voi tätä mäkeä! Olen aivan hengästynyt!" hän läähätti riisuessaan käsineitään. "Koskaan ei minulla ole ollut näin huono onni", huudahti hän seuraavassa hetkessä. "Tästä näytelmästä ei tule koskaan mitään. Ainakaan minä en tule olemaan rouva Linden! Kuinka minä voisin? Krogstad on lähtenyt Indianjoelle, eikä kukaan tiedä, milloin hän palaa. Krogstad (Corlissille) on mr Maybrick, kuten tiedätte. Ja Mrs Alexander on hermostunut eikä voi liikkua minnekään. Tänään ei siis voi olla harjoitusta, se on aivan surkeata!" Hän asettui näyttämöasentoon ja lausui: "*Niin, sen tein ensi hädässä! Mutta siitä on vuorokausi kulunut, ja tällä ajalla olen huomannut uskomattomia seikkoja tässä talossa! Helmerin täytyy saada tietää kaikki! Tämän onnettoman salaisuuden täytyy tulla ilmi! Voi Krogstad, te tarvitsette minua ja minä tarvitsen teitä, ja te olette kaukana Indian-joella enkä minä saa enää koskaan nähdä teitä.*"

Muut taputtivat käsiään.

"Ainoa palkkani siitä, että lähdin ulos ja annoin teidän kaikkien odottaa, oli, että tapasin tämän lystikkään herrasmiehen." Hän työnsi Corlissia peremmälle. "Vai niin, ettekö te ole tavanneet toisianne! Paroni Courbertin, mr Corliss. Jos te teette suuren löydön, niin minä neuvon teitä myymään mr Corlissille. Hänellä on Kroisoon varat, ja hän ostaa kaiken, mikä kannattaa. Ja jos ette onnistukaan niin hyvin, niin myykää kuitenkin. Katsokaa, hän on ihmisystävä ammatissaankin. Mutta voisitteko uskoa (hän kääntyi koko seuran puoleen), tämä lystikäs herrasmies tarjoutui saattamaan minua mäkeä ylös perille asti ja juttelemaan koko matkan, mutta kieltäytyi jyrkästi tulemasta sisään katsomaan harjoitusta. Mutta hänen saatuaan kuulla, ettei harjoitusta olekaan, mieli kääntyi kuin tuuliviiri. Tässä hän nyt on ja väittää käyneensä Miller Creekillä, mutta meidän kesken puhuen ei kukaan voi tietää, mitä pimeyden tekoja —"

"Pimeyden tekoja! Katsokaahan!" keskeytti Frona osoittaen merenvahapiippua, joka pisti esiin Vancen takintaskusta. "Piippu! Onnittelten!"

Hän ojensi kätensä, ja Corliss pudisti sitä iloisesti.

"Kaikki on Delin syytä", hän nauroi. "Kun minä kerran astun suuren, valkoisen valtaistuimen eteen, niin hän saa vastata siitä synnistä."

"Edistysaskel se on joka tapauksessa", väitti Frona. "Nyt ei puutu muuta kuin pieni viaton kirous silloin tällöin."

"Vakuutan teille, etten ole aivan oppimaton silläkään alalla", vastasi Corliss. "Koiria ei voi muuten ajaa. Kyllä minulla on varastossa voimasanoja hiidestä perunamaahan ja takaisin taas, jos suvaitsette, kadotuksen alimpaan kuiluun. Kautta Faaraon luiden ja Juudaan veren vaikuttavat aika hyvin ajokoiriin, mutta parasta sanavarastoani en valitettavasti voi naisille esittää. Lupaen teille kuitenkin, kautta kaikkien hiiden —"

"Kauheata!" huusi Mrs Schoville työntäen sormet korviinsa.

"Madame", sanoi paroni Courbertin vakavasti. "On tosiasia, surkuteltava tosiasia, että pohjolan koirat saattavat useampia sieluja kadotukseen kuin kaikki muut syyt yhteensä. Eikö totta? Jätän asian herrojen ratkaistavaksi."

Sekä Corliss että St. Vincent todistivat juhlallisesti samaa ja saivat hyvin keksityillä, täriseyttävillä koirajutuillaan Mrs Schovillen kerran toisensa jälkeen puhkeamaan huudahduksiin.

* * * * *

St. Vincent ja paroni jäivät aterialle valtion asiamiehen rouvan luo jättäen Fronan ja Corlissin kahden kesken kulkemaan rinnettä alas. Ikäänkuin yhteisestä sopimuksesta pidentääkseen kävelyään he tekivät mutkan oikealle ja kulkivat lukemattomien, alas kaupunkiin vievien jalkapolkujen ja ajoteitten poikki. Oli kirkas pakkaspäivä joulukuun keskivaiheilla; kalpea puolipäivänaurinko oli vaivoin jaksanut nousta eteläisen taivaanrannan takaa, epäonnistunut yrityksessään kohota taivaanlaelle ja alkoi nyt häpeissään laskeutua maan alle. Sen viistot säteet taittuivat liiteleviin huurrehiukkasiin, niin että koko ilma oli täynnä kimaltelevaa timanttiusvaa, joka loisti, säteili ja säihkyi valoa ja tulta, kylmää kuten ympäröivä avaruus.

He kulkivat tässä lumotussa kirkkaudessa, lumi natisi heidän askeltensa alla, ja hengitys kohosi salaperäisinä, opaalinhohtoisina kiemuroina heidän huuliltaan. Kumpikaan ei puhunut eikä tahtonut puhua, niin kaunista oli kaikki. Heidän jalkainsa alla, taivaan mahtavan holvin kattamana, lepäsi "kultakaupunki" kuin musta pilkku valkealla lakeudella kurjana ja likaisena, ihmisen voimattomana uhkavaatimuksena äärettömyydelle.

Aivan läheltä kaikui äkkiä miesten kehoitushuutoja, ja he pysähtyivät. Kuului kimakkaa haukuntaa,

narskuvia askelia, ja härmäinen susikoiravaljakko tempoi kielet riipuksissa ja kuolaisin suin rinnettä ylös ja kääntyi heidän edessään kulkevalle tielle. Reessä oli pitkä, kapea, kuusipuinen arkku, jonka muoto ilmaisi matkan tarkoituksen. Pari koiranajajaa, nainen, joka kulki kuin unissaan, ja mustapukuinen pappi olivat hautajaissaattueena. Muutamaa askelta edempänä koirilla taas oli jyrkkä nousu edessä, kuului haukuntau, huutoja ja ruoskanläimäyksiä, ja tunnoton ruumis lähestyi lähestymistään jäiseen maahan kaivettua lepokammiotaan.

"Sortunut valloittaja."

Corliss huomasi, että heidän ajatuksensa olivat kulkeneet samoja teitä, ja vastasi: "Voi näitä vilua ja nälkää vastaan kamppailevia urhoja! Minusta on niin helppo käsittää, että maailmaa hallitsevat rodut ovat tulleet juuri pohjolasta, joka miehilleen kasvattaa voimakkaan uskalluksen ja kestävyuden, järkähtämättömän uskon ja kärsivällisyyden."

Frona loi häneen kaunopuheisen katseen.

"Me iskimme miekoin", lausui Corliss, "ja miekkani oli minulle rakas kuin ihana morsiameni, joka lepää rinnallani. Veressä on miekkani kylpenyt, korppi on minua seurannut. Kiivaasti me ottelimme, ihmisten asunnot peittyivät liekkeihin, ja me makasimme niiden veressä, jotka portteja vartioivat."

"Mutta tunnetteko te myös tämän kaiken, Vance?"

"Luulen, että alan tuntea. Pohjola on opettanut minua ja opettaa yhä. Vanha saa uuden merkityksen. Mutta en sittenkään tiedä. Se on kuin ääretöntä itsensäihailua, suurenmoista unta."

"Mutta ettehan te ole mongoli ettekä neekeri ettekä polveudukaan heistä."

"Niin, minä olen isäni poika, ja sukuni palautuu noihin meren kuninkaihin, jotka eivät koskaan maanneet savuisten kattohirsien alla eivätkä tyhjentäneet simamaljaa kotoisen lieden ääressä. Täytyy olla jokin syy, miksi mustat rodut ovat takapajulla, miksi germaanit ovat levinneet laajemmalle kuin mikään muu rotu koskaan on levinnyt. Rodun perinnön täytyy merkitä jotain, muuten minäkään en olisi totellut sitä ääntä, joka kutsui minua tänne kauas pohjolaan."

"Se on suuri rotu, Vance! Puolet maasta on sen perintöä ja koko meri. Ja kaiken tämän se on saavuttanut muutaman kymmenen miespolven aikana, ajatelkaahan, ja tänä päivänä se ulottuu laajemmalle kuin koskaan. Hävittäjä ja musertaja kansankuntien joukossa! Rakentaja ja lakiensäättäjä! Vance, minun rakkauteni rotua kohtaan on intohimoinen, mutta Jumala antaa sen anteeksi, sillä siinä tunteessa ei ole mitään alhaista. Suuri rotu, suuret tarkoitusperät! Ja jos se kerran musertuu, niin se on musertuessaankin suuri. Muistatteko:

"Ygdrasilin saarni taipuu, mutta ei vielä taitu, vanha puu huokaa, ja Jötun Loke pääsee kahleistaan. Varjot voihkivat Helin tiellä, kunnes Surtin liekit ovat nielleet puun. Hrym purjehtii idästä, vedet kuohuvat, maailman käärme kiemuroi raivoissaan. Käärme ruoskii vettä, kotka kirkuu ja nokkii kuolleitten ruumiita. Nalgfarin alus levittää purjeensa. Surt tulee etelästä leiskuvien liekeihin, hänen miekastaan välkkyvät Val-jumalan aurinko!"

Corlissista tuntui siltä, kuin olisi hänen vieressään kulkeva, turkkeihin puettu Frona ollut valkyria, joka leijaili ihmisten ja jumalien viimeisen häviön yllä, ja hän tunsu viehättyneenä veren oudosti, kiihoittavasti virtailevan suonissaan.

"Kalliot halkeavat, jättiläiset vapisevat; ihmiset astuvat Helin tietä, ja taivas ratkeaa. Päivä pimenee, maa painuu valtameren helmaan, taivaalta putoavat kirkkaat tähdet, tuli nielee elämän puun, liekit kohoavat itse taivasta kohti."

Hän seisoj vasten kimaltelevaa ilmaa, kulmakarvat ja silmäripset valkeina huurteesta; timanttiusva ympäröi hänen hiuksiaan ja kasvojaan, ja etelään kallistuva aurinko valoi hänen ylitseen punertavaa hohdettaan. Corlissille hän oli kuin rodun hengetär. Suvun muinaiset muistot saivat hänet valtoihinsa, ja nuo menneen ajan vaaleaveriset, keltatukkaiset jättiläiset tuntuivat hänestä niin omituisen läheisiltä. Hän katsoi Fronaan, ja suuri muinaisuus astui hänen eteensä, ja hän tunsu omassa olennossaan unohdettujen taistelujen temmellyksen ja raivon kaikua. Hän kuuli myrskyn ulvonnat ja Pohjanmeren vaahtopäisten aaltojen pauhinan, hän näki teräväkeulaiset sota-alukset ja mertakulkevat Pohjan miehet, nuo rotevat voimakasrintaiset luonnonvoimien jälkeläiset, miekan ja melan miehet, joitten ryöstö ja hävitys oli vitsauksena etelän lämpimille maille. Kahdenkymmenen vuosisadan taistelujen melske kaikki hänen korvissaan, ja alkuperäisyyden kaipuu tuli hänessä voimakkaaksi. Hän tarttui intohimoisesti Fronan käsiin.

"Olkaa ihana morsiameni, Frona! Ihana morsiameni rinnallani!"

Frona säpsähti ja katsoi häneen kysyvästi. Sitten hän käsitti Corlissin sanain täyden merkityksen ja vetäytyi vaistomaisesti kauemmaksi. Aurinko heitti viimeisen värähtelevän säteen yli maan ja katosi. Ilma lakkasi kimaltamasta, ja päivä pimeni. Kaukaa ylhäältä kuului ajokoirien surullinen ulvonta.

"Ei", keskeytti Corliss, nähdessään hänen aikovan sanoa jotain. "Älkää puhuko! Minä tiedän vastaukseni — teidän vastauksenne — niin — olin mieletön. Tulkaa, menkäämme alaspäin!"

Vasta kun he olivat jättäneet mäentörmän taakseen, kulkeneet tasangon poikki ja tulleet sahan kohdalla joelle, teki jokapäiväisen elämän hyörinä ja pyörinä heille mahdolliseksi puhua. Corliss oli kulkenut silmät alakuloisesti maahan luotuina, Frona pää pystyssä, katse levottomasti harhailen ja silloin tällöin heittäen silmäyksen toveriinsa. Kun heidän myllyn luona piti astua puusillan yli, oli tämä liukas, ja Corlissin estäessä Fronaa lankeamasta heidän katseensa kohtasivat toisensa.

"Minä — minä olen hyvin pahoillani", sanoi Frona epäröiden. Ja sitten ikäänkuin itsepuolustukseksi: "Se oli niin — — en ollut odottanut sitä — juuri nyt."

"Muuten te olisitte ollut varuillanne ja estänyt minua puhumasta?"

"Luulen, että olisin tehnyt sen. Minä en tahtonut tuottaa teille tuskaa —"

"Te siis odotitte, että tämä tulisi joskus."

"Odotin ja pelkäsin. Mutta minä olin toivonut — — — Vance, minä en tullut Klondykeen mennäkseni naimisiin. Pidin teistä alusta alkaen ja olen pitänyt enemmän ja enemmän — en koskaan niin paljoa kuin tänään, mutta —"

"Mutta te ette ole koskaan ajatellut minua mahdollisena aviomiehenänne — niin kai aiotte sanoa."

Puhuessaan hän katsoi Fronaa terävästi sivultapäin ja hänen kohdatessaan tämän tutun, avomielisen katseen ajatus, että hän nyt kadottaisi hänet, oli viedä häneltä järjen.

"Olen kyllä", Frona heti vastasi. "Minä olen ajatellut teitä sillä tavoin, mutta se ei ole oikein onnistunut, en tiedä miksi. Teissä on niin paljon, mistä pidän, niin paljon —"

Corliss koetti kädenliikkeellä saada hänet vaikenemaan, mutta hän ei antanut estää itseään.

"Niin paljon, mitä ihailen. Tunsin teitä kohtaan lämmintä ystävyyttä, läheistä, tositoverillista ystävyyttä, mutta en muuta. Muunlaatuista tunnetta en kaivannutkaan, mutta jos se olisi herännyt, niin se olisi ollut tervetullut."

"Tervetullut, niinkuin odottamaton, epämieluisa vieras."

"Miksi te ette auta minua, Vance, sen sijaan että teette tämän minulle vielä vaikeammaksi. Tiedän, että teistä tuntuu raskaalta, mutta luuletteko, että minä en kärsi. Kärsin teidän tuskanne takia ja lisäksi tiedän, että kun hylkään rakkaan ystävän kosinnan, tämä rakas ystävä luopuu minusta. Minun ei ole helppo erota ystävistäni."

"Ymmärrän, kaksinkertainen vahinko, sekä ystävä että kosija kadotetut. Mutta niiden sijaan ei ole vaikea saada uusia. Luultavasti paikkani oli täytetty jo ennenkuin puhuinkaan. Vaikka minä olisinkin pysynyt vaiti, olisi käynyt aivan samoin. Aika parantaa kaiken, tulee uusia tuttavuuksia, uusia ajatuksia ja kasvoja, miehiä, jotka ovat kokeneet hurmaavia seikkailuja —"

"Tuo ei hyödytä mitään, Vance, sanokaa mitä tahdotte. Minä en ala riidellä kanssanne. Voin ymmärtää, mitä tunnette —"

"Jos minä tunnun niin riidanhaluiselta, niin lienee paras, että jätän teidät rauhaan." Hän pysähtyi äkkiä, ja Frona seisahtui hänen viereensä. "Tässä tulee Dave Harney. Hän saattaa teidät kotiin. Tästähän on vain pari askelta."

"Te ette ole ystävällinen itsellenne ettekä minulle." Frona puhui taas täysin varmalla äänellä. "Minä en suostu siihen, että me näin eroamme ainiaaksi. Tämä kaikkihan sattui niin vast'ikään, että me emme voi suhtautua siihen järkevästi. Teidän täytyy tulla minun luokseni, kunhan me molemmat olemme rauhallisemmat. Te menettelette lapsellisesti." Hän vilkaisi hätäisesti lähestyvään miljoonanomistajaan. "Minä en katso ansainneeni tätä teiltä. En suostu luopumaan ystävyystämme. Pysyn vaatimuksessani, että teidän pitää tulla minun luokseni ja että kaikki jää ennalleen."

Corliss pudisti päätään.

"Terve, terve!" Dave Harney nykäisi lakkiaan ja laahusti veltosti katua pitkin heitä kohti. "Miksi ette tehneet, niinkuin minä neuvoin?"

Koirat ovat nousseet dollarin puntaa kohti eilisestä ja nousevat yhä. Iltaa, miss Frona ja mr Corliss! Onko meillä sama matka?"

"Miss Welsellä on." Corliss nosti lakkiaan ja kääntyi lähteäkseen.

"Minne teillä on kiire?" kysyi Dave.

"Eräs henkilö odottaa minua", valehteli Corliss.

"Älkää unohtako tulla minua katsomaan", muistutti Frona.

"Pelkään, että minulla nykyjään on liiaksi työtä. Hyvästi! Näkemiin, Dave!"

"Varjelkoon!" Dave katsoi pitkään hänen jälkeensä. "Se mies osaa tehdä työtä. Aina ahkerana ja suurissa puuhissa. Miksikähän hän ei suostunut koirakauppoihin?"

VIIDESTOISTA LUKU.

Mutta Corliss tuli sittenkin Fronan luo, jopa ennen päivän päättymistä. Pieni katkera itsetutkistelu oli osoittanut hänelle, miten lapsellinen hän oli ollut. Epäonnistuminen koski häneen kylläkin kovasti, mutta ajatus, että he nyt eivät voisi olla mitään toisilleen, että viimeinen vaikutelma, minkä Frona hänestä oli saanut, olisi huono, koski yhtä kovasti, jopa tavallaan kovemminkin. Ja kaiken tämän lisäksi hän oli todenteolla häpeissään. Hän oli luullut voivansa kohdata tällaisen pettymyksen miehekkäämmin, varsinkin koska ei edeltäkään suinkaan ollut varma asiastaan.

Hän meni siis Fronan luo, saattoi hänet sotilasasunnoille ja onnistui hänen avullaan poistamaan epäsoinnun, jonka aamupäivä oli jättänyt heidän välilleen. He keskustelivat järkevästi, ilman katkeruutta, olisipa Corliss pyytänyt anteeksikin, ellei Frona olisi häntä siitä estänyt.

"Te ette ole tehnyt mitään, mistä ansaitsisitte moitetta", hän sanoi. "Jos minä olisin ollut teidän sijassanne, niin olisin arvattavasti menetellyt samoin ja ollut vielä paljon kiivaampi. Sillä kiivas te todella olitte!"

"Mutta jos te olisitte ollut minun asemassani ja minä teidän", vastasi Corliss tehden heikon yrityksen laskea leikkiä, "niin teidän ei olisi laisinkaan tarvinnut olla kiivas."

Frona hymyili iloisena siitä, että Corlissin mieli ei enää ollut aivan yhtä raskas.

"Mutta valitettavasti meidän yhteiskuntamme viisas järjestys ei salli sellaista osien vaihtoa", lisäsi Corliss etupäässä jotain sanoakseen.

"Ahaa! Tässä minun jesuiittamaisuuteni taas tulee näkyviin", nauroi Frona. "Minä voisin asettua yhteiskunnan viisaan järjestyksen yläpuolelle."

"Ette kai tarkoittane, että — että —"

"Kas niin, tietysti te olette kauhuissanne kuten tavallisesti. Ei, en minä olisi niin julkea, että puhuisin suoraan suuni puhtaaksi, mutta minä voisin antaa hienon vihjauksen ja siten päästä samaan tulokseen, vaikkakin hienotunteisemmin. Erotus on siis aivan epäoleellinen."

"Voisitteko todella?" kysyi Corliss.

"Varmasti voisin, jos asianhaarat vaatisivat. Minä en voisi antaa sen, minkä uskon elämäni onneksi, luisua käsistäni taistelematta siitä. Sen tekevät ainoastaan kirjasanarit ja hempeämieliset ihmiset. Minun isälläni on aina tapana sanoa, että minä olen taistelijaluonne. Siitä, mitä pidän suurena ja pyhänä, siitä taistelisin, vaikka taivas lankeaisi päälleni."

"Te olette tuottanut minulle niin paljon iloa, Vance", sanoi hän heidän erotessaan parakkien portilla. "Ja kaikki tulee jatkumaan kuten ennenkin. Ja muistakaa, minä tahdon tavata teidät yhtä usein tai mieluummin useammin kuin tähän asti."

Mutta muutaman muodollisen käynnin jälkeen Corliss unohti tien Jakob Welsen kotiin ja upottaui työhönsä. Menipä hän aika-ajoin ulkokultaisuudessa niin pitkälle, että onnitteli itseään Fronan

vastauksen johdosta ja kuvitteli mielessään, miten surulliseksi perhe-elämän koko tulevaisuus olisi muodostunut, jos Frona ja hän kaikkine ristiriitaisine mielipiteineen olisivat joutuneet yhteen. Mutta tämä oli vain satunnaista. Tavallisesti Fronan ajatteleminen tuotti hänelle nälkää, miltei ruumiillisen nälän kaltaista, ja sen ainoa parannuskeino oli raskas työ, jota ei koskaan saanut puuttua. Mutta kaikki matkat, leirielämä ja kaivosmittaukset vapauttivat hänet ajattelemasta Fronaa vain hänen valveilla ollessaan. Nukkuessaan hän ei voinut pitää puoliaan, ja Del Bishop, joka oli paljon hänen kanssaan, kiinnitti huomiota hänen rauhattomuuteensa ja kuunteli tarkoin hänen unessa lausumiaan sanoja.

Kullankaivaja yhdisteli havaintojaan ja teki useista pikkuhuomioista oikean johtopäätöksen. Tähän ei tarvittukaan varsin suurta älykkäisyyttä. Tuo yksinkertainen seikka, ettei Corliss enää käynyt Fronaa tervehtimässä, riitti todistamaan, että hän oli kosinut ja saanut rukkaset. Mutta Del meni askelta edemmäksi ja päätteli, että St. Vincent oli kaikkeen syyppää. Hän oli useita kertoja nähnyt kirjeenvaihtajan Fronan seurassa milloin missäkin ja oli siitä vihoissaan.

"Kyllä minä vielä sille näytän", hän murahteli eräänä iltana heidän asustaessaan teltassaan Gold Bottomin tienoilla.

"Mille sille?" kysyi Corliss.

"Millekö? Sille sanomalehtiherralle, sille juuri!"

"Ja mistä syystä?"

"Hm! Periaatteelliset syyt. Miksi te ette antanut minun nutistaa sitä sinä iltana seurahuoneen edustalla?"

Corliss nauroi muistaessaan tuon tapahtuman. "Miksi te löitte häntä, Del?"

"Yleinen periaate", tämä tokasi vastaukseksi ja pysyi sitten vaiti.

Mutta rankaisuhalukaan ei saanut Del Bishopia unohtamaan päharrastustaan, ja paluumatkalla hän pysähtyi Eldoradon ja Bonanzan tienristeykseen.

"Kuulkaahan, Corliss", hän äkkiä alkoi. "Tiedättekö te, mitä merkitsee 'saada hajua jostakin'?" Hänen isäntänsä nyökäytti myöntävästi päätään. "Hyvä, minä olen saanut hajua eräästä asiasta. Minä en ole koskaan pyytänyt teiltä mitään, mutta nyt tahtoisin, että te viipyisitte täällä huomiseen. Tuntuu siltä, kuin ei hedelmätilani olisikaan enää kaukana. Tunnen aivan selvästi kypsien appelsiinien tuoksun."

"Olkoon menneeksi", myöntyi Corliss. "Mutta vielä parempi on, että minä lähden suoraa päätä Dawsoniin ja te tulette jälkepäin, kun olette nuuskinut tarpeeksenne."

"Ei — ei", vastusteli Del. "Minä sanoin, että olin saanut hajua jostakin, ja te pääsette osalliseksi leikistä. Te ette ole tyhmä mies ja olette lukenut hiton paljon kirjoistanne. Kemiassa ja muussa semmoisessa te olette aika mestari, mutta kun pitää lukea ilman rillejä, mitä luonto on kirjoittanut maan pintaan, silloin teidän nöyrä palvelijanne on hyvä olemassa. Nyt on niin, että minä olen keksinyt teorian."

Corliss nosti kätensä ylös ja oli kauhistuvinaan niin valtavaa uutista. Kullankaivajaa alkoi suututtaa.

"Niin, naurakaa te, naurakaa! Mutta se perustuu juuri teidän omaan mieliteoriaanne syöpymisistä ja joen uoman muutoksista. En minä turhanpäiten ollut kahta vuotta meksikolaisten luona pocketeja etsimässä. Mistä te luulette, että tämä Eldoradon kulta tulee, joka on aivan rosoista eikä näytä koskaan olleen veden huuhtonnan alaisena. Häh? Tähän te tarvitsitte silmälasejanne. Kirjat ovat tehneet teidät lyhytnäköiseksi. Mutta sama se! Ei tässä nyt ole juuri pocketeista kysymys, mutta kyllä minä tiedän, mitä ajan takaa. En minä ole vain hovin vuoksi tutkinut laaksojen pohjia. Minä osaisin minuutissa ilmoittaa teille kirjanoppineille enemmän Eldoradon laaksonpohjan maaperästä kuin te itse saisitte tutkituksi koko kuukauden pitkinä sunnuntaina. Mutta mitä siitä, älkää panko pahaksenne. Jääkää te tänne minun kanssani huomiseen, niin voitte sitten ostaa tilan minun tilani vierestä, sen minä takaan."

"Olkoon menneeksi! Voinhan minä levätä ja tutkia muistiinpanojani, sill'aikaa kuin te nuuskitte iänikuista joenuomaanne."

"Enkö minä sanonut, että olen jo saanut hajua jostakin?" kysyi Del moittivasti.

"Ja enkö minä luvannut jäädä? Mitä muuta te voitte vaatia?"

"Saada hankkia teille hedelmätilan, en muuta. En mitään muuta kuin että te tulette mukaan nuuskimaan hiukkasen."

"En minä kaipaa teidän mahdollisia hedelmätilojanne. Minä olen väsynyt ja rasittunut; ettekö voisi jättää minua rauhaan? Minä olen mielestäni liiankin myöntäväinen, kun olen suostunut teidän mieliksenne jäämään tänne. Te voitte kyllä hukata aikaa nuuskimiseen, mutta minä aion pysyä teltassa. Ymmärrättekö nyt?"

"Hitto vie, olettepa te kiitollinen. Kautta Metusalemin hyppyjen, minä otan eropassit kahden minuutin päästä, ellette sitä ennen ammu minua kuoliaaksi. Tätä varten minä sitten olen valvonut öitä ja tuuminut teoriaani ja koko ajan aikonut ottaa teidät mukaan, sill'aikaa kuin te olette kuorsannut ja mutissut Fronasta ja taas Fronasta —"

"Riittää jo! Vaiti!"

"Hemmetissä! Jos minä en tietäisi enempää kullankaivamisesta kuin te kosimisesta —"

Corliss ryntäsi häntä kohti, mutta Del väistyi syrjään, puristi, kätensä nyrkkiin, pyörähti sivullepäin ja asettui vakavaan puolustusasentoon.

"Odottakaahan vähän", hän huusi, kun Corliss näytti uudestaan aikovan hyökätä hänen kimppuunsa. "Silmänräpäys vain! Jos minä annan teille selkään, tuletteko silloin minun kanssani tuonne rinteelle?"

"Tulen."

"Ja jos ette saa selkäänne, niin saatte ampua minut. Se on rehellistä peliä! Kas niin!"

Vancella ei ollut mitään voitonmahdollisuuksia, ja sen Del hyvin tiesi. Hän leikki vastustajansa kanssa, oli milloin hyökkäävinään, milloin peräytyvinään, veti Corlissia nenästä ja katosi tuon tuostakin hänen näkyvistään mitä kiusoittavimmalla tavalla. Vance huomasi pian, että hän ei hallinnut ruumistaan, ja hänen seuraava huomionsa oli, että hän makasi lumessa ja vähitellen tuli tajuihinsa jälleen.

"Mi-mitä te teitte minulle?" hän sammalsi kullankaivajalle, jonka sylissä hänen päänsä lepäsi ja joka hieroi hänen otsaansa lumella.

"Te kelpaatte te", sanoi Del nauraen auttaessaan horjuvaa toveriaan jaloilleen. "Te olette oikeata lajia. Minä kyllä näytän teille konstini joskus. Teillä on vielä paljon, paljon opittavaa, mitä ei löydy kirjoista. Mutta nyt ei ole aikaa. Nyt meidän täytyy pystyttää telttamme tänne, ja sitten te tulette minun kanssani tuonne rinteelle."

"Heh-heh", hihitti hän myöhemmin, kun he asettelivat Yukon-uunin savutorvea paikoilleen. "Vähän hidas ja likinäköinen, ei oikein voinut seurata minua. Mutta kyllä te vielä opitte."

"Ottakaa kirves ja lähdetään!" komensi hän, kun telta oli valmiina.

Del kulki edellä Eldoradon uomaa ylös, lainasi taltan, lapion ja pannun erästä majasta ja painalsi French Creekin suulla kohoavia harjanteita kohti. Vance tunsu itsensä vielä hiukan araksi, mutta oli jo saanut hyvän tuulensa takaisin ja nautti tilanteesta. Hän kulki aivan liioitellun nöyrästi voittajansa kintereillä, ja hänen ylenpalttinen myöntäväisyytensä ja kuuliaisuutensa palvelijaansa kohtaan huvitti tätä sanomattomasti.

"Te kelpaatte, ei teissä ole mitään vikaa." Del viskasi työaseet maahan ja tutki tarkoin lumisen maanpinnan nousuja ja laskuja. "Ottakaa nyt tämä kirves, kavutkaa tuonne mäelle ja hakatkaa minulle vähän kuivia halkoja."

Kun Corliss toi viimeisen sylyksensä, oli kullankaivaja poistanut lumen ja sammalen useilta kohdin, niin että maassa saattoi huomata ristinmuotoisen kuvion.

"Koetan päästä sen kimppuun kahdelta suunnalta", hän selitti. "Ehkä se löytyy täältä, ehkä tuolta, ehkä ylempää; mutta jos minun aavistuksissani on vähänkään perää, niin tämä on oikea paikka. Tuolla ylempänä kalliopohja on syvemmällä, siellä saisi kaivaa enemmän ja löytäisi kai myös enemmän, mutta tässä pääsee vähemmällä. Juuri tässä on rantaäyräs. Se ei voi olla paria jalkaa syvemmällä. Me tarvitsemme nyt vain osviittoja, sitten tungetaan sisään sivultapäin."

Puhuessaan hän sytytteli tulia sinne tänne paljaille kohdille. "Älkää nyt vain luulko, Corliss, että tämä on pocket'ien etsintää. Tähän kelpaa mikä oppipoika tahansa, mutta pocket'ien etsintä" — hän suoristi selkänsä ja puhui juhlallisella äänellä — "se on syvintä tiedettä ja hienointa taidetta. Se on tarkkaa työtä, ja siinä tarvitaan tuntoa sormenpäissä ja käsi, johon voi luottaa. Kun te olette kaksi kertaa päivässä polttanut pannunne sinisenmustaksi ja lapiollisesta soraa saanut huuhtotuksi muutaman sirusen kultahiekkaa, niin se on kullanhuuhtomista, semmoista se on. Sen minä teille sanon, että ennen minä seuraan pocket'in suonta kuin syön ruokaa."

"Kai te sittenkin tappelette vielä mieluummin."

Bishop jäi miettimään. Hän näytti yhtä tarkkaavaiselta, kuin jos olisi paraikaa huuhtonut noita muutamia kultahiekkasiruja. "En, en sittenkään. Ehdottomasti minä valitsisin pocket'ien kaivamisen. Minä sanoin teille, Corliss, että se on vaarallinen tauti. Jos te sen joskus saatte, niin teistä ei ole mihinkään. Siitä ei parane koskaan. Katsokaa minua! Opiumi-unetkin ovat vain leikkiä siihen verrattuina."

Hän meni erään tulen luo ja sammutti sen. Sitten hän kohotti taltaansa, teräskärki tunkeutui maahan, ja kuului kirkas helähdys, ikäänkuin talta olisi osunut kalliioon.

"Ei ole sulanut enempää kuin kaksi tuumaa", mörähti Del kumartuen maahan ja tunki sormensa kosteaan multa. Edellisen vuoden lehdet olivat palaneet, mutta hän sai käsiinsä ja kiskoi maasta kourallisen juuria.

"Hemmetti!"

"Mitä nyt?" kysyi Corliss.

"Hemmetti!" toisti hän rauhallisella äänellä ja löi multaisia juuria pannun kylkeä vasten.

Corliss tuli lähemmäksi ja kumartui paremmin nähdäkseen. "Odottakaahan!" hän huudahti, otti käteensä pari kolme multakokkareta ja hieroi niitä sormiensa välissä. Jotain kirkkaan keltaista alkoi loistaa.

"Hemmetti!" sanoi kullankaivaja melkein kuulumattomasti. "Siinä oli ensimmäiset kolikot. Se alkaa ruohon juurista ja jatkuu alas asti."

Pää käännettynä sivullepäin, nenä pystyssä, silmät suljettuina, pullistetuina ja värähtelevin sieraimin hän äkkiä nousi seisomaan ja haisteli ilmaa. Corliss katsoi ihmeissään ylös.

"Häh", mörähti kullankaivaja. Sitten hän veti syvän henkäyksen. "Ettekö nyt tunne appelsiinien tuoksua?"

KUDESTOISTA LUKU.

Jouluviikon alussa alkoi tulva French Hillille. Corliss ja Bishop eivät olleet kiirehtineet kertomaan löydöstään; he tutkivat paikan tarkasti, ennenkuin mittasivat alueet, ja antoivat vain muutamille harvoille läheisille tuttaville salaisuudesta tiedon. Näitä olivat Harney, Trethaway, muuan vastatullut hollantilainen, jolta pakkanen oli vienyt molemmat jalat, pari upseeria, eräs Del Bishopin hyvä ystävä, jonka kanssa hän oli ollut kullanhaussa Blanck Hills Countryssä, tienristeyksessä asuva pesijävaimo ja — Lucile. Hän joutui mukaan Corlissin toimesta, joka itse mittasi ja merkitsi hänen alueensa; eversti sai sen sijaan tehtäväkseen viedä hänelle perille kutsun tulla rikastumaan.

Maan tavan mukaan nämä osalliset tarjoutuivat luovuttamaan puolet voitostaan molemmille löytäjille. Corliss ei suostunut ehdotukseen. Del oli samaa mieltä, vaikkakaan ei samoista siveellisistä vaikuttimista. Hänellä oli ilmankin tarpeeksi. "Minä saan näinkin kaksi kertaa suuremman hedelmätilan ostetuksi kuin olin tuuminut", hän selitti, "ja jos saisin enemmän rahaa, niin en totta totisesti ymmärrä, mitä minä sillä tekisin."

Suuren kulturalöydön jälkeen Corliss piti luonnollisena, että hänen piti hankkia toinen palvelija, mutta kun hän eräänä päivänä toi teltaan terävisilmäisen kalifornialaisen, vimmastui Del.

"Ei ikimaailmassa!" hän huusi raivoissaan.

"Mutta tehän olette nyt rikas mies", vastasi Vance, "eikä teidän tarvitse tehdä työtä."

"Rikas, hitto vieköön", karjui toinen. "Välipuhe on sellainen, että te ette saa erottaa minua palveluksestanne, ja minä aion pysyä siinä juuri niin kauan kuin minua haluttaa — ymmärrätekö?"

Perjantaiamuna kaikki osakkaat kokoontuivat valtion asiamiehen luo saadakseen osuutensa merkityiksi kirjoihin. Uutinen levisi heti kaikkialle, viiden minuutin kuluttua olivat ensimmäiset matkalla paikalle, ja puolta tuntia myöhemmin koko kaupunki oli jalkeilla. Estääkseen mielivaltaisuutta, kuten rajapaalujen siirtoa ja julistusten hävittämistä löytöalueellaan, Vance ja Del saatuaan asiansa

valtion asiamiehen luona suoritetuiksi lähtivät paikalle. Mutta koska heillä oli hallituksen sinetit omistuskirjoissaan, eivät he pitäneet kiirettä, ja keskeytymätön ihmisvirta riensi heidän ohitse. Puolitiessä Del sattui katsahtamaan taakseen ja näki St. Vincentin, joka nopein askelin ja asiaankuuluva reppu selässä kiiruhti eteenpäin. Juuri sillä kohden tie teki jyrkän mutkan, eikä ainoatakaan ihmistä ollut näkyvissä.

"Älkää sanoko minulle mitään. Olkaa niinkuin ette tuntisi minua", varoitti Del kiivaasti ja veti puhuessaan karvalakin kasvoilleen, niin että oli aivan mahdotonta tuntea häntä. "Kas, tuolla on avanto! Painautukaa vatsallenne juomaan ja olkaa niinkuin ette näkisi mitään. Ja jatkakaa sitten yksin matkaanne. Minulla on nyt täällä omia asioita järjestettävänä. Ja äitinne rakkauden kautta, älkää sanoko sanaakaan minulle eikä tuolle otukselle. Älkää näyttäkö sille naamaanne!"

Corliss totteli ihmeissään ja astui tiensyrjään, laskeutui pitkäkseen lumeen ja ammensi vettä tyhjällä maitoastialla. Bishop kumartui ikäänkuin sitoakseen mokkasiininsa hihnaa. Juuri kun St. Vincent ehti hänen kohdalleen, hän sai solmun sidotuksi ja ryntäsi kuumeisella kiireellä eteenpäin, ikäänkuin olisi tahtonut voittaa takaisin hukkaanmenneen ajan.

"Odottakaahan, hyvä mies!" huusi kirjeenvaihtaja hänelle.

Bishop katsahti nopeasti taakseen ja painalsi eteenpäin. St. Vincent lähti juoksemaan ja sai hänet hetken kuluttua kiinni.

"Viekö tämä tie —?"

"French Hillille", keskeytti Del. "Siitä voitte olla varma! Juuri tämä tie! Hyvästi vain!"

Hän syöksyi kauheata vauhtia eteenpäin, ja sanomalehtimies juoksi hänen perässään ilmeisesti yrittäen pysyä hänen seurassaan. Corliss näki heidän menevän ymmärtämättä vielä hituistakaan kaikesta tästä, mutta kun hän huomasi kullankaivajan äkkiä poikkeavan oikealle kädelle, Adams Creekillle vievälle tielle, selvisi hänelle kaikki, eikä hän voinut olla itsekseen naurahdamatta.

Myöhään illalla Del lopen uuvuksissa, mutta riemuiten tuli heidän teltaansa.

"En minä tehnyt hänelle mitään", hän huusi, ennenkuin oli vielä sisälläkään. "Antakaa minulle jotain syötävää." Hän tarttui teekannuun ja antoi kuuman virran valua alas kurkustaan. "Silavaa tai vanhoja mokkasiineja tai kynttilänpätkiä, kaikki kelpaa."

Sitten hän heittäytyi peitteelle ja alkoi hieroa kankeita säärilihaksiaan, sill'aikaa kuin Corliss kärästi silavaa ja pani papuja hänen lautaselleen.

"Mitäkö sille kuuluu?" hän jutteli ihastuksissaan ja suu täynnä. "Siitä voitte olla rauhassa, että se ei tullut French Hillin harjanteille. 'Miten pitkä matka sinne on, hyvä mies?' (Del matki St. Vincentin alentuvaista äänensävyä.) 'Kuinka pitkä matka sinne on?' (Alentuvaisuus oli kadonnut.) 'Miten pitkä matka on French Hillille?' (Nöyrästi.) 'Kuinka pitkälti luulette sinne olevan?' (Hyvin nöyrästi ja ääni vapisten pidätetyistä kyynelistä.) 'Kuinka pitkä' — — —"

Kullankaivaja remahti nauramaan, sai teen väärään kurkkuun ja rupesi yskimään niin, että kertomus keskeytyi.

"Minnekö jätin sen?" hän jatkoi selvittyään yskästään. "Sille selänteelle, jolla Indian-joen lähteet ovat, hän jäi tuulen pieksämänä, hengästyneenä, aivan menneenä miehenä. Töintuskin oli miestä kömpimään lähimpään teltaan, siinä kaikki. Minulla on myöskin viisikymmentä mailia takanani, niin että nyt en aio muuta kuin nukkua. Hyvää yötä! Älkää herättäkö minua aamulla."

Hän kääriytyi peitteisiin, ja Vance kuuli hänen pian unissaan mutisevan: "Kuinka pitkä matka sinne on, hyvä mies? Kuulkaahan, kuinka pitkä matka sinne on?"

* * * * *

Lucile tuotti Corlissille pettymyksen.

"Minun täytyy tunnustaa, etten ymmärrä häntä", hän sanoi eversti Trethawaylle. "Minä luulin, että hän nyt voisi tulla riippumattomaksi seurahuoneen elämästä."

"Voitto ei tule heti paikalla", huomautti eversti.

"Mutta voisihan hän ottaa kiinnityksen, niin lupaava kun hänen palstansa on. Sitä paitsi minä olen suorastaan tarjonnut hänelle muutaman tuhannen korottoman lainan, mutta hän ei ottanut sitä vastaan. Ei muka tarvinnut sitä, oli kyllä hyvin kiitollinen ja sanoi, että olin tervetullut hänen luokseen, milloin vain tahdoin tulla."

Trethaway hymyili ja leikki kellonvitjoillaan. "Niin, mitä arvelette? Te ja minä vaadimme varmaan elämältä täälläkin jotain muuta kuin niin sanotun jokapäiväisen leivän. Hän kaipaava seurustelua aivan niinkuin me muutkin, ehkä enemmänkin. Ajatelkaa, että hän joutuisi pois seurahuoneelta — miten sitten kävisi? Voisiko hän mennä sotilasasuntoihin ja tehdä kapteenin puolison tuttavuutta, käydä kohteliaisuuskäynneillä mrs Schovillen luona tai seurustella tavallisesti Fronan kanssa? Huomaatteko nyt? Tahtoisitteko te keskellä päivää näyttäytyä hänen seurassaan kadulla?"

"Tahtoisitteko itse?" kysyi Vance.

"Hyvin mielelläni", vastasi eversti epäröimättä.

"Niin minäkin, mutta —" Hän vaikenä ja tuijotti synkästi tuleen. "Mutta mitä sanotte hänen innokkaasta seurustelustaan St. Vincentin kanssa? Hehän ovat aina yhdessä."

"Niin, se ihmetyttää minua", myönsi Trethaway. "St. Vincentin minä kyllä ymmärrän. Hän tahtoo pitää monta rautaa tulella, ja onhan Lucilella oivallinen kultapalsta French Hillin edullisimmalla alueella. Huomatkaa mitä sanon, Corliss, me voimme aivan varmasti määrätä päivän, jolloin Frona suostuu tulemaan St. Vincentin vaimoksi — jos hän koskaan suostuu."

"Ja se on —?"

"Se päivä, jolloin St. Vincentin ja Lucilen suhde on lopussa."

Corliss näytti miettiväiseltä, ja eversti jatkoi:

"Mutta Lucilea minä en ymmärrä. Miten ihmeessä sellainen mies kuin St. Vincent voi häntä miellyttää?"

"Hänen makunsa ei ole huonompi kuin — kuin muidenkaan naisten", puuttui Vance kiivaasti puheeseen. "Minä olen varma siitä, että —"

"Fronalla ei ole huono maku, eikö niin?"

Corliss teki äkkikäännöksen ja astui huoneesta jättäen eversti Trethawayn hymyilemään juroa hymyään.

Vance Corliss ei voinut aavistaakaan, miten moni ihminen tuona jouluviikkona suoraan tai epäsuorasti ajoi hänen asiaansa. Varsinkin kahdella miehellä se oli sydämellä, toisella hänen tähtensä, toisella Fronan tähden. Eldoradossa, aivan French Hillin lähellä, oli Pete Whipplen kaivos. Hän oli vanhimpia maahanmuuttaneita, ja hänen vaimonsa oli tummaihoisen, ei erittäin kaunis alkuasukas, jonka intiaaniäiti noin kolmekymmentä vuotta sitten Kutlihissa, Suuren Deltan mailla, oli joutunut venäläisen turkiskauppiaan vaimoksi. Eräänä sunnuntaiamuna Bishop astui heidän tupaansa saadakseen jutella hetkisen Whipplen kanssa, mutta vaimo sattui olemaan yksin kotona. Hänen englanninkielensä oli kauheaa sekasotkua, joka tuotti kuulijalle kärsimystä, niin että Bishop päätti lähteä tiehensä heti kun oli polttanut piipullisen ja täyttänyt kohteliaisuuden vaatimukset. Mutta kun vaimo oli päässyt jutun alkuun, ei Bishop tyytynytäkään yhteen piipulliseen, vaan täytti ja poltti toisen toisensa jälkeen, ja jos vaimo joskus näytti aikovan vaieta, niin hän kehoitti häntä jatkamaan. Hän kuunteli ja mörähteli ja naureskeli itsekseen tuon tuostakin pistäen väliin "hemmettejään", jotka tarkoin ilmaisivat hänen mielenkiintonsa monia eri asteita ja vivahduksia.

Kesken kertomustaan nainen otti ränstyneestä arkusta esiin vanhan, kuluneen, nahkakantisen kirjan ja pani sen pöydälle heidän välilleen. Vaikk'ei hän avannutkaan sitä, niin hän kuitenkin lakkaamatta sekä katsein että kädenliikkein viittasi siihen, ja joka kerta, kun hän sen teki, tuli Bishopin silmiin ahne kiilto. Lopulta, kun vaimo ei enää osannut sanoa mitään uutta ja oli toistanut samat asiat useaan kertaan, Del veti kultapussinsa taskustaan. Mrs Whipple otti vaa'an punnuksineen esiin ja punnitsi sadan dollarin arvosta kultaa. Sen jälkeen Del Bishop lähti kulkemaan ylös teltaansa päin tiukasti puristaen saalistaan ja ryntäsi Corlissin luo, joka istui vuoteellaan paikaten mokkaesinejaan.

"Vielä minä sille näytän", huusi hän tullessaan, näpsäytti kirjaa sormellaan ja heitti sen vuoteelle.

Corliss katsoi kysyvästi häneen ja avasi kirjan. Paperi oli vuosien kellastamaa ja kosteudesta turmeltunutta, ja kirja oli venäjäksi. "En minä tiennytkään, että te osaatte venäjää, Del", sanoi hän leikillisesti. "Minä en osaa lukea riviäkään."

"En minäkään eikä Whipplen eukko liioin. Häneltä minä tämän sain. Mutta hänen isäkkönsä — hän oli täysi ryssä, kuten tiedätte — hän luki sitä ääneen. Ja niin Whipplen eukko tietää, mitä ukko tiesi, ja minä tiedän myös."

"Ja mitä te kolme sitten tiedätte?"

"Siitä olisi paljon kerrottavaa", vastasi Bishop sävyisästi. "Odottakaa te vain ja tarkatkaa minun merkkikitulani, ja kun näette sen savun nousevan, niin tekin saatte tietää."

* * * * *

Matt Mc Carthy tuli jouluviikolla jäätiköitten yli Dyeasta Dawsoniin, sai selville Fronan ja St. Vincentin suhteen eikä ollut siitä hyvillään. Dave Harney antoi hänelle tarkat tiedot, ja niitä täydensi vielä Lucile, jonka kanssa hän oli hyvissä väleissä. Mahdollisesti hän antoi muiden ennakkoluulojen vaikuttaa itseensä — miten olikaan, hän asettui niiden puolelle, jotka eivät suosineet kirjeenvaihtajaa. Heidän oli mahdotonta sanoa, miksi he eivät pitäneet St. Vincentistä, totta oli vain, että tämä yleensä ei ollut miesten suosiossa. Se voi ehkä johtua siitä, että hän naisten rajattoman ihailun esineenä saattoi kaikki kilpailijansa varjoon, sillä hänen käytöksestään miesseurassa ei kenelläkään voinut olla pahaa sanaa sanottavana. Hän ei milloinkaan esiintynyt kerskailevasti eikä ylimielisesti ja oli vähintään yhtä toverillinen kuin he muutkin.

Matt ei kuitenkaan vielä tyytynyt Lucilen ja Harneyn tiedonantoihin — varsinkaan, koska hän kuultuaan Lucilen ja asianomaisen henkilön läheisestä suhteesta ei katsonut voivansa pitää edellisen antamia tietoja aivan luotettavina — ja langetti oman tuomionsa vasta tavattuaan St. Vincentin itsensä Jakob Welsen luona. Lämminsydämisenä ja nopeana panemaan päätöksensä täytäntöön Matt ei kauan viivytellyt. "Minun pitää menetellä arvoni mukaisesti, nyt kun olen näitä Eldoradon suuruuksia", hän selitti kulkiessaan rinnettä ylös Dave Harneyn luo korttia pelaamaan. Itsekseen hän lisäsi: "Ja jos ei paholainen pidä poikastaan silmällä, niin kyllä minä sen teen hänen sijastaan."

Mutta useammin kuin kerran illan kuluessa hän sai aihetta epäillä omaa arvosteluaan. Hän vaivasi pääparkaansa, mutta ei tullut hullua viisaammaksi. St. Vincent teki kuin tekikin luotettavan vaikutuksen. Hän oli yksinkertainen, hilpeä, luonnollinen, kansanvaltainen mielipiteiltään, laski leikkiä ja antoi hyvätuulisesti muiden laskea leikkiä kustannuksellaan. Matt ei huomannut hänessä teeskentelyn jälkeäkään.

"Nuuskikoot koirat hautaani", hän tuumi itsekseen katsoen kättä, joka oli täynnä valtteja. "Vanhuusko se alkaa jäähdyttää verta suonissani? Mitä syytä minulla olisi olla suutuksissani siitä, että naiset pitävät noin kauniista pojasta, että ne suloiset olennot hymyilevät hänelle ja lämpenevät nähdessään hänet? Kirkkaat silmät katsovat mieluimmin urhoollisia miehiä. He kauhistuvat sodan julmuutta ja verisyyttä, mutta kukapa pikemmin saisi heidät kadottamaan sydämensä kuin juuri tuollainen sotamies julmuri? Ja miksipä ei? Poika on ollut urhoollinen, ja tytöt palkitsevat häntä hellillä hymyilyillään. En minä sen vuoksi saa nimittää häntä paholaisen penikaksi. Hyi sinua, Matt Mc Carthy-vanhus, jolta elämän nesteet jäätyvät ja kesä katoaa sydäimestä. Mikä vanha mörkö sinusta onkaan tullut? Mutta odotapas vielä hiukkasen, Matt", lisäsi hän ajatuksissaan. "Odotapas, kunnes saat tietää, miten hän antaa kättä."

Tilaisuus tuli pianikin, kun St. Vincent, Frona vastapelaajanaan, sai kaikki kolmetoista tikkiä.

"Iso slammi", huusi Matt. "Vincent, poikaseni, hyvin pelattu! Kättä päälle!"

Vincentin kädenpuristus ei ollut liioitellun lämmin, eikä myöskään velto, mutta Matt pudisti epäilevästi päätään. "Mitä tämä touhu auttaa?" mutisi hän itsekseen sekoittaessaan kortteja seuraavaa jakoa varten. "Sinä vanha höperö! Koeta nyt ensin saada selville, mitä pikku Frona tästä asiasta ajattelee, ja ryhdy sitten vasta toimimaan."

"Mc Carthy on aika velikulka", vakuutti Dave Harney myöhemmin tullen St. Vincentin avuksi, jota irlantilaisen karkeat pilapuheet eivät jättäneet rauhaan. Ilta oli loppuun kulunut, ja vieraat vetivät päällysvaatteita ylleen. "Eikö hän kertonut teille, mitä hän näki tuomiokirkossa ulkomailla käydessään? Se oli jotenkin tähän tapaan, näin hän on sen minulle kertonut. Hän tuli tuomiokirkkoon jumalanpalveluksen aikana ja näki papit ja kuoripojat kauhtanoissaan ja katsoi, kun pyhää savua suitsutettiin, ja ajattele, Dave", sanoi hän minulle, 'siellä ne sauhuttivat, vaikka ei ollut yhtään hyttystä näkyvissä'."

"Totta joka sana", tunnusti Matt punastumatta. "Oletteko sitten koskaan kuulleet siitä kerrasta, kun Dave ja minä saimme hyvät humalat tiivistetystä maidosta?"

"Voi kauheata!" huusi Mrs Schoville. "Mutta miten se on mahdollista? Kertokaa!"

"Se oli siihen aikaan, kun Forty Milessä oli kova kynttiläpula. On pakkanen, ja Dave hiipii minun koppiini kuluttamaan hetken aikaa ja iskee silmänsä minun maitoastiaani 'Mitäs sinä sanoisit kulauksesta Moranin hyvää whiskyä?' sanoo hän ja katsoo maitoastiaa. Minulle tuli vesi suuhun jo ajattellessani, se täytyy minun tunnustaa. 'Mutta ei siitä kannata puhua', sanon minä, 'kun pussi on

tyhjää täynnä'. 'Kynttilät maksavat kymmenen dollaria tusina', sanoo hän, 'dollarin kappale. Annatko minulle kuusi pulloa maitoa, jos saat pullon parasta lajia tuota ainetta?' 'Miten sinä sitä saisit?' sanon minä. 'Luota minuun', sanoo hän. 'Anna tänne kannut. Ulkona on kylmä, ja minulla on muutama kynttilävalin!' Ja tämä on täyttä totta, sanon minä teille, ja jos joskus tapaatte Bill Moranin, niin hän voi sen todistaa. Niin, Dave Harney vei kuusi kannua, antoi maidon jäätyä kynttilävalimiin ja möi sen kynttilöinä Bill Moranille whiskypullosta."

Niin pian kuin Harney naurulta sai äänensä kuuluville, sanoi hän: "Kaikki on, niinkuin Mc Carthy kertoo, mutta hän on jättänyt puolet pois. Etkö arvaa, Matt?"

Matt pudisti päätään.

"Niin, minulla ei silloin ollut yhtään maitoa eikä paljoa sokeriakaan, ja siksi minä laimensin kolme maitokannullista vedellä, ja se riitti kynttilöiden tekoon. Ja sillä tavoin minulla oli maitoa kahviini kuukaudeksi."

"Nyt olisi minun vuoroni, Dave", selitti Mc Carthy, "ja jos sinä nyt et olisi minun isäntäni, niin minä voisin saada naiset kauhistumaan sinun hävyttömiä kujeitasi. Mutta saat nyt olla rauhassa tämän kerran, Dave. Sano nyt hyvästi vieraillesi, meidän pitää päästä liikkeelle."

"Ei, nuori herraseni", sanoi hän St. Vincentille, joka lähti Fronan kanssa kulkemaan rinnettä alas. "Tänä iltana hänen vanha kasvatuspappansa saattaa hänet kotiin."

Mc Carthy nauroi hiljaiseen tapaansa ja tarjosi käsivartensa Fronalle, sillä välin kuin St. Vincent yhtyen muiden kanssa nauramaan nololle asemalleen peräytyi ja lyöttäytyi miss Mortimerin ja paroni Courbertinin seuraan.

"Mitä se merkitsee, mitä minulle on kerrottu teistä ja Vincentistä?" kysyi Matt muitta mutkitta heidän erottuaan muista. Hän suuntasi harmaitten silmiensä läpituokevan katseen tyttöön, mutta sai yhtä terävän katseen vastaukseksi.

"Miten minä tietäisin, mitä te olette kuullut?" sanoi Frona.

"Kun ihmiset puhuvat neitosesta ja miehestä, jotka molemmat ovat kauniit ja nuoret ja naimattomat, niin voiko se merkitä muuta kuin yhtä?"

"Mitä sitten?"

"Sitä, mitä on tärkeintä maailmassa."

"Mitä, mitä?" Frona oli hieman suutuksissaan eikä huolinut auttaa häntä.

"Avioliittoa tietysti", sai Matt sanotuksi. "Sanotaan, että näyttää siltä, kuin te kaksi tuumisitte sellaisia."

"Onko myös sanottu, että se on totta?"

"Eikö riitä, että näyttää siltä?" kysyi Matt.

"Ei — ja te olette niin vanha, että teidän pitäisi ymmärtää enemmän, Matt. Mr St. Vincent ja minä — me olemme ystäviä, siinä kaikki. Mutta olettakaamme, että olisi niinkuin te sanotte, entä sitten?"

"Kerrotaan vielä muutakin", jatkoi Mc Carthy. "Sanotaan, että St. Vincent on hyvin läheisissä suhteissa erääseen kaupungin naikkoseen — Lucile on hänen nimensä."

"Mitä siitä?"

Frona jäi odottamaan vastausta, ja Mc Carthy tuijotti häneen mykkänä.

"Minä tunnen Lucilen ja pidän hänestä", jatkoi Frona katkaistakseen hiljaisuuden ja ilmeisesti koettaen auttaa Mattia taas jäljille. "Tunneteko te hänet? Etkö pidä hänestä?"

Matt aikoi sanoa jotakin, rykäisi ja pysyi vaiti. Viimein hän epätoivoissaan sai sanotuksi: "Totisesti, Frona, minun tekisi mieli antaa teille vitsaa."

Frona nauroi. "Ettepä uskalla. Minä en enää juoksentele paljain jaloin Dyeassa."

"Älkää nyt kiusatko minua."

"En minä kiusaa. Ettekö pidä hänestä, Lucilesta?"

"Mitä siitä?"

"Aivan samaa minä äsken kysyin — mitä siitä?"

"No niin, minun pitää puhua teille selvää kieltä, ja muistakaa, että minä olen kyllin vanha ollakseni isänne. On sopimatonta, hävyttömän sopimatonta, että mies seurustelee hyvän nuoren tytön kanssa —"

"Kiitos", sanoi Frona nauraen ja niiasi. Sitten hän lisäsi puolittain katkerasti. "On ollut toisia, jotka —"

"Ketä tarkoitatte?" huudahti Matt kiivaasti.

"En ketään, jatkakaa vain. Mitä te sanoittekaan?"

"Että on häpeällistä, kun mies seurustelee teidän kanssanne ja samalla aikaa rakastelee hänen kaltaisiansa."

"Miksi?"

"Ja tulee suoraa päätä loasta ja saastuttaa teidän puhtautenne. Ja te voitte kysyä, miksi!"

"Mutta odottakaahan hiukkasen, Matt! Olkoon niin kuin te oletatte!"

"Viis minä olettamisista", hän mörähti. "Minä puhun tosiasioista."

Frona puri huultaan. "Olkoonpa niinkin, sama tuo! Mutta antakaa minunkin kosketella tosiasioita. Milloin te viimeksi tapasitte Lucilen?"

"Miksi te sitä tahdotte tietää?" kysyi Matt epäluuloisesti.

"Se on yhdentekevää. Sanokaa, milloin?"

"Aikaisin eilen illalla, jos teidän niin välttämättä pitää saada se tietää. Mitä se nyt teitä hyödyttää?"

"Ja te tanssitte hänen kanssaan?"

"Pienen villin virginia-tanssin vain ja muutaman katrillin — niissä minä olen mestari."

Frona kulki eteenpäin hänen vieressään ja näytti vaipuneen syviin mietteisiin. Kumpikaan ei sanonut sanaakaan, lumi vain narisi heidän mokkasiiniensa alla.

"Mitä nyt?" kysäisi Matt onnettoman näköisenä.

"Mitä ajattelette?" kysyi hän uudestaan hetken vaitiolon jälkeen.

"Enpä juuri mitään", vastasi Frona. "Minä vain tuumin, kuka meistä on saastaisin, mr St. Vincent, te vai minäkö, joka olen hyvin tuttavallisesti seurustellut teidän molempien kanssa."

Mc Carthy ei ollut tottunut väittelemään yhteiskunnallisista kysymyksistä, ja vaikka hän epämääräisesti tunsikin, että Frona on väärässä, niin hän ei voinut pukea ajatustaan sanoiksi. Siksi hän viisaasti, vaikk'ei erikoisen miehekkäästi, ohjasi keskustelun turvallisemmille aloille.

"Te olette ilkeä vanhaa Mattianne kohtaan", hän väitti, "joka tarkoittaa teidän parastanne ja sen vuoksi joutuu teidän pilkattavaksenne."

"En minä ole ilkeä."

"Olette kyllä."

"Niinkö?" Hän kumartui Mattin puoleen ja suuteli häntä. "Kuinka minä voisin olla suutuksissani, kun muistelen Dyeen päiviä?"

"Niin, Frona kultaseni, tepä sen sanoitte. Minä olen vain tomua teidän jalkainne alla, te saatte astua minun ylitseni — mitä tahansa, kunhan ette ole minulle suutuksissanne. Minä voisin kuolla teidän edestänne, mennä vaikka hirteen voidakseni tehdä teidät onnelliseksi. Minä voisin tappaa sen miehen, joka teille tuottaa surua, vaikkapa vain hiukkasekin, ja sitten mennä suoraa tietä kadotukseen hymyilevin kasvoin ja iloisin sydämin."

He olivat pysähtyneet Fronan oven eteen, ja hän puristi kiitollisena Mattin käsivartta. "En minä ole suutuksissani, Matt. Mutta paitsi isää te olette ainoa ihminen maailmassa, jonka olisin sallinut puhua tästä — tästä asiasta niinkuin te olette tehnyt. Ja vaikka minä pidän teistä niin paljon, Matt, ehkä

enemmän nyt kuin koskaan, niin olisin kuitenkin hyvin pahoillani, jos mainitsisitte sen toiste. Teillä ei ole siihen oikeutta. Tämä asia koskee minua yksin. Ja te teette väärin —"

"Kun estän teitä sokeasti kulkemasta vaaraa kohti?"

"Vaikkapa niinkin, jos tahdotte."

Matt mutisi jotain, mitä ei voinut kuulla.

"Mitä te sanotte?" kysyi Frona.

"Että te voisitte sulkea suuni, mutta ette sitoa käsiäni."

"Matt, rakas Matt, te ette saa!"

Vastauksena oli taas epäselvä murina.

"Ja minä tahdon, että te nyt heti lupaatte minulle, ettette sekaannu elämäni sanoin ettekä teoin."

"Sitä minä en lupaa."

"Teidän täytyy."

"Minä en tahdo. Sitä paitsi alkaa tulla kylmä seisoessa, ja teidän varpaanne voivat paleltua, nuo ruusunväriset pikku varpaat, joista minä joskus Dyeassa vedin tikkuja. Menkää sisään nyt vain, Frona pikkuinen, ja hyvää yötä."

Hän työnsi tytön ovesta sisään ja lähti tiehensä. Tultuaan rakennuksen nurkalle hän äkkiä pysähtyi ja katsoi lumelle lankeavaa varjoaan. "Matt Mc Carthy, sinä olet aika hupsu. Milloinpa kukaan Welse ei olisi itse tiennyt, mitä hänen piti tehdä. Sinä käyttäydyt, niinkuin et koskaan olisi ollut tekemisissä sen itsepäisen sukukunnan kanssa, sinä kovan onnen poika."

Sitten hän jatkoi matkaansa yhä murahdellen itsekseen, ja joka murahduksen kuullessaan hänen jäljessään juokseva valpas susikoira pörrötti selkäravansa ja näytti hampaitaan.

SEITSEMÄSTOISTA LUKU.

"Väsyttääkö?"

Jakob Welse laski molemmat kätensä Fronan olkapäille, ja hänen silmistään loisti kaikki se rakkaus, jota kankea kieli ei pystynyt ilmaisemaan. Joulukuusen kynttilät olivat palaneet loppuun, illan juhlallisuuDET ohi, ja parisenkymmentä lasta oli vastikään onnellisina lähtenyt lumikenttien halki koteihinsa, viimeinenkin vieras oli poistunut, ja jouluaatto ja joulupäivä olivat sulautumisillaan yhteen.

Frona palkitsi isän hellyyden iloisella katseella, ja he istuutuivat suuriin, mukaviin nojatuoleihin kummallekin puolen tulisijaa, jossa viimeiset halonmyhkyrät olivat raunioiksi sortumaisillaan.

"Ja ensi vuonna tähän aikaan, mitenkähän on silloin?" näytti Jakob Welse kysyvän hehkuvalta halolta, ja aivan kuin ennustaen tämä äkkiä leimahti liekkiin ja hajosi räiskyväksi kipinästateeksi.

"Ihmeellistä", hän jatkoi ja karkoitti tulevaisuusajatukset tullakseen iloisemmalle mielelle. "Nämä viimeiset kuukaudet, jotka sinä olet ollut täällä luonani, ovat olleet kuin pitkä, keskeytymätön ihme. Me olemme tavanneet toisiamme hyvin vähän, sittenkuin sinä olit lapsi, Frona, ja joskus ajatellessani minun on vaikea tajuta, että sinä todella olet minun lapseni, luo minun luustani ja veri minun verestäni. Dyeaan pörrötukkaista villikissaa, tuota tervettä, luonnollista pikku olentoa, ei ollut vaikea huomata oikeaksi Welseksi. Mutta nyt, naisena, sellaisena kuin olet ollut Yukonia pitkin tultuasi — ei, minä en tunne sinua, minä — —" Hän ei keksinyt sanoja ja ojensi avuttomana kättään. "Minä melkein toivon, etten olisi antanut sinulle kasvatusta, että olisin pitänyt sinut luonani, että me olisimme kokeneet ja uskaltaneet, onnistuneet ja epäonnistuneet yhdessä. Silloin minä olisin tuntenut sinut nyt, kun me istumme tässä tulen ääressä. Nyt minä en tunne sinua. Siihen Fronaan, jonka minä tunsin, on tullut lisäksi jotain — miksi sitä sanoisinkaan — jotain monimutkaista, jota minä en ymmärrä."

"Ei." Hän viittasi Fronaa pysymään vaiti. Tämä tuli isänsä luo, polvistui hänen jalkainsa juureen, painoi päänsä hänen syliinsä ja tarttui lujasti ja lämpimästi hänen käteensä. "Ei, tuota en aikonut sanoa."

En löytänyt oikeita sanoja. Anna minun koettaa uudestaan. Kaiken alla sinussa on säilynyt syntyperäsi leima. Kun lähetin sinut luotani, tiesin panevani sen vaaralle alttiiksi, mutta minä luotin veren voimaan ja uskalsin. Lähdettyäsi epäilin ja pelkäsin, odotin ja rukoilin ajatuksissani ja toivoin, joskus uskaltamatta luottaa toivon toteutumiseen. Ja sitten koitti tuo päivien päivä. Kun minulle kerrottiin, että sinun veneesi lähestyi, tuntui minusta siltä, kuin olisi toisella puolellani astunut kuolema, toisella ikuinen elämä. 'Onko hän kestänyt, onko hän kestänyt?' — nuo sanat pyörivät aivoissani ja olivat tehdä minut hulluksi. Oliko Welse pysynyt Welsenä? Oliko veri voittanut? Oliko nuori vesa varttunut suoraksi, solakaksi ja voimakkaaksi, raikkaan vehreäksi ja elinvoimaiseksi? Vai oliko se kuihtunut ja surkastunut, olivatko sen elämännesteet kuivuneet tuossa maailmassa, joka oli niin toisenlainen kuin pieni, yksinkertainen ja luonnollinen Dyeen maailma?

"Se oli päivien päivä, ja kuitenkin kärsin silloin sanomattomia epäilyksen ja odotuksen tuskia. Tiedät, että olin yksin elänyt vuosikautia ja yksin taistellut, ja sinä, ainoa omainen, olit ollut kaukana poissa. Olinko erehtynyt antaessani sinun lähteä? — — Kun sinun veneesi tuli esiin niemekkeen takaa, niin minua melkein peloitti katsoa sinnepäin. Ei kukaan ole koskaan sanonut minua pelkuriksi, mutta sinä hetkenä olin lähempänä pelkuruutta kuin koskaan aikaisemmin. Minun olisi ollut helpompi katsoa kuolemaa kasvoista kasvoihin. Se oli mieletöntä. Miten minä olisin voinut tietää, olivatko nuo vuodet tehneet sinulle hyvää vai pahaa, kun näin sinut pienenä pilkkuna joella? Kuitenkin katsoin katsomistani, ja ihme alkoi, ja minä sain varmuuden. Sinä seisoi peräsimen ääressä. Sinä olit Welse. Tuo tuntuu niin vähäpätöiseltä, mutta totta on, että se merkitsi hyvin paljon. Sitä käytöstä saattoi odottaa oikealta Welseltä, ei tavalliselta naiselta. Ja kun Bishop putosi jokeen ja sinä ryhdyit toimeen yhtä tarmokkaasti kuin vastikään hoitaessasi peräsintä ja äänesi kaikui ja intiaanit taipuivat tahtoosi — silloin tuo päivä oli päivien päivä."

"Minä koetin aina parastani — ja muistin", kuiskasi Frona. Hän hiipi ylemmäksi, kunnes sai käsivartensa isän kaulaan ja päänsä hänen rintaansa vasten. Isä hyväili häntä toisella kädellään ja antoi toisen leikkiä hänen loistavilla kultakiharoillaan.

"Sanoin äsken, että suvun leima ei ollut sinusta hävinnyt, mutta sinussa oli samalla jotain uutta. Minä olen tarkannut ja tutkinut ja koettanut päästä sen perille. Olen ylpeänä istunut sinun vieressäsi pöydässä, mutta samalla tuntenut mitättömyyteni. Kun puhut pikkuasioista, niin minä olen kyllin suuri seuratakseni sinua; kun puhut suurista asioista, olen liian pieni. Minä luulen tuntevani sinut, ymmärtäväni sinua, silloin sinä äkkiä olet kadonnut, minä olen pettynyt. Hullu vain ei tunne omaa tietämättömyyttään, minä olen kyllin viisas tunteakseni omani. Mitä minä tiedän taiteesta, runoudesta, musiikista? Ja ne ovat sinulle suuria asioita, merkitsevät sinulle enemmän kuin ne pikkuasiat, joita minä pystyn ymmärtämään. Ja minä olin sokeasti, mielettömästi toivonut, että me voisimme olla saman hengen lapsia, niinkuin olemme samaa lihaa ja verta. Minusta on tuntunut katkeralta, mutta minä olen oppinut ymmärtämään, ettei toisin voi olla.

"Mutta kuitenkin ajatus, että oma lapseni joutuu kauas minusta, kasvaa minun ylitseni, huumaa minua. Hyvä Jumala! Minä olen kuullut sinun lukevan Brovningiasi — ei, ei, älä sano mitään — ja tarkannut ilmeitten vaihtelua kasvoillasi, ylevyyttä ja intohimoa, joka niistä kuvastui, ja sillä välin ovat sanat sisällyksettöminä kaikuneet korviini. Se on ollut viedä minulta järjen. Ja mrs Schoville istuu siinä teeskennellen järjetöntä ihastusta eikä ymmärrä enempää kuin minäkään! Olisin voinut kuristaa hänet.

"Ja joskus öisin olen salaa kuin varas sulkeutunut huoneeseeni tutkimaan Brovningiasi. Sanat ovat minulle sisällyksettömät. Olen lyönyt nyrkillä päähäni kuin mielipuoli, ikäänkuin se auttaisi minua ymmärtämään. Minun elämäni on kulkenut määrättyä, syvää ja kapeata uraa pitkin, jolta se ei ole päässyt poikkeamaan. Minä olen tehnyt tehtäväni ja tehnyt sen hyvin, mutta nyt en enää voi lähteä uusille urille. Minua, joka olen voimakas ja tottunut hallitsemaan, joka olen uhmannut kohtaloa, minua, joka voisin ostaa tuhat tuollaista maalaajaa ja runoniekkaa sieluineen päivineen, minua pilkkaavat muutamat painetut paperiarkit, jotka saa parilla senttipahasella."

Hän vaikeni hetkeksi ja silitti Fronan hiuksia.

"Mutta palaanpa vielä asiaan. Minä olin yrittänyt mahdottomia, taistellut välttämättömyyttä vastaan. Olin lähettänyt sinut luotani hankkimaan itsellesi sitä, mitä itseltäni puuttui, ja haaveillut, että me sittenkin pysyisimme yhtenä. Ikäänkuin kaksi ja kaksi olisi kaksi. Tulos on, että veri yhdistää meidät, mutta sinä olet oppinut vieraan kielen. Kun puhut sitä, niin minä olen myykkä. Ja katkerinta kaikesta on, että minä tiedän, että uusi kieli on suurempi. En tiedä, miksi olen sanonut kaiken tämän, tunnustanut heikkouteni —"

"Isä, sinä suurin miehistä!" Frona kohotti päätään ja katsoi häntä onnesta hymyillen silmiin samalla työntäen taapäin tuuheita teräksenharmaita hiuksia, jotka peittivät isän korkeata otsaa. "Sinä, joka olet taistellut niin valtavan taistelun ja saanut suurempia aikaan kuin yksikään näistä maalaajista ja runoniekoista! Sinä, joka niin hyvin tunnet kehityksen lain! Etkö sinä saisi kuulla samaa valitusta oman isäsi huulilta, jos hän nyt istuisi vieressäsi ja katsoisi sinua ja työtäsi?"

"Kyllä, kyllä! Sanoinhan, että ymmärrän. Älkäämme keskustelko sitä — — — hetken heikkous. Minun isäni oli suuri mies."

"Niin on minunkin."

"Hän pyrki eteenpäin elämänsä loppuun asti. Hän taisteli suuren, pitkän taistelun."

"Niin minunkin."

"Ja taisteli kuolemaan asti."

"Niin minunkin isäni tulee tekemään. Niin me kaikki Welset teemme."

Jakob Welse pudisti Fronaa leikillisesti, hänen hyvä tuulensa palasi jälleen. "Mutta minä aion myydä kaiken — kaivokset, liikkeen, kaiken — ja tutkia Browningia."

"Siis taistelua sittenkin. Sinä et voi luonnollesi mitään, isä."

"Miksi sinä et ollut poika?" kysyi isä äkkiä. "Miten mainio mies sinusta olisi tullut! Nyt, kun olet nainen, luotu tekemään jonkun miehen onnelliseksi, sinun täytyy jättää minut — huomenna, ylihuomenna, vuoden kuluttua, kuka tietää kuinka pian. Nyt tiedänkin, minne ajatukseni on pyrkinyt. Tunnen tämän kohtalon välttämättömyyden ja oikeudenmukaisuuden, niinkuin tiedän sinunkin sen tuntevan. Mutta mies, Frona, kuka on mies?"

"Älä puhu siitä", vastusteli Frona. "Kerro minulle isäsi taistelusta, viimeisestä suuresta, yksinäisestä taistelusta Treasure Cityssä. Heitä oli kymmenen yhtä vastaan, ja hän taisteli hyvin. Kerro!"

"Ei, Frona! Huomaatko, että me nyt ensi kerran elämässämme keskustelemme vakavasti isänä ja tyttärenä. Sinä et ole saanut äidin kasvatusta etkä isänkään, sillä minä luotin vereen ja annoin sinun mennä. Mutta tulee jolloin äidin neuvo on tarpeen, ja sinä, sinä et ole koskaan äitiä tuntenut."

Frona tunsi hetken vakavuuden eikä enää vastustellut. Hän odotti, mitä isä sanoisi, ja hiipi entistä lähemmäksi häntä.

"Sano minulle, mikä on sinun ja tuon miehen St. Vincentin, suhde?"

"En — en tiedä. Mitä tarkoitat?"

"Älä koskaan unohda, Frona, että valintasi on vapaa, että viimeinen sana on sinun. Kuitenkin minä mielelläni olisin selvillä — — — minä voisin — — — ehkä — — — voisin kenties neuvoa sinua, en mitään muuta. Mutta neuvon — — —"

Tässä kaikessa oli jotain sanomattoman pyhää, mutta Frona ei kuitenkaan voinut puhua. Sen sijaan että hän olisi sanonut yhden ratkaisevan sanan, hän tunsi, miten ajatukset tulvivat hänen mieleensä. Voiko isä sittenkään ymmärtää? Eikö heidän välillään ollut jotain, joka esti häntä käsittämästä niitä vaikuttimia, mitkä hänelle, Fronalle, olivat määrääviä? Voisiko isän synnynnäinen filosofia, jonka tervettä totuutta Frona itse niin voimakkaasti puolusti, sittenkään luoda hänelle samoja elämänlakeja, kuin Frona itse saavuttamaansa filosofiaan nojaten oli asettanut toimintansa ohjeiksi. Mutta sitten hän tuli ikäänkuin ulkoapäin ajatelleeksi omia ajatuksiaan ja epäilyksiään ja karkoitti ne luotaan, koska ne eivät olleet rehelliset isää kohtaan, ja sanoi päättäväisesti:

"Meidän välillämme ei ole mitään, isä. Mr St. Vincent ei ole sanonut mitään. Me olemme hyviä ystäviä, pidämme toisistamme, me olemme hyvin hyviä ystäviä — siinä kaikki."

"Sanoit, että pidätte toisistanne, että sinä pidät hänestä. Silläkö tavalla kuin naisen tulee pitää miehestä, jotta hän kunniallisesti voi liittää elämänsä häneen, antautua hänelle? Voisitko hetken tullen sanoa niinkuin Ruth: 'Sinun kansasi on minun kansani ja sinun Jumalasi minun Jumalani'?"

"En — tai kenties, mutta minä en voi, en uskalla ajatella enkä olla ajattelematta, sanoa enkä olla sanomatta sitä — nyt. Se on suurin tunnustus. Kun se tulee, niin sen pitää tulla ilman että kukaan tietää, kuinka tai miksi, valtavana, kirkkaana salamana, ilmestyksenä, salaamatta mitään, saattaen kaiken ilmi totuuden häikäisevään kirkkauteen. Niin minä ainakin kuvittelen."

Jakob Welse nyökäytti päätään vaiti mieltien ja osoittaen, että hän ymmärsi, mutta jatkoi omia ajatuksiaan. "Mutta miksi sinä tätä kysyit, isä? Miksi aloit puhua mr St. Vincentistä? Onhan minulla ollut muitakin miesystäviä."

"Mutta muut eivät ole tehneet minuun samaa vaikutusta kuin St. Vincent. Meidän kahden täytyy olla rehellisiä toisiamme kohtaan ja antaa toisillemme anteeksi se tuska, jonka siten toisillemme tuotamme."

Minun mielipiteenihän merkitsee yhtä vähän kuin kenen muun hyvänsä, ja erehtyväisyys on kaikkien ihmisten yhteinen kirous. Minä en voi selittää tunteitteni syytä. Mutta lyhyesti sanoen minä en pidä Vincentistä."

"Varsin yleinen arvostelu miesten kesken", vastasi Frona vastustamattomasti joutuen puolustuskannalle.

"Yksimielisyys vahvistaa vain minun kantaani", selitti isä ilmeisesti haluamatta saada aikaan väittelyä. "Mutta minä en saa unohtaa, että arvostelen häntä miehen tavalla. Hänen naissuosionsa täytyy johtua siitä, että naiset arvostelevat toisin kuin miehet, aivan samoin kuin he ruumiillisesti ja sielullisesti eroavat miehistä. Tämä on liian vaikeata selittää, minä olen itselleni uskollinen ja koetan olla oikeudenmukainen."

"Mutta etkö voi esittää mitään määrätymppää?" kysyi Frona pyrkien paremmin ymmärtämään hänen kantaansa. "Etkö voi tarkemmin määritellä tunnettasi?"

"Tuskinpa uskallan. Välittömiä tunteita ei juuri voi sanoa ilmaista. Mutta voinhan koettaa. Welsen suvussa ei koskaan ole ollut pelkuriä. Pelkuruuteen ei koskaan voi luottaa, se on hiekalle rakentamista tai kuin inhoittava tauti, joka salassa tekee hävitystyötään ja millä hetkellä hyvänsä voi puhjeta esiin."

"Mutta minun nähdäkseni mr St. Vincent, jos kukaan, on mies, jota ei voi syyttää pelkuruudesta. Minun on mahdoton ajatellakaan sitä."

Hänen kasvojensa huolestunut ilme koski Jakob Welseen. "Minä en tiedä mitään pahaa St. Vincentistä. En voi todistaa, että hän olisi sitä, miltä hän näyttää. Kuitenkaan en voi tunteilleni mitään, olenhan vajavainen ihminen. Jotain olen kuitenkin kuullut, minulle on kerrottu eräästä kurjasta kapakkametelistä seurahuoneella. Huomaa, Frona, minä en sano mitään pahaa metelistä enkä paikasta — miehet ovat miehiä — mutta kerrotaan, että hän sinä iltana ei käyttäytynyt niinkuin miehen tulee."

"Mutta isä, sinähän sanoit, että miehet ovat miehiä. Meistä olisi parempi, jos he olisivat toisenlaisia, sillä maailma olisi silloin varmasti parempi, mutta meidän täytyy tyytyä heihin sellaisina kuin he ovat. Lucile —"

"Ei, ei, sinä ymmärrät minut väärin. Minä en tarkoittanut häntä, vaan tappelua. Hän ei — — hän oli pelkuri."

"Mutta sinähän sanoit, että niin kerrotaan. Hän kertoi minulle siitä itse pian tapahtuman jälkeen, enkä luule, että hän olisi uskaltanut, jos — —"

"Minä en lausunut tätä minään syytöksenä", keskeytti Jakob Welse hänet äkkiä. "Olenhan kuullut sen vain huhuna, ja miesten ennakkoluulot häntä vastaan riittävät selittämään sen. Eihän sen sitäpaitsi tarvitse merkitä mitään. Minun ei olisi pitänyt mainita sitä, ovathan kelpo miehet ennenkin jänistelleet. Unohtakaamme nyt vain koko juttu. Minä tahdoin neuvoa sinua, mutta olen kenties menetellyt taitamattomasti. Mutta Frona", hän nosti tyttärensä kasvoja puoleensa, "muista ennen kaikkea ja kaikesta huolimatta, ensimmäiseksi ja viimeiseksi, että olet minun tyttäreni ja että minä tiedän, että sinun elämäsi on sinun pyhä omaisuuttasi eikä minun, että on sinun asiasi määrätä sen suunta. Itsesi on sinun elämäsi elettävä, ja jos minä olisin vaikuttanut siihen, et olisi elänyt omaa elämääsi. Silloin et myöskään olisi ollut oikea Welse, sillä yksikään Welse ei ole vielä kärsinyt sortoa. Mieluummin he ovat kuolleet tai raivanneet itselleen tien kaukaisiin seutuihin. Niin, jos sinä esimerkiksi katsoisit parhaiten ja luonnollisimmin toteuttavasi yksilöllisyytesi tanssitalossa, niin minä olisin pahoillani, mutta huomispäivänä antaisin sinulle luvan mennä seurahuoneelle. Olisi typerää estää sinua, eikä se sitäpaitsi olisi meidän tapaistamme. Welsset ovat aina olleet yksimielisiä, monta tappiota ja toivotonta tilannetta he ovat kestäneet yhtenä miehenä. Yleinen mielipide ei meikäläiselle merkitse mitään, se on olemassa niitä alhaisia henkiä varten, jotka ilman sitä vajoaisivat yhä syvemmälle lokaan. Heikkojen täytyy taipua tai taittua, ei voimakkaitten. Joukko ei ole mitään, yksilö on kaikki, yksilö hallitsee joukkoa ja laatii sille lait. Mitä siitä, mitä maailma sanoo! Käyköön miten käy, sinä olet kuitenkin minun tyttäreni ja menettelet niinkuin sinun Welsenä tulee, ja taivaan ja helvetin, itse Jumalan edessä me kaksi pysymme uskollisina toisillemme, Frona, me, joiden suonissa sama veri virtaa."

"Minä olen niin pieni sinun rinnallasi, isä", kuiskasi Frona, ja hänen suutelonsa hyväili Jakob Welseä kuin syksyn karisevan lehden lempeä kosketus.

Ja takkavalkean lämmön haihtuessa huoneesta isä kertoi heidän esiäidistään ja siitä voimakkaasta Welsestä, joka oli yksin taistellut suuren taistelun ja kuollut taistellessaan Treasure Cityssä.

KAHDEKSASTOISTA LUKU.

"Nukkekodilla" oli suurenmoinen menestys. Mrs Schovillen ihastuksenpurkaukset olivat niin rajattomat ja liioittelevat, että Jakob Welse, joka sattui seisomaan lähellä häntä, heitti leimuavan katseen hänen paksuun, valkoiseen kaulaansa ja itsetiedottomasti puristi sormensa ikäänkuin tahtoen kuristaa olemattoman henkitorven. Dave Harney oli myöskin ylen ihastunut esitykseen, vaikkakin Noran filosofia tuntui hänestä hiukan epäilyttävältä, ja hän vannoi puritaanisten jumaliensa kautta, että aasimaisempaa tolvanaa kuin Torvald ei olisi voinut löytää kummaltakaan pallonpuoliskolta. Miss Mortimer, joka muuten ei hyväksynyt sitä suuntaa, jota Ibsen edusti, myönsi, että näyttelijät olivat pelastaneet kappaleen, Matt Mc Carthy taas selitti julkisesti, ettei hän syyttänyt Nora-kultaa mistään; valtion asiamiehelle hän kuitenkin kahden kesken tunnusti, ettei olisi haitannut, jos sinne tänne olisi sovitettu jokunen laulunpätkä ja pukutanssi.

"Tietysti Nora-pikkuinen oli oikeassa", väitti hän Harneylle heidän kulkiessaan Fronan ja St. Vincentin jäljessä. "Minä tahtoisin nähdä —"

"Kalossit —"

"Hitto vieköön sinut kalosseinesi!" huusi Matt raivoissaan.

"Minä vain sanon", jatkoi Harney häiriytymättä, "että kalossien hinta nousee pilviin asti, kunhan ehditään jäänlähdtöön. Kolme unssia parilta, siitä voit lyödä vetoa. Nyt saat parin unssilla ja voit pistää kaksi unssia taskuusi. Hyvä kauppa, Matt, vai mitä?"

"Pahus vieköön sinut kauppoinesi päivinesi! Minä ajattelen koko ajan Nora-lapsukaista."

He jättivät hyvästi Fronalle ja St. Vincentille ja jatkoivat vähitellen matkaansa tähtien alla seurahuonetta kohti.

Gregory St. Vincent huoautti kuuluvasti:

"Viimeinkin!" "Miksi viimeinkin?" kysyi Frona osoittamatta uteliaisuutta.

"Viimeinkin saan tilaisuuden sanoa teille, miten suurenmoinen olitte. Te esititte loppukohtauksen ihanasti, niin hyvin, että minusta tuntui siltä, kuin olisitte todella ainiaaksi kadonnut elämästäni."

"Mikä onnettomuus!"

"Se oli kauheata!" "Mitä vielä!"

"Se oli. Sovitin kaiken itseeni. Te ette ollut Nora, te olitte Frona, enkä minä Torvald, vaan Gregory. Kun te olitte lähdtössä ja seisotte matkatamineissa, laukku kädessä, oli minun miltei mahdotonta pysyä paikallani ja lausua viimeiset sanani. Ja kun ovi paukahti kiinni ja te olitte poissa, oli esirippu ainoa pelastukseni. Se saattoi minut jälleen todellisuuteen, muuten olisin syössyt teidän jälkeenne katsojain silmien edessä."

"Merkillistä, miten osa voi vaikuttaa esittäjäänsä", sanoi Frona miettiväisenä.

"Tai pikemmin — —" alkoi St. Vincent.

Frona ei vastannut, ja he kulkivat ääneti eteenpäin. Frona oli yhä illan lumoissa, ja hänen Norana tuntemansa haltioituminen ei ollut vielä haihtunut. Sitäpaitsi hän luki St. Vincentin rivien välistä, ja häntä painosti se arkuus, mitä nainen tuntee kohdatessaan miehen suuren lähestymisen kynnyksellä.

Oli kirkas, kylmä yö, ei liian kylmä — vain neljäkymmentä astetta pakkasta —, ja maa verhoutui pehmeään valovaippaan. Se ei levinnyt tähdistä, ei myöskään kuusta, joka viipyi jossakin maan toisella puolella. Kaakosta luoteeseen taivaanrantaan reunusti hillityn vihreä valokuuva, josta tämä kalpea hohde sai alkunsa.

Äkkiä valkea valovyö aivan kuin heijastajan heittämänä ilmestyi taivaanlaelle. Yö muuttui silmänräpäyksessä aavemaiseksi päiväksi ja tuntui taas palatessaan entistään mustemmalta. Mutta kaakosta päin alkoi näkyä äänetöntä liikettä. Hehkuva, vihertävä valolähde kiehui ja kuohui, vuoroin laskeutuen, vuoroin ylöspäin pyrkien ja ojennellen suuria, ruumiittomia käsiään ylempiä ilmakerroksia kohti. Uudelleen jättiläissalama välähti halki avaruuden, taivaanrannasta sen lakeen ja eteenpäin, yhä eteenpäin, aina toiseen taivaanrantaan asti. Mutta kaari ei kestänyt, ja sen alla ammotti musta yö. Taas uudestaan ilmestyi valo; leveämpänä, kestävämpänä, syvempänä, tuhlaten säteitä oikealle ja

vasemmalle se häikäisevänä polkuna tavoitteli taivaanlakea, sivuutti sen ja painui kohti maan toista rantaa. Taivaan silta oli viimein valmiina, ja se kesti.

Tämä valon voitto karkoitti hiljaisuuden maasta, ja kymmentuhatta susikoiraa päästi ilmoille haikean, yksiiänisen ulvonnan. Fronaa vapisutti, ja St. Vincent laski kätensä hänen vyötäisilleen. Nainen tunsu miehen kosketuksen ja samalla epämääräisen onnen värähdyksen. Hän ei vastustellut. Ja susikoirain valittaessa hänen jalkainsa alla ja revontulten räiskyessä hänen päänsä yläpuolella hän painautui lähemmäksi miestä.

"Tarvitseeko minun puhua?" kuiskasi mies.

Frona laski väsyneen päänsä hänen olalleen, ja he katsoivat yhdessä taivaan leimuavaa holvia, jolta tähdet himmenivät ja katosivat. Kiihtyen ja taas laimeten, ikäänkuin valtavan poljennon mukaan sykähdellen loistava väritulva levisi yli taivaan. Korkeuden kangaspuissa kutoutui majesteettillisesta purppurasta ja syvästä merenvihreästä liekehtivin kutein ja säkenöivin loimin hienonhieno, läpikuultava ja satumainen harso, joka kevyesti laskeutui kummeksivan yön silmäin eteen.

Äkkiarvaamatta røyhkeä musta käsivarsi hajoitti taivaan sillan. Valokaari särkyi säpäleiksi. Avautui pimeitä kuiluja; ne laajenivat ja yhtyivät toisiinsa. Värien ja valon voitettujen joukot painuivat arasti taivaanrantaa kohden. Yön holvikupu kaareutui jälleen mittaamattoman korkeana, tähdet palasivat yksitellen, ja susikoirien ulvonta alkoi uudelleen.

"Minulla on sinulle niin vähän tarjottavana, rakkaani", sanoi mies miltei katkera sävy äänessään. "Kulkijan epävakainen kohtalo."

Ja nainen otti hänen kätensä, painoi sitä rintaansa vasten ja toisti sanat, jotka eräs jalo nainen ennen häntä oli lausunut: "Maja ja palanen leipää sinun kanssasi, Richard."

YHDEKSÄSTOISTA LUKU.

How-Ha oli vain intiaaninainen, jonka esi-isät monissa polvissa olivat olleet raakoja lihan- ja kalansyöjiä, ja hänen siveyskäsitteensä olivat yhtä alkuperäiset ja yksinkertaiset kuin hänen verensä. Mutta hän oli kauan elänyt valkoihoisten keskuudessa ja saanut käsityksen näiden katsantotavoista, ja vaikka hän sielussaan halveksikin heidän tapojaan, niin hän kuitenkin oli niihin täysin perehtynyt. Kymmenen vuotta takaperin hän oli tullut Jakob Welselle keittäjättäreksi ja oli siitä lähtien tavalla tai toisella häntä palvellut. Kun hän nyt eräänä koleana tammikuun päivänä kuultuaan kumean kolkutuksen avasi ulko-oven ja näki tulijan, saivat hänen tylsät kasvonsa järkytetyt ilmeen. Tavallinen ihminen ei olisi niin nopeasti tuntenut vierasta, mutta kova koulu, jossa kuolema yllätti velton ja valpas sai pitää henkensä, oli kehittänyt How-Han huomiokykyä ja muistia.

How-Ha tarkasti edessään seisovaa naista kiireestä kantapäähän. Paksun harson läpi hän näki ainoastaan hehkuvat silmät, hiukset olivat kokonaan peitossa ja *parka* salasi ruumiin muodot. Mutta How-Ha tuumi ja katsoi uudestaan. Epämääräiset ääriiviivat olivat hänelle jostakin tutut. Hän katsahti taas harson peittämiin kasvoihin ja tunsu pään asennon, siitä ei saattanut erehtyä. Sitten How-Han kasvot taas kadottivat kaiken ilmeikkyyden ja hän syventyi tutkimaan aivojensa harvoja komeroita, joihin hänen köyhän elämänsä vaikutelmat olivat koottuina. Siellä ei ollut mitään epäjärjestystä eikä sekasortoa, ei monimutkaisten sielunliikkeitten aikaansaamia ristiriitaisia ja epämääräisiä vaikutelmia, ei sotkuisia oppeja eikä hämmentäviä abstraktioita — vain yksinkertaisia tosiasioita, jotka olivat mukavasti ja sopivasti luokitellut. Menneisyyden varastoista hän silmänräpäyksessä erehtymättä otti esiin, valitsi ja yhdisteli mitä tarvitsi ja tiesi niin kaiken, mitä hänen tuli tietää naisesta, joka seisoi hänen edessään, muisti hänen sanansa ja työnsä, ulkomuotonsa ja menneisyytensä.

"Te parempi mennä pois heti paikalla", neuvoi How-Ha.

"Tahtoisin tavata miss Welsen."

Vieras nainen puhui tasaisella, lujaa tahtoa ilmaisevalla äänellä, mutta se ei vaikuttanut How-Ha'han.

"Paljon parempi te mennä", hän toisti tylsästi.

"Kas tässä, viekää tämä Frona Welselle ja" — hän työnsi polvensa oven ja pielen väliin — "olkaa hyvä ja jättäkää ovi auki."

How-Ha näytti vihaiselta, mutta otti kirjelijun, sillä kymmenen vuoden palvelijana-olo oli totuttanut hänet alistumaan ylempään rodun tahtoon.

Saanko tulla teitä tapaamaan?

Lucile.

Siinä koko kirjelijun sisällys. Frona katsahti kysyvästi intiaaninaiseen.

"Hän potki ovi auki", tämä selitti. "Minä sano hän mennä pian pois? Häh? Te myös sano niin? Hän ei hyvä nainen. Hän —"

"Ei. Antakaa hänen" — Frona mietti hetkisen — "ei, antakaa hänen tulla tänne."

"Paljon parempi —"

"Menkää!"

How-Ha murisi, mutta ei voinut olla tottelematta. Astuessaan portaita alas hän kuitenkin himmeän epämääräisesti kummasteli, miksi valkoinen tai tumma iho muutta mutkitta teki toisesta herran, toisesta palvelijan.

Frona tuli Lucilea vastaan hymyillen, ojennetuin käsin. Tulija katsahti ympärilleen, näki hienon kuvastinpöydän yksinkertaisen aistikkaine korutavaroineen, kaikkialla tuhansittain todistuksia siitä, että täällä asusti nuori tyttö. Hänen hengittäessään tätä puhdasta, viihtyisää ilmaa hänen oma nuoruutensa muistui hänen mieleensä ja katkeroitti hänen mieltään. Sitten hän käänsi huomionsa pois ulkonaisista seikoista.

"Oli hauskaa, että tulitte", hän kuuli Fronan sanovan. "Olen niin halunnut tavata teidät jälleen, ja — mutta olkaa toki hyvä ja riisukaa yltänne tuo raskas *parka*. Miten paksu se on ja miten ihanaa nahkaa ja tekoa!"

"Niin, se on Siperiasta." Lucilen teki mieli lisätä: "lahja St. Vincentiltä", mutta hän sanoi sen sijaan: "Siellä ei ole vielä totuttu hutiloimaan, kuten huomaa."

Hän vajosi matalaan keinuoliin tehden liikkeen, jonka synnynäinen sulo ei voinut jäädä Fronan kauneuttarakastavalta silmältä huomaamatta, istui sitten pää ylpeästi pystyssä ja vaiti kuunnellen emäntänsä juttelua välinpitämättömän huvitettuna tämän vaivalloisista yrityksistä pitää keskustelua käynnissä.

"Miksi hän on tullut tänne?" kysyi Frona itseltään puhuessaan nahoista ja ilmasta ja muista yhdentekeivistä asioista.

"Jos te ette sano mitään, Lucile, niin minua alkaa hermostuttaa", huudahti hän viimein epätoivoissaan. "Onko jotakin tapahtunut?"

Lucile nousi, astui kuvastinpöydän luo ja otti siellä olevien koruesineitten joukosta siron, Fronaa esittävän pienoiskuvan. "Kas! Teidän kuvanne! Miten vanha olette tässä?"

"Kuusitoistavuotias."

"Kylmä keijukainen, kylmän pohjolan luoma."

"Meidän veremme lämpenee myöhemmin", puolusteli Frona, "mutta se —"

"Ei silti ole vähemmän lämmin", keskeytti Lucile hänet nauraen. "Ja kuinka vanha olette nyt?"

"Kahdenkymmenen."

"Kahdenkymmenen!" toisti Lucile hitaasti ja istuutui jälleen. "Te olette kahdenkymmenen. Minä olen kahdenkymmenen neljän."

"Ero ei ole suuri."

"Mutta meidän veremme lämpenee aikaisin." Lucile singahutti sanat syytöksen tavoin sen mittaamattoman kuilun yli, jota ikäerotuksen vähäpätöisyys ei pystynyt täyttämään.

Frona saattoi tuskin peittää hermostumistaan. Lucile meni uudestaan katsomaan pienoiskuvaa ja palasi taas kuvastinpöydän luota.

"Mitä te ajattelette rakkaudesta?" kysyi hän odottamatta, ja hänen kasvoilleen levisi äkkiarvaamaton

hymy.

"Rakkaudesta?" Fronan ääni värähteli.

"Niin, rakkaudesta. Mitä te tiedätte siitä? Mitä te ajattelette siitä?"

Hehkuvia, ruusunkarvaisia määritelmiä tulvi Fronan huulille, mutta hän karkoitti ne ja vastasi:

"Rakkaus on kaiken alltiiksiantamista."

"Olkoonpa niin — uhraamista. Mutta onko se uhrauksen arvoista?"

"On. Tietysti se on. Kuka sitä voisi epäillä?"

Lucilen silmissä välkkyi hymy.

"Miksi te hymyilette?" kysyi Frona.

"Katsokaa minua, Frona." Lucile nousi tuoliltaan, ja hänen kasvonsa hehkuivat. "Minä olen kaksikymmentäneljävuotias, en aivan lapsi enää, mutta en myöskään mikään pelätti. Minulla on sydän, ja minulla on voimakas, punainen, lämmin veri. Ja minä olen rakastunut. En kuitenkaan voi muistaa saaneeni korvausta uhristani. Tiedän vain, että olen uhrannut."

"Ja uhratessanne saitte korvauksen", lausui Frona lämpimästi. "Vaikka rakkaus olisikin ollut petollinen, niin te kuitenkin olette rakastanut, te olette elänyt, elänyt täyteläistä elämää. Eikö siinä kyllin?"

"Minä ymmärrän", sanoi Lucile. "Te tahdotte sanoa minulle, että tiedätte kaiken, että olette kulkenut silmät auki ja ymmärtänyt. Ja vaikka te tuskin olette ehtinyt viedä huulianne maljan reunalle, niin te muka olette aavistanut miltä pohjasakka maistuu ja että sen maku on hyvä. Oh! Ja Frona, minä tiedän, että te olette kypsynyt nainen ettekä kallista korvaanne pikkumaisuuksille, mutta" — hän naputti kapealla sormella otsaansa — "se on mennyt teille tänne. Se on juovuttava juoma, ja te olette liiaksi maistellut sen kuohuja. Mutta juokaa malja pohjaan ja sanokaa sitten, että juoma on hyvä! Ei, Jumala varjelkoon!" hän huudahti intohimoisesti. "Onhan hyvääkin rakkautta olemassa, puhdasta ja kirkasta. Sellainen pitäisi teidän saada osaksemme, ei naamioitua valerakkautta."

Frona oli tapansa — heidän yhteisen tapansa — mukaan tarttunut Lucilea käsivarteen ja ottanut hänen kätensä omaansa. "Minä tunnen, että te olette väärässä, mutta en osaa vastata teille. Osaisin, mutta kuinka uskaltaisin? Minulla olisi vain ajatuksia teidän tosiasioitanne vastaan. Minä, joka olen kokenut niin vähän, en voi saada teitä vakuutetuksi, jolla on rikas elämä takananne."

"Sen, joka ei tyydy yhteen elämään, on kestettävä usean elämän kuolema."

Lucile puki näihin tuskan sanoihin oman tuskansa, ja Frona, joka ymmärsi hänet, kietoi käsivartensa hänen vyötäisilleen ja nyyhkytti hänen rinnallaan. Lucilenkin katkera ilme katosi hetkeksi, ja hän painoi salaa kevyen, äidillisen suudelman Fronan hiuksille. Mutta pian kulmat taas rypistyivät, huulet saivat kovan ilmeen, ja hän työnsi tytön luotaan.

"Tehän aiotte mennä naimisiin Gregory St. Vincentin kanssa?"

Frona säpsähti. Heidän kihlauksestaan oli vasta kaksi viikkoa kulunut, eivätkä he olleet siitä kenellekään kertoneet. "Kuinka te sen tiedätte?"

"Te olette vastannut." Lucile tarkkasi Fronan avomielisiä kasvoja, jotka niin peittelemättä ilmaisivat kaiken, ja tunsu samaa kuin taitava miekkailija taistellessaan vast'alkajan kanssa, jonka käsi vielä on epävarma ja joka alituisesti antautuu vaaraan. "Kuinkako minä tiedän?" Hän nauroi katkerasti. "Kun mies äkkiä jättää naisen syliin, viimeiset suudelmät ja viimeiset valheet vielä huulillaan —"

"Ja —"

"Ja unohtaa palata tuohon syliin."

"Niinkö?" Welsen veri kuohahti, karkoitti kuin tulinen aurinko usvat Fronan silmistä ja sai ne säihkymään. "Tämän takia te siis tulitte. Minun olisi pitänyt arvata se, jos olisin viitsinyt kiinnittää huomiota Dawsonin juoruihin."

"Ei ole vielä liian myöhäistä." Lucilen huulet värähtelivät. "Ja kaikki riippuu teistä."

"Minä tiedän mitä minun on tehtävä. Mitä tämä oikeastaan tarkoittaa? Aiotteko kertoa minulle, mitä

hän on tehnyt, mitä hän on ollut teille. Sanon teille, että se on turhaa vaivaa. Hän on mies, niinkuin te ja minä olemme naisia."

"Ei", valehteli Lucile niellen hämmästyksensä. "Minä tiesin, ettei senlaatuinen menettely vaikuttaisi teihin, että te olette liian ylevä siihen. Mutta — oletteko ajatellut minua?"

Frona veti syvään henkeään ja jännitti käsivartensa ikäänkuin puolustaakseen oikeuttaan mieheen, jonka Lucile tahtoi häneltä riistää.

"Aivan ilmetty isänne", huudahti Lucile. "Voi teitä taipumattomia Welsejä!"

"Mutta minä tiedän, että hän ei ole teidän arvoisenne, Frona Welse", hän jatkoi, "minun arvoiseni kyllä. Hän ei ole kunnioitettava mies, ei jalo eikä hyvä. Hänen rakkautensa ei ole teidän rakkautenne vertainen. Ei hän kykenekään rakastamaan, intohimo on kaunein nimi, jonka hänen tunteelleen voi antaa. Sitä te ette halua. Mutta parempaa hän ei voi teille antaa. Mitä te sitten annatte hänelle? Itsenne? Mieleöntö tuhlausta! Mutta teidän isänne kaltainen —"

"Vaiti! Minä en tahdo kuulla enempää. Te teette väärin." Frona keskeytti hänet ja jatkoi loistavan epäjohdonmukaisesti: "Mitä te sitten antaisitte hänelle?"

"Muutaman intohimon hetken", kuului valmis vastaus, "palavan onnenhuumauksen ja helvetin katumustuskat, jotka hän ansaitsee kuten minäkin. Niin me säilyttäisimme tasapainon, ja kaikki olisi niinkuin olla pitää."

"Mutta — mutta —"

"Sillä hänessä on paholainen", jatkoi Lucile, "kiehtova paholainen, joka viehättää minua, kautta sieluni, ja rukoilkaa Jumalaa, Frona, ettette koskaan opi sitä tuntemaan. Sillä teissä ei ole tuota paholaista, minun taas on hänen kaltaisensa ja arvoisensa. Tunnustan suoraan, että meidän suhteemme on vain viehättymystä. Hänen tunteensa ei ole kestävämpi kuin minunkaan. Toinen ei ole toistansa parempi, se on juuri onnellisinta kaikesta."

Frona nojautui taapäin tuolissaan ja katseli kauan vierastaan. Lucile odotti hänen sanovan jotain. Oli aivan hiljaista.

"Mitä tuumitte?" kysyi Lucile viimein matalalla, uteliaalla äänellä ja nousi ottaakseen *parkan* ylleen.

"En mitään. Minä vain odotin."

"Minä olen sanonut sanottavani."

"Antakaa minun sitten sanoa teille, etten ymmärrä teitä", sanoi Frona kylmästi. "Minun on jostain syystä mahdoton käsittää teidän vaikuttimianne. Teidän puheissanne on ollut jotain alhaista. Siitä olen kuitenkin vakuutettu, että te jostain käsittämättömästä syystä tänään olette ollut itsellenne uskoton. Älkää kyselkö, sillä kuten äsken sanoin, en ole siitä itsekään selvillä, mutta kaikesta huolimatta olen varma siitä, että en ole erehtynyt! Tiedän, että te ette ole se Lucile, jonka tapasin metsätiellä joen tuolla puolen. Hän oli oikea Lucile, tiedän sen, vaikka tapasinkin hänet vain ohimennen. Nainen, joka tänään on täällä, on vieras nainen. Minä en tunne häntä. Joskus on tuntunut siltä, kuin hän olisi Lucile, mutta harvoin. Tämä nainen on valehdellut, valehdellut minulle ja valehdellut minulle itsestään. Se, mitä hän sanoi miehestä, on vain hänen oma käsityksensä, jos sitäkään, sillä onhan hän voinut valehdella hänestäkin. Luultavasti niin onkin. Mitä te siitä arvelette?"

"Että te olette hyvin viisas tyttö, Frona. Että te joskus puhutte enemmän totta kuin luulettekaan. Ja joskus taas olette sokeampi kuin voitte uneksia."

"Teissä on jotain, mistä minä voisin pitää, mutta te olette piilottanut sen niin taitavasti, etten minä voi sitä löytää."

Vastaus pyrki Lucilen huulille, mutta hän pysyi vaiti, veti turkin ylleen ja kääntyi lähteäkseen.

Frona saattoi hänet itse ulko-ovelle, ja How-Ha mietti mielessään, miksi valkoihoiset eivät toimineet niiden lakien mukaan, joita he itse olivat laatineet.

Kun ovi oli sulkeutunut, Lucile sylkäisi kadulle. "Hyi. St. Vincent! Hyi! Sinun nimesi on saastuttanut minun kieleni!" Ja hän sylkäisi toistamiseen.

* * * * *

"Sisään!"

Kehoituksen saatuaan Matt Mc Carthy tarttui ovenriipeen, työnsi oven auki ja sulki sen huolellisesti jälkeensä.

"Kas, tekö siinä olette!" St. Vincent katsahti synkästi ja hajamielisesti vieraaseensa, heräsi sitten mietteistään ja ojensi kätensä. "Terve, terve, Matt-ukkoseni! Ajatukseni olivat penikulmien päässä, kun te astuitte sisään. Istuutukaa, olkaa hyvä. Tupakkaa on tuossa vieressänne. Vetäiskääpä sauhu koetteeksi ja sanokaa, mitä siitä pidätte."

"Mahtoivat hänen ajatuksensa olla penikulmien päässä", tuumi Matt itsekseen, sillä tiellä pimeässä hän äsken oli sivuuttanut naisen, joka epäilyttävästi muistutti Lucilea. Mutta hän lausui: "Te siis täällä haaveilette, ja ihmekös tuo!"

"Miten niin?" kysyi kirjeenvaihtaja iloisesti.

"Siten vain, että minä tapasin äsken vähän matkan päässä Lucilen tuolla tiellä, ja hänen korkojensa jäljet osoittivat teille päin. Niillä naikkosilla on paha kieli, kun niiksi tulee", Matt nauraa hihitti.

"Niin, sehän se onkin pahinta kaikesta." St. Vincent puhui aivan suoraan. "Mies katsoo heihin ohimennen, ja he vaativat, että sitä kestäisi ikuisesti."

"Vanhasta rakkausjutusta on hiukan hankala selviytyä, häh?"

"Hankalaa, totta vie! Ja te ymmärrätte sen. Kyllä minä huomaan, Matt, että te olette kokenut yhtä ja toista aikoinanne."

"Vai aikoinani! Pyydän ilmoittaa, etten vielä ole liian vanha huvittelemaan hiukkasen."

"Tietysti, tietysti ette. Sen voi kyllä lukea teidän silmistänne. Lämmin sydän ja etsivä silmä, Matt!" Hän löi vierastansa sydämellisesti nauraen olalle.

"Mutta te viette minusta kyllä voiton, Vincent. Te olette tehnyt paljon syntiä naisihmisiä kohtaan, siitä ei ole epäilemistä. Monta kevytmielistä suuteloa te olette antanut ja monta sydäntä särkenyt. Mutta oletteko koskaan tuntenut sitä, mikä on totisinta kaikesta?"

"Mitä tarkoitatte?"

"Totisinta kaikesta — se on — no niin, oletteko koskaan ollut isä?"

St. Vincent pudisti päätään.

"En minäkään. Mutta oletteko sitten rakastanut, niinkuin isä rakastaa lastaan?"

"Enpä tiedä. En juuri ole."

"Mutta minä olen. Ja se on totisinta kaikesta, sanon teille. Jos mies koskaan on lasta imettänyt, niin minä olen sen tehnyt, tai ainakaan ei paljoa puutu. Se oli tyttölapsi, ja nyt hän on kasvanut naiseksi, ja minä rakastan häntä, jos mahdollista, vielä enemmän kuin hänen oikea isänsä. Ikävä kyllä en eläessäni ole rakastanut useampaa kuin yhtä naista paitsi häntä, ja tuo toinen oli toisen miehen vaimo. Minä en hiiskunut siitä koskaan kenellekään sanaakaan, en hänelle itselleenkään. Mutta hän kuoli, Jumala häntä siunatkoon."

Hänen päänsä painui rinnalle, ja hän näki ajatuksissaan vaaleahiuksisen, germaanilaistyyppisen naisen, joka kuten eksynyt auringonsäde eleli Dyea-joen rannalla olevassa kauppatalossa. Hän katsahti äkkiä ylös ja huomasi St. Vincentin hajamielisesti, omiin ajatuksiinsa vaipuneena tuijottavan lattiaan.

"Ja nyt heretään hulluttelemasta, St. Vincent!"

Kirjeenvaihtaja heräsi vastahakoisesti mietteistään ja kohtasi irlantilaisen läpitunkevan katseen.

"Oletteko te rohkea mies, St. Vincent?"

Hetkisen he tutkivat toisiaan sielun pohjia myöten, ja Matt olisi voinut vanhoa sillä hetkellä havainneensa toisen katseen levottomasti horjuvan.

Hän iski voitonriemuisesti nyrkkinsä pöytään. "Kautta Jumalan, te ette ole!"

Kirjeenvaihtaja veti tupakat omalle puolelleen ja pyöritteli savuketta sormiensa välissä. Hän teki sen huolellisesti, ja hienonhieno paperi kiertyi risahdellen hänen sormissaan niiden vapisematta, mutta paidankauluksen alta kohosi tumma puna, joka leviämistään levisi ja sai koko kasvot liekehtimään.

"Hyvä on. Luultavasti se pelastaa minun käteni saastaisesta tehtävästä. Vincent, se tyttölapsi, joka

nyt on kasvanut naiseksi, nukkuu tänä yönä Dawsonissa. Jumala meitä auttakoon, teitä ja minua, me emme laske päätämme levolle niin viattomina ja puhtaina kuin hän! Vincent, kuulkaa minua, te ette koskaan tule satuttamaan kättänne häneen, ette hänen miehenään enempää kuin muutenkaan."

Paholainen, josta Lucile oli puhunut, alkoi herätä eloon, riehuva, mieletön paholainen.

"Minä en pidä teistä", jatkoi Matt. "Syyt pidän omana tietonani. Mutta muistakaa, mitä minä teille sanon: jos te olisitte niin hurja, että ottaisitte hänet vaimoksenne, niin ette koskaan saisi nähdä kirotun hääpäivänne loppua ettekä lähestyä morsiusvuodetta. Mies, minä voisin lyödä teidät kuoliaaksi näillä käsilläni, jos sitä tarvittaisiin. Mutta minulla on syytä toivoa, että tästä suoriudutaan siistimmälläkin tavalla. Älkää hätäilkö! En minä tee teille mitään."

"Senkin irlantilaisroisto!"

Paholainen pääsi äkkiarvaamatta valloilleen, ja Mc Carthy huomasi revolverin piipun suuntautuvan ohimoansa kohti.

"Onko se ladattu?" hän kysyi. "Luulenpa, että se on. Mutta miksi te viivyttelette? Ettekö aio laukaista?"

Kirjeenvaihtajan sormi liikahti, ja varoittava napsahdus kuului.

"Laukaiskaa nyt, laukaiskaa, minä sanon! Ikäänkuin te kykenisitte, horjuvine katseinenne."

St. Vincent yritti kääntää katseensa toisaalle.

"Katsokaa minuun, mies!" käski Mc Carthy. "Katsokaa minua silmiin, kun teette sen!"

St. Vincentin täytyi tahtomattaan kääntää päänsä ja kohdata irlantilaisen katse.

"Nyt!"

St. Vincent puri hammasta ja painoi liipasinta — ainakin hän oli tekevinään sen, kuten ihminen unessa luulee toimivansa. Tahto käski kättä toimimaan, mutta mielen hermostuneisuus pidätti sitä täyttämästä käskyä.

"Tuosta vapisevasta sormiraukasta ei taida olla siihen tekoon." Matt nauroi kärsivää vastustajaansa vasten kasvoja. "Kääntäkää ase vain toisaalle ja laskekaa hana hiljaa, aivan hiljaa ja varovaisesti." Hänen rauhoittava äänensä hiljeni lopulta miltei kuulumattomiin.

St. Vincent totteli, antoi revolverin pudota kädestään ja vaipui tuskin kuuluvasti huohtaen hervottomana tuolille. Hän koetti suoristautua, mutta kaatui pöytää vasten ja kätki kasvot velttoihin käsiinsä. Matt veti rukkaset käsiinsä, katsoi säälivästi murtunutta miestä, astui sitten ulos ja sulki oven hiljaa jälkeensä.

KAHDESKYMMENES LUKU.

Siellä, missä luonto on kova ja karu, ihmisetkin helposti tulevat samanlaisiksi. Elämä on ystävällistä ainoastaan lauhkeissa maissa, missä aurinko heloittaa lämpimänä ja maa on antelias. Britannian sumuinen, kostea ilmanala tekee asukkaista juoppoja, ruusunhoitoiset itämaat houkuttelevat loistaviin lootus-unelmiin. Pohjolan rajua ja hurjaa valkoihoinen jättiläinen ei peittele vihaansa, vaan iskee muitta mutkitta nyrkkinsä vihamiestä vasten kasvoja. Notkea, velttolikkeinen etelämaalainen hymyilee lempeästi, odottaa tilaisuutta ja suorittaa tekonsa takaapäin, kun ei kukaan näe, harkitusti ja herättämättä melua. Tarkoitus on molemmilla sama, keinot vain erilaiset, ja niihin juuri ilmanala ja sen seurausilmiöt määräävästi vaikuttavat. Molemmat ovat syntisiä ihmisiä, kuten vaimosta syntyneet ammoisista ajoista ovat olleet, mutta toinen tekee syntinsä avoimesti, Jumalan kaikkinäkevien silmien edessä, toinen — ikäänkuin Jumala ei näkisi — verhoaa vääryytensä kaunisteltuun vaippaan ja peittelee sitä kuin jotain salaperäistä pyhää.

Tällaiset ovat ihmisen tavat aina sen mukaan, miten aurinko hänen ylitsensä paistaa ja tuulet hänen maillaan puhaltelevat, riippuvaiset hänen suvustaan, hänen isänsä ja äitinsä perinnöstä. Jokainen ihminen on useitten voimien yhteisvaikutuksen tulos, joiden painostus on häntä itseään voimakkaampi ja jotka muovaavat hänen olentonsa ennakkolta määrättyyn muotoon. Mutta jos hänellä on terveet jalat, niin hän voi karata ja joutua uuden painostuksen alle. Hän voi pakenemistaan paeta, jokainen uusi

painostus lyö häneen leimansa, ja lopullinen muoto on kaikkien vaikutusten yhteinen tulos. Vaihda kehossa makaava lapsi toiseen, ja alhaissyntyinen orja kykenee kantamaan purppuraa yhtä majesteetillisesti kuin synnynnäinen ruhtinas, ja kuninkaan lapsi anoo almuja yhtä nöyrästi ja ryömii ruoskan alla yhtä viheliäisenä kuin konsanaan hänen alhaisin alamaisensa. Tyhjävätsainen Chesterfield, joka sattuu saamaan hyvän aterian, ahmii yhtä vilpittömästi kuin minkä sikolätin asukkaat tahansa. Ja epikuroslainen oppii eskimon likaisessa majassa ylistämään valaan ja mursun rasvaa — tai kuolee.

Niinpä vasta-asutetussa, kylmässä, kolkossa ja vihamielisessä pohjolassa etelän velttous pian kirposi ihmisistä, ja he alkoivat uutterasti ahertaa. Samalla irtautui heistä viljalti sivistyksen kiiltokuorta — kaikki sen turhamaisuus, suurin osa sen heikkoutta ja ehkä joitakin sen hyviäkin puolia. Olkoonpa niinkin, mutta he säilyttivät suuret perintötavat ja elivät ainakin rehellisesti, nauroivat vilpittömästi ja katsoivat toinen toistansa suoraan silmiin.

Siksi ei naisten, jotka ovat syntyneet 53:nneen leveysasteen eteläpuolella ja kasvaneet elämän päivänpuolella, ole hyvä liikuskella pohjolassa, ellei heidän luonteensa ole voimakas ja luja. Olkootpa he kuinka hennot ja lempeät ja tunteelliset tahansa, olkoonpa, että heidän silmänsä eivät ole kadottaneet loistoaan eivätkä kummeksivaa katsettaan ja että heidän korvansa ovat tottuneet vain helliin sanoihin, jos vain heidän elämän käsityksensä on terve ja horjumaton, jos he sen avulla kykenevät ymmärtämään ja antamaan anteeksi, niin heille ei tapahdu mitään pahaa, ja he saavat ymmärtämystä osakseen. Ellei, niin he saavat nähdä ja kuulla sellaista, mikä heitä loukkaa, saavat kärsiä paljon ja kadottavat uskonsa ihmisiin, ja se on onnettominta, mitä heille voi sattua. Heitä pitäisi silloin hellästi hoivata, ja se olisi heidän miehisten sukulaistensa tehtävä, mitä läheisempien, sitä parempi. Olisi myöskin viisasta etsiä heille asunto Dawsoniin päin viettävältä vuorenrinteeltä tai vielä kernaammin vastarannalta, Yukonin länsipuolelta. Heidän ei pitäisi kulkea ulkosalla ilman turvaa ja seuraa, ja tuvan takana oleva rinne olisi sopivin paikka heidän lepäillä ja hengittää raitista ilmaa. Siellä heidän korviaan ei särkisi kovaa elämänkamppailua käyvien miesten karkea puhe.

* * * * *

Vance Corliss kuivasi viimeisen tinalautasen ja asetti sen hyllylle, sytytti piippunsa ja heittäytyi lavitsalle tuijottamaan French Hillillä sijaitsevan mökkinsä sammalilla tiivistettyyn kattoon. Mökki oli harjanteen päässä, lähellä Eldorado Creekiä, yleisen kulkutien reunassa, ja sen ainoa ikkuna loisti iltaisin iloisesti myöhäisille kulkijoille.

Ovi potkaistiin auki, ja Del Bishop tulla kompuroi tupaan halkotaakka selässään. Hengitys oli peittänyt hänen kasvonsa niin lujaan huurteeseen, että hän ei voinut puhua. Tämä tila oli miehelle aina sangen tuskallinen, ja hän pisti sen vuoksi päänsä kiireimmän kaupalla uunin yläpuolelle, kuumaan ilmapirtaan. Ei kestänyt kauankaan, ennenkuin kuura alkoi sulaa ja valua virtoina tulikuumalle uunille, jolle vesipisarot hurjasti hyppelivät. Sitten jää alkoi lohkeilla parrasta, putoilla palasina uunin kannelle ja pihisten uiskennella siinä, kunnes se kuumina höyryinä haihtui yläilmoihin.

"Tehän havainnollistatte kaikki aineen kolme ilmenemismuotoa", nauroi Vance matkien Bishopin kivettyntä ilmettä, "kiinteän, juoksevan, ja höyrymäisen. Hetken päästä te kai esitätte kaasua."

"S-s-se oli hyvin sanottu", sai Bishop vaivoin lausutuksi irroitellessaan itsepäistä jääsirua ylähuulestaan, kunnes se viimein räiskähtäen putosi uunille.

"Miten kylmää mahtaa olla, Del? Viisikymmentä?"

"Vai viisikymmentä!" toisti kullankaivaja äärettömän halveksivalla äänellä kasvojansa kuivaten. "Elohopea on tuntikausia ollut jäässä, ja pakkaneen on kiristynyt kiristymistään. Vai viisikymmentä! Minä panen uudet kintaani teidän vanhoja pieksujanne vastaan siitä, että ei ole hiukkastakaan alle seitsemänkymmenen."

"Niinkö luulette?"

"Lyödäänkö vetoa?"

Vance nyökkäsi nauraen päätään.

"Celsiusta vai Fahrenheitia?" kysäisi Bishop alkaen äkkiä epäillä.

"No jos te niin välttämättä tahdotte saada vanhat pieksuni, niin voitte saada ne ilman vedonlyöntiäkin", vastasi Vance ollen loukkaantuvinaan toisen heikkouskoisuudesta.

Del suutahti ja heittäytyi toiselle vuoteelle. "Sanoitteko nyt mielestänne jotain hyvin kekseliästä?" Kun ei saanut vastausta, luuli hän osanneensa oikeaan, kääntyi selälleen ja alkoi hänkin tutkia kattosammalia.

Neljännestunnissa hän ehti kyllästyä tähän ajanvietteeseen. "Eikö pelattaisi vähän korttia ennen maatapanoa?" hän ehdotti.

"Miksikäs ei!" Corliss nousi pystyyn, ojentautui suoraksi ja siirsi öljylampun hyllyltä pöydälle. "Riittääköhän tuo öljy?" tuumi hän katsottuaan miten korkealle se ulottui säiliössä.

Bishop otti kortit esiin ja tutki lampun sisällystä. "Niin, tietysti minä olen unohtanut täyttää sen. Nyt on liian myöhäistä. Kai se nyt tämän pelin ajaksi riittää."

Corliss otti kortit ja alkoi sekoittaa, mutta keskeytti äkkiä ja sanoi: "Meillä on pitkä matka edessä, Del, noin kuukauden päästä, maaliskuun puolivälissä luultavasti, Stuart-jokea pitkin Mc Questionille, Mc Questionia ylös ja takaisin pitkin Mayoa; sitten maitse Mazy Maylle, Henderson Creekielle."

"Indian-joen varrella?"

"Ei", vastasi Corliss jakaessaan, "vaan juuri Stuartin ja Yukonin yhtymäkohdan alapuolella. Ja sitten takaisin Dawsoniin ennen jäänlähtöä."

Kullankaivajan silmät loistivat. "Siellä vasta tulee meille touhua, totisesti! Oletteko saanut vihiä jostain?"

"Sain sanan Parkerilta, joka on työssä Mayon varsilla, eikä Mc Phersonkaan ole vedellyt unia Hendersonilla — niin, häntä te ette tunnekaan. He eivät pidä suurta melua, ja eihän voi sanoa mitään varmaa, mutta — —"

Bishop nyökäytti päätään tietävästi, ja Corliss käänsi valttikortin esille. Del ryhtyi laskemaan ja oli juuri saavinaan tulokseksi kaksikymmentäneljä, kun ulkoa alkoi kuulua ääniä ja ovea jytistettiin kiivaasti.

"Astukaa sisään", hän huusi, "älkääkä pitäkö niin pahaa melua. Katsokaahan" — hän kääntyi Corlissin puoleen ja levitti korttinsa pöydälle — "viisitoista — kahdeksan, viisitoista — kuusitoista ja kahdeksan tekee kaksikymmentäneljä. Minulla on onni matkassa, minulla!"

Corliss nousi nopeasti jaloilleen. Bishop käänsi päätään. Kaksi naista ja mies olivat raskain askelin astuneet tupaan ja seisoivat ovella äkkinäisen valon huikaisemina.

"Kautta kaikkien profeettojen! Cornell!" Bishop pudisti miehen kättä ja veti häntä peremmälle. "Muistattehan Cornellin, Corliss, Jake Cornellin?"

"Kuinka minä olisin voinut unohtaa!" vastasi insinööri lämpimästi ja pudisti miehen kättä. "Se oli viheliäinen yö, jona te annoitte meille yösijan viime syksynä, yhtä surkea kuin hirvenpaisti, jota saimme aamiaiseksi, oli erinomaista."

Jake Cornell, joka oli julman näköinen ja pörröinen kuin metsäläinen, nyökäytti päätään ja laski suuren kopsapullon pöydälle. Hän nyökäytti toistamiseen ja tuijotti hurjasti ympärilleen. Huomattuaan uunin hän meni sen luo, nosti kantta, sylkäisi suun täydeltä keltaista sylkeä ja palasi pitkin askelin takaisin.

"Totta kai minä sen yön muistan", alkoi hän puhua jylisevällä äänellä jään lohkeillessa hänen partaisilta poskiltaan. "Ja on riivatus hauska nähdä teidät taas, sen minä sanon." Äkkiä hän näytti muistavan jotain ja lisäsi hiukan nolona: "Toisin sanoen, me olemme kaikki riivatus iloiset nähdessämme teidät, eikö totta, tytöt?" Hän kääntyi ja kehoitti päätään nyökäyttäen seuralaisiaan tulemaan lähemmäksi. "Blanche, kultaseni, mr Corliss — hm — — hauska tehdä teidät tutuiksi keskenämme. Cariboo Blanche, sir, Cariboo Blanche."

"Hauska tavata teidät." Cariboo Blanche ojensi ujostelematta kätensä ja katsoi Corlissia suoraan silmiin. Hän oli kaunispieriteinen, vaaleaihoinen nainen, jonka ulkomuoto kerran oli ollut miellyttävä, mutta jonka piirteet nyt olivat käyneet teräviksi ja koviksi kuin ahavoituneen miehen.

Tyytyväisenä seurustelutaitoonsa Jake Cornell rykäisi ja esitti toisen seuralaisensa. "Mr Corliss — Neitsyt, saanko esitellä. Hm!" Nähdessään Corlissin silmissä kysyvän ilmeen hän toisti: "Niin juuri, Neitsyt. Ei mitään muuta."

Tyttö hymyili ja kumarsi, mutta ei ojentanut kättään. Corliss oli hänen arvostelunsa mukaan kaupunkilaiherra, ja hänen rajoitettu kokemuksensa sanoi hänelle, että sellaisten keskuudessa ei pidetä hienona antaa kättä.

Corliss haparoi kädellään ilmaa, kumarsi sitten ja katsoi häneen uteliaasti. Neitsyt oli tumma

kaunotar, jolla oli matala otsa ja moitteeton vartalo, ja niin alhaista lajia kuin tuo kauneus olikin, niin hänen elämää uhkuva olemuksensa ei kuitenkaan voinut olla viehättämättä Corlissia. Hän näytti olevan elämää tulvillaan, ja hänen nopeat, vaistomaiset liikkeensä tuntuivat johtuvan punaisen veren ja elinvoiman yltäkylläisyydestä.

"Kaunis ja terve ilmestys tuo, vai mitä arvelette?" kysyi Jake Cornell tyytyväisenä seuraten isäntänsä katsetta.

"Älkää nyt taas siinä lörpötelkö, Jake!" tokaisi Neitsyt vastaan ja veti suunsa halveksivasti suppuun tehdäkseen vaikutuksen Vanceen. "Minun mielestäni teidän paremmin sopisi pitää huolta Blanche-raukasta."

"Niin, asia on niin, että meidän on käynyt varsin hullusti", kertoi Jake. "Blanchen jalat kastuivat tuolla joella vähän matkan päässä ja ovat kai nyt paleltuneet."

Blanche hymyili Corlissin taluttaessa häntä uunin luona olevalle tuolille ja puri huultaan, etteivät muut huomaisi, miten hän kärsi. Kun Neitsyt ryhtyi riisumaan hänen märkiä jalkineitaan, kääntyi Corliss toisaalle, ja Bishop lähti etsimään sukkaa ja mokkasiineja.

"Ei se noussut ylemmäksi kuin nilkkoihin", selitti Cornell tuttavallisesti, "mutta riittää sekin tällaisena iltana."

Corliss nyökäytti myöntävästi päätään.

"Näimme, että täällä oli valoa, ja — hm — sitten me tulimme. Ettehän pane pahaksenne?"

"En, en suinkaan —"

"Ettekö pidä meitä tunkeilevina?"

Corliss sai hänet rauhoittumaan laskien kätensä hänen olalleen ja painaen hänet ystävällisesti istumaan. Blanche huoautti helpotuksesta. Hänen märät sukkansa olivat ripustetut kuivamaan ja höyrysivät jo jalkojen nauttiessa Bishopin avaroitten siwash-töppösten suloisesta lämmöstä. Vance tarjosi Cornellille tupakkaa, mutta tämä otti esiin kourallisen sikareja ja ojensi kaikille.

"Hävyttömän huonoa tietä juuri näillä tienoin", hän huomautti pasuunaanellään samassa heittäen kaunopuheisen katseen pöydälle asettamaansa pulloon. "Lähteensilmät tekevät jään petolliseksi, ja ennenkuin arvaatkaan, se murtuu." Hän kääntyi uunin ääressä istuvan naisen puoleen. "Miltä tuntuu, Blanche?"

"Suloiselta", tämä vastasi laiskasti ojennellen ruumistaan ja asetellen jalkojaan, "vaikka sääret eivät olekaan yhtä norjat kuin lähtiessämme."

Cornell katsoi kysyvästi isäntänsä, otti sitten pullon ja alkoi kaataa siitä neljään tinapikariin ja tyhjään mehulasiin.

"Miltähän maistuisi lasi totia?" puuttui Neitsyt puheeseen. "Tai punssia? Onko teillä sitruunamehua?" Hän kääntyi Corlissin puoleen. "Onko? Mainiota!" Nyt hän suuntasi mustat silmänsä Deliin. "Hei, kokki! Kattila tulelle ja vettä kiehumaan! Katsokaa tänne, kaikki tyynni! Tämä on Jaken lempijuoma, antakaa minun näyttää teille. Onko teillä sokeria, mr Corliss? Entä muskottia? Tai kanelia? Sama se! Pitäkää kiirettä, kokki!"

"Eikö hän ole kultainen?" sanoi Cornell Vancelle tuttavallisesti heidän katsellessaan, miten Neitsyt hämmensi höyryävää lientä.

Mutta Neitsyt välitti nyt vain Corlissista. "Älkää kuunnelko häntä", hän neuvoi. "Hän on nyt jo enemmän kuin puoleksi sekaisin; joka pysähdyspaikassa on maistellut."

"No, no kultaseni —", vastusteli Jake.

"Älä sinä sano minua kullaksesi", kivahti Neitsyt nyrpeästi. "Minä en pidä sinusta."

"Miksi et?"

"Siksi — —" Hän kaatoi punssin huolellisesti pikareihin ja tuumi. "Siksi, että sinä haiset tupakalle. Ja juopottelet. Minä pidän siivoista, parrattomista nuorista miehistä."

"Älkää huoliko hänen loruistaan", varoitti Cornell. "Tuon hän sanoo vain saadakseen minut aivan järjiltäni."

"Kas niin", komensi Neitsyt. "Nouskaa pystyyn nyt ja kippis!"

"Kenen malja", huusi Blanche uunin luota.

Kohotetut pikarit jäivät keskitiehen.

"Kuningattaren, Jumala häntä siunatkoon", ehdotti Neitsyt innokkaasti.

"Ja Billin", keskeytti Del Bishop.

Taasen lasit nousivat hiukkasen.

"Minkä Billin", kysyi Neitsyt epäillen.

"Mc Kinleyn."

Neitsyt hymyili armollisesti. "Kiitos, kokki, te olette kunnan mies. No, nyt aletaan uudestaan. Tämä malja juodaan seisoaltaan. Eläköön kuningatar, Jumala häntä siunatkoon, ja Bill Mc Kinley!"

"Pohjaan!" kuului Jake Cornellin ukkosääni, ja pikarit lyötiin pöytään, niin että paukahteli.

Vance Corliss huomasi, että tämä kaikki häntä huvitti. Hän muisti, mitä Frona oli sanonut, ja ajatteli ironisesti, että nytpä hän juuri oppi tuntemaan elävää elämää, kartutti kokemustensa sarjaa. Nämä olivat juuri Fronan sanat, ja ne pyörivät lakkaamatta hänen mielessään. Sitten Fronan kihlaus St. Vincentin kanssa muistui hänen mieleensä, ja hän teki Neitsyen onnelliseksi pyytämällä häntä laulamaan. Mutta Neitsyt ujosteli ja taipui vasta, kun Bishop oli esittänyt "Kiitävän pilven" lukemattomat säkeistöt. Neitsyen ääni oli heikko ja sen laajuus ehkä puolitoista oktaavia, alääänien sävy oli sangen kummallinen ja ylä-äänit kuuluivat ohuilta ja eksyneiltä. Hän lauloi kuitenkin "Sun kultias en kaipaa" niin liikuttavasti, että Cornellin silmiin tuli kostea kiilto hänen kuunnellessaan pelkkänä korvana ja äkillisen, oudon hartauden valtaamana.

Kättentaputukset olivat vilkkaat, ja heti niiden tauottua Bishop esitti laulajattaren, "Bow Bellsin tenhottaren", maljan, ja Jake yhtyi tuumaan huutaen "pohjaan", niin että kajahteli.

* * * * *

Kahta tuntia myöhemmin Frona Welse koputti ovelle. Kiivas, selvä kolkutus tunki läpi sisällä vallitsevan hälinän ja sai Corlissin avaamaan oven.

Frona huudahti iloisesti huomattessaan, kenen luokse oli saapunut.
"Tekö — Vance! En tiennytkään teidän asuvan täällä."

Corliss pudisti hänen kättään ja asettui oviaukon tielle. Heidän takaansa kuului Neitsyen nauru ja Cornellin remuisa renkutus.

"Mitä nyt?" kysyi Corliss. "Onko jotain tapahtunut?"

"Minun mielestäni te voisitte pyytää minua sisään." Fronan äänessä oli moitetta ja kärsimättömyyttä.
"Minä satuin astumaan jääsohjoon, ja jalkani voivat paleltua."

"Voi taivas varjele!" kuului Corlissin selän takaa Neitsyen rehevä ääni, ja Blanche ja Bishop yhtyivät hänen kanssaan nauramaan Cornellille, joka täyttä kurkkua puolustautui. Corlissista tuntui, kuin olisi kaikki veri hänen ruumiistaan syöksynyt poskiin. "Mutta te ette voi tulla sisään, Frona! Ettekö kuule?"

"Minun täytyy päästä." Frona piti kiivaasti puoliaan. "Jalkani ovat paleltumaisillaan."

Corliss alistui, väistyi syrjään ja sulki oven hänen jälkeensä. Joutuessaan niin äkkiä pimeydestä valoon Frona pysähtyi hetkiseksi, mutta sai pian näkönsä jälleen ja tarkasteli ympäristöään. Ahtaan huoneen ilma oli paksuna tupakansavusta, joka raittiista ulkoilmasta tulijaan vaikutti tympäisevästi. Pöydällä olevasta suuresta kattilasta kohosi kiemurteleva höyrypatsas ilmaan. Neitsyt puolustautui Cornellia vastaan pitkällä sinappikauhalla, pujahteli nopsasti takaa-ajajansa käsistä ja sivalsi tuon tuostakin keltaista voidetta hänen kasvoihinsa. Uunin luona istuva Blanche oli kääntynyt katsomaan, miten leikki päättyisi, ja Del Bishop istui lasi kädessä ja tervehti "hyvä"-huudoin jokaista onnistunutta lusikansivallusta. Kaikkien kasvot punoittivat.

Vance nojasi aivan hervottomana ovea vasten. Koko tilanne tuntui niin käsittämättömän mahdottomalta. Hänet valtasi mieletön halu nauraa, mutta hän sai esiin vain käheän yskähdyksen.

Mutta Frona, jonka jalat kävivät yhä tunnottomammiksi, huomasi tarvitsevansa pikaista apua ja astui peremmälle. "Terve, Del!" hän huudahti.

Del tunsii äänen, ja hänen ilmeensä muuttui. Hän kääntyi hitaasti ja vastenmielisesti Fronaan päin. Tämä oli heittänyt *parkansa* päähineen taapäin, ja hänen pakkasesta punaposkiset, raikkaat kasvonsa, joita tumma nahka reunusti, olivat kuin kimppu päivänsäteitä, jotka ovat päässeet tunkeutumaan kurjaan, pimeään onkaloon. Kaikki tunsivat hänet, sillä kukapa ei olisi tuntenut Jakob Welsen tytärtä. Neitsyt pudotti pelästyksestä huudahtaen sinappilusikan kädestään, ja Cornell hieroi tahriintunutta naamaansa ja vaipui nolona lähimmälle tuolille. Cariboo Blanche oli ainoa, joka säilytti mielenmalttinsa, hän vain hymyili hiljaa itsekseen.

Bishopin onnistui saada suustaan jotain tervehdyksentapaista, mutta sen jälkeen hän ei kyennyt katkaisemaan yleistä hiljaisuutta.

Frona odotti hetkisen ja sanoi sitten: "Hyvää iltaa teille kaikille!"

"Tätä tietä." Vance oli nyt tointunut ja johdatti Fronan uunin luo, missä hän sai tuolin vastapäätä Blanchea. "Riisukaa nyt nopeasti jalkineenne ja varokaa liikaa lämmintä. Koetan etsiä teille jotain."

"Saisinko hiukan kylmää vettä", pyysi Frona. "Se ehkäisee paleltumisen. Del kai voi hankkia sitä minulle."

"Toivottavasti ette ole pahasti paleltunut."

"En ole." Hän pudisti päätään ja katsoi Vanceen hymyillen, samalla vetäen kankeita mokkasiinejaan jalastaan. "Eivät ne ole ehtineet paleltua muuta kuin pinnalta. Pahimmassa tapauksessa nahka lähtee."

Kaamea hiljaisuus vallitsi tuvassa, Bishop ammensi vettä säiliöstä pieneen kulhoon, ja Corliss etsiskeli pienimpiä ja siroimpia kotijalkineitaan ja lämpimimpiä sukkia.

Frona lakkasi äkkiä hieromasta jalkojaan, katsahti ylös ja sanoi nauraen: "Älkää antako minun palelluttaa iloanne, niinkuin olen palelluttanut jalkani. Jatkaa tuki!"

Jake Cornell suoristautui ja rykäisi, ja Neitsyt sai ylen arvokkaan ilmeen kasvoilleen, mutta Blanche tuli Fronan luo ja otti pyyhkiin hänen kädestään.

"Minä astuin sulaan samassa paikassa", sanoi hän laskeutuen polvilleen ja aikoen hieroa paleltuneita jalkoja, kunnes veri alkoi kiertyä ja ne tulivat punaisiksi jälleen.

"Ehkäpä nämä jotenkuten menettelevät." Corliss heitti naisille mokkasiinit ja villasukat, joita he tuttavallisesti naureskellen alkoivat vetää Fronan jalkoihin.

"Mutta minkä ihmeen takia te olitte yksin liikkeellä tähän vuorokauden aikaan?" kysyi Vance. Sisimmässään hän ei voinut olla ihmettelemättä sitä levollisuutta ja mielenmalttia, millä Frona suhtautui tilanteeseen.

"Tiedän edeltäkin, että te tulette torumaan minua", vastasi Frona auttaen Blanchea ripustamaan märät vaatekappaleet uunin yläpuolelle kuivumaan. "Olin mrs Stantonin luona; mutta ensin teidän pitää saada tietää, että miss Mortimer ja minä olemme viikon vierailulla Pentlyillä. No niin, minä aion lähteä Stantonilta ennen pimeän tuloa, mutta heidän pikku poikansa oli jotenkuten onnistunut saada lamppuöljyä suuhunsa, mr Stanton oli Dawsonissa ja — niin, me emme olleet varmoja siitä, että vaara oli ohitse, ennenkuin puolisen tuntia sitten. Mrs Stanton ei tahtonut kuulla puhuttavankaan siitä, että palaisin yksin, mutta eihän siinä ollut minkäänlaista pelon syytä, minä vain en tullut ajatelleksikaan, että jää voisi pettää tällä pakkasella."

"Millä te sen lapsen paransitte?" kysyi Del tahtomatta päästää keskustelua katkeamaan, kun se nyt kerran oli saatu käyntiin.

"Purutupakalla." Ja naurun tauottua Frona jatkoi: "Heillä ei ollut sinappia, enkä minä keksinyt muutakaan sen parempaa. Sitä paitsi Matt Mc Carthy kerran Dyeassa pelasti sillä minun henkeni, kun minussa oli kuristustauti. Mutta tehän lauloitte minun tullessani. Jatkaa tuki."

Jake Cornell änkytti, että he olivat laulaneet tarpeekseen.

"Entä te, Del. Laulakaa 'Kiitävä pilvi', niinkuin teillä on tapana jokimatalla."

"Sen hän on jo laulanut", sanoi Neitsyt.

"Laulakaa te sitten. Olen varma siitä, että te osatte laulaa."

Hän katsoi Neitsyttä hymyillen silmiin, ja tämä nuori nainen esitti markkinaballaadin taiteellisemmin kuin itse aavistikaan. Fronan tulon aiheuttama painostava mieliala häveni pian olemattomiin, ja tuvassa laulettiin, juotiin maljoja ja remuttiin kuten ennenkin. Fronakin kosketti toverillisesti huulillaan mehulasin reunaa ja huvitti osaltaan seuraa laulamalla "Annie Laurien" ja "Ben Boltin." Salaa hän pani merkille, miten voimakas juoma sai vähitellen Cornellin ja Neitsyen kokonaan valtoihinsa. Tämä oli hänelle uusi kokemus, ja hän iloitsi siitä, vaikkakin hänen samalla tuli sääli Corlissia, joka oli melko nolo isäntä.

Mutta tämä ei ollut säälin tarpeessa. Hän katsoi Fronaa ja koetti kuvitella mielessään, että joku niistä naisista, joihin hän oli tutustunut äitinsä teekutsuissa, olisi kolkuttanut ovelle ja astunut sisään tänne, niinkuin Frona oli tehnyt. Vielä eilen hänestä olisi ollut kiusallista nähdä Blanchen hierovan hänen jalkojaan, mutta nyt hän oli ylpeä siitä, että Frona salli sen tapahtua, ja tuli myötätuntoisemmaksi Blancheakin kohtaan. Lieneekö juoma vaikuttanut, mutta hän oli löytävinään kätkeytyä kauneutta tuon naikkosen kuluneista piirteistä.

Frona oli saanut kuivaneet mokkasiininsa jalkaansa ja seiso valmiina lähtemään, kärsivällisesti kuunnellen Jake Cornellin viimeistä, änkyttävää maljapuhetta, jota tämä nikotukseltaan tuskin sai lausutuksi.

"Sen miehen — hik! — miehen malja", hän jylisevällä äänellä huusi, "sen miehen — hik! — joka — joka on luonut —"

"Tämän siunatun maan", täydensi Neitsyt.

"Aivan niin, kultaseni. Sen miehen malja, joka on luonut tämän siunatun maan. Eläköön — hik! — eläköön Jak — Jakob Welse!"

"Ja Jakob Welsen tytär", huusi Blanche.

"Hyvä! Nouskaa seisomaan! Pohjaan!"

"Niin, 'sen tytön vertaista ei toista'", alkoi Del laulaa posket hehkuen.

"Minä tahtoisin puristaa teidän kättänne, vain kerran", sanoi Blanche hiljaa muiden melutessa.

Frona riisui kintaansa, jonka hän jo oli vetänyt käteensä, ja he puristivat lujasti toistensa käsiä.

"Ei, ei", sanoi Frona heti sen jälkeen Corlissille, joka oli pannut lakin päähänsä ja sitoi korvalappuja. "Blanche on kertonut minulle, että tästä on vain puoli mailia Pentlylle. Tie on selvä. Ei kukaan saa lähteä minua saattamaan."

"Ei ensinkään." Hänen äänessään oli tällä kertaa niin käskevä sävy, että Corliss viskasi lakin vuoteelle. "Hyvää yötä vain!" Hän hymyili koko meluvalle joukolle.

Mutta Corliss saattoi hänet ovelle ja astui ulos. Frona katsahti häneen. Päähine oli vain puoleksi hänen päänsä yli vedettynä, ja hänen kasvonsa loistivat lumoavasti tähtien valossa.

"Frona, minä — — minä tahtoisin —"

"Älkää olko huolissanne. Minä en kantele", kuiskasi Frona.

Corliss huomasi hänen kasvojensa ilkkuvan ilmeen, mutta koetti jatkaa. "Minä tahtoisin selittää teille, kuinka —"

"Tarpeetonta! Minä ymmärrän. Mutta samalla minun täytyy tunnustaa, etten erikoisesti ihaile teidän makuanne —"

"Frona!" Hänen äänensä oli niin kiusaantunut, ettei se voinut jäädä Fronalta huomaamatta.

"Voi teitä hullua", hän nauroi. "Ikäänkuin minä en tietäisi kaikkea. Kertoihan Blanche, että hän oli kastellut jalkansa."

Corliss painoi päänsä alas. "Frona, te olette ehjin naisluonne, minkä milloinkaan olen tavannut. Ja" — hän suoristautui, ja hänen äänensä kuului vakuuttavalta — "me emme vielä tiedä, miten meidän suhteemme päättyy."

Frona koetti estää, mutta hän jatkoi: "Minä tunnen, minä tiedän, että kaikki vielä muuttuu. Käyttäakseni teidän omia sanojanne: kaikki tekijät eivät vielä ole päässeet vaikuttamaan. Mitä St. Vincentiin tulee, niin — — Minun omakseni te sittenkin tulette. Ja jos se tapahtuisi nyt heti, niin se ei

olisi liian aikaista!"

Hän ojensi kuten nälkäinen kätensä Fronaa kohti, mutta tämä oli arvannut hänen aikeensa, ennenkuin hän ehti sitä toteuttaa, pujahti nauraen pakoon ja juoksi kevyesti tietä alas.

"Tulkaa takaisin, Frona! Tulkaa takaisin!" huusi Corliss. "Minä olen pahoillani —"

"Ettepä olekaan", kuului vastaus. "Ja minä olisin pahoillani, jos te olisitte. Hyvää yötä!"

Corliss näki hänen katoavan pimeyteen ja astui tupaan. Hän oli ollut niin vajonneena muihin mietteisiin, että ensi hetkessä hämmästyti näkyä, joka häntä täällä kohtasi. Cariboo Blanche itki hiljaa itsekseen. Hänen silmänsä kiilsivät kosteina, ja Corliss näki kyynelten vierivän hänen poskiaan pitkin. Bishopin kasvot näyttivät vakavilta. Neitsyt loikoi pää käsivarsien varassa pöydällä kaatuneitten pikarien ja punsilätäköitten seassa, ja Cornell seiso i kumartuneena hänen ylitseen, nikotteli ja hoki lakkaamatta: "Sinussa ei ole mitään vikaa, kultaseni, ei mitään vikaa."

Mutta Neitsyt oli lohduton. "Voi Jumala! Kun minä ajattelen sitä, mikä olen, ja sitä, mikä olen ollut — — Mutta syy ei ole minun, sen minä sanon teille", huusi hän äkkiä kiivaasti. "Millaisten ihmisten lapsena minä olen syntynyt, sanokaahan? Mikä minun isäni oli? Juoppo, josta ei ollut mihinkään. Entä äitini sitten? Whitechapelistä [Lontoon kurjin kortteli.] kotoisin. Kuka olisi antanut ropoakaan minun hyväkseni, jotta olisin saanut kasvatusta? Kuka välitti minusta vähääkään? Kuka, sanokaa se!"

Corlissin mielessä tapahtui äkillinen muutos. "Olkaa vaiti!" hän käski.

Neitsyt kohotti päätään, hänen hajalle päässeet hiuksensa töröttivät kuin raivottarella. "Oliko tuo teidän rakastettunne?" hän ilkkui. "Oliko?"

Corliss syöksyi raivoissaan häntä kohden kasvot valkeina ja ääni vihasta väristen.

Neitsyt kyyristyi kokoon ja nosti vaistomaisesti kädet kasvojensa suojaksi. "Älkää lyökö minua, sir", hän vikisi, "älkää lyökö minua!"

Corliss pelästyi omaa itseään ja odotti, kunnes sai mielenmalttiinsa takaisin. Sitten hän sanoi rauhallisesti: "Nyt saatte pukea vaatteet yllenne ja mennä matkoihinne. Kaikki kolme! Kas niin, ulos ja äkkiä!"

"Te ette ole mies, ette ole", uskalsi Neitsyt sanoa vihaisena huomattessaan, että pahoinpitelyn vaara oli ohitse.

Mutta Corliss kyyditsi hänet ensimmäisenä ovelle eikä ollut kuulevinaankaan.

"Täältä ajetaan naisia ulos", äyski tyttö raivoissaan, ja oli kompastumaisillaan kynnykseen.

"Ei hätää", marisi Jake Cornell rauhoittavasti, "ei hätää."

"Hyvää yötä. Olen pahoillani", sanoi Corliss Blanchelle sovinnollisesti hymyillen tämän astuessa ovesta.

"Keltanokka! Nulikka!" kirkui Neitsyt hänen jälkeensä, kun ovi jo oli sulkeutunut.

Corliss tuijotti ensin Del Bishopiin, sitten pöydällä vallitsevaan sekamelskaan, astui sitten huoneen poikki ja heittäytyi vuoteelle. Bishop nojasi kyynärpäätään pöytään ja imi piippuaan. Lamppu savusi, liekki lepatteli ja sammui, mutta hän istui yhä paikallaan, täytti piippunsa kerran toisensa jälkeen ja raapaisi lukemattomia tulitikkuja.

"Del! Oletteko hereillä?" kysyi Corliss viimein.

Del mörähti vastaukseksi.

"Minä olin aika lurjus, kun ajoin heidät ulos pakkaseen. Minua hävettää."

"Olitte kuin olittekin", vakuutti Del.

Pitkä hiljaisuus seurasi. Del koputti tuhan piipustaan ja nousi.

"Nukutteko?" kysyi hän.

Kun vastausta ei kuulunut, astui hän hiljaa vuoteen luo ja levitti peiton isäntänsä yli.

YHDESKOLMATTI LUKU.

"Niin, mikä oikeastaan on kaiken tarkoitus?" Corliss ojentautui veltosti ja nosti jalkansa pöydälle. Hän ei ollut erityisen huvitettu, mutta eversti Trethaway tahtoi välttämättömästi keskustella vakavasti.

"Siinähan se pulma juuri onkin! Tuo vanha ja alati uusi kysymys, jonka ihminen singahuttaa kaikkeutta vasten kasvoja." Eversti etsi jotain lompakostaan. "Katsokaahan" — hän otti esiin kuluneen paperipalasen, jolle oli jotain kirjoitettu — "tämän minä kopioin jostakin monta vuotta sitten. Kuulkaahan! 'Mikä merkittävä kummitus onkaan ihminen, tuo tomusta kokoonpantu sairaaloinen muodostuma, joka vuoroin liikuttelee jalkojaan, vuoroin makaa unen horrostilassa, joka tappaa, syö, kasvaa, ja synnyttää omia pienoiskuviaan, tuo olento, jonka hiukset ovat kuin maan ruoho ja jonka kasvoista kimaltaa kaksi silmää, olento, jonka luulisi saavan lapset säikkymään. Olento-raukka, joka niin turhan vuoksi ristiriitaisine himoineen ja haluineen on viskattu tänne lukemattomien kärsimysten keskelle, raa'an luonnon valtaan, olento, jonka omat esi-isät ovat petoja ja jonka kohtalona on riistää kanssaihmisiltä heidän henkensä. Rajattoman lapsellinen, usein ihailtavan rohkea, usein liikuttavan hyvä. Milloin hän istuu keskustelemaan hyvästä ja pahasta ja jumaluuden olemuksesta, milloin nousee taistelemaan munankuoresta tai kuolemaan aatteen puolesta!' Ja mikä on tarkoitus?" hän kysyi kiivaasti ja heitti paperin pöydälle, "tämän sairaan tomuolennon tarkoitus?"

Corliss haukkoi vastaukseksi. Hän oli ollut matkoilla koko päivän ja kaipasi vuoteeseensa.

"Tässä minä olen, minä eversti Trethaway, en ole enää nuori, mutta melko hyvin säilynyt, minulla on hyvä yhteiskunnallinen asema, varallisuuteni ei ole aivan mitätön, minun ei tarvitse rasittaa itseäni työllä, ja kuitenkin en nauti elämästäni, vaan aherran naurettavalla innolla, joka paremmin sopii minua puolta nuoremmalle miehelle. Ja minkä vuoksi? Syödäkseni, tupakoidakseni ja nukkuakseni, ja mitä ruokaan, tupakkaan ja vuoteisiin tulee, niin ei tässä matoisessa maailmassa liene toista niin viheliäistä kolkkaa kuin tämä takamaa, jota sanotaan Alaskaksi."

"Mutta juuri teidän riipeä elämännehan tekee teille mahdolliseksi pysyä voimissa", vastusteli Corliss.

"Fronan oppeja", pisteli eversti.

"Ja minun ja teidän."

"Ja tomuolennon —"

"Tomuolentoa elävöittää aate, jota te ette ota huomioon — velvollisuuden, rodun, jumaluuden aate."

"Ja mikä on palkka?" kysyi Trethaway.

"Jokainen hengenveto. Kevätkorento elää vain tunnin."

Eversti kohautti olkapäitään, oli vaiti hetkisen ja tunnusti sitten: "No niin, en minä voi olla pessimisti, vaikka koettaisinkin. Kaikkihan me olemme saaneet palkkamme ja minä runsaammin kuin useimmat muut. Koska sisin tarkoitus on meiltä salattu, niin tyytykäämme siihen, mikä on meitä lähempänä. Siten saamme tässä elämässä parhaan palkan."

"Aivan hedonistinen johtopäätös."

"Ja järjellinen. Todistan sen teille heti. Minä voisin ostaa ruokaa ja vaatteita parillekymmenelle, mutta itse elän vain yhden puolesta; miksi en elättäisi edes kahta?"

Corliss veti jalkansa pöydältä ja ojentautui suoraksi. "Toisin sanoen?"

"Minä menen naimisiin ja tuotan yhteiskunnalle hermokohtauksen. Sellaisista ne pitävät, se on niiden palkka."

"En voi epäillä muuta kuin yhtä naista", sanoi Corliss epäröiden ja ojensi kätensä.

Trethaway pudisti sitä hitaasti. "Hän se on."

Corliss hellitti kädenpuristuksensa, ja tyytymättömyys kuvastui hänen kasvoistaan. "Entä St. Vincent?"

"Se on arvoitus vain teille, ei minulle."

"Siis Lucilen —?"

"Ei, ei suinkaan. Hänellä oli pieni eriskummallinen päähänpisto, ja hän toteutti sen näppärästi."

"Minä en käsitä." Corliss hieroi kädellään otsaansa.

Trethawayn huulet vetäytyivät ylimieliseen hymyyn. "Ei teidän tarvitsekaan. Kysyn teiltä vain, tahdotteko tulla todistajana vihkiäisiini."

"Mielelläni. Mutta kylläpä te kuljitte kiertoteitä päästäksenne perille. Se ei ole teidän tapaistanne."

"Niin kävi silloinkin, kun puhuin hänen kanssaan", sanoi eversti ja kiersi ylpeästi viiksiään.

* * * * *

Luoteisalueen ratsastavan poliisin kapteeni on virka-asemansa nojalla oikeutettu hätätilassa toimittamaan porvarillisen vihkimisen samoin kuin rankaisemaan lainrikoksista. Siksi eversti Trethaway eräänä päivänä meni kapteeni Alexanderin luo ja sopi hänen kanssaan siitä, että vihkiminen tapahtuisi seuraavana aamupäivänä. Sieltä tuleva sulhasmies lähti Fronan luo. Hän kiiruhti selittämään, että Lucile ei ollut pyytänyt häntä tulemaan, mutta — no niin, asia oli niin, että Lucile ei tuntenut seudun naisia, ja lisäksi eversti tiesi, kenen Lucile tahtoi pyytää todistajaksi, jos hän rohkenisi. Hän toimi siis omalla vastuullaan. Ja hän tiesi, että tämä yllätys tuottaisi Lucilelle suuren ilon.

Frona hämmästyi äärettömästi kuullessaan uutisen. Eihän ollut kulunut kuin pari päivää siitä, kun Lucile oli käynyt hänen luonaan vaatimassa häneltä St. Vincentiä, ja nyt oli eversti Trethawayn vuoro. Hän oli jo silloin tajunnut, että Lucile salasi häneltä jotain, mutta nyt hänen käytöksensä tuntui kaksin verroin vilpilliseltä. Oliko siis sittenkin totta, että Lucile möi rakkautensa? Nämä ajatukset lensivät nopeasti hänen aivojensa läpi, sillä välin kuin eversti levottomana katseli häntä. Hän oli vastaamaisillaan kieltävästi ja tiesi, että hänen piti vastata pian, mutta Trethawayn rohkeus, jota hän ei voinut olla ihailematta, sai hänet muuttamaan mielensä. Niin hän melkein vastoin tahtoaan kuunteli sydämensä ääntä ja lupasi tulla.

Tunnelma oli kuitenkin hieman painostava ja kylmä, kun nuo neljä seuraavana päivänä tapasivat toisensa kapteeni Alexanderin yksityisessä työhuoneessa. Lucile näytti olevan purskahtamaisillaan itkuun millä hetkellä tahansa ja kaikin voimin koettavan hillitä mielenliikutusta, jota häneltä ei olisi saattanut odottaa. Frona puolestaan ei yrityksistään huolimatta saanut herätetyksi eloon myötätuntoa, joka olisi karkoittanut jäykkyyden heidän väliltään. Tämä vaikutti vuorostaan Vanceen ja teki hänen käytöksensä everstiäkin kohtaan pingoitetuksi.

Eversti Trethaway näytti pudistaneen kaksikymmentä vuotta voimakkailta hartioiltaan, eikä ikäero sulhasen ja morsiamen välillä ensinkään häirinyt Fronaa hänen nähdessään heidät yhdessä. "Hän on elänyt elämänsä hyvin", ajatteli hän ja katsahti sitten vaistomaisesti, ikäänkuin salaa toivoen, Corlissiin. Mutta jos sulhanen oli nuortunut, niin sama tunnustus täytyi antaa Corlissillekin. Heidän viime tapaamisensa jälkeen hän oli luopunut ruskeista viiksistään, ja sileiksi ajellut kasvot, jotka uhkuivat terveyttä ja voimaa, näyttivät ihmeteltävän poikamaisilta, ja siitä huolimatta paljas ylähuuli ilmaisi lujutta ja päättäväisyyttä, jota siinä aikaisemmin ei ollut huomannut. Sitä paitsi piirteet näyttivät käyneen voimakkaammiksi, ja silmiin, joiden katse aina oli ollut lempeä ja luja, oli nyt tullut lisäksi jotain karua ja kovaa, jonka elämän kamppailu ja toimeliaisuus tuovat muassaan — se toimintakyvyn ja tarmon leima, joka on ominainen jokaiselle toiminnan miehelle, ajakoonpa hän sitten koirilla, kyntäköön merta tai ohjailkoon valtakuntien kohtaloita.

Kun yksinkertaiset juhlamenot olivat ohitse, Frona suuteli Lucilea, mutta tältä ei jäänyt huomaamatta, että hän ei tehnyt sitä välittömästi, ja hänen silmänsä täytyivät kyynelistä. Trethaway, joka alusta alkaen oli huomannut Fronan kylmyyden, käytti tilaisuutta hyväkseen keskustellakseen hänen kanssaan, sillä välin kuin kapteeni Alexander ja Corliss kohteliaasti onnittelivat hänen vaimoan.

"Mitä nyt, Frona?" kysyi eversti kiertelemättä. "Toivottavasti ette tullut tänne vastoin tahtoaanne. Olen pahoillani, en teidän tähtenne, sillä jos olette teeskennellyt, niin ette sitä ansaitse, vaan Lucilen tähden. Te teette väärin häntä kohtaan."

"Tässä on ollut teeskentelyä alusta alkaen." Fronan ääni vapisi. "Minä tein parhaani — olin toivonut onnistuvani paremmin — mutta en voinut teeskennellä tunteita, joita minulla ei ole. Olen pahoillani, mutta — olen pettynyt. Ei, en voi selittää, kaikkein vähimmin teille."

"Puhukaamme suoraan, Frona! Tarkoitatte St. Vincentiä."

Hän nyökäytti päätään.

"Silloin tiedän, mitä teillä on mielessä. Ensiksikin" — hän katsahti sivullepäin ja kohtasi Lucilen levottoman katseen — "ensiksikin hän äskettäin kävi teidän luonanne ja sanoi teille, mitä ajatteli St. Vincentistä. Toiseksi te juuri sen vuoksi ajattelette, että hänen sydämellään ei ole mitään tekemistä tämän päivän tapahtuman kanssa, että hän ei välitä minusta vähääkään, lyhyesti sanoen, että hän

menee naimisiin minun kanssani saavuttaakseen yhteiskunnallisen aseman ja tullakseen rikkaaksi. Eikö niin?"

"Eikö siinä sitten ole kylliksi? Voi, eversti Trethaway, minä olen pettynyt, surkeasti pettynyt hänen suhteensa, teidän suhteenne ja itseni suhteen."

"Älkää nyt olko lapsellinen. Minä pidän teistä liian paljon antaakseni teidän noin pettää itseänne. Kaikki on käynyt liian nopeasti, siinä kaikki. Te ette ole voinut seurata asiain kulkua. Kuulkaahan nyt! Me olemme pitäneet sitä salassa, mutta hän kuuluu valittujen joukkoon, joilla on alueita French Hillillä. Hänen osuutensa on osoittautunut tuottavimmaksi kaikista, lupaa vähintään puolen miljoonaa, ja kaikki se kuuluu yksinomaan hänelle. Luuletteko, ettei hän niillä rahoilla voisi matkustaa minne tahansa ja hankkia itselleen asemaa? Mitä siis siihen tulee, niin te yhtä hyvin voisitte epäillä, että minä otan hänet rahojen tähden. Frona, hän pitää minusta, ja minä sanon teille, että hän on liian hyvä minulle. Toivon, että tulevaisuudessa voin osoittaa ansaitsevani hänet. Mutta älkäämme nyt puhuko siitä! Teidän mielestänne hänen kiintymyksensä minuun on tullut kovin äkkiä, eikö totta? Mutta nyt voisitte saada tietää, että meidän kiintymyksemme toisiimme on peräisin siltä ajalta, jolloin minä ensiksi tulin tähän maahan, ja että se siitä lähtien on kasvamistaan kasvanut. St. Vincent? Joutavia! Minä tiesin sen koko ajan. Lucile oli saanut päähänsä, että koko mies ei ollut teidän pikkusormennekaan arvoinen, ja sen vuoksi hän koetti vaikuttaa asiain kulkuun. Miten hän onnistui St. Vincentiin nähden, sitä ette saa koskaan tietää. Minä sanoin hänelle, että hän ei tuntenut Welsejä, ja niin hän sanoi itsekkin jäljestäpäin. Kas niin se oli, uskokaa tai olkaa uskomatta." "Mutta mitä te ajattelette St. Vincentistä?"

"Se nyt ei oikeastaan kuulu tähän, mutta minä sanon teille rehellisesti, että olen samaa mieltä kuin Lucile. Mutta nyt tahtoisin saada tietää, miten aiotte suhtautua Lucileen?"

Frona ei vastannut, vaan palasi muitten luo. Lucile näki hänen tulevan ja katsoi häntä tutkivasti kasvoihin. "Hän on sanonut teille —?"

"Että minä olen lapsellinen hupakko. Ja taidanpa ollakin." Hän hymyili. "Varmastikin olen. En voi sitä nyt oikein selittää, mutta —"

Kapteeni Alexanderin mieleen juolahti äkkiä jokin häitä koskeva sukkeluus, ja hän veti everstin muassaan uunin luo saadakseen sen kerrotuksi. Vance seurasi heitä.

"Tämä on ensi kerta", sanoi Lucile, "ja se merkitsee minulle enemmän, niin paljon enemmän kuin — useimmille naisille. Minua peloittaa. Mutta minä rakastan häntä, rakastan sydämestäni!" Ja kun sukkeluus oli saatu kerrotuksi ja herrat tulivat takaisin, nyhkytti hän: "Rakas, rakas Frona!"

Samassa silmänräpäyksessä — sopivampaa hän ei olisi voinut valita — Jakob Welse astui sisään kolkuttamatta ja päällysvaatteet yllä.

"Kuokkavieras tulee", hän tervehti. "Joko kaikki on ohitse? Vai niin!" Lucile katosi hänen mahtaviin karhunnahkaturkkeihinsa. "Eversti, kätenne tänne, pyydän anteeksi tunkeutumiseni ja suon teille anteeksi, ettette kutsunut minua. Terve, Corliss! Kapteeni Alexander, hyvää päivää!"

"Mitä paha minä olen tehnyt?" valitti Frona, sai hänkin karhunnahkasyleilyn ja puristi isänsä kättä, niin että melkein otti kipeätä.

"Tahdoin tulla tänne avuksi", kuiskasi Jakob Welse ja vastasi Fronan kädenpuristukseen.

"No niin, eversti, en tiedä, miten olette aikonut juhlia tätä päivää, ja se onkin yhdentekevää. Saatte kuitenkin luopua suunnitelmistanne. Minulla on pöytä katettuna kotona, ja siellä on myöskin ainoa rehellinen laatikko samppanjaa napapiirin tällä puolen. Te tietysti tulette mukaan, Corliss, ja —" Hänen katseensa liukui kapteeni Alexanderin ohitse, ja sekunnin vaitiolo syntyi.

"Tietysti." Vastaus tuli nopeasti, mutta Luoteisalueen korkein viranomainen oli kuitenkin ehtinyt ottaa huomioon kaikki tämän epävirallisen teon mahdolliset seuraukset. "Tulitteko ajaen?"

Jakob Welse nauroi ja osoitti jalkojaan, joissa oli mokkasiinit.

"Jalkaisinko, ei kiitos!" Kapteeni astui nopeasti ovea kohti. "Reet ovat kunnossa, ennenkuin olette valmiit lähtemäänkään. Kolme kappaletta, kilisevin kulkusin."

Trethawayn ennustus toteutui. Dawsonin asukkaat hieroivat silmiään, kun nuo kolme rekeä, ajajina kolme punatakkista poliisimiestä, hurauttivat sen pääkatua pitkin, ja hieroivat uudelleen nähdessään, ketkä istuivat reissä.

* * * * *

"Me aiomme viettää hiljaista elämää", kertoi Lucile Fronalle.
"Klondyke ei ole koko maailma, ja parashan meillä on jäljellä."

Mutta Jakob Welse oli hiukan eri mieltä. "Me olemme antaneet kannatuksemme tälle asialle", hän sanoi kapteeni Alexanderille, ja kapteeni Alexander sanoi, ettei hänen tapansa ollut peräytyä.

Mrs Schoville oli ensimmäinen, joka antoi ukkosen jyrähdellä, määräsi muitten naisten kannan ja oli alituisesti järkytetty ja suunniltaan.

Lucile ei aluksi seurustellut kenenkään muun kuin Fronan kanssa. Mutta Jakob Welsen, joka harvoin kävi vieraskäynneillä, saattoi usein tavata eversti Trethawayn kodista, ja tavallisesti hän vei jonkun muassaan sinne. "Onko teillä mitään erikoista tänä iltana?" oli hänellä tapana kysyä kohdatessaan sattumalta tuttaviaan. "Eikö, no tulkaa sitten minun kanssani." Joskus hän sanoi sen viattomasti kuin lammas, joskus taas käskevä ilme tuuheilla kulmillaan, ja sai tavallisesti toisen suostumaan. Näillä miehillä oli vaimot, ja niin hän kylvi hajaannuksen siemeniä vastapuolueen riveihin.

Pian huomattiin, että eversti Trethawayn luona oli tarjona muutakin kuin mietoa teetä ja juorupuhetta; siksi kirjeenvaihtajat, insinöörit ja matkustajat vaelsivat usein hänen kotiinsa vievää tietä, ja paikkakunnan johtavat miehet näyttivät heille esimerkkiä. Siten Trethawayn kodista tuli jonkinlainen keskus, ja kun se kerran oli saanut tukea kauppa-, raha- ja virkamiespiirien taholta, niin sen yhteiskunnallisen aseman täytyi olla taattu.

Ainoa ikävä seuraus mrs Schovillen ja hänen kaltaistensa naisten vastarinnasta oli, että heidän oma elämänsä tuli yksitoikkoisemmaksi ja että he kadottivat uskonsa eräihin homehtuneisiin, epäjohdonmukaisiin periaatteihin. Sitä paitsi kapteeni Alexander paikkakunnan ylimpänä virkamiehenä oli tärkeä henkilö, ja Jakob Welse merkitsi samaa kuin yhtiö, jonka kanssa ei ollut hyvä joutua huonoihin väleihin. Eipä siis aikaakaan, niin oli jäljellä vain puolisen tusinaa, jotka kaikesta huolimatta pysyivät kylmäkiskoisina, mutta heitä pidettiin eksyneenä laumana.

KAHDESKOLMATTI LUKU.

Kevään tullen alkoi Dawson tyhjenemistään tyhjetä. Jotkut lähtivät sen vuoksi, että olivat hankkineet itselleen kaivososuuksia, toiset taas siksi, että eivät olleet sitä tehneet, ostivat saatavissa olevat koirat ja huristivat Dyeaa alas, niin kauan kuin jää kesti. Sattumalta keksittiin, että Dave Harney omisti useimmat näistä koirista.

"Aiotteko tekin lähteä?" kysyi Jakob Welse häneltä eräänä päivänä, kun keskipäivän aurinko ensi kerran lämmitti, niin että tuntui.

"Enpä taida lähteä. Minä saan kolme dollaria puhdasta voittoa moksasiiniparista, ostin niitä nähkääs varastoon, puhumattakaan saappaista. Kuulkaahan, Welse, eikö niin, että te koetitte nolata minut siinä sokerijutussa, vai miten?"

Jakob Welse hymyili.

"Mutta hitto vie, minä olen hoitanut asiani hyvin. Onko teillä kumikalosseja?"

"Ei ole, loppuivat alkutalvesta."

Dave nauraa hikersi. "Ja se, joka sai ne loppumaan, ei ollut kukaan muu kuin minä omassa persoonassani."

"Älkäähän nyt! Minä olin antanut kauppiaille määräyksen, että niitä ei saanut myydä tukuittain."

"Eikä myytykään. Pari mieheen ja pari sataa ostajaa, mutta minun rahoillani ne maksettiin eikä kenenkään muun. Niin, tehän kysyitte, lähdenkö minä minnekään. En kai tänä vuonna. Huuhdonta on käsissä."

Hendersonilla tehtiin huhtikuun puolivälissä löytö, joka näytti lupailevan suurenmoisia tuloksia, ja se houkutteli St. Vincentin lähtemään Stewart-joelle. Vähää myöhemmin Jakob Welse, jolla oli etuja valvottavina Gallagher Gulchissa ja joka oli iskenyt silmänsä White-joen kuparikaivoksiin, lähti samoille seuduille, ja Frona seurasi häntä, sillä huvi ja virkistys oli isänkin matkan varsinainen tarkoitus. Nyt olivat myöskin Corliss ja Del Bishop, jotka kuukauden ajan olivat kierrelleet Mayon ja Mc Questionin

seutuja, asettuneet Hendersonin vasemman haaran varrelle, missä heillä oli joukko kaivosalueita tutkittavinaan.

Mutta toukokuuhun päästäessä kevät oli edistynyt niin pitkälle, että virtajäitten kulkeminen alkoi käydä vaaralliseksi, ja kelin ollessa viimeisillään kulanetsijät lähtivät Stewart-joen suulla sijaitseville saarille, missä he asettuivat tilapäiseen leiriin tai nauttivat asumuksien omistajien vieraanvaraisuutta. Corliss ja Bishop sijoittuivat Tienhaaraan (saari oli saanut nimensä siitä, että maahan tulevilla matkueilla oli tapana tässä hajaantua ja lähteä eri tahoille), missä Tommy Mc Phersonilla oli mukava asunto. Paria päivää myöhemmin Jakob Welse ja Frona palasivat uskalialta retkeltä White-joelle ja pystyttivät telttansa Tienhaaran yläpäässä kohoavalle kukkulalle. Kevään ensimmäiset "heikkokintut" saapuivat uupuneina perille ja asettuivat leiriin jäänlähdtöön asti. Lisäksi oli vielä matkustajia, jotka kelirikon pakottamina tulivat maihin rakentamaan ruuhia ja odottamaan avovettä tai tekemään kanoottikauppoja saarelaisten kanssa. Huomattavin näistä oli paroni Courbertin.

"Oh! Suurenmoista! Loistavaa! Eikö olekin?" hän huudahti Fronan tavatessa hänet ensi kerran pian hänen saapumisensa jälkeen.

"Mikä?" kysyi Frona ja ojensi kätensä.

"Te, te — —" Hän nosti lakkiaan. "Hyvin ihana!"

"Olen varma —", alkoi Frona.

"Ei, ei!" Hän pudisti innokkaasti kiharaista päätään. "En tarkoita teitä. Katsokaa!" Hän kääntyi ja osoitti kanoottia, josta Mc Pherson vastikään oli puijannut häneltä kolminkertaisen hinnan.

"Vai niin, kanootti!" Fronan ääni kuulosti hieman pettyneeltä.

"Ei, ei! Pardon!" Hän polki suutuksissaan maata. "Se ei ole niin. En tarkoita teitä. Enkä kanoottia. Se on — oh! Nyt minä keksin sen! Se on teidän lupauksenne. Eräänä päivänä, muistatteko, madame Schovillen luona, me puhuimme kanootista ja minun taitamattomuudestani, joka on surullinen, ja te lupasitte, te sanoitte — "Että antaisin teille ensimmäisen opetuksen." "Ja eikö se ole ihanaa? Kuulkaa! Ettekö kuule? Veden loisketta — oh, loisketta — syvällä pinnan alla. Pian vesi virtaa vapaana. Tässä on kanootti! Tässä minä tapaan teidät! Ensimmäinen opetustunti! Ihanaa, ihanaa!"

Tienhaaran naapurisaarta nimitettiin Roubeaun saareksi, ja sen erotti edellisestä kapea salmeke. Tänne saapui eräänä päivänä St. Vincent, kun jää enää vaivoin kannatti ja hänen koiransa pikemin uivat kuin juoksivat maihin. Hän kulkikin viimeisenä sen talven jäitä. Hän joutui asumaan John Borgin, harvasanaisen, synkän erakon tupaan. Onnettomuudekseen hän kaikista tarjona olevista asumuksista valitsi juuri tämän ja päätti jäädä sinne odottamaan avovettä.

"All right!" sanoi Borg hänen kysyessään asuntoa. "Heittäkää kapineenne tuonne nurkkaan. Bella laittaa vuoteenne kuntoon."

Sitten hän ei sanonut sanaakaan, ennenkuin illalla ilmoitti: "Te olette kyllin vanha keittääkseen itse ruokanne. Kun nainen on saanut ruokansa valmiiksi, niin saatte pitää huolta omastanne."

Nainen eli Bella oli kaunis, nuori intiaanityttö, kaunein, minkä St. Vincent koskaan oli nähnyt. Hänen ihonsa ei ollut likaisen tumma kuten intiaanien tavallisesti, vaan vaalean pronssinvärinen, kasvonpiirteet olivat pehmeämmät ja sulavimmat kuin useimmilla hänen rotunsa naisilla.

Illallisen jälkeen Borg istui pöydän ääressä nojaten kyynärpäitään pöytään ja leukaansa ja poskiansa suuriin, muodottomiin käsiinsä, poltti pahanhajuista siwashtupakkaa ja tuijotti suoraan eteensä. Tuijottamista olisi luullut syväksi mietiskelyksi, jos katse olisi ollut inhimillisempi tai jos hän olisi silloin tällöin muuttanut sen suuntaa; nyt hänen ilmeensä oli kuin unissakulkijan.

"Oletteko kauankin ollut tässä maassa?" kysyi St. Vincent yrittäen aikaansaada keskustelua.

Borg suuntasi synkeät silmänsä häneen ja näytti katsovan hänen sisäänsä ja lävitsensä ja samalla kuitenkin unohtaneen koko hänen olemassaolonsa. Hän tuntui hautovan mielessään jotain suurta ja tärkeää — luultavasti syntejään, arveli kirjeenvaihtaja hermostuneesti pyöritellen savuketta sormissaan. Tämä oli jo ehtinyt tuoksuvinä savurenkaina haihtua ilmaan, ja hän aikoi ottaa toisen, kun Borg äkkiä avasi suunsa:

"Viisitoista vuotta", hän sanoi ja vaipui uudelleen kaameaan mietiskelynsä.

Ainakin puolen tuntia tämän jälkeen St. Vincent istui ikäänkuin noiduttuna ja tutki hänen läpituoksemattomia kasvojaan. Pää oli luonnottoman suuri ja raskas, niin että tarvittiin hänen paksu häränkaulansa sitä kannattamaan. Oli kuin runsaskätinen, antelias luonto itse olisi sen noin

suurikokoiseksi laatinut, ja kaikilla sen osilla oli alkuperäisyyden leima. Tuuheissa, paksuissa pörröhiuksissa oli siellä täällä harmaita täpliä, ja niiden välissä kiemurteli sormenpaksuisia, painavia, kiillottoman mustia kiharoita, jotka tuntuivat pilkkaavan vanhuutta. Takkuinen parta, joka paikoitellen jätti posket paljaksi, toisin paikoin taasen muodosti tuuheita mättäitä, oli paljon harmaampi. Se rehenteli hänen kasvoillaan ja valui sotkuisena rinnalle, mutta ei onnistunut peittämään kuoppaisia poskia eikä kokoonpuristunutta suuta. Huulet olivat ohuet, ja suu ilmaisi julmuutta, mutta vain intohimotonta julmuutta. Otsa ei näyttänyt kuuluvan näihin kasvoihin, ja kuitenkin se juuri tarvittiin täydellistämään niiden epäsäännöllisyyttä. Sillä se oli jalomuotoinen ja voimakas, korkea ja leveä otsa. Se oli valtavan hengen tyyssija ja varustus; kaikkietäisyys olisi voinut asustaa sen turvissa.

Bella, joka pesi astioita ja asetti niitä hyllylle Borgin selän taa, sattui pudottamaan raskaan tinamaljan. Huoneessa oli hyvin hiljaista, niin että äkillinen räminä kuului sitäkin räikeämmältä. Samassa silmänräpäyksessä Borg kaatoi tuolinsa kumoon ja nousi liekehtivin silmin ja kasvot suonenedontapaisesti kouristuneina jaloilleen. Bella päästi omituisen, eläimellisen kauhunkiljahduksen ja lysähti hänen jalkojensa juureen. St. Vincent tunsu hiustensa nousevan pystyyn ja kamalien, kylmien väreitten käyvän selkäpiitänsä pitkin. Sitten Borg nosti tuolinsa ja istui taas niinkuin äskenkin poski käden varassa ja tuijotti ajatuksiin vaipuneena eteensä. Sanaakaan ei lausuttu, Bella jatkoi työtään ikäänkuin ei mitään olisi tapahtunut, ja St. Vincent pyöritti vapisevin sormin savukettaan ja epäili nähneensä unta.

Jakob Welse nauroi, kun sai kuulla tapahtuman. "Juuri hänen tapaistaan", hän sanoi, "sillä hänen tapansa ovat yhtä omituiset kuin hänen ulkomuotonsakin. Hän on lähimmäisiään vierova metsäläinen, on ollut maassa useampia vuosia kuin hänellä on täällä tuttavuuksia. Totta puhuen en usko, että hänellä on ainoatakaan ystävää koko Alaskassa, ei edes intiaanien keskuudessa, vaikka hän aika-ajoin onkin paljon oleskellut heidän parissaan. He nimittävät häntä 'Surulliseksi pääksi', mutta 'Tuitupää' sopisi ainakin yhtä hyvin, sillä hän on äkkipikainen ja kovakourainen suuttuessaan. On siinä mieheissä sisua! Jokin pieni väärinkäsitys syntyi kerran hänen ja Arctic Cityssä olevan asiamiehemme välillä — Borg oli muuten oikeassa, asiamies oli erehtynyt — ja sen jälkeen hän ei antautunut mihinkään tekemisiinsä yhtiön kanssa, vaan eli pelkällä lihalla kokonaisen vuoden. Sitten minä satuin tapaamaan hänet Tananassa, ja selitettyäni hänelle asian hän suostui jälleen ostamaan meiltä."

"Tytön hän on tuonut Whiten lähteiltä", kertoi Bill Brown St. Vincentille. "Welse luulee olevansa uranuurtaja niillä tienoilla, mutta siinä leikissä Borg milloin hyvänsä voisi saada hänet matiksi, sillä hän on ollut siellä vuosikausia sitten. Niin, kyllä hän on kummallinen mies! Minua ei huvittaisi olla hänen asuin toverinaan."

Mutta St. Vincent ei ollut millänsäkään isäntänsä omituisuuksista, sillä hän vietti enimmänsä osan aikaansa Tienhaarassa Fronan ja paronin seurassa. Eräänä päivänä hän kuitenkin syyttömästi joutui Borgin raivon uhriksi. Kaksi ruotsalaista, jotka olivat ammuskelleet oravia saaren toisessa päässä, oli tullut Borgin tuvalle tulitikkuja lainaamaan ja pysähtynyt juttelemaan päivänpaisteiselle pihamaalle. St. Vincent ja Borg pitivät heille seuraa, jälkimmäinen silloin tällöin lausuen jonkin yksitavuisen ajatuksen, ja Bella pesi vaatteita taempana, tuvan oven luona. Pesusaavi oli kotitekoinen ja kömpelö ja puolillaankin ollessaan liian raskas naisen kannettavaksi. St. Vincent huomasi Bellan vaivalloisesti retuuttavan sitä ja kiiruhti, häntä auttamaan.

Kantaen saavia välillään he nyt lähestyivät mäentörmää aikoen kaataa veden siitä alas. St. Vincent oli kompastua lumisohjossa, ja saippuavettä roiskahti ilmaan. Bellankin jalka luiskahti, ja sitten vuorotellen milloin toisen, milloin toisen. Bella nauraa hihitti, ja St. Vincent nauroi hänkin. Kevättä oli ilmassa ja heidän veressään, ja tuntui ihanalta elää. Vain talvinen sydän olisi sellaisena päivänä kieltänyt hymyilemästä. Taas Bella luiskahti ja putosi äkkiä istualleen maahan. Molemmat nauroivat iloisesti, ja St. Vincent tarttui hänen molempiin käsiinsä vetääkseen hänet ylös. Mutta yhdellä harppauksella ja vihaisesti karjuen Borg oli heidän kimpussa, irroitti heidän kätensä ja työnsi St. Vincentin niin kiivaasti syrjään, että tämä horjahti muutamia askeleita taapäin ja oli kaatua. Sitten uudistui taanoisen illan kohta, Bella lyyhistyi ja mateli sohjossa, ja hänen herransa seisoi julmistuneena hänen edessään.

"Muistakaa", sanoi hän käheällä kurkkuaanella kääntyen St. Vincentin puoleen. "Te nukutte ja keitätte ruokanne minun tuvassani. Se riittää! Jättäkää naiseni rauhaan!"

Tämän jälkeen kaikki kävi entistä kulkuaan, ikäänkuin ei mitään olisi tapahtunut. St. Vincent karttoi Bellaa ja näytti unohtavan hänen olemassaolonsa. Mutta ruotsalaiset palasivat omaan osaansa saarta nauraen tälle vähäpätöiselle tapahtumalle, joka kerran oli saava niin suuren merkityksen.

KOLMASKOLMATTI LUKU.

Kevät lempeine, lämpimine tuulahduksineen oli tullut kuin taikavoimalla ja viipyi nyt lyhyen, unelmoivan hetken, ennen kuin puhkesi kesän täyteen kukkaan. Lumi oli kadonnut alamailta ja laaksoista ja pysytteli enää vain jääpeitteisten harjanteitten pohjoisrinteillä. Jäänlähtö oli käsissä ja jokainen puro tulvillaan. Päivä päivältä aurinko nousi aikaisemmin ja laski myöhemmin, kello kolmelta alkoi valjeta ja yhdeksältä oli vieno hämärä. Pian oli se aika käsissä, jolloin taivas vyöttäytyy kultavyöhön ja keskiyö on valoisa kuin keskipäivä. Pajut ja haavat olivat kauan olleet umpulla ja verhoutuivat paraikaa raikkaaseen, nuoreen vehreyteensä; männyistä tihkui tuore pihka.

Luonto-äiti oli herännyt talviunesta ja ryhtynyt kiireisiin kevättoimiinsa. Sirkat soittelivat öisin hiljaisissa tuvista, ja aurinko houkutteli esiin hyttysset ontoista puista ja kallionraoista — suuret, surisevat, hyväntahtoiset olennot, jotka olivat saaneet alkunsa menneenä kesänä, maanneet talven tainnoksissa ja nyt virkosivat suristakseen lyhyen hetken ja kuollakseen uudelleen. Kaikki maan ja ilman mateleva, ryömivä ja lentävä elämä heräsi henkiin ja kiiruhti kypsymään, lisääntymään ja kuolemaan. Ne tiesivät kaikki niin hyvin, että kunhan ne ovat hetkisen hengittäneet tätä suloista ilmaa, tulee pitkä, kylmä halla, eivätkä antaneet ajan kulua hukkaan. Törmäpääskyselät kaivoivat taas tunneleitaan pehmeihin saviäyräihin, ja rastaat lauloivat kuusien oksilla. Tikka rummutteli lakkaamatta puitten latvoissa, ja syksyllä metsän kätöksessä teeri kuherteli ja pöyhisteli upeassa höyhenpuvussaan.

Mutta Yukon-joki ei ollut tietävinäänkään tästä hermostuneesta kiireestä. Sen tuhannet mailit nukkuivat kylmää, jäykkää, kuollutta unta. Etelästä palaavat villihanhiparvet pysähtyivät sen rannalle päästyään, etsivät turhaan katseillaan avovettä ja jatkoivat urheasti matkaansa pohjoista kohti. Siellä täällä vesi oli murtautunut pinnalle, mutta yökylmät saivat sen uudelleen jäätymään. Tarina kertoo, että Yukon kerran pysyi kolme kesää perätysten jäässä, ja siitä, joka on nähnyt joen, ei tämä tunnu niinkään uskomattomalta.

Mutta kesä odotteli hartaasti avovettä, ja uninen Yukon alkoi päivisin ojennella jäykistyneitä jäseniään, niin että natisi. Sinne tänne syntyi jäähän aukkoja, jotka laajenemistaan laajenivat, tai muodostui repeämiä, jotka yhä kasvoivat eivätkä enää jaksaneet jäätyä umpeen. Sitten jää irtautui rannoista ja kohosi mahtavaksi valliksi. Mutta vieläkö joki ei tahtonut myöntyä. Työ oli hidasta, ja ihminen, joka on tottunut hallitsemaan luontoa kääpiöntaituruudellaan ja joka kykenee nostamaan maasta vesipatsaita ja hillitsemään putouksia, ei voinut mitään niille tuhansille ja taas tuhansille miljoonille tonneille jäätä, jotka eivät tahtoneet antaa virran viedä itseään Beringin mereen.

Tienhaarassa oli kaikki valmiina jäidenlähtöä varten. Vesitiet ovat aina olleet valtateistä ensimmäiset, ja Yukon oli koko maan ainoa valtatie. Ne, jotka olivat matkalla jokea ylöspäin, tervasivat ruuhiaan ja varustivat sauvoimiaan rautakärjillä, ja ne, joilla oli matka myötävirtaa, tilkitsivät jokiveneitään ja veistivät kirveillä ja puukoilla vara-airoja. Jakob Welse kuljeskeli joutilaana ja nautti häiriytymättömästi levosta, ja Frona oli hyvillä mielin ja uskoi, että olo teki isälle hyvää. Mutta paroni Courbertin oli kuin kuumeessa. Hänen etelämainen verensä nousi kapinaan pitkän talvilevon jälkeen, ja lämmin auringonpaiste kiihoitti hänen mielikuvitustaan.

"Voi, voi! Se ei koskaan lähde! Ei koskaan!" Ja hän seiso ja katsoi itsepäistä jäätä ja sinkautteli sille kohteliaita haukkumasanvoja. "Tämä on salaliitto, Bijouraukka, salaliitto meitä vastaan!" Hän hyväili Bijou'ta, uudenuutukaista kanoottiaan, ikäänkuin se olisi ollut hevonen.

Frona ja St. Vincent nauroivat ja saarnasivat hänelle kärsivällisyyden evankeliumia, mutta sen hän tuomitsi kadotuksen pohjimmaiseen kuiluun. Jakob Welse keskeytti hänet.

"Katsokaa, Courbertin! Eikö tuolla liiku jotain, tuolla vastaisella rannalla, etelään kallionkielekkeestä?"

"Kyllä näen. Sehän on koira."

"Se liikkuu aivan liian hitaasti ollakseen koira. Frona, tuohan minulle kiikari!"

Courbertin ja St. Vincent riensivät sitä hakemaan, mutta jälkimmäinen tiesi sen säilytyspaikan ja palasi voitonriemuksena. Jakob Welse nosti kiikarin silmiensä eteen ja katsoi tarkasti joen toiselle rannalle. Se oli mailin etäisyydellä saaresta, ja aurinko huikaisi niin että oli vaikea erottaa mitään selvästi.

"Se on mies." Hän antoi kiikarin paronille ja tuijotti paljain silmin samaan suuntaan. "Mitähän tämä merkitsee?"

"Hän ryömii", huudahti paroni. "Mies ryömii nelinkontin. Katsokaa!" Hän ojensi vapisevin käsin kiikarin Fronalle.

Huikaisevan valkoisen aavikon takaa oli vaikea keksiä niin pientä tummaa kappaletta, varsinkin kun se vain himmeästi erottautui samoin tummasta, pensaitten ja maan muodostamasta taustastaan. Mutta

Fronan onnistui kuitenkin riittävän selvästi nähdä mies, ja kun hänen silmänsä tottuivat valoon, hän erotti jokaisen liikkeen, varsinkin sen jälkeen kuin mies oli tullut myrskyn kaataman hongan luo. Frona odotti jännittyneenä, miten kävisi. Kaksi kertaa mies turhaan pani kaikki voimansa liikkeelle päästäkseen paksun rungon yli. Kolmannella kerralla hän äärettömien ponnistuksien jälkeen sai rintansa rungon yläreunan tasalle ja kaatui avuttomasti päistikkaa sen toisella puolella olevaan risuläjään.

"Se on mies." Frona ojensi kiikarin St. Vincentille. "Ja hän jaksaa tuskin ryömiä eteenpäin. Hän kaatui vast'ikään hongan toiselle puolelle."

"Liikkuuko hän?" kysyi Jakob Welse. St. Vincent pudisti päätään vastaukseksi. Silloin Welse haki pyssynsä teitensä ja laukaisi kuusi laukausta peräkkäin ilmaan.

"Hän liikkuu!" St. Vincent seurasi tarkasti miehen liikkeitä. "Hän ryömi rantaan päin. Mitä? — — Ei, odottakaahan! — — Aivan niin! Hän makaa maassa ja nostaa hattuaan tai jotain muuta kepin nenässä ilmaan. Hän heiluttaa sitä." Jakob Welse ampui taas kuusi laukausta. "Hän heiluttaa uudestaan. Nyt hän laski sen alas ja makaa aivan liikkumattomana."

Kaikki kolme katsoivat kysyvästi Jakob Welseen. Tämä kohautti olkapäitään. "Enhän minä voi tietää mitään. Valkoihoinen tai intiaani, luultavasti nälkään nääntymäisillään tai ehkä jotenkin loukkaantunut."

"Mutta hänhän voi olla kuoleman kielissä", sanoi Frona rukoilevalla äänellä, ikäänkuin hänen isänsä, joka oli saanut niin paljon aikaan, olisi kaikkivoipa.

"Me emme voi tehdä mitään."

"Voi kauheata, kauheata!" Paroni väenteli käsiään. "Hän kuolee meidän silmiemme edessä, emmekä me voi tehdä mitään. Ei", huudahti hän äkkiä päättäväisesti, "niin ei saa käydä! Minä lähden sinne jättien yli."

Hän olisi suoraa päätä syössyt rantaa, ellei Jakob Welse olisi tarttunut häntä käsivarteen. "Älkää hätäilkö, paroni, pysykää rauhallisena!"

"Mutta —"

"Ei mitään muttaa. Tarvitseeko mies ruokaa vai lääkkeitä vai mitä? Odottakaa hetkinen! Me yritämme yhdessä."

"Ottakaa minut mukaan" ehdotti St. Vincent heti paikalla. Fronan silmät loistivat.

Sill'aikaa kuin hän teltassa pani vähän ruokaa kääröön, hankkivat miehet kuuden-, seitsemänkymmenen jalan pituisen köyden ja sitoivat sen vyötäisilleen. Jakob Welse ja St. Vincent kiinnittivät itsensä kumpaiseenkin päähän ja paroni keskikohtaan. Hän vaati ruokamytn osalleen ja satoi sen hihnalla selkäänsä. Frona katsoi rannalta heidän etenemistään. Ensimmäiset sata yardia kävivät aivan helposti, mutta hän huomasi heti muutoksen, kun he olivat jättäneet taakseen jotakuinkin vahvan rantajään. Hänen isänsä, joka kulki etumaisena, tunnusteli jäätä edestä ja sivultapäin sauvallaan ja muutti suuntaa tuon tuostakin.

St. Vincent, joka oli viimeisenä, putosi ensimmäisenä jäihin, mutta ehti saada sauvansa ketterästi pistetyksi avannon poikki reunasta toiseen, ja molemmat muut kiskoivat hänet ylös. Frona näki heidän neuvottelevan hetkisen ja paronin kiivaasti osoittelevan ja huitovan käsillään. Sitten St. Vincent irroitti köyden vyötäisiltään ja kääntyi rantaa kohti.

"Huhhuhuh", hän sanoi väristen astuessaan rantaäyrästä ylös Fronan luo. "Mahdotonta!"

"Mutta miksi muut eivät palanneet?" Fronan ääni kuulosti hiukan tyytymättömältä.

"He sanoivat tahtovansa yrittää vielä kerran. Tiedäthän, että Courbertin on itsepäinen mies."

"Ja minun isäni aivan yhtä härkäpäinen", sanoi Frona hymyillen. "Mutta eikö sinun olisi paras muuttaa vaatteita? Teltassa on kyllä mitä tarvitset."

"Mitä vielä!" Hän heittäytyi nurmelle Fronan viereen. "Auringossa on lämmin."

Tunnin ajan he katseillaan seurasivat miehiä, jotka nyttemmin näyttivät kahdelta kaukaiselta, tummalta täplältä. He olivat päässeet keskelle jokea ja samalla kulkeneet lähes mailin virtaa ylöspäin. Frona käytti ahkerasti kiikaria, vaikkakin he usein katosivat näkyvistä jääharjanteitten taa.

"He tekivät väärin", kuuli hän St. Vincentin valittavan, "sanoessaan, että vain yrittäisivät vielä kerran. Muuten minä en olisi kääntynyt takaisin. Mutta he eivät sittenkään voi onnistua, se on tuiki mahdotonta."

"Mitä — ei — sittenkin! He kääntyvät takaisin", ilmoitti Frona.
"Mutta kuule! Mitä tämä merkitsee?"

Jäältä kuului kumeeaa pauhinaa, joka muistutti kaukaista ukonjyrinää. Frona hypähti seisoalleen.
"Gregory, eivät suinkaan jäät ole lähdessä?"

"Ei, ei, olen varma siitä. Kas, nyt se on ohi." Ääni, joka oli alkanut ylempää, oli painunut virtaa alas ja heikennyt kuulumattomiin.

"Mutta nyt taas!"

Pauhina alkoi uudelleen entistä kumeampana ja uhkaavampana ja sai rastaat ja oravat vaikenemaan. Juuri heidän kohdaltaan kuuluessaan se muistutti loitolla kulkevan junan jyrinää. Kolmannella kerralla jylinä kesti kauemmin ja oli vieläkin raivokkaampi, alkoi ylhäältäpäin ja heikkeni kuten edellisilläkin kerroilla.

"Voi, miksi he eivät pidä kiirettä!"

Nuo kaksi pilkkua olivat pysähtyneet nähtävästi keskustellakseen. Frona katsoi tarkkaavasti kiikarillaan joelle päin. Vaikka edellisten lisäksi oli kuulunut vieläkin yksi jyrähdys, ei hän voinut huomata jään mitenkään vavahtelevan. Se lepäsi rauhallisena, liikkumatta. Rastaat alkoivat uudestaan laulaa, ja oravat raksuttelivat iloisesti.

"Älä pelkää, Frona." St. Vincent kietoi suojelevasti käsivartensa hänen ympärilleen. "Jos vaara on tarjona, niin he tietävät sen paremmin kuin me ja ottavat ajasta vaarin."

"Minä en koskaan ole nähnyt jättien lähtevän suuresta joesta", tunnusti Frona ja alistui rauhallisesti odottamaan.

Tuon tuostakin pauhina kuului uudestaan ja meni taas menojaan, mutta muuten jäät eivät osoittaneet minkäänlaisia repeämisen oireita, ja vähitellen nuo kaksi miestä useita kertoja vajottuaan pääsivät rantaan. Vesi valui heistä virtoinaan, ja he värisivät kylmästä rantatörmää noustessaan.

"Viimeinkin!" Frona otti isänsä molemmat kädet omiinsa. "Minä luulin, ettette milloinkaan palaisi."

"Ohoh! Mutta juoksehan nyt hankkimaan meille päivällistä", nauroi Jakob Welse. "Ei meillä ollut mitään hätää."

"Mutta mitä se sitten oli?"

"Stewart-joki on purkanut jäänsä ja laskenut ne Yukonin jättien alle.
Kuulimme, kuinka ne natisivat tuolla keskellä jokea."

"Voi, se oli kauhistavaa, kaunistavaa!" huusi paroni. "Ja sitä onnetonta miesraukkaa emme voi pelastaa!"

"Voimmehan ehkä sittenkin. Päivällisen jälkeen koetamme, kelpaavatko koirat mihinkään. Mutta kiiruhda, Frona!"

Yritys pelastaa mies koirien avulla epäonnistui. Jakob Welse valitsi niistä älykkäimmät ja ajoi ne ruokamytyt selässä jäälle. Mutta ne eivät käsittäneet, mitä niiltä vaadittiin. Joka kerta, kun ne yrittivät palata, ne ajettiin iskuin, kivenheitoin ja kovin sanoin takaisin, mutta siitä ne vain hämmentyivät, loittonivat kappaleen matkaa, nostelivat märkiä, kylmiä käpäliään ja ulisivat surkeasti rantaan päin.

"Jos vain saisi ne toiselle puolelle, niin kaikki kävisi kuin leikki. Hei, annahan mennä! Juokse, Chook! Mirjam! Chook! Muuta ei tarvittaisi, kuin että yksi niistä saataisiin joen poikki."

Viimein Jakob Welsen onnistui saada Mirjam, Fronan valjakkokoira, seuraamaan paronin ja hänen äskeisiä jälkiä. Koira juoksi urheasti mistään esteistä välittämättä eteenpäin ja uiskenteli vähän väliä, mutta päästyään sille kohdalle, missä jäljet päättyivät, se istuutui neuvottomana jäälle ja palasi vinosti rantaan päin, astui maihin ylempänä olevalle asumattomalle saarelle ja lönytti tuntia myöhemmin leiripaikalle ilman ruokamytyä. Muut kaksi koira, jotka pysyttelivät kivenheiton matkan päässä rannasta, ratkaisivat pulman syömällä toistensa kantamukset. Tämän jälkeen päätettiin jättää yritys sikseen ja koirat kutsuttiin takaisin.

Iltapäivän kuluessa kuului joelta ehtimiseen jyminää, ja yön tullen se jatkui miltei keskeytyttä,

mutta aamupuoleen kaikki oli ohitse. Joki oli noussut kahdeksan jalkaa ja tulvi monin paikoin yli äyräittensä. Jää ryski ja rusahteli taukoamatta, ja joka taholla avautui railoja.

"Stewartin jäät ovat pakkautuneet rökkiöiksi tuolla alempana saarten luona", selitti Jakob Welse. "Siksi vesi on noussut. Toinen sulku on syntynyt Stewartin suulle. Kun se murtuu, niin jäät sieltä lähtevät liikkeelle ja törmäävät alempana olevaa rökkiötä vastaan."

"Entä sitten? Entä sitten?" kyseli paroni maltittomasti.

"Sitten Bijou' pääsee uimaan."

Kun tuli valoisampaa, etsiskelivät he katseillaan miestä joen toiselta puolelta. Hän ei ollut liikkunut paikaltaan, mutta heilutti heikosti kättään vastaukseksi heidän pyssynlaukauksiinsa.

"Nyt emme voi tehdä mitään, ennenkuin jäät ovat lähteneet, paroni, mutta sitten yritämme Bijou'lla. St. Vincent, eiköhän olisi paras, että noutaisitte mitä tarvitsette ja nukkuisitte täällä tämän yön. Me tarvitsemme kolme soutajaa, saamme ehkä Mc Phersonin mukaamme."

"Se on tarpeetonta", kiiruhti St. Vincent vastaamaan. "Salmen jää on kovaa kuin timantti, ja minä olen täällä auringonnousun aikaan huomisaamuna."

"Entä minä? Miksi ei minua oteta?" kysyi paroni Courbertin.

Frona nauroi. "Muistakaahan toki, ettemme vielä ole kertaakaan harjoitelleet."

"Ja huomenna ei taida olla aikaa siihen", lisäsi hänen isänsä. "Kun jäät kerran pääsevät vapaiksi, niin se käy vauhdilla. Pelkään, että St. Vincentin, Mc Phersonin ja minun pitää olla veneemme miehistönä. Valitan, paroni! Jääkää meidän luoksemme vuodeksi, niin kelpaatte."

Mutta paroni Courbertin oli lohдутon ja pahalla tuulella puolen tunnin ajan.

NELJÄSKOLMATTI LUKU.

"Herätkää, unikeot, herätkää!"

Frona hypähti vuoteeltaan Del Bishopin ensi kertaa huutaessa, mutta ennenkuin hän oli ehtinyt saada hametta ylleen ja moksasiineja paljaihinkin jalkoihinsa, oli hänen isänsä väliverhon toisella puolen vetänyt teltan oviliuskan syrjään ja juossut ulos.

Jäänlähtö oli alkamassa. Frona saattoi kolkossa hämärässä nähdä, miten jäätelit hipaisivat itse rantatörmää, nousivatpa paikka-paikoin sen ylikin, niin että suuria möhkäleitä sinkosi monen jalan päähän rannalle. Sadan yardin päässä joella valkea aavikko ja harmaa taivas aamuhämärässä sulautuivat yhteen. Kumeata jyskettä ja hiljaista rytinää kuului pimeydestä.

"Milloin jäät lähtevät liikkeelle?" kysyi hän Deliltä.

"Eivät ainakaan hituistakaan aikaisemmin kuin me tahtoisimme. Katsokaahan!" Hän osoitti jalallaan jään alta tulvivaa vettä, joka ahnaasti ryömi yhä lähemmäksi heitä. "Se nousee jalan verran kymmenessä minuutissa."

"Hätäkö?" vastasi hän ivallisesti Fronan kysymykseen. "Ei vähääkään. Täytyyhän niiden joskus lähteä. Nuo saaret" — hän osoitti kädellään virtaa alas — "eivät jaksa kestää suurempaa painetta. Jos ne eivät päästä jäitä menemään, niin jäät lakaisevat ne rauhassa tieltään. Sitä ei ole epäilemistäkään. Mutta minun täytyy luikkia takaisin taas. Meidän puolellamme on alavampaa maata. Viidentoista tuuman korkeudelta vettä lattialla, ja Mc Phersonin ja Corlissin voi käydä hullusti vuoteissaan."

"Sanokaa, että Mc Phersonin pitää olla valmiina sen varalta, että häntä tarvitaan", huusi Jakob Welse hänen jälkeensä ja sanoi sitten Fronalle: "Nyt St. Vincentin olisi aika tulla salmen poikki."

Paroni, joka seisoi rannalla paljain jaloin ja värisi, katsoi kelloaan. "Kymmentä vaille kolme", hän sanoi, ja hänen hampaansa kalisivat.

"Eikö teidän olisi paras mennä noutamaan mokkasiininne?" kysyi Frona.

"Kyllä te ehditte."

"Ja sitten ehkä koko suurenmoinen näytelmä jäisi minulta näkemättä. Kuulkaa!"

Jostakin — oli mahdotonta päättää mistä — kuului voimakasta ryskettä, joka taas äkkiä taukosi. Jäät olivat lähteneet liikkeelle. Hitaasti, hyvin hitaasti ne kulkivat virtaa alas. Ei mitään vavahtelua, ei korviasärkevää melua eikä suurenmoisia, valtavia voimannäytteitä; ei mitään muuta kuin rauhallinen, valkoinen virta tiukkaan sulloutunutta jäätä, niin tiukkaan, ettei näkynyt tippaakaan vettä. Sen täytyi olla siellä jossakin syvällä pinnan alla, mutta sitä olisi tuskin uskonut. Kuului epäselvää surinaa ja hillittyä narsketta, mutta se oli niin hiljaista, että täytyi jännittää korvansa sitä kuullakseen.

"Voi! Missä se suurenmoinen näytelmä nyt on? Tämähän on petkutusta!"

Paroni pui vihoissaan joelle nyrkkiä, ja Jakob Welsen tuuheat kulmakarvat painuivat alaspäin ikäänkuin salatakseen silmien juroa hymyä.

"Hahaha! Minua naurattaa! Minä näytän sille pitkää nenää! Katsokaa, minä uhmaan sitä!"

Näin sanoen paroni Courbertin hypähti jäälautalle, joka oli melkein hipaissut hänen jalkojaan. Tämä tapahtui niin äkkiä, että kun Jakob Welse yritti tarttua häneen, hän oli jo poissa.

Jättien vauhti oli jo lisääntynyt ja äskeinen heikko surina tullut äänekkäämmäksi. Taitavasti pysytellen tasapainossa, aivan kuin sirkusratsastaja, ranskalainen kulki vinhaa vauhtia eteenpäin pitkin joen reunaa. Hetki hetkeltä hänen ratsunsa tuli yhä epävakaisemmaksi, ja viisikymmentä jalkaa ratsastettuaan sen selässä hän hypähti ketterästi maihin. Nauraen hän palasi muitten luo ja sai vaivojensa palkaksi pari kolme voimakasta manausta Jakob Welsen miehekkäimmistä sanavarastosta.

"Minkä vuoksi?" kysyi Courbertin loukkaantuneena.

"Minkäkö vuoksi?" toisti Jakob Welse suuttuneena ja osoitti tasaisesti ohikiitävää virtaa.

Suuren jäälautan etumainen pää oli painunut joen pohjaan päin kolmekymmentä jalkaa alempana, ja toinen pää nousi pystyyn. Koko sen jäljessä tuleva jääpaljous rutistui kuin paperiarkki. Sitten tuo mahtava möhkäle pyörähti kokonaan ylösalaisin, niin että sen liejuinen alapinta tuli päällepäin. Mutta sen taakse oli kasaantunut kokonainen röykkiö uusia möhkäleitä, jotka saattoivat sen niin kovaan puristukseen, että se lensi ilmaan ja putosi räiskähtäen allaan vierivään sohjoon sinkouttaen joitakin lohkaraita rannallaseisojain jalkoihin. Joutuessaan nyt syrjittäin kovaan paineeseen äskeinen mahtava jäälautta hajosi pirstaleiksi ja katosi.

"Hyvä Jumala!" Paronin ääni oli vakava ja kunnioittava.

Frona otti toisella kädellä paronia, toisella isäänsä kädestä. Jää kiiti nyt vinhaa vauhtia heidän ohitse. Jossakin heidän alapuolellaan raskas lohkarai ajautui rantaäärystä vasten, ja maa vapisi heidän jalkainsa alla. Sitä seurasi toinen, joka kulki lähempänä pintaa, ja he ehtivät tuskin peräytyä, ennenkuin se kohosi pystyyn ja jatkoi ylpeästi matkaansa tonnin verran pohjasta irtautunutta mutaa selässään. Sama uudistui vielä kerran, jäälautta kurottautui kuin suunnattoman suuri käsi maalle päin, riuhtaisi kolme pahaa aavistamatonta mäntyä juurineen maasta ja vei ne muassaan.

Päivä oli nyt valjennut, ja Yukon oli rannasta rantaan tulvillaan valkoista, kiitävää jäätä. Ylemmäksi patoutuneen veden paineesta virran vauhti oli kiihtynyt huimaavaksi. Rantaääräs oli pitkin pituuttaan lohkeillut ja kovertunut, ja saari järkkyy ja vapisi perustuksiaan myöten.

"Oi, tämä on suurta, suurta!" Frona hyppeli ihastuksesta molempien miesten välissä. "Vieläkö te puhutte petkutuksesta, paroni?"

"Oo!" Hän pudisti päätään. "Oo, minä olen väärässä, minä olen kurja olento. Mutta eikö tuo ole suurenmoista! Katsokaa!"

Hän osoitti virran mutkassa olevaa saariryhmää, jonka kohdalla mailin levyinen joki jakautui useihin uomiin. Tämä oli edullista veden, mutta ei sulloutuneen jään kannalta. Saarien terävät, kiilanmuotoiset kärjet pistivät syvälle jäävirtaan ja viskasivat lohkarait korkealle ilmaan. Mutta niitä tuli yhä uusia, ja paine ajoi ne vähitellen rannalle, niin että puitten väliin syntyi uljaita jäävuoria.

"Tuonne voisi hyvin muodostua jääruuhka", sanoi Jakob Welse. "Annahan kiikari tänne, Frona!" Hän katseli sillä kauan ja tarkasti. "Se kasvaa ja laajenee. Tarvittaisiin vain lohkarait oikealla hetkellä ja oikeaan paikkaan, niin —"

"Mutta joki laskee."

Jäät olivat laskeutuneet kuusi jalkaa rantaäyrään alapuolelle, ja paroni Courbertin merkitsi niiden tason kepillään.

"Miesraukkamme on tuolla paikoillaan, mutta ei liiku enää."

Oli kirkas päivä, ja aurinko tuli esiin koillisesta. He katselivat kukin vuoroonsa joen yli.

"Katsokaa! Eikö tämä ole ihmeellistä?" Courbertin osoitti merkkiään. Vesi oli taas laskenut jalan verran. "Mutta sehän on harmillista, julman harmillista! Nyt ei ruuhkasta tule mitään!"

Jakob Welse katsoi häneen vakava ilme kasvoillaan.

"Mitä? Tuleeko?" kysyi paroni toivorikkaana.

Frona katsoi kysyvästi isäänsä.

"Ruuhkat eivät aina ole miellyttäviä", vastasi tämä lyhyesti naurahtaen. "Kaikki riippuu paikasta, johon ne muodostuvat, ja siitä, missä itse sattuu olemaan."

"Mutta katsokaa, miten joki laskee! Senhän voi nähdä paljain silmin."

"Vielä ei ole liian myöhäistä." Jakob Welse katsahti saariryhmään päin ja näki jäävuorien kasvaneen ja tulleen lähemmäksi toisiaan. "Menkää teltaan, Courbertin, ja vetäkää jalkaanne mokkasiinit, jotka löydätte uunin vierestä. Menkää vain! Teiltä ei jää mitään näkemättä. Ja sinä, Frona, sytytäppäs valkea ja keitä meille kahvia."

Puolen tuntia myöhemmin joki oli laskenut kaksikymmentä jalkaa, mutta siitä huolimatta jäät kasaantumistaan kasaantuivat.

"Nyt leikki vasta alkaa. Katsokaa nyt tarkkaan, te kuumaverinen gallialainen! Vasemmalle! Nyt se alkaa!"

Courbertin näki, miten jäät sulki salmen, jota Jakob Welse osoitti, ja valkoinen muuri kohosi saarien väliin. Jäävirran vauhti hidastui hidastumistaan ja pysähtyi. Silmänräpäyksessä joki alkoi nousta niin kiivaasti, ettei mikään muu kuin taivaankansi näyttänyt voivan sen nousua pysähdyttää. Niinkuin heidän herätessään jäälautat taas tunkeutuivat rantaäyrään yli maalle, ja mutaista vettä valui virtanaan niiden edellä.

"Mon Dieu! Tämä ei todellakaan ole miellyttävää!"

"Eikö tämä nyt ole suurenmoista, paroni?" kiusoitteli Frona. "Mutta teidän jalkanne kastuvat."

Paroni peräytyi rannalta viime hetkessä, ja samassa pieni jäävyöry peitti juuri sen paikan, jolla hän oli seisonut. Nouseva vesi oli sullonut jäät muuriksi, joka kohosi rinnan korkeuteen saaren rannasta.

"Kyllä se laskee, kunhan ruuhka murtuu. Kas, nousu hidastuu jo. Se on murtunut."

Frona katsoi jäämuuria, joka yhdisti nuo kaksi saarta toisiinsa.

"Eipä olekaan", hän sanoi.

"Mutta vesi ei enää nouse yhtä mahtavasti kuin äsken."

"Mutta nousee kuitenkin."

Paroni joutui hetkeksi ymmälle, mutta sitten hänen kasvonsa kirkastuivat. "Nyt minä ymmärrän! Jossakin ylempänä on toinen ruuhka. Sehän on aivan erinomaista, eikö olekin?"

Frona tarttui rauhoittavasti hänen käteensä ja sanoi: "Kuulkaahan nyt! Olettakaamme, että ylempi sulkupettä ja alempi kestää!"

Paroni katsoi häntä vakavasti silmiin, kunnes täydelleen käsitti hänen sanainsa merkityksen. Hän punastui, hengähti hätäisesti, ojentautui suoraksi ja heitti päänsä taapäin. "Silloin ei muuta kuin puh! Ja te ja minä ja telta, veneet, tuvat, puut ja Bijou', kaikki tyynni joudumme suorinta tietä kadotukseen!"

Frona pudisti päätään. "On todella sääli —"

"Sääli? Pardon! Se olisi suurenmoista!"

"Ei, ei, paroni, en minä sitä tarkoittanut. Mutta sääli, että te ette ole anglosaksilakien. Rotu voisi olla teistä ylpeä."

"Ja te, Frona, te olisitte kunniaksi gallialaiselle rodulle."

"Kas niin, siinäkö te taas seisotte ja latelette kohteliaisuuksia toisillenne!" Del Bishop irvisteli heille ja näytti aikovan juosta tiehensä yhtä nopeasti kuin oli tullutkin. "Mutta lähtekäähän siitä liikkeelle! Eräässä tuvassa tuolla alempana on sairaita, ja ne pitää saada sieltä pois. Teitä tarvitaan siellä. Mutta älkää viivytelkö koko päivää", hän huusi olkansa takaa kadotessaan puitten taa.

Joki nousi nousemistaan, vaikkakin hitaasti, ja heti tultuaan alavalle maalle he saivat kahlata nilkkoja myöten vedessä. Luoviessaan sinne tänne puitten lomitse he tulivat veneen luo, joka oli vedetty tänne edellisenä syksynä. Kolme "heikkokinttua", joiden oli onnistunut päästä näin syvälle sisämaahan jäitä myöten, oli asettunut veneeseen teltoineen, rekineen ja koirineen. Mutta heidän turvapaikkansa oli arveluttavan lähellä jäärykkiötä, joka rusahteli ja narskui tuskin kahdentoista jalan päässä.

"Tulkaa pois sieltä, senkin hullut!" huusi Jakob Welse ohikulkiessaan.

Del Bishopkin oli juostessaan heidän ohitseensa käskenyt heidän mennä hiiteen sieltä makaamasta, mutta miehet eivät ymmärtäneet. Eräs heistä nosti pelokkaat ja hölmistyneet kasvonsa laidan yli, toinen makasi veltona poikkiteloin veneessä, ja kolmas, jolla oli kauppapalvelijan ulkonäkö, huojutteli ruumistaan edestakaisin ja valitti yksitoikkoisella äänellä: "Voi hyvä Jumala, hyvä Jumala!"

Paroni pysähtyi ja ravisteli häntä. "Hitto vie!" hän huudahti. "Ottakaa jalat avuksenne, mies, älkääkä huutako Jumalaa! Omat jalkanne! Nouskaa pystyyn ja lähtekää liikkeelle! Pois täältä rannalta! Metsään, minne tahansa!"

Koettipa hän kiskoakin miestä veneestä, mutta tämä löi häntä raivoisasti eikä suostunut.

Pian he tulivat aukealle paikalle, missä oli mökki aivan lähellä rantaa. Sen tasaisella turvekatolla makasi kaksi sairasta miestä peittoihin kääriytyneinä, sillä välin kuin Bishop, Corliss ja Jakob Welse kahlasivat tuvassa kokoillen vaatteita ja muuta tavaraa. Ulkona oli vettä parin jalan korkeudelta, mutta tuvassa, joka lämmön vuoksi oli kaivettu puolittain maan sisään, vesi nousi vyötäisiin.

"Älkää päästäkö tupakkaa kastumaan", huusi toinen sairaista heikolla äänellä katolta.

"Hiiteen koko tupakka", kirkui toinen. "Pitäkää huolta jauhoista! Ja sokerista", hän lisäsi ajateltuaan hetkisen.

"Nähkääs neiti, Bill ei itse tupakoi", selitti edellinen mies Fronalle. "Mutta kai te kuitenkin pidätte siitä huolen", hän rukoili.

"Kas tässä! Ja pitäkää nyt suunne kiinni!" Del ojensi hänelle tupakkarasian, ja mies tarttui siihen niin innokkaasti, kuin se olisi ollut täynnänsä kultakolikolta.

"Enkö minä voisi jotenkuten auttaa?" kysyi Frona ja katsoi katolle.

"Ette! Niillä on keripukki. Niitä ei auta muu kuin kuiva maa ja raa'at perunat." Del Bishop katsahti Fronaan. "Mutta mitä teillä on täällä tekemistä? Juoskaa pian takaisin tuonne ylemmäksi kuivalle maalle."

Mutta samassa rannan jäämuuri valtavasti jyskähdellen horjahti maalle päin. Viidenkymmenen tonnin jäämöhkäle lensi nurinniskoin, roiskautti mutaista vettä heidän päälleen ja paiskautui juuri oven eteen. Toinen, pienempi möhkäle ajautui ulkonevia nurkkahirsiä vastaan, niin että koko rakennus horjahteli. Courbertin ja Jakob Welse olivat sisällä.

"Après vous", kuuli Frona paronin sanovan ja isänsä huvitettuna naurahtavan. Ja kohtelias ranskalainen astui kuin astuikin viimeisenä ulos, pujotteleiden jäälautan ja katon välitse.

"Kuules Bill, jos alempi ruuhka kestää, niin me olemme hukassa", sanoi tupakkamies toverilleen.

"Se on varma se", kuului vastaus. "Kerran Nulatossa minä jouduin näkemään, kuinka virta lakaisi Bixbie-saaren putipuhtaaksi niinkuin äitimuori keittiönlattian."

Miehet kokoontuivat kiireesti Fronan ympärille.

"Tämä ei käy päinsä. Meidän täytyy kantaa heidät teidän asuntoonne, Corliss." Näin sanoen Jakob Welse ketterästi kiipesi tuvan katolle ja katsahti suureen muuriin päin. "Missä Mc Pherson on?" hän kysyi.

"On istunut viimeisen tunnin ajan kuin kivettyneenä hajareisin kattonsa harjalla."

Jakob Welse heilautti käsivarttaan. "Ruuhka murtuu. Kas, nyt se menee menojaan!"

"Ei tullutkaan keittiönlattia lakaistuksi tällä kertaa, Bill", sanoi tupakkamies. "Ei tullut", vastasi järkähtämättömän levollinen Bill. Koko joki näytti lähteneen liikkeelle. Jäävuori murskautui lukemattomista kohdista, ja joka taholta kuului maasta kiskoutuneitten puitten ryskettä ja rytinää.

Corliss ja Bishop ottivat huostaansa Billin ja lähtivät Mc Phersonin asunnolle päin, ja Jakob Welse ja paroni olivat juuri saaneet hänen kumppaninsa katonräystäään yli, kun mahtava jäälohkare lensi suoraan vasten rakennusta. Frona näki sen tulevan ja huudahti varoittaen, mutta samassa hirsiseinät hajosivat kuin korttitalo. Courbertin ja sairas mies viskautuivat raunioitten ulkopuolelle, mutta Jakob Welse katosi niiden keskelle. Frona riensi paikalle, mutta isä ei yrittänytäkään nousta. Hän kiskoi häntä ylöspäin saadakseen hänen suunsa vedenpinnan yläpuolelle, mutta ei onnistunut. Silloin hän haparoi käsillään vedessä, kunnes huomasi, että isän oikea käsi oli jäänyt puristuksiin hirsien väliin. Hän ei jaksanut saada niitä liikkumaan, mutta työnsi niiden väliin yhden katonseipäistä, jotka olivat olleet saven ja turpeitten alla. Se oli epämukava nostokanki ja sopi huonosti tarkoitukseensa, sillä kun hän heittäytyi sen varaan, taipui se ja uhkasi taittua. Hän yritti varovaisemmin uudestaan, kunnes hirsi viimein liikahti ja Jakob Welsen mudankarvainen pää nousi vedestä.

Hän hengähti syvään kerran toisensa jälkeen ja huudahti: "Tämäpä maistuu hyvältä!" Sitten hän lisäsi katsahtaen ympärilleen: "Frona, Del Bishop on mies, joka ei lörpöttele turhia."

"Miten niin", kysyi Frona ällistyneenä.

"Muistathan, että hän sanoi, että sinä kyllä aina tulet toimeen."

Hän suuteli tytärtään, ja sitten he molemmat nauraen sylkäisivät mudan huuliltaan. Samassa Courbertin tulla pyörähti tuvan raunioitten takaa.

"En ole koskaan nähnyt tämän vertaista", hän huudahti nauraen. "Hän on hullu, aivan raivohullu. Eikä häntä saa mitenkään rauhoittumaan. Hänen pääkallonsa murskautui hänen pudotessaan, ja hän kadotti tupakkansa. Mutta hän ei sure muuta kuin jälkimmäistä."

Pääkallo ei kuitenkaan ollut murskautunut, se oli vain saanut viiden tuuman pituisen haavan.

"Teidän täytyy odottaa, kunnes muut palaavat, minä en voi auttaa kantamaan." Jakob Welse osoitti oikeata käsivarttaan, joka riippui veltona ja voimattomana. "Nyrjähti vain, ei muuta", hän selitti, "ei yksikään luu mennyt poikki."

Samassa paroni näyttelijän elein osoitti Fronan jalkaa. "Katsokaa, vesi on laskenut ja jättänyt jälkeensä jokihelmen, jalokiven!"

Fronan kuluneet mokkasiinit olivat lionneet hajalle, ja pieni, valkoinen varvas pilkisti loasta.

"Silloinhan minä olen hyvin rikas, paroni, sillä minulla on yhteensä kymmenen samanlaista."

"Kukapa sitä kieltäisi, kukapa sitä kieltäisi!" huudahti paroni vilkkaasti.

"Mikä lystikäs, hassu ja herttainen ihminen te olettekaan!"

"Suutelen kättänne!" Hän polvistui ritarillisesti lokaan.

Frona vetäisi kätensä vapaaksi, hautasi sekä sen että toisen hänen tuuheaan tukkaansa ja pudisteli hänen päätänsä. "Mitä minun pitää hänelle tehdä, isä?"

Jakob Welse kohautti nauraen olkapäitään, ja Frona nosti Courbertinin kasvot itseään kohti ja suuteli häntä suulle. Jakob Welse tiesi, ettei kukaan ollut tästä enemmän hyvillään kuin hän itse.

* * * * *

Joki oli nyt laskenut tavalliselle talvitasolleen, ja jäät soljuivat rauhallisesti saaren ohitse. Mutta laskiessaan se oli jättänyt jälkeensä rannalle kahdenkymmenen jalan korkuisen jäämuurin, josta suuria lohkaraita sinkosi maalle päin kasvavien ja kaatuneitten puitten ja mutaisten kukkien ja ruohojen joukkoon ikäänkuin jonkin pohjolan hirviön jättiläiskidasta. Aurinko ei pysynyt toimeettomana, ja sen sulattama vesi huuhtoi mudan ja loan jääryyksiöitten pinnalta, kunnes ne kimalsivat kuin timanttikukkulat päivänpaisteessa tai hohtivat loistavan sinisinä. Mutta jäälohkareet olivat ajautuneet päällekkäin huiskin haiskin, ja tuon tuostakin sattui, että välkkyvä torni tai sateenkaarenhohtoinen minareetti romahti virtaan. Eräässä niistä lovista, jotka siten syntyivät, loikoi kanootti Bijou', ja sen ympärille olivat kokoontuneet kaikki Tienhaaran kansalaiset metsään vedetyn veneen asukkaita ja sairaita miehiä lukuunottamatta.

"Ei ei, kyllä kahdessa miehessä on ihan tarpeeksi." Tommy Mc Pherson vilkuili ympärilleen odottaen, että muut yhtyisivät häneen.

"Kolmannesta olisi kanootissa vain kiusaa."

"Siinä pitää kiskoa lujasti, muuten on turha koettaakaan", sanoi Corliss. "Ja te tiedätte kyllä, Tommy, että kolme miestä ei ole liikaa."

"Kyllä kahdessa on tarpeeksi."

"Minä pelkään, että meidän täytyykin suoriutua kahden."

Skotlantilais-kanadalainen ei voinut salata tyytyväisyyttään. "Niin, kolmannesta ei olisi muuta kuin haittaa. Ja kyllä te tulette toimeen."

"Ja teidän tulee olla toinen näistä kahdesta, Tommy", jatkoi Corliss järkähtämättömästi.

"Ee-i. Onhan tässä muitakin kuin minä."

"Eipä olekaan. Courbertin ei tiedä, miten airoa on pidettävä kädessä. St. Vincent ei voi päästä salmen yli, kuten hyvin ymmärrätte. Mr Welsen toinen käsi on käyttökelvoton. Ei siis ole muita mahdollisia kuin te ja minä, Tommy."

"En minä tahdo udella, mutta eikö tuo Anakin poika olisi juuri sopiva mies? Kyllä hän osaa ohjata venettä." Skotlantilainen ei ollut erikoisen ihastunut karskiin kullankaivajaan, mutta hän oli havainnut hänet rohkeaksi mieheksi ja koetti tätä keinoa pelastaakseen nahkansa.

Del Bishop astui pienen piirin keskelle, oli vaiti hetkisen ja katsoi joka miestä suoraan kasvoihin, ennenkuin alkoi puhua.

"Onko täällä joku, joka sanoo, että minä olen pelkuri?" kysyi hän käyden suoraan asiaan. Taas hän katsoi kaikkia silmiin. "Tai onko täällä joku, joka tahtoo syyttää minua siitä, etten aina olisi toiminut, niinkuin kunnan miehen tulee?" Ja taas hän tutki kaikkien kasvoja. "Hyvä on! Minä vihaan vettä, mutta en ikänäni ole sitä pelännyt. Minä en osaa uida, mutta olen pudonnut veneenlaidan yli useampia kertoja kuin ihmisen on helppo muistaa. Minä en osaa soutaa kupsahtamatta selälleni veneen pohjalle. Ja mitä peränpitöön tulee, niin sanovathan ne, jotka sen asian paremmin ymmärtävät, että kompassissa oli kolmekymmentäkaksi viivaa, mutta kun minun pitää ohjata, niin kyllä niitä on ainakin saman verran lisää. Ja niin totta kuin pienet omenat ovat Jumalan luomat, niin minä joudun vallan sekaisin, kun saan melan käteeni. Minä olen kaatanut kumoon melkein jok'ainoan kanootin, johon olen jalallani astunut, ja puhkaissut pohjan kahdesta. Minä olen kellahtanut veteen Canyonissa, ja White Horsen alapuolella minut ongittiin ylös. Osaan soutaa tahdissa vain yhden ainoan miehen kanssa, ja se mies on teidän nöyryin palvelijanne. Mutta minä sanon teille, hyvät herrat, että jos minua tarvitaan, niin minä istuudun Bijou'hun ja soudan sen vaikka hiiteen, ellei se kaadu kumoon tiellä."

Paroni Courbertin syleili häntä huutaen haltioissaan: "Niin totta kuin Jumala on luonut pienet omenat te olette mies!"

Tommyn kasvot olivat aivan valkeat, ja hän alkoi itse puhua päästäkseen hiljaisuudesta, joka seurasi Delin puhetta. "Enhän minä tahdo sanoa, etten osaa hoitaa airoja tai että minulla ei olisi onni matkassa, mutta ennenkuin me pääsemme mihinkään, niin saamme uuden jääsulun niskaamme. Minun mielestäni olisi liian uhkarohkeata lähteä nyt. Odotetaan, kunnes joki on jäistä vapaa, sanon minä."

"Se ei käy päinsä, Tommy", sanoi Jakob Welse. "Älkää ensinkään yrittäkö keksiä verukkeita!"

"Mutta ymmärtäähän sen nyt —"

"Riittää jo", keskeytti Corliss hänet. "Tulettehan mukaan?"

"Enkä tule. Minä —"

"Suu kiinni!" Del oli jo syntyessään saanut vahvat keuhkot ja voimakkaan äänen, ja hänen kirkaisunsa sai skotlantilaisen peloissaan kyyristymään kokoon.

"Katsokaa, katsokaa!" Verrattuna Delin sumutorveen Fronan ääni helähti kuin kirkas hopea hänen juostessaan puiden lomitse rantaan päin. "Katsokaa! Katsokaa! Sinistä vettä, sinistä vettä! Odottakaa hiukkasen, niin minä tulen teidän kanssanne!"

Kolme mailia ylempänä, juuri siinä, missä Yukon tekee kauniin kaarroksen länteenpäin, näkyi pieni tilkkunen sinistä. Se tuntui uskomattomalta pitkän, kovan talven jälkeen. Mutta Mc Pherson, jonka mieli ei ollut ylenmäärin herkkä, koetti luikkia tiehensä.

"Malttakaahan hiukan", puolusteli hän, kun Del Bishop tarttui häntä kaulukseen. "Olen unohtanut"

piippuni."

"Jos ei muuta syytä ole, niin saatte kauniisti pysyä täällä, Tommy", kiusoitteli Del. "Lainaisin teille mielelläni piippuni, ellei omanne pistäisi esiin tuosta taskusta."

"Minä tarkoitin tupakkaa."

"Kas, tässä on." Hän työnsi tupakkamassinsa Tommyn vapiseviin käsiin. "Kyllä teidän on paras riisua takkinne. No! Minä autan. Ja meidän kesken, Tommy, jos ette nyt osoita olevanne mies, niin minä totta totisesti en tahdo tietää teistä mitään."

Corliss oli heittänyt paksun villapaidan yltään voidakseen liikkua vapaammin, ja kun Frona tuli takaisin, näkyi selvästi, että hänkin oli keventänyt pukuaan. Päälysnuttu ja -hame olivat kadonneet, ja tumma, verkainen alushame ulottui puolissäreen.

"Teillä ei ole hätää, te kyllä tulette toimeen", sanoi Del hyväksyvästi.

Jakob Welse katsoi huolestuneena tytärtään ja meni hänen luokseen. Frona etsi parast'aikaa sopivaa melaa. "Ethän toki aikone —", isä alkoi.

Frona nyökäytti päätään.

"Tehän voittekkin pitää perää", huudahti Mc Pherson. "Minulla on vaimo kotona, puhumattakaan kolmesta lapsesta."

"Olemmeko valmiit?" Corliss kohotti Bijou'n keulaa ja katsahti taakseen.

Kuohuva vesi seurasi jäitä kintereillä. Courbertin tarttui kanootin perään ja kantoi sitä äyrästä alas, ja Del piti huolta vastahakoisesta Tommystä. Tasainen jäälautta, joka oli veteen päin kallellaan, sai tehdä laiturin virkaa.

"Astukaahan keulaan, Tommy."

Skotlantilainen mutisi itsekseen, mutta kuuli Bishopin raskaan, uhkaavan hengityksen takaansa ja totteli. Frona sai veneen pysymään tasapainossa hyppäämällä itse perään.

"Minä osaan pitää perää", vakuutti hän Corlissille, joka nyt ensi kerran huomasi hänen aikovan lähteä mukaan.

Hän katsahti kysyvästi Jakob Welseen ja sai tämän suostumuksen.

"Kiiruhtakaa, kiiruhtakaa!" kehoitteli Del kärsimättömästi. "Älkää kuluttako kallista aikaa!"

VIIDESKOLMATTI LUKU.

Bijou' toi kauniisti ilmoille kaiken siroimman ja hienoimman, mitä oli piillyt sen rakentajan sielussa. Se oli kevyt ja hauras kuin munankuori, ja sen vajaan puolen tuuman paksuiset laidat eivät olisi voineet kestää edes miehen pään suuruisen jäämöhkäleen sysäystä. Ja vaikka nyt olikin avovettä, ei kulku silti kuitenkaan ollut esteetön sillä joessa uiskenteli joka suunnalla viljalti rantamuureista irtautuneita jäälohkareita. Ei kestänyt kauankaan, ennenkuin Fronan taitava melankäyttö hankki hänelle Corlissin täyden luottamuksen.

Heillä oli edessään ja ympärillään suurenmoinen näky: joki, jonka tummaa aallokkoa kristallimuurit reunustivat; niiden takana vihreät metsät, jotka kurottautuivat kesätaivaalla leijailevia pilvenhattaroita kohti, ja kaiken yllä tulinen aurinko, joka levitti lämpöään kuin roihuva valkea. Suurenmoinen näky, mutta jostakin syystä Corliss tuli ajatelleeksi äitiään ja hänen ikuista teetään, pehmeitä mattoja, sievisteleviä palvelijattaria ja avaroissa ikkunoissa viserteleviä kanarialintuja, ja hän tuumi itsekseen, olisiko äiti voinut ymmärtää hänen nykyistä minäänsä. Ja kun hän ajatteli takanaan istuvaa naista, tunsikin hänen melansa nousevan ja laskevan, nousevan ja laskevan niin hänen äitinsä naistuttavat taas tulivat hänen mieleensä ja kulkivat yksitellen, pitkänä jonona, hänen ohitseensa, ja he olivat hänen mielestään kuin kalpeita hämäränhaamuja, sen suvun irvikuvia, joka oli täyttänyt ja yhä tulisi täyttämään maan.

Kanootti hipaisi ajelehtivaa jääkappaletta, lensi nuolena kahden muun lohkareen lomitse ja pääsi ohi juuri vähäistä ennen kuin niiden välinen aukko sulkeutui. Tommy voihki surkeasti.

"Hyvin tehty", sanoi Corliss rohkaisevasti.

"Hurjapäinen naisihminen! Eikö hän nyt olisi voinut odottaa", murahti skotlantilainen partaansa.

Frona kuuli hänen sanansa ja naurahti uhkamielisesti. Corliss heitti häneen silmäyksen olkansa takaa, ja hymyilevä katse, jonka hän sai vastaukseksi, oli lumoava. Fronan kevyt päähine oli valahtanut taapäin, ja tuulessa liehuvat kiharat välkkyivät päivänpaisteessa ja ympäröivät kasvot sädekehällä, joka Vancelle muistutti aurinkoista aamua Dyen tiellä.

"Minun tekisi mieli laulaa, ellei se hengästyttäisi liikaa. Esimerkiksi 'Miekkalaulu' tai 'Ankkurilaulu'."

"Tai 'Laulujen laulu'", vastasi Corliss. "Illansuussa hän luokseni saapui", hän hyräili merkitsevästi.

Frona pisti äkkiä melansa veteen vastakkaiselle puolelle venettä väistääkseen suurta, terävasärmäistä lohkarettä eikä ollut kuulevinaankaan. "Minä voisin jatkaa tätä matkaa vaikka ikuisesti."

"Niin minäkin", vakuutti Corliss lämpimästi.

Mutta Frona ei ollut mitään ymmärtävinään ja jatkoi: "Tiedättekö, Vance, minä olen niin iloinen siitä, että me olemme ystäviä."

"Minun syyntä ei ole, ettemme ole muuta."

"Te ette pysy tahdissa, hyvä herra", nuhteli Frona ja Corliss ryhtyi vaieten ponnistelemaan eteenpäin.

Kanootti suuntasi kulkunsa virtaa vastaan neljäkymmenenviiden asteen kulmassa ja eteni kohtisuoraan rannasta. Näin he olivat laskeneet pääsevänsä länsirannalle juuri vastapäätä lähtökohtaansa, ja sieltä heillä oli aikomus ponnistella vastavirtaa tyvenemmässä rantavedessä. Mutta mailin verran särmikkäitä kalliorantoja ja sata yardia äkkijyrkkää, virrasta kohoavaa jäätikköäyrästä olisi tällöin vielä erottamassa heitä miehestä, joka odotti heidän apuaan.

"Huoahkaammepa nyt hetkinen", ehdotti Corliss heidän päästyään kurimukseen, jossa akanvirta kuljetti kanoottia pitkin korkean rantamuurin laitaa.

"Kuka voisi uskoa, että olemme toukokuun puolivälissä?" Frona katsahti hataraa jääseinämää. "Tuntuuko se teistä todelliselta, Vance?" Tämä pudisti päätään.

"Ei minustakaan. Minä tiedän, että minun, Frona Welsen ruumiillinen minäni on tässä kanootissa ja meloo henkensä edestä yhdessä kahden miehen kanssa armon vuonna kahdeksantoistasataayhdeksänkymmentäkahdeksan Alaskassa Yukon-joella; tämä on vettä, tuo jäätä. Käsivarteni ovat uupuneet, sydämeni sykkii hiukan kohtuullista kiivaammin, ja minä hikoilen — mutta kuitenkin kaikki on kuin unta. Kuvitelkaahan! Vuosi sitten minä olin Pariisissa!" Hän hengähti syvään ja katsahti joen yli kaukaiseen rantaan päin, missä Jakob Welsen telta loisti metsän syvää vihreyttä vastaan kuin lumivalkea nenäliina. "Minä en usko, että sellaista paikkaa on olemassakaan", lisäsi hän. "Ei ole mitään Pariisia!"

"Ja minä olin kaksitoista kuukautta takaperin Lontoossa", sanoi Corliss mietteissään. "Mutta minä olen tullut uudeksi ihmiseksi senjälkeen. Lontoo? Nyt ei ole Lontoota. Se on mahdotonta. Kuinka maailmassa voisi olla niin paljon ihmisiä? Tämä on maailma, ja me tiedämme, että siinä on hyvin vähän ihmisiä, muuten ei voisi olla niin paljon jäätä ja vettä ja taivasta. Minä tiedän, että tämä Tommy mielellään ajattelee erästä paikkaa, jota hän nimittää Torontoksi. Hän erehtyy. Se on olemassa vain hänen mielellään — muistona jostakin varhaisemmasta elämästä. Sitä hän ei tietysti usko, ja se on aivan luonnollista, sillä hän ei ole filosofi eikä rasita —"

"Pysyttekö vaiti siinä?" sähisi Tommy. "Te lörpöttelette meidät kadotukseen."

Elämä on lyhyt pohjan perillä, ja ennustuksesta on usein vain lyhyt matka toteutumiseen. Varoittava suhahdus kävi huokauksen tavoin läpi ilman, ja sateenkaarenhohtoinen muuri heidän edessään horjui. Kaikki kolme airoa painuivat ikäänkuin yhteisestä sopimuksesta veteen, ja kanootti hypähti kauemmaksi rannasta. Toinen jäälohkare toisensa jälkeen, yhteensä tuhansia tonneja, romahti kimaltaen alas ja murskautui heidän takanaan. Vesi työntyi niiden tieltä ulospäin, kuohui ja kiehui raivoisana aallokkona, ja kanootti, joka hyppelehti hurjasti laineilla, sukelsi jyrkän aallonharjan lävitse ja painui vettä puolillaan takaisin aallonpohjaan.

"Enkö minä sitä sanonut teille, senkin lörpöttelijät!"

"Istukaa hiljaa ja ammentakaa vettä", sanoi Corliss ankaralla äänellä. "Muuten te pian ette saa sanoa meille mitään."

Hän pudisti päättään Fronalle, ja tämä iski silmää vastaukseksi. Sitten he molemmat nauroivat salaa, niinkuin lapset, jotka onnellisesti ovat päässeet pahasta pälkähästä.

Kanootti hiipi varovaisesti äkkijyrkkien, ulkonevien jäätiköitten varjossa ja soljui äänettömästi viimeistä akanvirtaa ylöspäin. Siinä kohosi virrasta muuan jyrkkä kieleke — paljas, vuosisatojen kuluttama ja uurtama kalliohirviö. Se näytti vihaavan virtaa, joka sitä lakkaamatta kalvoi, vihaavan sadetta, joka veisti sen karkeaan pintaan muodottomia vakoja, vihaavan aurinkoa, joka ei tahtonut hedelmöittää sitä, niin että vihreä, versova elämä olisi peittänyt sen rumuuden. Virta pieksi sitä kaikin voimin, teki raivoisia hyökkäysyrityksiä sitä vastaan ja vetäytyi jälleen keskelle uomaansa. Kallion juurella kuohui kiivas aallokko, ja sen halkeamissa ja veden uurtamissa koloissa oli näkymätön taistelu käynnissä.

"Nyt! Soutakaa niin paljon kuin jaksatte!"

Tämä oli viimeinen käsky, jonka Corliss saattoi antaa, sillä kohinassa, johon he nyt olivat joutuneet, miehen ääni hukkuu kuin sirkan soitto maanjäristyksen pauhuihin. Kanootti lensi eteenpäin ja hypähti äkkiä tyvenestä akanvirrasta kuohuihin. Airot ponnistelivat tahdissa: ylös, alas, ylös, alas. Vesi loiskui ja kiskoi ja painoi venettä joka suuntaan yht'aikaa, ja hauras alus, joka ei voinut totella kaikkia sen oikkuja, vapisi ja värisi pelosta uskaltaessaan tehdä vastarintaa. Se kääntelee hermotuneesti oikealle ja vasemmalle, mutta Frona hoiti peräsintä rautakourin. Yardin matkan päässä kallionhalkeama irvisteli heitä vastaan. Kanootti hypähti ja syöksyi eteenpäin, mutta vesi soljui sen alta, eikä se päässyt paikaltaan. Vuoroon he ajautuivat ulos aukosta, vuoroon pääsivät tunkeutumaan sisään, puolen yardia eteenpäin ja taas takaisin, ja kallioportti näytti pilkkaavan heidän ponnistuksiaan.

Viisi minuuttia, joista jokainen oli pitkä kuin ikuisuus, kului, ennenkuin he viimein pääsivät halkeaman ohi. Vielä viisi minuuttia, ja se oli sata jalkaa heidän takanaan. Alas, ylös, alas, ylös, kunnes taivas ja maa ja joki himmenivät olemattomiin ja tietoisuuteen jäi vain kapea juova — vaahtujuova, jota toisaalta rajoitti ilkkuva kallioseinä, toisaalta vihaisesti myllertävä vesi. Tämä kapea juova oli kaikki, mitä oli olemassa. Jossakin alhaalla oli olevaisen alku ja jossakin ylhäällä, pauhun ja kuohujen yläpuolella, kaiken loppu, ja sitä kohti he nyt ponnistelivat.

Frona piti yhä peräsintä raudanlujin kourin. He eivät luopuneet siitä, minkä kerran saavuttivat, vaan taistelivat saadakseen haltuunsa yhä enemmän, tuuman tuumalta, alas, ylös, alas, ylös, ja kaikki olisi ollut hyvin, ellei Tommyn rohkeus olisi horjunut. Jäälautta, jonka pyörre oli painanut veden alle, sukelsi poreillen pinnalle hänen aironsa alta, keikahti teräväsärmäisen kärkensä ympäri ja vaipui uudestaan syvyyteen. Ja Tommy oli näkevinään itsensä tuon jäälohkareen tavoin hukkuvana, liehuvin hiuksin ja haparoiden käsillään painuvan veden alle jalat edellä, alemma ja alemma. Hän tuijotti silmät selällään onnetonta ennusmerkkiä, ja hänen aironsa pysähtyi kesken vetoa. Samassa silmänräpäyksessä halkeama taas irvisteli heille vastaan, ja he liukuivat jälleen hiljalleen vastavirrassa äskeisten kallioitten alapuolella.

Frona makasi pää taapäin heitettyinä ja nyyhkytti auringossa, Corliss läähätti keskituhdolla hukkaanmenneestä voimainponnistuksesta, ja skotlantilainen istui keulassa pää polviin painettuna huohottaen ja murtuneena. Kanootti oli hiljaa ajautunut jääseinämän reunalle ja pysähtynyt siihen lepäämään. Sateenkaarimuuri kohosi kuin satujen linna, auringonsäteet heijastuivat sen lukemattomiin kuvastinpintoihin ja verhosivat sen timanttivaippaan. Hopeaiset purot solisivat sen kristalliseiniä pitkin, ja sen läpinäkyvä kirkkaus tuntui paljastavan elämän ja kuoleman ja ihmisen pyrkimyksen salaisuudet, vetävän hunnun toisensa jälkeen syrjään ja tuovan silmäin eteen himmeän sinihohtoisia kaukonäkyjä, unikuvia, jotka tarjosivat syvällä suudessa, vilpoisessa helmassaan ikuista lepoa, ikuista lepoa ja rauhaa.

Muurin sirotekoinen harja, joka kohosi parikymmentä jalkaa heidän päittänsä yläpuolelle, huojui hiljaa edestakaisin aivan kuin vehnäpelto vienon kesätuulen tuudittamana. Mutta Corliss katsoi sitä välittämättä vaarasta. Hän ei toivonut muuta kuin saada maata siinä suuren arvoituksen kynnyksellä, vaan maata ja juoda ilmaa täysin siemauksin eikä mitään muuta! Dervishi, joka on lakkaamatta pyörimistään pyörinyt, kunnes kaikki on mustennut hänen silmissään, voi käsittää kaikkeuden sisimmän olemuksen ja todistaa, että jumaluus on jakamaton. Samoin se, joka on taukoamatta melonut ja melonut airoillaan, voi pudisteleida vapaaksi rajoituksistaan ja kohottautua ajan ja paikan yläpuolelle. Niin oli nyt Corlissin laita.

Mutta vähitellen hänen verensä lakkasi virtaamasta niin rajusti, ilma ei enää tuntunut yhtä sulotuoksuiselta, ja painostava todellisuus palasi jälleen hänen tietoisuuteensa.

"Meidän täytyy suoriutua tästä", hän sanoi. Hänen äänensä oli kuin miehen, jonka kurkun pitkällinen juopottelu on käheästi kärventänyt. Hän pelästyi sitä itsekin, mutta nosti vapisevin käsin melansa ja työnsi kanootin irti jäämuurista.

"Niin, lähtekäämme kaikin mokomin liikkeelle", sanoi Frona matalalla äänellä, joka tuntui tulevan

jostakin hyvin kaukaa.

Tommy kohotti päätään ja katsahti ylös. "Kai meidän nyt on paras jättää koko homma sikseen?"

"Käykää käsiksi airoihin!"

"Aiotteko sitten koettaa uudestaan?"

"Käsiksi airoihin!" toisti Corliss.

"Niin kauan kuin sydän kestää, Tommy", lisäsi Frona.

Taas he kamppailivat saman kamppailun, ja koko maailma katosi, paitsi tuota kuohujuovaa, kohisevaa vettä ja ilkkuvaa aukkoa kallioitten välissä. Mutta he pääsivät tuuma tuumalta sen ohi, ja leveä joenmutka heidän edessään lausui heidät tervetulleiksi. Vain leppymättömän vihainen kalliokärki, jonka juurella vesi yhtä leppymättömästi kohisi, erotti heidät siitä. Mutta juuri sen kohdalla kanootti taas alkoi hypellä ja vavahdella, virta soljui sen alta eivätkä he päässeet paikaltaan. Alas, ylös, alas, ylös liikkuvat aivot, kunnes lopulta tuo kapea juovakin himmeni ja häipyi, ja koko kamppailu tuli merkityksettömäksi. Heidän sydämensä sykkivät työn tahdissa, he tulivat ikäänkuin ajan suuriksi heilureiksi. Ja heidän takanaan ja edessään välkkyivät ikuisuudet, ja ikuisuuksien välillä he liikuttelivat airojaan hurjasti, koneellisesti: alas, ylös. He eivät enää olleet ihmisiä, vaan koneita. He pääsivät niin pitkälle, että heidän aironsa koskettivat vihaista kalliota, mutta eivät sitä tietäneet, liukuivat takaisin sattumalta onnistuen väistämään uiskentelevia jäälauttoja, mutta eivät nähneet niitä. Eivät he myöskään tunteneet, kun aallot löivät venettä ja vilpoisa vaahto roiskui heidän kasvoihinsa.

Kanootti kääntyi myötävirtaan, ja heidän auringonpaisteessa välähtelevät aironsa kuljettivat sitä paluusuuntaan joen poikki Tienhaaraa kohti. Kun he vähitellen tulivat tietoisiksi siitä, mitä ympärillä tapahtui, ja Tienhaara häämötti heidän edessään ikäänkuin jonkin uuden maailman ranta, he ryhtyivät soutamaan pitkin, tasaisin, rauhoittavin aironvedoin. "Kolmas yritys olisi ollut turha", sanoi Corliss käheästi kuiskaten.

Ja Frona vastasi: "Niin, meidän sydämemme eivät olisi sitä kestäneet."

Rannan lähetessä elämä viihtyisine leiritulineen ja puolipäivälepoineen ja ennen kaikkea siunattu Toronto paikallaan pysyvine taloineen ja vilisevine katuineen palasivat Tommyn mieleen. Joka kerta, kun hän ojentautui eteenpäin, painoi päänsä alas ja kosketti airoillaan vettä, kadut laajenivat ja tulivat ikäänkuin lähemmäksi. Ja joka kerta, kun aironveto päättyi ja hänen päänsä nousi ylös, saari oli hypähtänyt lähemmäksi. Pää painui taas alas, ja kadut olivat luonnollista kokoa, se nousi, ja Jakob Welse ja kaksi muuta miestä seisoivat rannalla kolmen vedon mitan päässä.

"Enkö minä sitä teille sanonut?" huusi Tommy heille voitonriemuisesti.

Mutta sen sijaan, että olisi ohjannut maihin, Frona käänsi kanootin. Tommyltä jäi veto kesken, ja hänen aironsa kolahti pohjaan.

"Nostakaa aironne!" Corlissin ääni oli terävä ja ankara.

"Enkä nosta!" Tommy katsahti kapinallisesti kiusaajaansa ja kiristeli hampaitaan vihasta ja pettymyksestä.

Virta painoi kanoottia alaspäin, ja Frona jaksoi vain pysyttää sitä paikallaan. Corliss ryömi polvillaan keulaan päin.

"Minä en tahdo tehdä teille pahaa, Tommy", sanoi hän hiljaa ja hillitysti. "Nostakaa siis aironne ja olkaa mies."

"En."

"Silloin minä voin tappaa teidät", jatkoi Corliss yhtä rauhallisesti ja veti metsästyspuukkonsa tupesta.

"Mutta mitäpä, jos minä en sittenkään tahdo?" kysyi skotlantilainen yrmeästi, mutta vetäytyi samalla kauemmaksi.

Corliss painoi hiljaa veistä Tommyn selkään, juuri sydämen kohdalle. Kärki lävisti hitaasti paidan ja kosketti ihoa. Se ei pysähtynyt eikä kiiruhtanut vauhtiaan, vaan jatkoi matkaansa yhtä hitaasti. Tommy kyyristyi väristen kokoon.

"Mies, mies, älkää! Ottakaa se pois!" huusi hän, "Minä lupaan."

Frona oli kalmankalpea, mutta hänen katseessaan oli kova kiilto, ja hän nyökäytti hyväksyvästi

päätään.

"Me koetamme päästä virtaa ylöspäin tätä rantaa myöten ja kulkea joen poikki ylempää", huusi hän isälleen. "Kuinka? En kuule. Tommyko? No häntä hiukan peloittaa, mutta se ei ole niin vaarallista." Hän heilutti airoaan hyvästiksi. "Me palaamme pian, isä rakas, hyvin pian."

Stewart-joki oli aivan vapaana jäistä, ja he kulkivat neljännesmailin matkan sitä ylöspäin, sitten suoraan sen suun poikki ja jatkoivat Yukonia pitkin. Mutta kun he olivat pelastettavan miehen kohdalla, tuli uusi vastus heidän tielleen. Mailia ylempänä oli asumaton saari, jonka pitkälle ulottuva hiekkasärkkä jakoi joen kahtia aina äskeisiin ohipääsemättömiin kallioihin asti. Satoja tuhansia tonneja jäätä oli viskautunut särkälle, niin että se muodosti kimaltelevan harjanteen.

"Meidän täytyy kantaa kanootti särkän yli", sanoi Corliss, kun Frona käänsi sen ulommaksi rannasta.

Kanootti lensi nuolena kapean salmekkeen poikki hiekkasärkän puolelle, ja Frona keksi pienen syvennyksen, jonka kohdalta muuri ei ollut aivan yhtä jyrkkä. He nousivat jäälohkareelle, joka ilman tukea veden yläpuolella riippuen ulkoni ainakin kolmekymmentä jalkaa muurista. Miten syvälle sen toinen pää oli haudattuna jääseinän sisään, siitä ei voinut sanoa mitään varmaa. He kiipesivät kimaltelevan harjanteen huipulle kiskoen kanoottia perässään ja katsoivat ympärilleen. Joka taholla suunnaton määrä päällekkäin ajautuneita jäälauttoja, toinen toistaan suurempia, jotka saivat olla viimeksi tulleitten, auringonpaisteessa äärettömien jalokivien lailla loistavien vaikeitten lohkaritten alustoina.

"Onpa tämä mukava kävelypaikka", sanoi Tommy pilkallisesti, "kun seuraava jäätulvakin voi tulla millä hetkellä tahansa." Hän istuutui päättäväisesti. "Ei kiitos, minä en lähde tästä mihinkään."

Frona ja Corliss kulkivat edelleen kantaen kanoottia välillään.

"Persialaiset ruoskivat orjiaan saadakseen heidät taisteluun", sanoi Frona katsoen taakseen. "Minä en koskaan ennen ymmärtänyt sitä. Eikö teidän olisi paras palata häntä noutamaan?"

Corliss teki sen ja pakotti murisevan apulaisensa kulkemaan edellä. Kanootti ei oikeastaan painanut paljoakaan, mutta jyrkissä nousuissa ja äkkikäännöksissä heillä kuitenkin oli siitä täysi työ. Aurinko heloitti täydeltä terältä. Sen kirkkaus rasitti heidän silmiään, hiki tihkui joka huokosesta, ja he olivat aivan hengästyksissään.

"Voi, Vance, tiedättekö — —"

"Mitä?" Hän pyyhkäisi hien otsaltaan ja heilautti kättään.

"Toivoisin, että olisin syönyt enemmän aamiaiseksi."

Corliss murahti myötätuntoisesti. He olivat tulleet harjanteen keskikohdalle ja saattoivat nähdä joen ja sen toisella puolen aivan selvästi miehen ja hänen hätämerkkinsä. Alempana näkyi kodikas, vihannuuden verhoama Tienhaara. He katsahivat Yukonin leveää mutkaa, joka hymyili veltosti, ikäänkuin se ei minä hetkenä hyvänsä olisi ollut valmis vuodattamaan kidastaan kuolemaa ja hävitystä. Heidän jalkainsa alla jää laskeutui loivasti ja muodostui pienoisorotkon, joka jäi syvään varjoon.

"Astukaahan eteenpäin, Tommy", pyysi Frona. "Me olemme puolitiessä, ja tuolla on vettä."

"Vettäkö te ajattelette viedessänne ihmisraukkaa kuolemaan", sähisi Tommy.

"Minä pelkään, että te olette tehnyt jonkin hyvin suuren synnin, Tommy", sanoi Frona pudistaen moittivasti päätään, "muuten ette niin pahasti pelkäisi kuolemaa." Hän huoasti ja nosti kanoottia omalta puoleltaan. "No niin, onhan se luonnollistakin. Te ette osaa kuolla —"

"Enkä tahdo kuolla", keskeytti Tommy rajusti.

"Mutta jokaiselle tulee hetki, jolloin hänen täytyy kuolla, hetki, jolloin ei voi muuta kuin kuolla. Ehkäpä tämä on sellainen."

Tommy liukui varovaisesti välkkyvän kielekkeen yli ja hypähti leveälle jäälautalle. "Se oli hyvin sanottu", sanoi hän irvistäen, "mutta ettekö te luule, että minä osaan itse arvostella ne asiat omasta puolestani. Miksi minä en saisi ajatella niinkuin minä tahdon?"

"Siksi, että te ette ajattele niinkuin teidän pitää. Voimakkaat ihmiset ovat kaikkina aikoina hallinneet sellaisia kuin te olette. He ovat opettaneet teidän kaltaisillenne, milloin ja miten heidän tulee kuolla, johtaneet heitä kuolemaan, ruoskineet heitä kuolemaan."

"Te osaatte sanoa sen niin kauniisti", sanoi Tommy "Ja niin taitavasti. Eikä minun taida kannattaa valittaa, kun te kuvailette sitä niin hienosti."

"Te olette todella taitava", nauroi Corliss, kun Tommy oli jatkanut matkaa alas rotkoon ja kadonnut näkyvistä. "Mutta kyllä se itsepäinen lurjus tulee väittelemään vielä matkalla ikuisen tuomioon."

"Missä te olette oppinut soutamaan?" kysyi Frona.

"Yliopistossa — urheiluna", vastasi Corliss lyhyesti. "Mutta katsokaa! Eikö tämä ole ihanaa?" Vesi oli sulaessaan muodostanut lätäkön rotkon pohjaan. Frona ojentautui pitkäkseen maahan ja painoi kuumat huulensa sen raikkaaseen veteen. Hänen siinä maatessaan hänen moksasiiniensa pohjat — tai oikeammin jalkapohjansa, sillä moksasiinit ja sukat olivat repaleina, — tulivat näkyviin. Ne olivat hyvin valkoiset, mutta jää oli monesta kohden leikannut ne verille.

"Niin sievät ja kauniit ja pehmeät", mutisi Tommy. "Ei luulisi, että ne voisivat johtaa vahvaa miestä kadotukseen."

"Kun te noin napisette, niin kuljette sitä kohti aika kyytiä", vastasi Corliss vihaisesti.

"Neljäkymmentä mailia tunnissa", tokaisi Tommy ja jatkoi matkaansa iloisena siitä, että oli saanut sanoa viimeisen sanan.

"Odottakaahan! Teillä on kaksi paitaa. Lainatkaa minulle toinen!"

Skotlantilainen katsoi kysyvästi taakseen, kunnes ymmärsi, mitä Corliss tarkoitti. Sitten hän pudisti päätään ja jatkoi kulkuaan.

Frona nousi seisoalleen. "Mitä nyt?"

"Ei mitään. Istukaa!"

"Mutta mitä te tarkoittatte?"

Corliss laski kätensä hänen olkapäilleen ja painoi hänet istumaan. "Teidän jalkanne! Te ette voi kulkea eteenpäin tuolla tavoin. Nehän ovat aivan rikki. Katsokaa!" Hän pyyhkäisi Fronan toista kantapäätä kädellään, joka tuli aivan veriseksi. "Miksi ette ole sanonut minulle mitään?"

"Voi, ei niihin koskenut — paljoa."

"Antakaa minulle toinen hameistanne", pyysi Corliss.

"Minulla —" Frona epäröi. "Minulla on vain yksi."

Corliss katsahti ympärilleen. Tommy oli kadonnut näkyvistä jäärykkiöitten taa.

"Meidän täytyy jatkaa matkaa", sanoi Frona yrittäen nousta.

Mutta Corliss ei antanut hänen tehdä sitä. "Te ette astu askeltakaan, ennenkuin minä olen sitonut jalkanne. Kas niin — silmät kiinni nyt!"

Frona totteli, ja kun hän jälleen avasi silmänsä, oli Corliss vyötäisiään myöten paljaana ja sitoi paraikaa kaistaleiksi revittyä paitaansa hänen jalkojensa ympäri.

"Te kuljitte minun jäljessäni, enkä minä tiennyt —"

"Ei teidän tarvitse puolustautua", keskeytti Frona. "Olisinhan minä voinut sanoa."

"En minä puolustaudu, minä nuhtelen teitä. Antakaa minulle nyt toinen jalka."

Fronan läheisyys vei häneltä mielenmaltin, ja hän kosketti huulillaan samaa pientä valkoista varvasta, joka oli tuottanut paroni Courbertinille suudelman.

Tumma puna levisi Fronan kasvoille, mutta hän ei vetänyt jalkaansa pois, ja häntä värisytti niinkuin kerran ennen hänen eläessään. "Te käytätte hyväntekijän asemaanne väärin hyväksenne", sanoi hän moittivasti.

"Tekisipä mieleni käyttää sitä hyväkseni kaksinkerroin."

"Ei, älkää tehkö sitä", pyysi Frona.

"Miksi en. Merimiehillä on tapana avata viinitynnyrit ja nauttia täysin siemauksin laivan upotessa, ja onhan meidän asemamme tavallaan yhtä toivoton."

"Mutta — —"

"Mutta mitä, neiti Tekopyhä?"

"Te tiedätte, että minä en ole ansainnut tätä! Ellei meidän tarvitsisikaan ottaa huomioon ketään muuta, niin —"

Vance oli sitaissut viimeisen solmun ja päästi hänen jalkansa kädestään. "Kirottu St. Vincent! Tulkaa!"

"Niin minäkin sanoisin teidän asemassanne", sanoi Frona nauraen ja tarttui kanoottiin omalta puoleltaan. "Mutta kuinka te olette muuttunut, Vance! Te olette aivan toinen ihminen kuin se, jonka minä tapasin Dyeen tiellä. Silloin te ette ollut oppinut kiroilemaan paljosta muusta puhumattakaan."

"Niin, minä en ole sama kuin silloin ja siitä kiitän Jumalaa ja teitä. Mutta minä luulen olevani rehellisempi kuin te. Minä toteutan aina filosofiani elämässäni."

"Ei, tunnustakaahan nyt, että teette minulle vääryyttä. Te pyydätte liian paljon, katsoen olosuhteihin —"

"Saada suudella pientä varvasta."

"Tai olkoon menneeksi, minä oletan, että te pidätte minusta niinkuin kiltti iso veli. Ja siinä tapauksessa, jos todella tahdotte, niin —"

"Älkää jatkako", keskeytti Corliss kiivaasti, "älkääkä antako minun käyttäytyä narrin tavoin."

"— saatte suudella vaikka kaikkia varpaitani", jatkoi Frona.

Corliss mutisi jotakin, mutta ei vastannut. Työ vaati nyt kaiken heidän huomionsa osakseen, ja he kulkivat sanaakaan sanomatta eteenpäin. Vasta heidän laskeutuessaan viimeistä jyrkännettä, jonka juurella Mc Pherson odotti, Frona äkkiä katkaisi hiljaisuuden.

"Del vihaa St. Vincentiä", sanoi hän käyden suoraan asiaan. "Miksi?"

"Niin, siltä näyttää." Corliss katsahti häneen uteliaasti. "Ja kaikkialle, minne hän kulkee, hän laahaa muassaan vanhan venäläisen kirjan, jota hän ei osaa lukea, mutta jota hän jostakin syystä pitää St. Vincentin nemesiksenä. Ja tiedättekö, Frona, hänen uskonsa on niin vahva, että siitä on hiukkasen tarttunut minuunkin. Minä en tiedä, tuletteko te kerran minun luokseni vai tulenko minä teidän luoksenne, mutta —"

Frona päästi kanootin perän käsistään ja purskahti nauruun. Corliss loukkaantui ja lensi hehkuvan punaiseksi.

"Jos olen —", hän alkoi.

"Hupsu", nauroi Frona. "Älkää nyt olko lapsellinen. Ja ennen kaikkea, älkää olko noin arvokkaan näköinen. Se ei juuri pue teitä tällä hetkellä eikä sovi teidän pörrötukkaisen, puolialastoman olemuksenne tyyliin. Olkaa vihainen, raivotkaa, kiroilkaa, tehkää vaikka mitä, mutta minä pyydän, älkää olko noin arvokkaan näköinen. Toivoisin, että minulla olisi valokuvauskone täällä. Vuosien kuluttua voisin silloin sanoa ystäväilleni: 'Kas, tässä näette Corlissin, suuren napaseuturetkeilijän, sen näköisenä kuin hän oli maailmankuulun Alaskan-matkansa päättyessä.'"

Corliss osoitti häntä merkitsevästi sormellaan ja sanoi totisena: "Missä teidän hameenne on?"

Frona katsahti vaistomaisesti pelästyen alaspäin, mutta jäljelläolevat repaleet saivat hänet kuitenkin rauhoittumaan, ja hän sävähti tulipunaiseksi.

"Ettekö häpeä!"

"Pyydän, pyydän, älkää tekeytykö arvokkaaksi", nauroi Corliss. "Se ei todellakaan pue teitä tällä hetkellä. Olisipa minulla nyt valokuvauskone!"

"Pysykää vaiti ja kulkekaa eteenpäin, Tommy odottaa. Minä toivon, että aurinko polttaa kaiken nahan teidän selästäne", sanoi Frona hengästyneenä ja kostonhimoisena heidän antaessaan kanootin liukua viimeisen jäälautan pintaa myöten veteen.

Kymmentä minuuttia myöhemmin he kapusivat vastaisen rannan jäämuuria ylös ja lähestyivät rinnettä, jolla hätämerkki yhä liehui. Sen vieressä maassa makasi mies. Hän oli aivan hiljaa, ja he

pelkäsivät jo tulleensa liian myöhään, kun hän äkkiä kohotti hiukan päätään ja valitti. Hänen karkeat vaatteensa olivat repaleina, ja mustat, haavoittuneet jalat näkyivät mokkasiinien repeämistä. Hänen ruumiinsa oli niin laiha ja kuihtunut, että luut näyttivät tunkeutuvan esiin ihon alta. Corlissin koettaessa hänen valtimoaan hän avasi silmänsä ja tuijotti tylsästi. Fronaa värisytti.

"Tämähän on kamalaa", mutisi Mc Pherson ja tunnusteli miehen kuihtunutta käsivartta.

"Menkää te edellä rantaan, Frona", sanoi Corliss. "Tommy ja minä kannamme miehen sinne."

Mutta Frona puri hammasta ja auttoi heitä. Varovaisuudestaan huolimatta he eivät voineet kyllin vakavasti kantaa kuormaansa rinnettä alas. Tärähdykset herättivät miehen hetkeksi tainnoksista, ja kun he laskivat hänet kanootin pohjalle, hän avasi silmänsä ja kuiskasi käheästi: "Jakob Welse — sanomia — kiireellisiä." Hän haparoi heikoin käsin paitaansa, jonka avoimen rinnuksen alta sähkösanomarepun nahkahihna pilkoitti.

Kanootin kummassakin päässä oli tilaa yllin kyllin, mutta keskikohdalla Corliss sai meloa mies jalkojensa välissä. Kanootti liukui kevyesti rannasta. Viimeinkin he saivat kulkea myötävirtaa, eikä heidän tarvinnut ponnistella.

Vancen käsivarret, hartiat ja selkä hehkuivat tulipunaisina. Frona huomasi sen. "Minun toivomukseni on toteutunut", hän sanoi, ojensi kätensä ja silitti kevyesti käsivartta. "Kunhan pääsemme perille, niin hoitelemme sen terveeksi."

"Älkää ottako kättänne pois", pyysi Corliss. "Tuo tuntuu sanomattoman hyvältä."

Frona pisti kätensä veneen laidan yli ja valeli kuumaa selkää jääkylmällä vedellä. Corliss hengähti raskaasti, ja häntä värisytti. Tommy kääntyi heihin päin.

"Me olemme tänään tehneet hyvän työn", sanoi hän tyytyväisenä. "Hädässä olevan lähimmäisen auttaminen on Jumalalle otollinen teko."

"Kukahen äsken oli peloissaan?" nauroi Frona.

"Niin, täisinhän minä olla hiukkasen, mutta —"

Hänen lauseensa jäi kesken, ja oli kuin hän olisi äkkiä kivettynyt. Hänen silmänsä tuijottivat kamalasti Fronan olan yli. Ja sitten hän hitaasti ja uneksien, juhlallisesti kuin olisi rukoillut, mutisi: "Laupias, kaikkivaltias Jumala!"

He käänsivät päätään. Valtava jäävuori tuli vyöryen mutkan takaa, ja sen oikea reuna, joka ei suoriutunut käännöksestä, törmäsi rantaan ja viskasi suunnattoman määrän jäitä ylös ilmaan.

"Hyvä Jumala, hyvä Jumala! Tässä me nyt sittenkin olemme niinkuin rotat loukussa", voivotteli Tommy, ja hänen aironsa jäi veteen roikkumaan.

"Soutakaa!", huusi Corliss hänen korvaansa, ja kanootti hypähti eteenpäin.

Frona ohjasi virran poikki, melkein suoraan Tienhaaraa kohti, mutta kun hiekkasärkälle, jonka yli he äsken olivat kulkeneet, romahtaen viskautui miljoonia tonneja jäätä, katsahti Corliss häneen levottomana. Frona pudisti hymyillen päätään ja hiljensi samalla vauhtia.

"Se ei käy", hän kuiskasi ja katsoi taakseen. Jäät olivat parin sadan jalan päässä heistä. "Ainoa pelastuksemme on pysytellä niiden edellä ja samalla vähitellen pyrkiä lähemmäksi toista rantaan."

Hän ohjasi venettä niin jyrkästi virran poikki kuin suinkin uskalsi antamatta silti sen ja jättien välimatkan lyhetä.

"Minä en kärsi tätä vauhtia", yritti Tommy kerran napista, mutta Corlissin ja Fronan pahaennustava vaikeneminen sai hänet jatkamaan soutamistaan.

Jäämuurin etureunasta ulkoni viiden tai kuuden jalan paksuinen ja lähes tuhannen neliöyardin laajuinen jäälatta. Se kynti vettä niin voimakkaasti, että kummallekin puolelle muodostui syvät, kuohuvat vaot. Tommy huomasi sen ja olisi kadottanut kaiken tarmonsä, ellei Corliss kahden aironvedon välillä olisi survaisut häntä selkään aironsa lappeella.

"Kyllähän me voimme pysytellä edellä", sanoi Frona läähättäen, "mutta meidän pitää samalla ajatella maihinpääsyä."

"Keula edellä rantaan heti kun se näyttää mahdolliselta", neuvoi Corliss. "Ja heti paikalla, kun se

törmää rantaan, niin me hyppäämme veneestä ja juoksemme."

"Sanokaa kiipeämme. Miten hyvä, että hameeni on näin lyhyt!"

Jäät olivat törmänneet kallioista vasenta rantaan vastaan, mutta se oli työntänyt ne luotaan, ja ne ajautuivat nyt oikeata rantaan kohti. Etumainen ulkoneva lohkare suuntasi kulkunsa juuri Tienhaaraa kohti.

"Jos te katsotte taakseen, niin minä muserran teidän päänne airollani", uhkasi Corliss.

"Oi — voi", vaikeroi Tommy.

Mutta Corliss katsoi taakseen ja Frona samoin. Suuri lohkare viskautui rannalle. Kuului kamala ryske, ja saari näytti tärisevän; pehmeätä maata kiskoutui irti viidenkymmenen jalan alalta. Parisenkymmentä mäntyä horjui kiivaasti edestakaisin ja kaatui, ja niiden paikalle kohosi jääkukkula, joka kasvoi, sortui ja kasvoi uudelleen. Alempana, vain muutaman jalan päässä, Del Bishop juoksi rantatörmälle, ja pauhun läpi he epäselvästi kuuluivat hänen huutavan: "Joutukaa, joutukaa!" Sitten rannan jäämuuri alkoi luhistua, ja hän sai kiireimmän kaupalla peräytyä. "Iskekää ensimmäiseen mahdolliseen aukkoon", sanoi Corliss läähättäen.

Fronan huulet liikkuvat; hän yritti puhua, mutta ei onnistunut, nyökäytti sitten päätään merkiksi siitä, että oli kuullut. He lensivät vinhaa vauhtia eteenpäin pitkin kristalliseinä viertä ja etsivät paikkaa, josta nopeasti voisivat päästä maihin. Tienhaara jäi heidän taakseen, ja he kuuluivat paetessaan jättien ryskeen sen rantoja vastaan.

Kiitäessään Roubeaun saaren ja Tienhaaran välisen salmen suun poikki he äkkiä huomasivat suoraan edessään jääseinän halkeaman. Kanootti syöksyi siihen täyttä vauhtia ja lensi puolittain ylös vedestä, nousten viettävälle jäälaatalle. Kaikki kolme hyppäsivät yht'aikaa rannalle, mutta sen sijaan että molemmat muut tarttuivat kanoottiin kiskoakseen sen ylös, Tommy, joka oli istunut keulassa, ei ajatellut mitään muuta kuin omaa pelastumistaan. Ja hänen yrityksensä olisikin onnistunut, ellei hän olisi kiivetessään luiskahtanut ja kaatunut puolitiehen. Hän nousi puoleksi, luiskahti ja kaatui uudelleen. Corliss, joka tuli hänen jäljessään laahaten kanoottia perässään, astui hänen ylitseen. Tommy ojensi kätensä ja tarttui veneen laitaan. Vetäjät, joilla oli täysi työ entisestäkin taakastaan, eivät päässeet paikaltaan liikahtamaan. Corliss katsoi taakseen ja kirkkaisi Tommylle, että hänen piti päästää heidät menemään, mutta tämä tarrautui yhä lujemmin veneen laitaan, ja hänen kasvonsa vääntyivät kuolemantuskasta kuin hukkuvan. Heidän takanaan ryskivät jäät. He tunsivat jo lähestyvän hävityksen esimakua ja ponnistelivat epätoivoisesti saadakseen veneen rantaäärään huipulle. Mutta taakka oli heille nyt ylivoimainen, ja he vaipuivat polvilleen. Sairas mies karkasi istualleen ja nauroi hurjasti.

Ensimmäiset jäät törmäsivät Roubeaun saarta vastaan, se vapisi perustuksiaan myöten, ja jäät horjuivat heidän jalkainsa alla. Frona otti airon ja löi sillä skotlantilaista rystyille, ja samassa silmänräpäyksessä, kun tämä hellitti otteensa, Corliss ryntäsi hurjaa vauhtia ylöspäin kiskoakseen kanoottia perässään, ja Frona työnsi sitä takaapäin. Kristalliseinä kiertyi kokoon kuin paperiarkki, ja sen poimuihin katosi Tommy kuin mehiläinen komean kämmekän lehtien väliin.

He vaipuivat uupuneina maahan. Mutta suunnaton jäälohkare singahti rannan jääryöykkiöstä ja vaappui heidän yläpuolellaan. Frona yritti nousta, mutta vaipui polvilleen, ja Corlissin täytyi tempaista hänet ja kanootti vaaran alta. He kaatuivat uudestaan maahan, mutta tällä kertaa puitten alle, missä aurinko pujotteli säteitään vihreitten männynneulasien läpi, rastaat lauloivat oksilla ja sirkkaparvi soitteli lämpimässä.

KUODESKOLMATTI LUKU.

Frona havahtui hitaasti, ikäänkuin pitkästä unesta. Hän oli kaatunut Corlissin jalkojen poikki; tämä itse taas loikoi selällään rahtuakaan huolimatta auringosta, joka heloitti häntä suoraan kasvoihin. Frona ryömi hänen luokseen. Hän hengitti tasaisesti, silmät suljettuina, mutta avasi ne ja katsoi häneen. Hän hymyili, ja Frona laskeutui taas maahan. Sitten Corliss kääntyi, ja he katselivat toinen toistaan.

"Vance!"

"Mitä?"

Frona ojensi kätensä, Corliss tarttui siihen, ja heidän silmäluomensa värähtelivät ja painuivat kiinni.

Jostakin äärettömän kaukaa kuului joen taukoamaton pauhina, mutta se oli heille kuin unohtetun maailman humua. Suloinen velttous oli vallannut heidät. Aurinko valoi kultaansa heidän ylitseen raikkaan vihreitten lehvien lomitse, ja jokainen elävä olento lämpimän maan pinnalla tuntui laulavan iloaan ilmoille. Ja hiljaisuus oli äärettömän ihana. Viisitoista pitkää minuuttia he lepäilivät puoliunessa ja heräsivät sitten uudestaan.

Frona nousi istumaan. "Minä — minä pelkäsin", sanoi hän.

"Ettepä pelännytkään."

"Pelkäsin, että alkaisin pelätä", oikaisi hän ja alkoi solmia hiuksiaan.

"Antakaa niiden olla! Tämän päivän kunniaksi."

Frona totteli ja ravisti päätään, niin että se peittyi kuin kultapilveen.

"Tommy on poissa", sanoi Corliss mietteissään. Äskeinen kamppailu jättien kanssa palasi verkalleen hänen mieleensä.

"Niin", vastasi Frona. "Minä iskin häntä rystyille. Se oli kauheata. Mutta meillä on parempi ihminen kuin hän kanootissa, ja velvollisuutemme on heti huolehtia hänestä. Hei, katsokaahan!" Muutaman sylen päässä näkyi puitten lomitse suuren tuvan seinä. "Ei ainoatakaan ihmistä näkyvissä! Se on varmaan asumaton, tai sitten asukkaat ovat sattumalta muualla. Pitäkää te huolta miehestä, Vance, minä en sentään ole aivan yhtä mahdoton kuin te astumaan ihmisten ilmoille, minä pistäydyn katsomaan."

Hän astui tuvan luo, joka Yokonin maan oloihin katsoen oli suuri, kiersi rannan puolelle ja tuli ovelle. Se oli auki, ja pysähtyessään kolkuttamaan hän näki sisällä omituisen näyn tai oikeammin sarjan omituisia näkyjä. Ensi silmäyksellä hän havaitsi joukon miehiä, jotka kaikki näyttivät kokoontuneen tänne yhteistä, tärkeitä tarkoitusta varten. Fronan kolkuttaessa joukko vaistomaisesti jakautui kahtia, ja näköala avautui, niin että saattoi nähdä ovelta huoneen perälle asti. Siellä istui pitkällä penkeillä kaksi riviä vakavan näköisiä miehiä. Heidän välillään seinän vieressä oli pöytä, johon kaikkien katseet näyttivät keskittyneen. Fronasta, joka tuli häikäisevästä päivänvalosta, huone aluksi tuntui pimeältä ja synkältä, mutta hänen onnistui kuitenkin nähdä parrakas yhdysvaltalainen, joka istui pöydän ääressä ja koputteli siihen raskaalla tilkinnuijalla. Vastapäätä häntä istui St. Vincent. Frona ehti parahiksi kiinnittää huomiota hänen kasvojensa kuluneeseen, kurjaan ilmeeseen, ennenkuin muuan mies, joka näöstä päättäen oli pohjoismaalainen, tulla löntysti pöydän luo.

Mies, jolla oli nuija, kohotti oikean kätensä ja lausui liukkaasti: "Teidän on juhlallisesti vannottava, että se, minkä nyt tulette oikeuden edessä kertomaan —" Hän vaikenä äkkiä ja tuijotti edessään seisovaan mieheen. "Hattu päästä!" hän ärjyi. Mies totteli, ja koko joukosta kuului tirsuntaa.

Sitten nuijamies alkoi uudestaan. "Teidän on juhlallisesti vannottava, että se, minkä nyt tulette oikeuden edessä kertomaan, on totuus, peittelemätön totuus, ei enempää eikä vähempää."

Pohjoismaalainen nyökäytti päätään ja laski kätensä alas.

"Odottakaahan hetkinen, hyvät herrat!" Frona lähestyi pitkin käytävää, joka sulkeutui hänen jälkeensä.

St. Vincent karkasi pystyyn ja ojensi käsivartensa häntä kohti. "Frona!" huusi hän. "Voi Frona, minä olen syytön!"

Tämä odottamaton huudahdus oli Fronalle kuin isku vasten kasvoja, ja hetken ajan kaikki nuo häntä ympäröivät valkoiset kasvot, joista hehkuvat silmät kiiluivat, pyörivät himmeässä valossa hänen silmissään. Syytön mihin? hän ajatteli, ja katsoessaan St. Vincentiin, joka yhä seiso i käsivarsi ojennettuna, hän tuns i jotain vastenmielisyyden tapaista. Syytön mihin? St. Vincentin olisi pitänyt voida hillitä itsensä. Hänen olisi pitänyt odottaa, kunnes häntä oli syytetty. Eihän Frona tiennyt, että häntä oli syytetty mistään.

"Vangin ystävä, arvelen", sanoi nuijamies arvokkaan näköisenä. "Tuokaahan, joku sieltä, tuoli tänne peremmälle."

"Odottakaahan —" Frona astui horjuvin askelin pöydän luo ja nojasi kädellään siihen. "Minä en ymmärrä. En tiedä mitään kaikesta tästä." Mutta samalla hän sattui katsahtamaan jalkoihinsa, jotka olivat käärityt likaisiin rääsyihin, ja hän muisti, että hameensa oli lyhyt ja repaleinen, että käsivartensa pilkisti esiin hihan repeämästä ja että hiuksensa olivat hajallaan. Hänen toinen poskensa ja toinen puoli kaulaa tuntuivat jonkin omituisen aineen peittämiltä. Hän hipaisi niitä kädellään, ja kuivunutta savea rapisi lattialle.

"Ei mitään", sanoi mies melkein ystävällisesti. "Istukaa! Me olemme siis samassa asemassa. Me emme myöskään ymmärrä. Mutta luottakaa minuun, kyllä me pääsemme siitä selville. Istukaahan nyt!"

Frona nosti kätensä. "Odottakaa — —"

"Istukaa", jylisi miehen ääni. "Oikeuden istuntoa ei saa häiritä."

Tyytymätöntä sorinaa kuului joukosta, ja mies löi pöytään saadakseen sen hiljenemään. Mutta Frona seisoi päättäväisenä paikallaan.

Kun melu oli tauonnut, hän kääntyi tuomarin paikalla istuvan miehen puoleen ja sanoi: "Herra puheenjohtaja, minä oletan, että tämä on kaivosmiesten kokous." Mies nyökäytti päätään. "Ja koska minullakin on äänivalta tämän yhdyskunnan asioissa, niin pyydän teitä kuulemaan, mitä minulla on sanottavana. On varsin tärkeitä, että saan sanoa asiani."

"Mutta se olisi vastoin järjestystä, miss — hm —"

"Welse", kuului puolesta tusinasta suusta yht'aikaa.

"Miss Welse", jatkoi hän kunnioittavampi sävy käytöksessään, "valitettavasti minun täytyy sanoa teille, että se olisi vastoin järjestystä. Olkaa hyvä ja istuutukaa."

"Minä en tahdo", vastasi Frona. "Minä pyydän, että suotte minulle oikeuden puhua, ja etlette tee sitä, niin vetoan kokoukseen."

Hän heitti silmäyksen kokoontuneeseen miesjoukkoon, ja kuului huutoja, että hänen pyyntöönsä oli suostuttava. Puheenjohtaja taipui ja antoi hänelle merkin jatkaa.

"Herra puheenjohtaja ja te muut! Minä en tunne asiaa, joka teillä on parast'aikaa käsiteltävänänne, mutta minä tiedän, että minulla on tärkeämpi tehtävä teille annettavana. Täällä tuvan edustalla on mies, joka luultavasti on kuolemaisillaan nälkään. Me olemme tuoneet hänet joen tuolta puolen. Emme olisi tulleet teitä vaivaamaan, ellei meidän olisi ollut mahdotonta päästä maihin omalle saarellemme. Tämä mies, josta puhun, on pikaisen avun tarpeessa."

"Menkään pari miestä sieltä oven luota pitämään miehestä huolta", määräsi puheenjohtaja. "Ja te, Holiday, menkää lääkärinä katsomaan, mitä voitte tehdä."

"Ano lykkäystä", kuiskasi St. Vincent.

Frona nyökäytti päätään. "Ja herra puheenjohtaja! Minä ehdotan, että istunto keskeytetään, kunnes mies on saanut tarpeellisen hoidon."

"Ei lykkäystä, jatkakaa käsittelyä!" huudettiin vastaukseksi, ja ehdotus raukesi.

"Mutta Gregory", kysyi Frona ja tervehti häntä hymyillen, ennenkuin istuutui hänen vieressään olevalle tuolille, "mitä tämä merkitsee?"

St. Vincent puristi kiivaasti hänen kättään. "Älä usko heitä, Frona! He koettavat" — hän nielaisi nyhytyksen — "tappaa minut!"

"Minkä vuoksi? Ole rauhallinen! Kerro minulle!"

"Kas, eilisiltana", alkoi hän kiireesti, mutta keskeytti lauseensa voidakseen kuulla skandinaavilaista, joka äsken oli vannonut ja nyt puhui hitaan arvokkaasti.

"Minä herään heti paikalla", kuului hän kertovan. "Minä tulen ovelle. Siellä minä kuulen vielä yhden laukauksen."

Hänet keskeytti muuan punanaamainen mies, joka oli puettu virityneeseen päällystakkiin. "Mitä te silloin ajattelitte?" kysyi hän.

"Häh?" sanoi todistaja ymmärtämättä mitään ja hämillään.

"Mikä oli ensimmäinen ajatuksenne, kun tulitte ovelle?"

"Vaa-i nii-in!" Mies huoautti helpotuksesta, hänen kasvonsa kirkastuivat, ja ääni ilmaisi, että hän oli päässyt asian perille. "Minulla ei ole mokaasiineja. Minulla on riivatun kylmä." Hänen tyytyväinen ilmeensä vaihtui lapselliseen hämmästykseen, kun yleinen nauru seurasi hänen sanojaan, mutta hän jatkoi tyhmän näköisenä: "Vielä yhden laukauksen minä kuulen ja minä juoksen tietä alas."

Samassa Corliss tunkeutui väkijoukon läpi Fronan luo, ja miehen puheen jatko jäi tältä kuulematta.

"Mikä hätänä", kysyi insinööri. "Onko asia vakava? Voinko olla joksikin avuksi?"

"Voitte kylläkin." Frona tarttui kiittolisena hänen käteensä. "Koettakaa jollakin tavoin päästä salmen poikki Tienhaaraan ja pyytäkää isääni tulemaan tänne. Sanokaa hänelle, että Gregory St. Vincent on joutunut pulaan, että häntä syytetään... Mistä sinua syytetään, Gregory?" kysyi hän kääntyen tämän puoleen.

"Murhasta."

"Murhasta?" toisti Corliss hämmästyneenä.

"Niin, niin! Sanokaa, että häntä on syytetty murhasta, että minä olen täällä ja että tarvitsen häntä. Ja pyytäkää häntä tuomaan minulle vähän vaatteita. Ja Vance" — hän puristi hänen kättään ja katsahti ylöspäin — "älkää olko liian uhkarohkea, mutta koettakaa kuitenkin täyttää toivomukseni."

"Kyllä kaikki tulee käymään hyvin." Corliss työnsi päätään taapäin varmana onnistumisesta ja raivasi kyynärpäillään tietä ovea kohti.

"Kuka on sinun avustajasi?" kysyi Frona St. Vincentiltä.

Tämä pudisti päätään. "Ei kukaan. He tahtoivat antaa minulle erään Bill Brownin, jonkinlaisen Yhdysvalloista karanneen lakimiehen, asianajajaksi, mutta minä en suostunut siihen. Nyt hän on antautunut vastapuolen palvelukseen. Täällä vallitsee korpilaki, kuten tiedät, ja he ovat jo tehneet päätöksensä. He eivät tule päästämään minua käsistään."

"Kunpa minulla olisi aikaa kuulla, mitä sinulla on asiasta sanottavana!"

"Mutta Frona, minä olen syytön."

"Ssh!" Hän laski kätensä St. Vincentin käsivarrelle saadakseen hänet vaikenemaan ja alkoi kuunnella todistajan sanoja.

"Niin, se sanomalehtiherra, se panee vastaan kuin hullu, mutta Pierre ja minä, me raastamme hänet tupaan. Hän seisoo siinä ja itkee —"

"Kuka itki?" keskeytti syyttäjä.

"Hän. Tuo herra tuolla." Skandinaavilainen osoitti St. Vincentiä. "Ja minä raapaisen tulta. Lampusta, jonka saan käsiini, kaikki öljy kaatuu maahan, mutta minulla on kynttilä taskussani. On hyvä tapa pitää kynttilää taskussaan", vakuutti hän. "Ja Borg, hän makaa kuolleena lattialla. Ja nainen sanoo, että hän teki sen, ja sitten hänkin kuolee."

"Kenen nainen sanoo tehneen sen?"

Taaskin todistajan sormi osoitti syyttävästi St. Vincentiä. "Hän. Tuo herra tuolla."

"Sanoiko Bella niin?" kuiskasi Frona.

"Sanoi", kuiskasi St. Vincent vastaukseksi. "Mutta minä en voi käsittää, miksi hän teki sen. Hän oli varmaan järjiltään."

Punanaamainen mies virttyneessä päällysnutussa alkoi nyt perin pohjin kuulustella todistajaa. Frona seurasi jännittyneenä, mutta kuulustelu ei tuonut esiin paljoakaan uutta.

"Teillä on oikeus tehdä kysymyksiä todistajalle", sanoi puheenjohtaja St. Vincentille. "Tahdotteko kysyä jotakin?"

Kirjeenvaihtaja pudisti päätään.

"Kysy nyt toki", yllytti Frona.

"Mitä hyötyä siitä olisi", sanoi St. Vincent toivottomana. "He ovat jo ennakoita tuominneet minut. Päätös oli tehty, ennenkuin kuulustelu alkoikaan."

"Olkaa hyvä ja odottakaa hiukkasen." Fronan käskevä ääni pysähdytti todistajan tämän yrittäessä vetäytyä syrjään. "Te ette itse nähnyt, kuka teki tämän murhan?"

Skandinaavilainen katsoi häneen hölmistynyt ilme tyhmillä kasvoillaan ikäänkuin odottaen, että kysymys tunkeutuisi hänen järkensä läpi.

"Te ette oman näkemänne perusteella tiedä, kuka sen teki", kysyi hän uudelleen.

"Kyllä! Tuo herra tuolla!" Hän osoitti taas St. Vincentiä syyttävästi sormellaan. "Hän sanoo, hän teki sen."

Kaikki nauroivat.

"Mutta te ette nähnyt sitä?"

"Minä kuulen, kun joku ampuu."

"Mutta näittekö, kuka ampui?"

"E-en, mutta hän sanoi —"

"Riittää jo, kiitos vain", sanoi Frona ystävällisesti, ja skandinaavilainen vetäytyi syrjään.

Syyttäjä vilkaisi papereihinsa. Pierre La Flitche huudettiin esiin.

Solakka ja sulavaliikkeinen, tummaihoisen nuori mies astui pöydän edessä olevalle avoimelle paikalle. Hänellä oli kauniit kasvot ja vilkkaat, ilmeikkäät silmät, jotka ujostelematta katsoivat kaikkialle. Ne pysähtyivät hetkeksi Fronaan eivätkä salanneet vilpitöntä ihailua, ja Frona hymyili ja nyökäytti puoleksi päätään, sillä hän piti nuorukaisesta ensi silmäyksestä asti, ja hänestä tuntui siltä, kuin he olisivat olleet vanhoja tuttuja. Mieskin hymyili, ja hänen ylähuulensa taipui paljastaen rivin kauniita, lumivalkoisia hampaita.

Vastaukseksi tavanmukaisesti valmistaviin kysymyksiin hän totesi, että hänellä oli isänsä nimi ja että isä oli muinaisten metsänkävijäin jälkeläinen. Hänen äitinsä — mies kohautti olkapäitään, ja valkoiset hampaat tulivat taas näkyviin — oli alkuasukas. Hän, Pierre La Flitche, oli syntynyt jossakin aroilla, hän ei tarkalleen tiennyt missä, erään metsästysretken kestäessä. *Oui*, hän oli tullut maahan jo Jack Mc Questionin aikana Kalliovuorten yli Isolta Orjajärveltä.

Kun häntä pyydettiin kertomaan, mitä tiesi puheenaolevasta asiasta, mietti hän hetkisen ikäänkuin tuumien, miten olisi paras aloittaa.

"Keväällä hyvä nukkua ovi auki", hän alkoi, ja hänen sanansa sointuivat kirkkaina kuin huilun ääni, ja hänen ääntämisessään saattoi tuon tuostakin havaita jätteitä esi-isien muukalaisesta kielenkäytöstä. "Ja niin minä nukuin viime yönä. Mutta minun uneni kuin kissan. Lehti putoo puusta tai tuuli suhahtaa — heti minun korvani kuiskaa sen minulle, kuiskaa, kuiskaa kaiken yötä. Ensimmäinen pamahdus" — hän napsautti sormillaan — "ja minä heti valveilla ja juoksen ovelle."

St. Vincent kumartui Fronan puoleen. "Se ei ollut ensimmäinen laukaus."

Frona nyökäytti päätään kääntämättä katsettaan La Flitchestä, joka odotti kohteliaasti, vieläkö St. Vincentillä olisi jotakin sanottavaa.

"Sitten vielä kaksi pamahdusta", hän jatkoi, "aivan peräkkäin, pom-pom. 'Borgin tuvasta', minä sanon itselleni ja juoksen tietä alas. Minä ajattelen: Borg tappaa Bellan, ja se on paha. Bella on hyvin kaunis tyttö", tunnusti hän miellyttävästi hymyillen. "Minä pidän Bellasta. Ja minä juoksen. Ja John hän juoksee tuvastaan suurella melulla aivan niinkuin lihava lehmä. 'Mitä tämä?' hän sanoo, ja minä sanon: 'en tiedä'. Ja sitten tulee jotain pimeästä — huii — juuri niin ja kaataa Johnin maahan ja kaataa minut maahan. Me tartumme siihen, se on mies. Hän on yöpuvussa. Hän vastustelee. Hän ulvoo, uh-huh-huu, juuri niin. Me pidämme hänestä lujasti kiinni, ja pian hän on hiljaa. Sitten me nousemme maasta ja minä sanon: 'Nyt takaisin tupaan!'"

"Kuka tuo mies oli?"

La Flitche kääntyi puolittain, ja hänen katseensa pysähtyi St. Vincentiin.

"Jatkakaa!"

"Vai niin! Mies ei tahdo, mutta John ja minä sanomme *yes*, ja hän tulee."

"Sanoiko hän mitään?"

"Minä kysyn häneltä, mitä tämä on, mutta hän itkee, hän — hän nyyhkyttää huh hu-tsh, juuri noin."

"Huomasitteko hänessä mitään erikoista?"

La Flitche rypisti kysyvästi otsaansa.

"Jotain erikoista, tavallisesta poikkeavaa?"

"Oo, *oui*, hänen kätensä veriset." Hän jatkoi kertomustaan välittämättä huoneessa syntyneestä metelistä, ja hänen eloisat ilmeensä ja liikkeensä lisäsivät esityksen viehättävyyttä. "John sytyttää tulen, Bella ulvoo niinkuin ammuttu hylje, juuri niin. Ja Borg makaa lattialla tuvan nurkassa. Minä katson häntä. Hän ei ollenkaan hengitä. Sitten Bella avaa silmänsä, ja minä katson häntä silmiin ja minä tiedän, että hän tuntee minut, La Flitche. 'Bella, kuka sen teki?' minä kysyn. Ja hän kääntää päätään lattialla ja kuiskaa hyvin, hyvin hiljaa: 'kuollut?' Minä tiedän hän tarkoittaa Borgia, ja sanon: 'on'. Silloin hän nousee, nojaa kyynärpäähän ja katsoo hyvin kiireesti ympärilleen, hän näkee Vincentin, ja hänen katseensa pysähtyy, ja hän ei enää katso muualle. Sitten hän osoittaa häntä sormellaan, noin." La Flitche ojensi vapisevan sormen vankia kohti. "Ja hän sanoo: 'Hän, hän, hän.' Ja minä sanon: 'Bella, kuka sen teki?' Ja hän sanoo: 'Hän, hän, hän, St. Vincha, hän sen teki.' Ja sitten" — La Flitche antoi päänsä painua rinnalle, mutta nosti sen taas pystyyn ja lisäsi: "Kuollut."

Punakasvoinen mies, Bill Brown, pani toimeen asiaankuuluvan todistajan ristikuulustelun, joka vain varmensi tämän äskeistä lausuntoa ja toi ilmi, että oli täytynyt olla aika ottelun, ennenkuin Borg murhattiin. Tukeva pöytä oli särkynyt, tuoli ja lavitsa menneet säpäleiksi ja rautauuni kaatunut kumoon. "En ole koskaan nähnyt mitään sellaista", päätti La Flitche kuvauksensa, "en koskaan."

Brown kääntyi sitten kumartaen Fronan puoleen, joka herttaisesti hymyili hänelle. Hänestä oli viisasta pysyä hyvissä väleissä lakimiehen kanssa. Hän tahtoi ennen kaikkea viivyttää asian käsittelyä saadakseen puhutella St. Vincentiä kahden kesken ja häneltä kuulla tarkalleen kaiken, mitä oli tapahtunut, sekä ehtiäkseen tavata isänsä. Siksi hän kyseli kyselemistään La Flitcheä. Vain kahdesti tuli mitään valaisevaa ilmi.

"Te puhuitte ensimmäisestä laukauksesta, mr La Flitche. Mutta tuvan seinäthän ovat aika vahvat. Luuletteko, että olisitte kuullut tuon ensimmäisen laukauksen, jos ovenne olisi ollut suljettuna?"

La Flitche pudisti päätään, mutta hänen tummat silmänsä ilmaisivat, että hän aavisti, mihin Frona tähtäsi.

"Ja jos Borgin tuvan ovi olisi ollut kiinni, olisitteko silloin kuullut?"

Hän pudisti taas päätään.

"Siis, mr La Flitche, kun te puhutte ensimmäisestä laukauksesta, niin te ette tarkoita ensimmäistä laukausta, joka todella ammuttiin, vaan ensimmäistä, jonka te kuulitte?"

Hän nyökäytti, mutta päästyään täten tarkoituksensa perille Frona huomasi, että asia oikeastaan ei merkinnyt mitään.

Sitten hän koetti viekkaasti luovia toiseen, tärkeämpään kohtaan, vaikka hän koko ajan tunsikin, että La Flitche älysi hänen tarkoituksensa.

"Te sanotte, että oli hyvin pimeätä, mr La Flitche?"

"*Oui*, aivan pimeätä."

"Miten pimeätä? Mistä tiesitte, että mies, jonka tapasitte, oli John?"

"John pitää kovaa ääntä kun juoksee. Siitä minä hänet tunnen."

"Saatoitteko nähdä hänet niin selvästi, että olisitte hänet tuntenut?"

"En, en."

"Mutta mr La Flitche", kysyi hän voitonriemuisena, "olkaahan hyvä ja selittäkää minulle, mistä voitte tietää, että mr St. Vincentin kädet olivat veriset?"

La Flitche hymyili loistavaa hymyään ja oli hetkisen vaiti. "Mistäkö? Minä kosken hänen kättään ja tunnen sen. Se on vielä lämmintä. Ja minun nenäni, oo, se kyllä tuntee metsänkävijän valkean savun kaukaa pitkän matkan takaa, kaniinin piilopaikat ja hirven jäljet se tuntee ja kertoo minulle." Hän heitti päänsä taapäin ja oli jännitetyin kasvoin, suljetuin silmin ja värähtelevin, avoimin sieraimin keskittävinään kaikki sielun voimat yhden ainoan aistimen toimintaan. Sitten hänen silmänsä aukenivat puoleksi, ja hän katsoi uneksien Fronaan. "Minä tunnen veren hajun hänen käsillään, lämpimän, kuumun veren hajun."

"Siihen hän totta vie pystyy", huudahti joku joukosta.

Frona oli niin vakuutettu miehen puheen totuudesta, että hän vaistomaisesti vilkaisi St. Vincentin käsiin ja näki ruosteenkarvaisia tahroja hänen paitansa hihansuissa.

Kun La Flitche jätti todistajanpaikan, Bill Brown tuli Fronan luo ja pudisti hänen kättään. "On kai kohtuullista, että minä saan tutustua vastaajan asianajajaan", sanoi hän ystävällisesti ja katsahti sitten papereihinsa kutsuakseen seuraavan todistajan esiin.

"Mutta eikö teistäkin ole väärin minua kohtaan", kysyi Frona teeskentelemättä, "että minulle ei anneta aikaa valmistautua? Minä en tiedä koko asiasta enempää kuin olen saanut urkituksi teidän kahdelta todistajaltanne. Ettekö luule, mr Brown", — hän puhui hiljaa ja suostutellen, — "ettekö luule, että olisi syytä lykätä kuulustelu huomiseen?"

"Hm", sanoi tämä punniten asiaa ja katsoi kelloaan. "Se ei olisi niinkään hullua. Kello on nyt viisi, ja miesten on aika päästä illallistaan valmistamaan."

Frona kiitti häntä sanaakaan sanomatta, niinkuin muutamat naiset osaavat kiittää. Ja kun Brown katsoi häntä silmiin, niin hän tunsu suurempaa ja syvempää tyydytystä, kuin jos Frona olisi sanoin lausunut kiitollisuutensa.

Brown astui entiselle paikalleen ja kääntyi kokouksen puoleen. "Neuvoteltuani vastaajan avustajan kanssa ja katsoen myöhäiseen aikaan ja siihen seikkaan, että on mahdotonta saada kuulustelu kohtuullisessa ajassa loppuun suoritetuksi, minä — hm — minä rohkenen ehdottaa lykkäystä huomisaamuun kello kahdeksaan."

"Enemmistö kannattaa ehdotusta", julisti puheenjohtaja, laskeutui paikaltaan ja ryhtyi syyttämään valkeata, sillä hän oli tuvan omistajia ja hänen vuoronsa oli tänä iltana keittää ruoka joukolleen.

SEITSEMÄSKOLMATTI LUKU.

Kun viimeisetkin joukosta olivat poistuneet tuvasta, kääntyi Frona St. Vincentin puoleen. Tämä tarttui hänen käsiinsä suonenedontapaisesti kuin hukkuva.

"Luota minuun, Frona! Lupaa se minulle!"

Frona punastui. "Sinä olet kiihoittunut", sanoi hän, "muuten et puhuisi tuolla tavoin. Mutta enhän minä syytä sinua siitä", jatkoi hän lempeämmin. "Mitäpä muuta voisit olla kuin järkytetty!"

"Niin olenkin ja tiedän sen varsin hyvin", vastasi St. Vincent katkerasti. "Minä menettelen kuin mieletön enkä voi sille mitään. Jännitys on ollut hirvittävä. Jo Borgin kamala kuolema olisi ollut yllin kyllin, mutta kun sitten vielä saa syyn niskoilleen ja joutuu roskajoukon tuomittavaksi! Suo anteeksi, Frona! Minä olen aivan suunniltani. Tiedänhän, että sinä luostat minuun."

"Kerrohan nyt minulle kaikki, Gregory."

"Ensiksikin tuo nainen, Bella, valehteli. En voi muuta ajatella, kuin että hän oli kadottanut järkensä, muuten hän ei kuolinhetkellään olisi voinut syyttää minua murhasta, minua, joka olin tapellut niin vimmatusti puolustaessani häntä ja Borgia. Muuten ei — —"

"Ala alusta", keskeytti Frona. "Älä unohda, että minä en tiedä mitään."

St. Vincent istuutui mukavammin tuolilleen, pyöritti savukkeen ja ryhtyi selostamaan edellisen yön tapahtumia.

"Kello oli ehkä yhden tienoissa aamulla, kun heräsin ja huomasin, että lamppu paloi. Ajattelin, että Borg oli sen syyttänyt, ja ihmettelin, mitä hän mahtoi etsiskellä. Olin jo nukahtamaisillani uudestaan, mutta äkkiä avasin vaistomaisesti silmäni ja näin tuvassa kaksi outoa miestä. Molemmilla oli naamarit ja karvalakit niin syväälle vedettyinä, että en nähnyt heidän kasvoistaan muuta kuin silmäaukoista kiiluvat silmät. Ensi hetkenä en tajunnut muuta kuin että vaara uhkasi. Makasin sekunnin ajan hiljaa miettien. Borg oli lainannut pistoolini, niin että olin aivan aseeton. Pyssy riippui ovenpielessä. Päätin koettaa saada sen sieltä siepatuksi. Mutta tuskin olin saanut jalkani lattialle, kun toinen miehistä kääntyi minua kohti ja laukaisi revolverinsa. Se oli ensimmäinen laukaus, ja sitä ei La Flitche kuullut. Myöhemmin tapeltaessa ovi lensi auki, ja siten hän saattoi kuulla kolme viimeistä. — No niin, minä olin niin lähellä miestä ja hyppäsin niin äkkiä vuoteelta, että hän ei osunut. Seuraavassa silmänräpäyksessä me painiskelimme lattialla. Borg heräsi tietysti, ja toinen miehistä otti osalleen hänet ja Bellan. Tämä toinen oli murhaaja, sillä minä pidin kyllä huolen siitä, joka oli minun kimppuuni hyökännyt. Kuulithan todistajan lausunnon ja tiedät siis, mikä hävitys tuvassa vallitsi. Voit silloin myös kuvitella, miten kiivas

tappelu oli. Me kieriskelimme pitkin lattiaa ja viskelimme kaiken, mikä tiellemme sattui, sikin sokin, kunnes tuolit, pöytä, kaappi — kaikki — oli säpäleinä. Voi Frona, se oli kauheata! Borg taisteli henkensä edestä, Bella auttoi häntä haavoittuneena ja vaikeroiden, enkä minä päässyt heidän avukseen. Mutta ennen pitkää minä aloin päästä voitolle vastustajastani. Olin saanut hänet selälleen, painanut hänen käsivartensa polviini väliin ja tarttunut häntä kurkkuun, kun toinen mies oli tehnyt tehtävänsä ja hyökkäsi hankin minun kimppuuni. Mitä minä saatoin tehdä? Heitä oli kaksi, ja minä olin puolikuollut uupumuksesta. Niin he viskasivat minut nurkkaan ja pakenivat. Mahdoin silloin olla aivan suunniltani, sillä heti, kun saatoin hengittää, juoksin heidän jälkeensä enkä edes ottanut asetta mukaani. Sitten tapasin La Flitchen ja Johnin — ja loput tiedät. Mutta" — hän rypisti mielteissään kulmakarvojaan — "minun on mahdotonta käsittää, miksi Bella syytti minua."

Hän käänsi kuin anoen katseensa Fronan puoleen. Tämä puristi myötätuntoisesti hänen kättään, mutta pysyi vaiti punniten mielessään, mitä oli kuullut.

Sitten hän hitaasti pudisti päätään. "Tämä on paha juttu, ja meidän on nyt saatava heidät vakuutetuiksi —"

"Mutta Jumalan tähden, Frona, minä olen syytön. Minä en koskaan ole ollut pyhimys, mutta vereen en ole käsiäni tahrannut."

"Mutta Gregory", sanoi Frona lempeästi, "muista, että minä en ole sinun tuomarisi. Valitettavasti asia riippuu näistä kaivosmiehistä, ja nyt on pulmallisinta saada heidät vakuutetuiksi sinun viattomuudestasi. Sinun syyttäjäsi voivat vedota kahteen raskauttavaan asianhaaraan — kuolevan Bellan sanoihin ja hihasi veritahroihiin."

"Vertahan oli kaikkialla", huusi St. Vincent intohimoisesti ja kavahti pystyyn. "Minä sanon sinulle, että sitä oli kaikkialla. Kuinka minä olisin voinut säilyä tahriutumatta siihen taistellessani henkeni edestä. Etkö voi uskoa —"

"Rauhoitu, Gregory! Istuuduhan! Sinä olet todella aivan suunniltasi. Jos sinun asiasi riippuisi minusta, niin tiedäthän, että sinut heti tunnustettaisiin syyttömäksi. Mutta nämä miehet — tiedäthän, millainen heidän oikeudenkäyttönsä on — miten me saamme heidät taivutetuiksi vapauttamaan sinut? Etkö ymmärrä? Sinulla ei ole todistajia. Kuolevan naisen vakuutukset painavat enemmän vaa'assa kuin elävän miehen. Voitko keksiä syyn, jonka vuoksi hän olisi valehdellut katsoessaan kuolemaa silmästä silmään? Oliko hänellä syytä vihata sinua? Olitko tehnyt hänelle tai hänen isännälleen jotakin pahaa?"

St. Vincent pudisti päätään.

"On siis paljon, mitä emme kykene selittämään. Mutta nuo miehet eivät kaipaakaan meidän selityksiämme. Heidän kannaltaan asia on päivänselvä. Meidän olisi siis todistettava tuo heidän päivänselvä kantansa vääräksi. Mutta voimmeko tehdä sen?"

Kirjeenvaihtaja vaipui masentuneena tuolilleen, ja hänen päänsä painui rintaa vasten. "Minä olen siis mennyt mies!"

"No niin hullusti ei toki ole laita. Ei sinua hirtetä, luota siihen!"

"Mutta mitä sinä voit tehdä?" kysyi St. Vincent epätoivoissaan. "He ovat riistäneet lailta vallan ja anastaneet sen itselleen."

"Ensinnäkin joki nyt on purkanut jäänsä. Se merkitsee äärettömän paljon. Kuvernööri ja alueen tuomareita voi tulla näille seuduille minä hetkenä hyvänsä mukanaan joukko poliisimiehiä. Ja he poikkeavat varmasti tänne. Ja voimme kai me sitäpaitsi itsekkin saada jotakin aikaan. Joki on vapaana jäistä, ja jos asia kääntyy hyvin hullulle tolalle, niin saat koettaa paeta. Sitä mahdollisuutta he eivät ota huomioon."

"Ei, ei, se olisi mahdotonta! Mitä sinä ja minä voisimme niin suurta joukkoa vastaan?"

"Mutta älä unohda isääni ja paroni Courbertiniä. Neljä tarmokasta ihmistä voi yhteisvoimin saada ihmeitä aikaan, Gregory rakas. Luota minuun, kaikki päättyy hyvin."

Hän suuteli St. Vincentiä ja hyväili hänen hiuksiaan, mutta tuskan ilme ei kadonnut tämän kasvoilta.

Jakob Welse tuli illansuussa salmen poikki, ja hänen seurassaan olivat Del, paroni ja Corliss. Sill'aikaa kuin Frona vaihtoi pukua eräässä pienemmässä tuvassa, jonka siinä asuvat miehet auliisti jättivät hänen käytettäväkseen, hänen isänsä huolehti sanantuojan hyvinvoinnista. Sanomat olivat vakavaa laatua, niin vakavaa, että Jakob Welse kauan sen jälkeen kuin oli lukenut ne ja lukenut yhä uudelleen, näytti synkältä ja mieltävältä. Mutta palatessaan Fronan luo hän karkoitti huolet mielestään. St. Vincent, jota pidettiin vangittuna viereisessä tuvassa, oli saanut luvan käydä heitä tapaamassa.

"Asia tuntuu vakavalta", sanoi Jakob Welse heidän erotessaan illalla. "Mutta luottakaa siihen, St. Vincent, että olkoon miten tahansa, niin kauan kuin minä olen tässä leikissä osallisena, ei teitä vedetä hirteen. Minä olen varma siitä, että te ette ole Borgin murhaaja. Kas tässä käteni!"

"Tämä on ollut pitkä päivä", sanoi Corliss saattaessaan Fronaa hänen tupaansa.

"Ja huomien on oleva vielä pitempi", vastasi Frona väsyneesti. "Ja minä olen niin uupunut."

"Te olette uljas pikku nainen, ja minä olen ylpeä teistä." Kello oli kymmenen, ja hän katsahti hämärän harson läpi joelle, jossa jäät yhä ajelehtivat valkoisina kuin aaveet. "Ja tässä vastoinkäymisessä", hän jatkoi, "toivon teidän joka suhteessa täydellisesti luottavan minuun."

304

"Täydellisesti?" kysyi Frona omituinen sävy äänessään.

"Jos minä nyt olisin näytelmäsankari, niin sanoisin: 'kuolemaan saakka', mutta kun en ole sellainen, niin toistan mitä äsken sanoin."

"Te olette hyvä minulle, Vance. En koskaan voi teille palkita —"

"Seis, seis! Minä en kaupittele palveluksiani. Rakkaus on palvelemista."

Frona katsoi häneen kauan, ja vaikka hänen kasvonsa ilmaisivat vain levollista ihmetystä, kävi hänen sydämensä rauhattomaksi. Hän ei itsekään tiennyt syytä. Kaikki, mitä oli tapahtunut tänä päivänä ja koko aikana, jonka he olivat tunteneet toisensa, syöksi äkkiä hänen mieleensä.

"Uskotteko te, että on olemassa puhdasta ystävyyttä?" kysyi hän viimein. "Sillä minä toivoisin, että sellainen side alati yhdistäisi meidät. Vilpitön, puhdas ystävyysuhde, jonkinlainen toveruus?" Mutta samalla hän huomasi, että sanansa eivät ilmaisseet, mitä hän tunsu ja halusi, ja kun Corliss pudisti päätään, värisytti häntä selittämätön ilo.

"Toveruusko?" kysyi Corliss. "Ja kuitenkin te tiedätte, että minä rakastan teitä."

"Tiedän", vastasi Frona hiljaa.

"Silloin minä pelkään, että te hyvin huonosti tunnette miehen luonteen. Uskokaa minua, se side ei ole meitä varten. Toveruus! Minä saisin tulla pakkasesta teidän luoksenne ja istua liettenne ääressä! Hyvä! Minä saisin tulla teidän luoksenne, kun toinen mies teidän kanssanne istuu liettenne luona! Ei! Toveruuteen sisältyisi, että minä iloitsisin teidän iloistanne, mutta voitteko hetkeäkään ajatella, että minä voisin iloita nähdessäni teidät toisen miehen lapsi käsivarsillanne, lapsi, joka olisi saattanut olla minun? Luuletteko, että minä iloitsisin, kun tuo toinen mies katsoisi minuun lapsen silmillä ja hymyilisi minulle sen suulla? Luuletteko todellakin, että minä iloitsisin teidän iloistanne? Ei, ei, rakkaus ei anna kytkeä itseään 'puhtaan' ystävyuden kahleisiin."

Frona laski kätensä hänen käsivarsilleen.

"Luuletteko, että minä olen väärässä?" kysyi Corliss. Fronan kasvojen outo ilme sai hänet hämilleen.

Frona nyhkytti hiljaa.

"Te olette väsynyt ja rasittunut. Hyvää yötä. Teidän täytyy päästä levolle."

"Ei, älkää menkö, älkää vielä!" Ja hän pidätti hänet. "Ei, ei, minä olen mieletön. Te olette oikeassa, minä olen väsynyt. Mutta kuulkaa, Vance, meillä on paljon tehtävää. Meidän täytyy laatia suunnitelma huomispäivää varten. Tulkaa sisään! Isä ja paroni Courbertin ovat siellä, ja jos käy hullusti, niin meidän neljän pitää saada suuria aikaa."

* * * * *

"Oikea teatteritemppu", sanoi Jakob Welse Fronan kerrottua suunnitelmansa ja määrättyä, miten kunkin tuli ottaa osaa sen toteuttamiseen. "Mutta se on niin odottamaton, että sen juuri siksi luulisi onnistuvan."

"*Coup d'état!*" huudahti paroni Courbertin. "Suurenmoista! Jo pelkkä ajatuskin saa minut lämpenemään. Kädet ylös! Niin minä huudan ja hyvin kovaa. Mutta elleivät he nosta ylös käsiään?" Hän kääntyi kysyvästi Jakob Welsen puoleen.

"Silloin te ammutte. Puijaaminen ei lyö leiville sellaisissa tapauksissa."

"Ja te pidätte huolta Bijou'sta, Vance", sanoi Frona. "Isä arvelee, että huomenna tulee olemaan vähän

jäitä, ellei yöllä muodostu sulkua. Teidän ei tarvitse muuta kuin pitää kanootti valmiina rantatörmän alla juuri tuvan kohdalla. Te ette tietysti tiedä mitään, ennenkuin St. Vincent tulee juosten. Silloin otatte hänet nopeasti veneeseen ja lähдете matkaan Dawsonia kohti. Ja nyt minä sanon teille sekä hyvää yötä että hyvästi, sillä huomenna ei siihen ole tilaisuutta."

"Pysytelkää vasemmanpuoleisella rannalla, kunnes pääsette mutkasta", neuvoi Jakob Welse, "sitten poikkeatte oikealle, siellä virta on vuolain. Ja nyt saatte kiiruhtaa levolle. Dawsoniin on matkaa seitsemänkymmentä mailia, ettekä te saa pysähtyä, ennenkuin olette perillä."

KAHDEKSASKOLMATTA LUKU.

Kun Jakob Welse esiintyi kaivosmiesten käräjillä ja pani vastalauseen heidän oikeudenkäyttöään vastaan, osoitettiin hänelle asianmukaista kunnioitusta. Hän myönsi, että näillä käräjillä ennen muinoin, kun maassa vielä ei ollut lakia, oli ollut tehtävä täytettävänä, mutta se aika oli ohi, sillä nyt vallitsi maassa laillinen oikeudenkäyttö. Kuningattaren hallitus oli osoittautunut tehtävänsä kypsyneeksi, ja jos he nyt anastivat sen vallan, niin he astuivat askeleen sitä pimeyttä kohti, jonka olivat jättäneet taaksensa. Heidän käyttäytymisensä oli lievimminkin sanoen rikoksellista. Ja hän selitti heille tyynin, vakavin sanoin, että jos he ryhtyisivät joihinkin rangaistustoimenpiteisiin vankiaan kohtaan, niin hän pitäisi huolen siitä, että jokainen heistä saisi vastata teoistaan oikeuden edessä. Puheensa lopuksi hän ehdotti, että syytettyä pidettäisiin vankina, kunnes alueen tuomioistuin ottaisi asian huostaansa, mutta hänen ehdotuksensa hylättiin muutta mutkitta.

"Etkö näe", sanoi St. Vincent Fronalle, "että asemani on toivoton?"

"Eipä olekaan. Kuulehan!" Ja hän selosti lyhyesti edellisenä yönä tehdyn sotasuunnitelman.

St. Vincent kuunteli melkein välinpitämättömänä, hän oli liian masentunut, jotta Fronan innostus olisi voinut tarttua häneen. "Olisi järjetöntä yrittääkään sellaista", vastusteli hän Fronan puhuttua loppuun.

"Menetkö sitten niin paljon mieluummin hirteen?" kysyi Frona hiukan hermostuneena. "Et kai toki vapaaehtoisesti suostu siihenkään?"

"En suinkaan", vastasi hän soinnuttomalla äänellä.

Aamun ensimmäiset todistajat olivat nuo kaksi ruotsalaista, jotka kertoivat pesusaavikohtauksesta ja Borgin raivonpuuskasta. Niin vähäpätöinen kuin asia itsestään olikin, joutui se nyt asetettuna myöhempien tapahtumien yhteyteen äkkiä vakavaan valoon. Se avasi mielikuvitukselle avarat, mieluisat liikkumisalat. Ei kiinnitetty niinkään paljon huomiota siihen, mitä oli kerrottu, kuin siihen, mikä oli muka jätetty kertomatta. Miehet pudistelivat merkitsevästi päätään todistajain lausuntoja kuunnellessaan, ja kaikkialta kuului selittäviä kuiskauksia.

Sitten seurasi puolen tusinaa todistuksia nopeasti toisiaan. Kaikki olivat tarkoin tutkineet murhapaikan ja koko saaren löytämättä vähintäkään jälkeä vastaajan mainitsemista miehistä.

Fronan suureksi ihmeeksi Del Bishop astui todistajanpaikalle. Hän tiesi, että Del vihasi St. Vincentiä, mutta ei voinut käsittää, mitä hänellä voisi olla sanottavana tästä asiasta.

Delin vannottua ja ilmoitettua nimensä ja kansallisuutensa Bill Brown kysyi hänen ammattiaan.

"Minä olen pocket-kaivaja", hän vastasi ja katsoi ylpeästi ympärilleen.

Nyt sattuu olemaan niin, että hyvin harvat kullankaivajat ammatissaan harrastavat tätä menettelytapaa ja että useimmat ovat sen suhteen epäilevällä kannalla. "Pocket-kaivaja", pilkkasi muuan punapaitainen patriarkka, joka oli harjaantunut ammattiinsa Kalifornian kaivostöissä viisikymmenluvun alkupuolella.

"Niin juuri", vahvisti Del.

"Kuulkaahan nyt, nuori mies", jatkoi toinen, "aiotteko uskotella minulle, että joskus olette löytänyt kultaa tuolla lapsellisella tavalla?"

"Olen kyllä."

"Uskokaa kuka haluaa!" Punapaita kohautti halveksien olkapäitään.

Del nielaisi äkkiä ja heitti päänsä taapäin.

"Herra puheenjohtaja, minä pyydän saada lausua muutaman sanan. En tahdo häiritä oikeutta, mutta sen minä sanon aivan suoraan, että kun istunto on päättynyt, niin jok'ikinen, joka nauraa minun ammatilleni, saa tästä nyrkistä. Ymmärrättekö?"

"Te ette pysy asiassa", vastasi puheenjohtaja ja löi nuijallaan pöytään.

"Saatte tekin!" huusi Del kääntyen hänen puoleensa. "Kaunista järjestystä te pidätte! Minun ammatillani ei ole mitään tekemistä tämän kuulustelun kanssa. Miksi te sitten ette estä niitä kysymästä turhia? Kyllä minä teille vielä näytän, senkin raukkamainen tolvana!"

"Oletteko siivolla?" Puheenjohtaja sävähti tulipunaiseksi, pudotti nuijan kädestään ja karkasi pystyyn.

Del astui askelen eteenpäin, mutta Bill Brown kiiruhti heidän välilleen ja erotti heidät.

"Järjestystä, hyvät herrat, järjestystä!" hän pyysi. "Nyt ei ole väkivaltaisuuksien aika. Muistakaa, että täällä on naisia läsnä."

Miehet tottelivat murahdellen, ja Bill Brown sanoi: "Mr Bishop, me olemme saaneet sen käsityksen, että te tunnette syytetyn hyvin. Olkaa hyvä ja kertokaa oikeuden edessä, mitä tiedätte hänen luonteestaan yleensä."

Delin suu vetäytyi leveään hymyyn. "No niin, ensiksikin hän on hävyttömän riidanhaluinen luonteeltaan —"

"Vaiti! Minä en tahdo kuunnella tätä!" Vanki oli vihasta vapisten noussut tuoliltaan. "Tällä tavoin te ette saa tuomita minua kuolemaan! Järjetön ihminen, jonka minä olen tavannut kerran eläessäni, hänkö tässä kelpaa todistamaan, millainen minun luonteeni on?"

Del Bishop kääntyi hänen puoleensa. "Ettekö te siis tunne minua, mitä, Gregory St. Vincent?"

"En. Minä en tunne teitä", vastasi St. Vincent kylmästi ja kääntyi toisaalle. "Minä olen tavannut tuon miehen vain kerran tätä ennen ja silloinkin aivan ohimennen Dawsonissa."

"Kyllä te vielä muistatte minut, jahka ehdin selittää", sanoi Del pilkallisesti hymyillen, "niin että teidän on paras pitää suunne kiinni ja antaa minun puhua. Minä tulin tähän maahan hänen kanssaan, kun hän palasi tänne vuonna '88."

St. Vincent tuli äkkiä tarkkaavaiseksi.

"Niin, niin, mr Gregory St. Vincent. Muistinne näyttää alkavan herätä. Minä keikaroin siihen aikaan poskiparralla, ja nimeni oli Brown, Joe Brown."

Hän hymyili kostonhimoisesti, ja kirjeenvaihtajan tarkkavaisuus näytti äkkiä laimenneen.

"Puhuuko hän totta, Gregory?" kuiskasi Frona.

"Minä alan tuntea", mutisi hän hitaasti. "En tiedä — — ei, mitä hullua! Se mies ei voinut jäädä henkiin."

"Sanoitteko vuonna '88, mr Bishop?" kysyi Bill Brown kehoittaen häntä jatkamaan.

"Niin juuri, '88. Hän oli sanomalehtimies ja matkalla maailman ympäri Alaskan ja Siperian poikki. Minä olin karannut eräästä valaanpyyntilaivasta, kun se oli Sitkan satamassa — siksi minä silloin nimitin itseäni Browniksi — ja olin hänen palveluksessaan saaden neljäkymmentä kuussa ja vapaan ylläpidon. No niin, me riitelimme —" Koko seurakunta nauraa hihitti. Fronan ja Delinkin täytyi vetää suunsa hymyyn, ja vanki oli ainoa, joka pysyi vakavana.

"Mutta hän riiteli muittenkin kanssa, vanhan Andyn kanssa Dyeassa ja Chilcootin George-päällikön ja Pellyn asiamiehen kanssa ja niin edespäin joka paikassa, minne tulimme. Lakkaamalla meillä oli rettelöitä ja ennen kaikkea naisten takia. Niiden kimpussa hän oli alituisesti —"

"Herra puheenjohtaja, minä panen vastalauseen." Frona oli noussut paikaltaan ja seiso i aivan rauhallisena, täydellisesti hilliten itsensä. "Tässä ei liene syytä puuttua mr St. Vincentin rakkausjuttuihin, niillähän ei ole mitään merkitystä tähän asiaan nähden, emmekä voi edellyttää, että läsnäolevista miehistä ainoakaan puhtaista vaikuttimista vaatisi niiden esittämistä. Minä pyydän siis, että todistaja pysyy asiassa."

Bill Brown nousi kohteliaasti hymyillen seisomaan.

"Herra puheenjohtaja, me olemme aivan yhtä mieltä vastaajan kanssa. Mutta kaikki, mikä tähän asti on tullut ilmi, on ollut asiallista ja tärkeitä, ja niin tulee vastedeskin olemaan. Mr Bishopin todistus on arvokkain kaikista ja täysin asianmukainen. Meidän on otettava huomioon, että meillä ei ole välittömiä todistuksia John Borgin murhaan nähden. Silminnäkiä ei ole. Me emme voi muuta kuin nojautua välillisiin seikkoihin. Meidän on löydettävä murhan syy, ja sen vuoksi on välttämätöntä päästä syytetyn luonteenominaisuuksien perille. Tämä on meidän tarkoituksemme. Tahdomme todistaa hänet luonteeltaan kevytmieliseksi ja irstaaksi ja siten selittää hänen julman tekonsa, joka on saattanut hänen omankin henkensä vaaraan. Aiomme todistaa, että hän on valheellinen luonne ja ettei hänen tuomareillaan ole syytä uskoa ainoatakaan hänen lausumaansa sanaa todeksi. Me aiomme todistaa kaiken tämän ja niin lanka langalta punoa köyden, johon voimme hänet hirttää ennen päivän päättymistä. Minä pyydän siis kunnioittavimmin, herra puheenjohtaja, että todistajan sallitaan jatkaa."

Puheenjohtaja ratkaisi asian Brownin eduksi, ja Fronan vedotessa kokoukseen kuului äänekkäitä alashuutoja. Bill Brown antoi Delille merkin jatkaa.

"Kuten jo sanoin, jouduimme hänen takiansa alituisiin ikävyvyksiin. Nyt on niin, että minä läpi koko elämäni olen joutunut veden kanssa tekemisiin — enkä näytä koskaan pääsevän siitä — ja mitä enemmän joudun sen kanssa tekemisiin, sitä huonommin tulen sen kanssa toimeen. St. Vincent tiesi tämän, ja vaikka hän itse on taitava soutaja, niin hän jätti minut yksin laskemaan Box Canyonin koskesta ja kiersi itse rantoja pitkin. Seuraus oli, että ajoin kumoon, kadotin puolet matkavarustuksistamme ja kaiken tupakan, ja sitten hän päälle päätteeksi vielä kehtaisi torua minua. Pian sen jälkeen hän joutui riitaan Le Barge-järven stick-intiaanien kanssa, ja meille oli molemmille vähällä käydä huonosti."

"Miten niin?" kysäisi Bill Brown.

"Kaikkeen oli syynä kaunis naisihminen, joka katsoi häneen liian lempeästi. Kun olimme suoriutuneet siitä pälkäästä, niin minä pidin hänelle saarnan naisista yleensä ja intiaaninaisista erittäinkin, ja hän lupasi parantaa tapansa. Sitten meillä taas oli kuuma ottelu Little Salmonin intiaanien kanssa. Hän oli ollut varovaisempi tällä kertaa ja salannut vehkeensä minulta, mutta minä vainusin ne. Hän sanoi, että heimon poppamies oli syynä kaikkeen, mutta minä tiesin, ettei mikään saa poppamiestä niin raivostumaan kuin se, että heimon naisia ahdistellaan, ja muu sellainen. Kun minä läksytin hänet isällisesti, niin hän tulistui ja minä sain viedä hänet rannalle ja antaa hänelle selkään. Sitten hän oli pahalla tuulella aina kunnes tulimme Reindeer-joen suulle, missä leirikunta siwasheja oli lohia pyydystämässä. Mutta hän ei ollut unohtanut selkäsaunaansa, ja vaikka minä en sitä silloin tietänyt, niin hän vain odotti tilaisuutta saadakseen maksaa sen minulle korkoineen takaisin. — No niin, ei voi kieltää, että hänellä on merkillinen kyky saada naiset ihastumaan itseensä. Hänen ei tarvitse muuta kuin viheltää niinkuin koiralle, niin ne jo ovat valmiit. Se on hyvin ihmeellinen kyky se. Siellä leirissä oli muuan siwash-tyttö, kaunis ja veitikkamainen kuin mikäkin, Bellan jälkeen ihanin intiaaninainen, jonka koskaan olen nähnyt. St. Vincent luultavasti pani paulojaan hänelle, koska hän viipyi leirissä kauemmin kuin olisi ollut tarpeellista. Hänhän on naiseen menevä — — —"

"Riittää jo, mr Bishop", keskeytti puheenjohtaja. Hän oli turhaan tarkannut Fronan liikkumattomia kasvoja, mutta sitten kääntänyt huomionsa hänen käteensä, jonka hermostuneet liikkeet toivat ilmi, mitä kasvot olivat salanneet. "Riittää jo, mr Bishop! Olemme kai saaneet kylliksemme naisista."

"Olkaa hyvä ja antakaa todistajan lopettaa puheensa", sanoi Frona rauhallisesti. "Se tuntuu hyvin tärkeältä."

"Tiedättekö te, mitä nyt aion sanoa?" kysyi Del kiivaasti puheenjohtajalta. "Vai ette? Pitäkää sitten suunne kiinni!"

Bill Brown aikoi jo rientää estämään riitakumppaneja käsikähmästä, mutta puheenjohtaja pysyi tällä kertaa rauhallisena, ja Bishop jatkoi:

"Minä olisin jo ennättänyt kertoa koko pyssyjutun puhumattakaan naisista ja muusta, ellette te olisi keskeyttänyt minua. No niin, kuten sanoin, oli hänellä kosto mielessä, ja kerran, kun en aavistanut mitään pahaa, hän iski minua pyssynperällä kalloon. Olimme juuri lähdössä erästä pysähdyspaikasta, hän heitti naisen kanoottiin ja työnsi sen rannasta. Tiedätte kaikki, millaista Yukonin mailla oli vuonna '88. Ja sinne minä jäin ypö yksin ilman mitään, mitä ihminen tarvitsee elääkseen, tuhannen mailin matkan päähän ihmisasunnoista. Mutta minä suoriuduin, yhdentekevää miten, ja hän suoriutui myös. Olette kaikki kuulleet hänen Siperian seikkailuistaan. Niistäkin minä satun tietämään yhtä ja toista."

Hän pisti kätensä turkkinsa suureen taskuun ja veti esiin likaisen, nahkakantisen kirjan, joka näöstä päätäten oli ehtinyt kunnioitettavaan ikään.

"Tämän minä sain Pete Whiplen — Eldoradon Whiplen — muijalta. Se on ollut hänen isänsä tai

isoisänsä sedän oma, yhdentekevään kumman, ja jos täällä olisi joku, joka osaa lukea venäjää, niin voisimme tarkasti tutustua tuohon Siperianmatkaan. Mutta kun ei täällä ole ketään —"

"Courbertin! Hän osaa lukea venäjää", huudahti joku joukosta.

Ranskalaiselle tehtiin tietä, ja vastarinnasta huolimatta hänet kiskottiin ja työnnettiin esiin.

"Osaatteko te tätä kieltä?" kysyi Del.

"Osaan, mutta niin huonosti, niin kurjan huonosti", vastusteli Courbertin. "Siitä on niin kauan. Olen unohtanut."

"Alkakaa lukea. Emmehän me arvostele ankarasti."

"Ei, mutta —"

"Alkakaa", käski puheenjohtaja.

Del työnsi kirjan hänen käsiinsä ja avasi sen kellastuneen nimilehden kohdalta. "Minä olen ollut kuukausimääriä melkein kipeänä halusta saada kynsiini jonkun teidän kaltaisenne", vakuutti hän iloisissaan. "Ja kun nyt olen löytänyt teidät, ette niin hevillä pääse minusta. Kas niin, eteenpäin, mars!"

Courbertin alkoi hitaasti lukea: "Isä Yakontskin Muistiinpanot, Sisältävät Lyhyen Kertomuksen hänen Elämästään Obidorskyn Benediktiläisluostarissa ja täydellisen Selonteon hänen Ihmeellisistä Seikkailuistaan Itä-Siperiassa Hirvi-Miesten keskuudessa."

Paroni katsahti ylös pyytäen lisäohjeita.

"Sanokaa meille, minä vuonna se on painettu", neuvoi Del.

"Varsovassa vuonna 1807."

Kullankaivaja kääntyi voitonriemuisesti joukon puoleen. "Kuulitteko? Pitäkää nyt se mielessänne, 1807, älkää unohtako!"

Paroni kävi käsiksi ensimmäiseen lauseeseen. "Tamerlan oli kaikkeen syyppää", alkoi hän vaistomaisesti käyttäen käännöksessään sanamuotoa, joka oli hänelle ennalta tuttu.

Ensi sanat kuullessaan Frona kalpeni ja pysyi valkeana kuin palttina niin kauan kuin lukemista kesti. Kerran hän salaa vilkaisi isäänsä ja oli iloinen siitä, että tämä tuijotti suoraan eteensä, sillä hän ei olisi kestänyt isän katsetta sillä hetkellä. Toisaalta hän varsin hyvin tiesi, että St. Vincent ei kääntänyt katsettaan hänestä, mutta hän ei ollut häntä huomaavinaanakaan, eikä St. Vincent nähnyt muuta kuin liidunvalkeat, ilmeettömät kasvot.

"Kun Tamerlan kulki kautta Itä-Aasian", luki Courbertin hitaasti, "hävitti hän tulella ja miekalla valtakuntia ja kaupunkeja maan tasalle ja hajoitti heimoja kuin — kuin tuhkaa tuuleen. Suuri kansakunta kulki sekasortoisina joukkoina yli maan paeten valloittajien tieltä — ei, ei — paeten hurjien valloittajien verenhimoa ja asettui kauas Siperiaan, jonka pohjois- ja itäosiin, arktisen alueen rajoille, siten syntyi hajanainen mongolilainen asutus."

"Hypätkää muutamia sivuja eteenpäin", neuvoi Bill Brown, "ja lukekaa paikoitellen. Tämä ei saa kestää koko yötä."

Courbertin seurasi neuvoa. "Rannikon asukkaat ovat eskimoja, iloista, rauhallista kansaa. He kutsuvat itseään nimellä Oukilion eli Merenmiehet. Heiltä minä ostin koiria ja ruokaa. Mutta he ovat Chow-Chuen-kansan, sisämaassa asuvan ja Hirvimieheksi nimitetyn heimon alamaisia. Chow-Chuen-heimo on hurjaa, sotaista väkeä. Heti, kun lähdin rannikolta, he hyökkäsivät kimppuuni, riistivät minulta kaikki tavarani ja tekivät minut orjaksi." Hän käänsi muutamia lehtiä. "Saavutin aseman heidän johtomiestensä joukossa, mutta en silti päässyt sen lähemmäksi vapauttani. Viisauteni oli heille niin suureksi hyödyksi, että he eivät suostuneet päästämään minua — — Vanha Pi-Une oli mahtava päällikkö, ja he päättivät, että minun piti naida hänen tyttärensä Ilswunga. Ilswunga oli likainen olento. Hän ei tahtonut kylpeä ja käyttäytyi epämiellyttävästi — — Minä nain Ilswungan, mutta hän oli minun vaimoni vain nimeltä. Sitten hän kanteli isälleen, vanhalle Pi-Unelle, ja tämä suuttui kauheasti — — Ja heimojen kesken syntyi epäsopua, mutta lopulta minä viekkauteni ja — ja neuvokkuuteni avulla tulin mahtavammaksi kuin olin ollutkaan, eikä Ilswunga enää valittanut, sillä minä opetin hänelle korttipelejä, joilla hän voi huvitella."

"Riittääkö tämä?" kysyi Courbertin.

"Riittää", vastasi Bill Brown. "Mutta odottakaahan! Sanokaahan vielä kerta, minä vuonna kirja ilmestyi?"

"Vuonna 1807 Varsovassa."

"Kuulkaahan, paroni", puuttui Del puheeseen. "Kun te nyt kerran olette siellä puhujanpaikalla, niin minä kysyisin teiltä paria seikkaa." Hän kääntyi kokouksen puoleen. "Hyvät herrat, te olette kaikki kuulleet syytetyn kokemuksista Siperiassa. Te olette myös havainneet, että ne erehdyttävästi muistuttavat Isä Yakontskin lähes sata vuotta aikaisemmin julkaistuja muistiinpanoja. Ja te olette varmaan päätelleet, että tässä täytyy olla jotain sotkua. Minä pyydän saada todistaa teille, että sitä on enemmän kuin aavistattekaan. Syytetty antoi minulle tuon kolauksen päähän Reindeer-joella vuonna '88, syksyllä '88 hän oli St. Michaelsissa matkalla Siperiaan, vuosina '89 ja '90 hän omien puheittensa mukaan vehkeili Siperiassa. Vuonna '91 hän palasi ihmisten ilmoille ja esiintyi valloittajasankarina Friskossa. Mutta kysytäänpä, mitä ranskalainen voi meille kertoa. — Olettehan te käynyt Japanissa?" hän kysyi.

Courbertin oli tarkoin seurannut Bishopin mainitsemia vuosilukuja, miettinyt ja hämmästynyt. Hän katsahti kuin neuvoa kysyen Fronaan, mutta tämä ei auttanut häntä. "Olen", vastasi hän viimein.

"Ja tapasitte siellä syytetyn?"

"Tapasin."

"Minä vuonna tämä tapahtui?"

Jokainen odotti henkeään pidättäen vastausta.

"Vuonna 1889." Courbertin olisi mieluummin ollut vastaamatta.

"Mutta paroni, miten se on mahdollista?" kysyi Del mielistelevällä äänellä. "Vankihan oli siihen aikaan Siperiassa."

Courbertin kohautti olkapäitään merkiksi siitä, että se ei koskenut häntä, ja poistui todistajanpaikalta. Kuulustelu taukosi muutamaksi minuutiksi, joiden kestäessä innokkaasti kuiskailtiin ja pudisteltiin päitä.

"Valhetta kaikki tyyni", kuiskasi St. Vincent Fronan korvaan, mutta tämä ei kuullut. "Kaikki näyttää todistavan minua vastaan, mutta minä voin selittää sen."

Mutta Frona ei liikahtanutkaan, ja puheenjohtaja kutsui St. Vincentin puhujanpaikalle. Frona katsahti isäänsä, ja hänen silmänsä tulivat täyteen kyyneleitä, kun isä hyväillen laski kätensä hänen kädelleen.

"Tahtoisitko lähteä täältä?" kysyi isä hetken epäröityään.

Frona pudisti päätään, ja St. Vincent alkoi puhua. Hän kertoi saman, minkä aikaisemmin oli Fronalle kertonut, mutta nyt vähän perusteellisemmin, ja hänen tiedonantonsa eivät ainoassakaan kohdassa olleet ristiriidassa La Flitchen ja Johnin todistusten kanssa. Hän tunnusti todeksi pesusaavijutun, jonka hänen pieni kohteliaisuutensa ja John Borgin hillitön kiivaus olivat aiheuttaneet. Hän myönsi, että Bella oli murhattu hänen revolverillaan, mutta mainitsi samalla, että Borg muutamaa päivää aikaisemmin oli lainannut revolverin eikä ollut palauttanut sitä. Bellan syytöksestä hän ei voinut sanoa mitään. Hän ei käsittänyt, miksi Bella tahtoi valehdella kuolinhetkellään. Hän ei ollut koskaan millään tavalla loukannut häntä, niin että ei ollut syytä ajatella kostoakaan. Kaikki oli aivan selittämätöntä. Bishopin todistukseen hän taas ei katsonut kannattavan edes puuttua. Se oli valhekudos, johon sinne tänne oli taitavasti pujoteltu totuudenkin lankoja. Totta oli, että mies oli tullut hänen seurassaan Alaskaan vuonna '88, mutta hänen esityksensä heidän retkistään oli ilkeämielinen ja harhaanvievä. Ja mitä paroniin tuli, niin hän oli hiukan erehtynyt vuosilukuihin nähden, siinä kaikki.

Kuulustellessaan syytettyä Bill Brown tuli kiinnittäneeksi huomiota erääseen oudostuttavaan seikkaan. St. Vincent oli oman puheensa mukaan ankarasti tapellut noita kahta salaperäistä miestä vastaan. "Jos niin on", kysyi Brown, "niin kuinka on mahdollista, että te suoriudutte ilman pienintäkään vammaa? John Borgin ruumis oli täynnä naarmuja ja mustelmia. Miten te henkenne edestä tapellessanne voitte pysyä aivan vahingoittumattomana?"

Sitä St. Vincent ei voinut sanoa, mutta hän väitti, että koko hänen ruumiinsa oli arka ja kankea. Ja sehän ei oikeastaan merkinnyt mitään. Hän ei ollut murhannut Borgia eikä hänen naistaan, muuta hän ei voinut sanoa.

Frona lausui puolustuspuheensa alussa muutamia voimakkaita sanoja ihmishengen pyhydestä ja siitä, miten väärin ja vaarallista on nojautua todennäköisyysperusteihin, sekä huomautti syytetyn

oikeuksista siinä tapauksessa, että hänen syyllisyyttään ei voida todistaa. Sitten hän siirtyi todistajien lausuntoihin sivuuttaen epäoleelliset kohdat ja koettaen pysytellä merkityksellisissä tosiasioissa. Ensiksikin hän totesi, että he eivät olleet voineet esittää syytä, minkä vuoksi syytetty olisi tehnyt murhan. Pelkkä ajatus, että näiden todistajien lausuntojen katsottaisiin näyttäneen toteen St. Vincentin syyllisyys, oli hänestä loukkaava kokouksen osanottajien arvostelukyvyille, ja hän luotti tarpeeksi heidän kunniantuntoonsa ja järkevyyteensä ollakseen vakuutettu siitä, että kaikki esitetyt lapsellisuudet eivät vaikuttaisi heidän tuomioonsa. Mitä kuulustelussa ilmenneihin yksityisseikkoihin tuli, hän lausui, että ei oltu näytetty toteen Bellan ja St. Vincentin välillä vallinneen minkäänlaista läheistä suhdetta eikä myöskään, että St. Vincent olisi Bellaa ahdistellut. Pesusaavikohtaushan — ainoa muka raskauttavan asianhaara, jolla tätä syytöstä oli perusteltu — oli naurettavan vähäpätöinen ja osoitti vain, miten väärin rajupäinen mies saattoi käsittää toisen pienen kohteliaisuudenosoituksen. Hän pyysi heitä itseään harkitsemaan asiaa, olivathan he järkeviä miehiä.

He olivat koettaneet todistaa, että syytetyllä oli riitaisa luonne. Hänen ei tarvinnut sanoa mitään John Borgin luonteesta, tunsivathan he kaikki hänen hurjat raivonpuuskansa, olihan hänen riidanhalunsa koko seudun huulilla, ja olihan se estänyt häntä saamasta ystäviä ja hankkinut hänelle paljon vihamiehiä. Eikö siis ollut varsin uskottavaa, että nuo naamioidut miehet olivat kaksi tällaista vihamiestä? Mikä oli ollut heidän tekonsa varsinaisena syynä, sitä hän ei voinut sanoa, mutta hän kysyi sen sijaan tuomareilta, oliko näiden mielestä mahdotonta, että Alaskassa olisi kaksi miestä, joille John Borg olisi antanut tarpeeksi veriteon syytä.

Oli todistettu, että noiden kahden miehen jälkiä ei oltu tavattu, mutta oli jätetty mainitsematta, etteivät St. Vincentin, Pierre La Flitchen ja Ruotsin Johnninkaan jäljet olleet näkyneet. Se olikin aivan päivänselvää. Jokainen tiesi, että tie sekä maalla että jäällä oli niin kova, että pehmeä mokkasiini ei jättänyt siihen mitään jälkeä ja ettei olisi tarvittu edes jäänlähtöä poistamaan kaikkia murhamiesten jälkiä.

Tämän päätelmän kuullessaan La Flitche nyökäytti hyväksyvästi päätään. Frona jatkoi.

Syyttäjät olivat käyttäneet hyväkseen sitä seikkaa, että St. Vincentin kädet olivat veren tahraamat. Mutta jos he nyt tällä hetkellä suvaisivat tutkia mr La Flitchen mokkasiineja, niin he huomaisivat, että nekin olivat veressä. Tämä ei silti todistanut, että mr La Flitche oli syyppää verenvuodatukseen.

Mr Brown oli viitannut siihen, että syytetty ei ollut saanut mitään vammoja hurjassa ottelussa. Syytetyn puolustaja saattoi olla tästä huomautuksesta kiitollinen. John Borgin ruumista oli ilmeisesti pahoinpidelty. Hän oli kookkaampi, voimakkaampi, painavampi mies kuin St. Vincent. Jos siis St. Vincent, kuten he syyttivät, oli tehnyt murhan ja niin muodoin ollut John Borgin kanssa niin kiivaassa käsikämmässä, että tämä siitä oli saanut naarmuja ja mustelmia ruumiiseensa, niin kuinka hän oli voinut itse suoriutua loukkaantumatta? Tätä seikkaa heidän kannatti harkita.

Toinen huomiota ansaitseva seikka oli, että syytetty juoksi tietä alaspäin. Jos hän olisi tehnyt murhan, olisi ollut aivan käsittämätöntä, että hän pukeutumatta ja valmistautumatta pakoon olisi juossut muihin asuntoihin päin. Toisaalta oli hyvin helposti käsitettävissä, että hän oli lähtenyt ajamaan takaa murhamiehiä ja pimeässä — uupunut, hengästynyt ja varmastikin melko lailla kiihoittunut kun oli — juossut sokeasti tietä alas.

Fronan lausunto oli johdonmukainen ja yhtenäinen ja puhuttuaan loppuun hän sai kättentaputuksia palkakseen. Mutta hän oli pahoillaan ja loukkaantunut, sillä hän tiesi, että he eivät osoittaneet hänelle suosiota sen vuoksi, että olisivat olleet yhtä mieltä hänen kanssaan, vaan sen vuoksi, että hän oli nainen.

Bill Brownilla oli nopea käsityskyky ja tarkka korva, ja hän osasi käyttää tarjoutuvia asianhaaroja hyväkseen ja taidokkaasti kääntää epäedullisetkin edullisiksi. Tässä hänen synnyinainen kekseliäisyytensä ja puhelajansa olivat hänelle suureksi avuksi. Kun hän oli puheessaan kotvasen käsitellyt noita kahta salaperäistä, naamioitua miestä, oli hän saanut heidät haihtumaan kuin sadun sumuolennot — juuri näitä sanoja hän mielellään käytti heistä.

He eivät olleet voineet poistua saaresta kolme tai neljä tuntia ennen jäänlähtöä. Syytetty ei ollut koettanut sotkea juttuun ketään saarelaisista, koska nämä kaikki häntä itseään lukuunottamatta kykenivät näyttämään toteen, että olivat olleet toisaalla murhan tapahtuessa. Oli kyllä mahdollista, että syytetty oli kiihoittunut juostessaan tiellä suoraan La Flitchen ja Ruotsin Johnin syliin, mutta olisi toki luullut, että hän Siperiassa olisi tottunut järkyttävämpiin kokemuksiin. Mutta se ei merkinnyt niin paljoa; kieltämätöntä oli sen sijaan, että hän oli ollut hysteerisessä kiihoitustilassa ja että murhamies sellaisissa oloissa ei tiedä, mitä hän tekee ja minne suuntaa kulkunsa. Sellaista oli ennenkin nähty. Moni rikoksentekijä oli juossut suin päin rangaistustaan kohti.

Käsitellessään Borgin, Bellan ja St. Vincentin suhdetta hän taitavasti vetosi kuulijainsa vaistoihin ja

ennakkoluuloihin, heitti järkisyöt hetkeksi syrjään ja turvautui typeriin, alhaisiin mauttomuuksiin, joiden tiesi heihin vaikuttavan. Hän myönsi, että välilliset todistukset eivät koskaan olleet ehdottomasti sitovia. Mutta niitä ei tässä tarvittukaan. Olihan heillä niiden lisäksi todistus, jonka sitovuutta ei ollut syytä epäillä.

"Ja lopuksi", hän sanoi, "me emme pääse Bellan viimeisistä sanoista. Kukaan meistä ei ollut silminnäkijänä. Me olemme haparoineet pimeässä ja koettaneet pikkuseikkojen varassa päästä totuuden perille. Mutta, hyvät herrat" — hän pysähtyi ja tarkkasi kuulijainsa kasvoniilmeitä — "Bella tiesi totuuden. Hänen todistuksensa ei ole välillinen. Henkitoreissaan, sydänverensä vuotaessa ja katse kangistuneena hän puhui totta. Pimeään yön häntä lähestyessä ja kuolonkorahdukset kurkussa hän heikoin voimin kohottautui ja ojensi vapisevan sormensa syytettyä kohti, näin, ja sanoi: 'Hän, hän, hän! St. Vincha, hän sen teki!'"

Bill Brownin sormi osoitti yhä vielä St. Vincentiä, kun tämä vaivalloisesti nousi seisomaan. Hänen kasvonsa näyttivät kuluneilta ja harmailta, ja hän katsoi ympärilleen saamatta sanaakaan suustaan. "Raukka, raukka", kuiskailtiin kaikkialta ja niin äänekkäästi, että hän hyvin saattoi kuulla. Hän kostutti huuliaan kerran toisensa jälkeen ja ponnisteli saadakseen äänensä kuuluville. "Kaikki on niinkuin olen sanonut", onnistui hänen lopulta saada huuliltaan. "Minä olen syytön, kautta Jumalan, minä olen syytön!" Hän tuijotti tylsästi Ruotsin Johniin odottaen, että ajatus alkaisi toimia. "Minä — minä en tehnyt sitä — minä olen syytön — minä — syytön."

Hän näytti vajonneen syvään mietiskelyyn, johon Ruotsin John tuntui antaneen hänelle aiheen. Frona tarttui hänen käteensä ja veti hänet hiljaa jälleen istumaan. Joku joukosta vaati salaaäänestystä.

Mutta Bill Brown oli silmänräpäyksessä valmis vastaamaan. "Ei! Minä sanon ei! Avoin äänestys! Me olemme miehiä ja uskallamme lausua ajatuksemme julki."

Hänen lausuntoansa tervehdittiin hyvä-huudoin, ja äänestys alkoi. Puheenjohtaja huusi kutakin läsnäolijoista vuorostaan nimeltä, ja toinen toisensa jälkeen lausui tuon yhden ainoan sanan "syyllinen."

Paroni Courbertin tuli Fronan luo ja kuiskasi hänelle jotakin. Frona nyökäytti hymyillen päätään, ja paroni tunkeutui taas joukon läpi ja asettui ovensuuhun. Hän äänesti vuoronsa tullen "syytön", ja samoin tekivät Frona ja Jakob Welse. Pierre La Flitche epäröi hetkisen, katsoi tarkasti Fronaan ja St. Vincentiin ja sanoi sitten kirkkaalla huiluaäänellään "syyllinen."

Kun puheenjohtaja nousi paikaltaan, Jakob Welse kuin sattumalta siirtyi toiselle puolella pöytää ja asettui selin uunia vastaan. Courbertin, jolta mikään ei ollut jäänyt huomaamatta, tempasi kalatynnyrin seinänvierustalta ja nousi sille.

Puheenjohtaja rykäisi ja löi pöytään vaatien hiljaisuutta. "Hyvät herrat", hän alkoi "syytetty —"

"Kädet ylös!" huusi Jakob Welse samassa käskevästi, ja puolta sekuntia myöhemmin kuului Courbertinin kimakka: "Kädet ylös, hyvät herrat!"

He vallitsivat joukkoa takaa ja edestä revolvereillaan. Ainoakaan käsi ei jäänyt nousematta, puheenjohtajan nuijakin heilui ilmassa. Mitään meteliä ei syntynyt. Jokainen istui ja seisoi samassa asennossa kuin käskyn kuuluessa. Heidän katseensa siirtyivät toisesta päähenkilöstä toiseen ja palasivat aina Jakob Welseen.

St. Vincent istui kuin olisi saanut halvauksen. Frona työnsi revolverin hänen käteensä, mutta hänen hervottomat sormensa eivät pystyneet pitelemään sitä.

"Tule, Gregory", kehoitteli Frona. "Kiiruhda! Corlissilla on kanootti valmiina! Tule!"

Hän pudisteli vankia, ja tämä sai viimein aseensa käteensä. Sitten hän tempoi ja kiskoi häntä ikäänkuin herättääkseen nukkuvaa, kunnes hän nousi seisomaan. Mutta hänen kasvonsa olivat kalmankalpeat ja hänen katseensa harhaileva kuin unissakävijän. Oli kuin hän olisi saanut halvauksen. Frona ei päästänyt häntä, vaan peräytyi antaakseen hänen astua ohitseensa. St. Vincent astui vapisevin polvin askelen eteenpäin. Täydellinen hiljaisuus vallitsi, vain miesjoukon raskas hengitys kuului. Muuan miehistä yskäisi, se oli hiljaisuuden häiritsemistä ja kaikkien katseet kääntyivät nuhtelevasti häneen. Mies joutui hämilleen ja astui hermostuneesti jalalta toiselle. Sitten kuului taas vain tuo raskas hengitys.

St. Vincent astui toisen askelen, mutta samassa hänen sormensa hellittivät otteensa ja revolveri pudota kolahti lattialle. Hän ei yrittänyt nostaa sitä. Frona kumartui kiireesti, mutta La Flitche oli ehtinyt astua sille. Frona katsahti ylöspäin, näki hänen seisovan kädet ylhäällä ja tuijottavan hajamielisen näköisenä Jakob Welseen. Hän tyrkkäsi miehen jalkaa syrjään, mutta sen lihakset olivat jännitetyt, mikä osoitti, että hajamielinen ilme oli teeskennelty. St. Vincent katsoi neuvottomana maahan, ikäänkuin ei olisi ymmärtänyt, mitä tämä kaikki merkitsi.

Mutta tämä keskeytys veti Jakob Welsen huomion puoleensa, ja hänen koettaessaan etsiä sen syytä puheenjohtaja otti tilaisuudesta vaarin. Koukistamatta käsivarttaan hän singautti painavan nuijan kädestään. Se teki lyhyen kaaren ilmassa ja osui Jakob Welsen korvan alle. Hän kaatui, revolveri putosi maahan, ja Ruotsin John löi läähättäen käsiään reisiinsä.

Samassa oli paroniltakin riistetty aseet. Del Bishop oli kädet yhä ylös ojennettuina ja tuijottaen viattomasti eteensä potkaissut tynnyrin hänen altaan, niin että ranskalainen oli pudonnut lattialle. Hänen luotinsa lensi ketään vahingoittamatta katon läpi. La Flitche tarttui Fronaan. St. Vincent havahtui äkkiä ja juoksi ovelle, mutta joukko teki heti hänen aikeensa tyhjäksi.

Puheenjohtaja löi nyrkkinsä pöytään ja lopetti keskeytyneen lauseensa. "Hyvät herrat", hän huusi "syytetty on havaittu syypääksi rikokseen."

YHDEKSÄSKOLMATTI LUKU.

Frona oli heti rientänyt isänsä avuksi, mutta tämä oli jo tointunut. Courbertin oli saanut naarmuja kasvoihinsa ja nyrjäyttänyt nilkkansa ja teki kiukkuista vastarintaa, kun häntä raahattiin ovelta peremmälle huoneeseen. Estääkseen keskustelua syntymästä ja voittaakseen siten aikaa Bill Brown pyysi puheenvuoroa.

"Herra puheenjohtaja!" lausui hän. "Vaikkakaan me emme hyväksy Jakob Welsen, Frona Welsen ja paroni Courbertinin yritystä vapauttaa vanki ja siten ehkäistä oikeuden päätöksen täytäntöönpanemisen, niin emme kuitenkaan näissä olosuhteissa voi muuta kuin tuntea myötätuntoa heitä kohtaan. Minun ei tarvitse yksityiskohtaisesti puuttua tähän asiaan. Te tiedätte kaiken ja olisitte varmaan jokainen heidän asemassaan menetellyt samalla tavalla. Minä ehdotan siis, että saattaaksemme asiamme pikaiseen päätökseen riistämme kolmelta vangiltamme aseet ja päästämme heidät vapaiksi."

Ehdotukseen suostuttiin ja molemmat miehet tutkittiin tarkasti. Frona pelastui tästä vakuuttaen kunniasanallaan, ettei hänellä ollut aseita. Sitten kokous muodosti keskuudestaan hirttotoimikunnan, ja kaikki alkoivat poistua tuvasta.

"Olen pahoillani, että minun täytyi loukata teitä", sanoi puheenjohtaja puolittain anteeksi pyytäen, puolittain voitonriemuisesti.

Jakob Welse hymyili. "Te käytitte tilaisuutta hyväksenne", hän vastasi, "enkä minä voi teitä siitä syyttää. Mutta en sittenkään voi olla toivomatta, että olisin onnistunut."

Kiivaita huutoja kuului tuvan toisesta päästä. "Laskekaa irti!" "Astu hänen hyppysilleen, Tim!" "Laskekaa irti!" "Huu-uh!" "Avatkaa hänen suunsa!"

Frona näki miesjoukon tungeskelevan St. Vincentin ympärillä ja juoksi paikalle. Vanki oli heittäytynyt lattialle ja tappeli hurjistuneena kynsin ja hampain. Tim Dugan, muuan suurikasvuinen kelttiläinen, oli tullut liian lähelle häntä, ja St. Vincent oli iskenyt hampaansa hänen käsivarteensa.

"Lyö häntä, Tim! Lyö, niin että tuntuu!"

"Millä minä löisin, senkin höperöt! Avatkaa hänen leukansa, kuuletteko!"

"Odottakaahan hetkinen!" Miehet väistyivät Fronan tieltä peräytyen taistelijoiden luota.

Frona laskeutui polvilleen. "Päästä hänet irti, Gregory, päästä hänet irti!"

St. Vincent katsahti häneen, mutta katse oli melkein eläimellisen tylsä. Hän hengitti raskaasti ja ikäänkuin rasituksesta läähättäen. "Minä olen tässä, Gregory." Frona silitti rauhoittavasti kädellään hänen otsaansa. "Etkö ymmärrä? Minä, Frona, olen tässä! Päästä mies irti!"

Vähitellen St. Vincentin ruumis kävi veltoksi, ja hänen Kasvoillensa levisi rauhan ilme. Leuka hellitti otteensa, ja mies veti kätensä pois.

"Kuulehan, Gregory! Vaikka sinä nyt kuolisitkin — —"

"Mutta minä en voi! En voi!" hän vaikeroi. "Sinähän sanoit, että minä saatoin luottaa sinuun, että kaikki päättyisi hyvin."

Frona ajatteli tilaisuutta, jonka St. Vincent oli laiminlyönyt, mutta ei sanonut mitään.

"Voi Frona, Frona!" Hän nyyhkytti ja painoi päänsä hänen syliinsä.

"Koeta nyt ainakin olla mies. Muuta et enää voi."

"Tulkaahan nyt!" käski Tim Dugan. "En tahtoisi häiritä teitä, miss, mutta me olemme saaneet tehtäväksemme saattaa hänet määräraikkaan. Käykää käsiksi häneen, pojat! Ottakaa te jaloista kiinni, Blackey, ja sinä myös, Johnson."

St. Vincentin ruumis kävi taas jäykäksi, järjen pilkahdus katosi hänen katseestaan, ja hänen sormensa puristivat suonenedontapaisesti Fronan kättä. Tämä katsoi rukoilevasti miehiin, ja nämä olivat kahden vaiheella, mitä tehdä.

"Jättäkää minut hetkeksi kahdenkesken hänen kanssaan", pyysi Frona.
"Vain hetkeksi."

"Ei hän sitä ansaitse", murisi Dugan halveksivasti miesten vetäytyttyä syrjään. "Katsokaahan nyt tuota!"

"Synti ja häpeä!" huudahti Blackey katsoen salaa sivullepäin ja nähden Fronan kuiskaavan jotain St. Vincentin korvaan ja kädellään hyväilevän hänen hiuksiaan.

He eivät kuulleet hänen sanojaan, mutta hän sai miehen nousemaan pystyyn ja talutti häntä eteenpäin. St. Vincent kulki kuin puolikuollut, ja tullessaan raittiiseen ilmaan hän tuijotti ihmeissään Yukonin mutaisia aaltoja. Joukko oli pysähtynyt rannalle männyn juurelle. Muuan poika, joka oli kiertänyt köyden oksan ympäri, oli juuri lopettanut työnsä ja luisui runkoa myöten maahan. Hän vilkaisi kouriinsa ja puhalsi niihin, ja joukko alkoi nauraa. Pari susikoiraa murahteli toisilleen karvat pörröllään vähän matkan päässä ja näyttäen hampaitaan. Miehet usuttivat niitä toistensa kimppuun. Ne tappelivat vimmatusti, mutta potkittiin syrjään St. Vincentin tieltä.

Corliss nousi rantatörmälle Fronan luo. "Miten on?" hän kuiskasi.
"Onko kaikki mennyttä?"

Frona yritti sanoa jotain, mutta kyyneleet estivät häntä puhumasta; hän nyökäytti vain päätään.

"Tätä tietä, Gregory!" Frona tarttui häntä käsipuolesta ja talutti hänet köyden alle asetetun arkun luo.

Corliss seurasi heitä askel askelelta, katsoi miettäväisesti joukkoa ja tunnusteli taskuaan. "Voinko minä tehdä jotain?" hän kysyi hermostuneesti purren alahuultaan. "Teen kaiken, mitä te tahdotte, Frona. Kyllä minä voin pitää heidät loitolla."

Frona katsoi häneen eikä voinut olla tuntematta iloa. Hän tiesi, että tuo mies uskaltaisi, mutta myös, että olisi väärin antaa hänen uskaltaa. St. Vincentille oli tarjottu tilaisuus, eikä olisi ollut oikein uhrata enempiä hänen hyväkseen. "Ei, Vance! Liian myöhäistä. Nyt emme voi enää tehdä mitään."

"Antakaa minun edes koettaa", pyyteli Corliss itsepäisesti.

"Ei! Ei ole meidän syymme, että aikeemme meni myttyyn, ja — — ja — —" Hänen silmiinsä nousi kyyneleitä. "Älkää pyytäkö minulta tätä."

"Tulkaa sitten pois täältä minun kanssani. Te ette voi jäädä tänne."

Blackey satoi hirttosilmua köydenpäähän. "Suutele minua, Gregory", sanoi Frona ja kosketti hänen käsivarttaan.

Tuomittu säpsähti tuntiessaan kosketuksen, huomasi, että kaikki katsoivat häneen, ja näki hirttosilmukan pyövelinsä kädessä. Hän ojensi käsivartensa ikäänkuin pitääkseen sitä loitolla ja huusi kovalla äänellä: "Ei, ei! Antakaa minun tunnustaa kaikki! Antakaa minun ilmaista totuus, silloin te uskotte minua."

Bill Brown ja puheenjohtaja työnsivät Blackeyn syrjään, ja väkijoukko tunkeutui lähemmäksi huutaen ja rähisten. "Antakaa minun olla!" kuului kimakka pojan ääni joukosta. "Minä en lähde mihinkään. Minä kiipesin puuhun ja kiinnitin köyden ja saan jäädä katsomaan." "Tuommoinen nulikka", vastasi miehen ääni, "ei tämä sovi sinulle." "Viis siitä, enkä minä ole mikään nulikka, minä — minä olen tottunut tämmöiseen. Ja sitä paitsi minä kiipesin puuhun. Katsokaa minun käsiäni." "Miksi hän ei saisi jäädä?" huusivat toiset. "Jätä hänet rauhaan, Curley!" "Älä sinä siinä määräle!" Välikohtaus päättyi naurunremakkaan.

"Hiljaa!" huusi puheenjohtaja ja kääntyi sitten St. Vincentin puoleen: "No tunnustakaa nyt sitten

älkääkää viivytelkö koko päivää!"

"Nostakaa hänet arkulle!" kirkui väkijoukko. "Puhukoon siitä, että me paremmin kuulemme!" St. Vincent nostettiin arkulle, ja hän alkoi hätäisesti kertoa.

"Minä en tehnyt sitä, mutta minä näin kaiken. Murhaaja oli yksin. Hän sen teki, ja Bella auttoi häntä."

Joukon nauru sai hänet vaikenemaan.

"Ei niin nopeasti", varoitti Bill Brown. "Olkaa hyvä ja selittäkää, miten Bella auttoi miestä, joka murhasi hänet. Alkakaakaan alusta!"

"Edellisenä iltana ennen maatapanaoan Borg ripusti hätäkellonsa —"

"Hätäkellonsa?"

"Minä nimitin sitä siksi — ohuen paistinpannun — ovenripaan, niin että ovea ei voitu avata ilman, että se kolisten putosi maahan. Hän pani sen siihen joka ilta Ikäänkuin peläten, että jotain tapahtuisi — niinkuin sitten tapahtuikin. Murhayönä minä heräsin ja tunsin, että joku liikkui huoneessa. Lamppu paloi himmeästi, ja minä näin Bellan seisovan ovensuussa. Borg kuorsasi, kuulin sen aivan selvästi. Bella irroitti paraikaa paistinpannua ja teki sen hyvin varovaisesti. Sitten hän avasi oven, ja muuan intiaani astui hiljaa tupaan. Hänellä ei ollut naamaria, ja minä tuntisin hänet heti paikalla, jos saisin nähdä hänet jälleen, leveästä arvosta, joka hänellä oli otsassa toisen silmän yläpuolella."

"Te tietysti hyppäsitte vuoteeltanne ja herätitte Borgin?"

"En", vastasi St. Vincent uhkamielisesti heittäen päätään taaksepäin ikäänkuin arvellen, että oli paras heti tunnustaa koko totuus. "Minä vain makasin ja odotin." "Mitä te ajattelitte?"

"Että Bella oli intiaanin liittolainen ja että he aikoivat murhata Borgin. Ymmärsin sen heti."

"Ettekä tehnyt mitään?"

"En mitään." Hän puhui hiljaa, ja hänen katseensa etsi Fronaa, joka seisoj arkun juurella ja piti sitä tasapainossa. Hänen kasvonsa eivät ilmaisseet mitään mielenliikutusta. "Bella tuli minun luokseni, mutta minä suljin silmäni ja hengitin tasaisesti. Hän kohotti lamppua paremmin nähdäkseen, mutta minä teeskentelin niin taitavasti, että hän uskoi minun nukkuvan. Sitten kuulin Borgin äkkiä heräävän, syntyi melua ja huutoja ja minä katsoin sinnepäin. Intiaani iski Borgia kerran toisensa jälkeen puukolla, ja Borg torjui iskut käsivarsillaan ja koetti päästä käsiksi vastustajaansa. Kun tämä viimein onnistui ja he painiskelivat, niin Bella hiipi takaapäin ja kietoi käsivartensa miehensä kaulaan kuristaakseen hänet. Hän painoi polvensa hänen selkäänsä vasten, taivutti hänen ruumistaan taapäin ja sai hänet intiaanin avulla kaadetuksi lattiaan."

"Mitä te silloin teitte?"

"Katselin."

"Oliko teillä revolveri?"

"Oli."

"Sekö, jonka aikaisemmin sanoitte lainanneenne John Borgille?"

"Se juuri, mutta minä vain katselin."

"Huusiko John Borg apua?"

"Huusi."

"Voitteko mainita hänen sanansa?"

"Hän huusi: 'St. Vincent! Voi St. Vincent! Voi hyvä Jumala! Voi St. Vincent, auttakaa!'" Häntä puistatti sitä muistellessa, ja hän lisäsi: "Se oli kauhistavaa!"

"Niinpä luulisi", murahti Brown. "Entä mitä te teitte?"

"En mitään", kuului itsepäinen vastaus, ja joukko alkoi tyytymättömänä murahdella. "Borgin onnistui kuitenkin selviytyä heistä ja nousta jaloilleen. Hän viskasi Bellan yhdellä ainoalla käsivarren iskulla huoneen toiseen päähän ja hyökkäsi intiaanin kimppuun. Sitten he tappelivat. Intiaanin puukko oli pudonnut maahan, ja Borg löi nyrkillään, niin että oli kauheata sekä nähdä että kuulla. Luulin varmasti,

että hän löisi intiaanin kuoliaaksi. Tämän ottelun aikana huonekalut menivät sähäleiksi. He kieriskelivät lattialla ja mylvivät ja tappelivat kuin villipedot. Ihmettelin, miten intiaanin rinta kesti Borgin iskuja. Mutta silloin Bella sai puukon käteensä ja iski miestään kerran toisensa jälkeen eri osiin ruumista. Intiaani puristi häntä lujasti, eikä hän voinut liikuttaa käsivarsiaan; siksi hän koetti potkaista Bellaa sivultapäin. Hän lienee potkaissut häneltä jalan poikki, sillä Bella kirkaisi ja kaatui eikä yrityksistään huolimatta sen jälkeen päässyt nousemaan. Sitten Borg kaatui uunia vasten, ja intiaani jäi hänen alleen."

"Pyysikö hän useampia kertoja apua?"

"Hän rukoili, että tulisin hänen luokseen."

"Ja mitä te teitte?"

"En mitään. Hän pääsi irti vastustajastaan ja tuli horjuvin askelin minun luokseni. Hänen verensä vuoti virtanaan, ja näin, että hänen voimansa olivat hyvin vähissä. 'Antakaa minulle revolverinne', sanoi hän, 'pian, pian!' Hän haparoi käsillään kuin sokea. Sitten hänen muistinsa näytti hiukkasen selvinneen, hän ojentautui ylitseni ja otti revolverin, joka riippui tupessaan seinällä. Samassa intiaani jälleen hyökkäsi puukkoineen hänen kimppuunsa, mutta hän ei koettanutkaan puolustautua. Sen sijaan hän lähestyi Bellaa — intiaani ei koko aikana jättänyt häntä rauhaan, vaan ahdisteli häntä lakkaamatta puukollaan. Tämä tuntui häntä kiusaavan, ja hän työnsi häntä pois päin. Hän polvistui ja käänsi Bellan kasvot valoon päin, mutta hänen omat kasvonsa olivat veren peitossa, eikä hän voinut nähdä mitään. Hän pysähtyi hetkiseksi ja pyyhkäisi veren silmistään, sitten hän katsoi Bellaan ikäänkuin tullakseen vakuutetuksi jostakin, painoi revolverin hänen rintaansa vasten ja laukaisi.

"Tästä intiaani hurjistui kamalasti, iski häntä puukollaan ja veti revolverin hänen kädestään. Silloin hylly kaatui ja lamppu romahti maahan. He jatkoivat tappelemistaan pimeässä, ja minä kuulin useita laukauksia, mutta en nähnyt, kuka ampui. Nousin vuoteeltani, mutta jouduin taistelevien tielle ja kaaduin Bellan päälle. Silloin sain käteni vereen. Juoksin ovesta ulos ja kuulin yhä vielä laukauksia. Sitten kohtasin La Flitchen ja Johnin, — — — ja loput tiedätte. Olen kertonut totuuden, vannon sen teille."

Hän katsahti Fronaan. Tämä tuki yhä arkkua, ja hänen kasvonsa olivat rauhalliset. Sitten hän vilkaisi joukkoon ja kohtasi epäileviä katseita. Jotkut nauroivat.

"Miksi ette heti kertonut tätä juttua?" kysyi Bill Brown.

"Siksi, — — siksi — —"

"Miksi?"

"Siksi, että minun olisi pitänyt auttaa häntä."

Yhä useammat alkoivat nauraa, ja Bill Brown kääntyi joukon puoleen. "Hyvät herrat", hän sanoi, "te olette kuulleet tämän uuden eriskummallisen tarinan. Se on vielä satumaisempi kuin syytetyn edellinen selitys. Kuulustelun alussa lupasimme osoittaa, että hän ei puhunut totta. Olemme siinä onnistuneet, teidän tuomionne on siitä todistuksena. Mutta että hän itse näin loistavasti antaisi meille todistuksen valheellisuudestaan, sitä emme uskaltaneet odottaa. Sen hän kuitenkin nyt on tehnyt. Mitä arvelette hänestä? Hän on syöttänyt meille valheen toisensa jälkeen, on todistettu, että valheellisuus on hänen perusominaisuksiensa. Tulisiko meidän siis nyt uskoa tätä viimeistä, hurjan mahdotonta valhetta? Hyvät herrat neuvon teitä pysymään päätöksessänne! Ja niille, jotka uskovat hänen puhuneen totta — monta niitä ei liene — pyydän saada lausua muutaman sanan. Jos hän eli tämän John Borgin tuvassa, söi hänen pöydässään ja makasi hänen vuoteellaan murhan tapahtuessa, jos hän hetyttämättä kuuli tämän miehen huutavan apua, jos hän makasi ja katsoi tuota hirmuista verinäytelmää kunniantuntonsa saamatta häntä liikkeelle, hyvät herrat, jos niin on niin hän missään tapauksessa ei ansaitse muuta kuin tulla hirtetyksi. Erehdyksestä ei voi olla kysymys. Mitä siis tahdotte?"

"Kuolemaa!" "Vetäkää hänet hirteen!" huudettiin vastaukseksi.

Mutta äkkiä joukon huomio kääntyi joelle, ja Blackeykin keskeytti virantoimituksensa. Lautta, jota kummastakin päästä melottiin suurella airoilla, kulki aivan läheltä rantaa juuri Tienhaaran äärimmäisen kärjen ohitse. Kun se ehti heidän kohdalleen, ohjattiin se rantaan, köysi heitettiin maihin ja kiedottiin useita kertoja sen puun ympärille, jonka alla St. Vincent seisoi. Lautan lasti — tuoretta, punaista, kappaleiksi leikattua hirvenlihaa — pilkisti esiin kuusenhavupeatteen alta, ja lautalla olevat kaksi miestä katsoivat ylpeinä rannallaolijoihin.

"Aiomme viedä sen Dawsoniin", selitti toinen heistä, "ja päivä paistaa niin tulisesti."

"Älkää luulko", sanoi hänen toverinsa vastaukseksi jonkun rannallaolijan kysymykseen. "Emme me tänne jää kauppoja tekemään. Dawsonissa siitä maksetaan puolitoista dollaria naulalta, ja sinne meillä on kiire. Mutta me olemme saaneet käsiimme tällaisen miehennäköisen olion ja sen haluaisimme jättää teidän huostaanne." Hän kääntyi ja osoitti peitekasaa, jonka alta saattoi erottaa miehen ruumiin muodot. "Me otimme hänet lautalle tänä aamuna, arviolta noin kolmenkymmenen mailin päässä Stewartin suulta."

"Hän tarvitsee hoitoa", puuttui toinen mies puheeseen, "mutta liha pahenee, eikä meillä ole aikaa. Ei se raukka osaa sanoa sanaakaan. Ei ymmärrä meidän kieltämme. On sen näköinen, kuin olisi ollut ottelussa jääkarhun tai muun semmoisen otuksen kanssa, niin on täynnä kuhmuja ja haavoja. Taitaapa olla sisäisiäkin vammoja. Minne saamme jättää hänet?"

Frona, joka yhä seiso i St. Vincentin vieressä, näki runneltua miehen ruumista kannettavan rantaäyrästä ylös ja väkijoukon läpi. Kuparinkarvainen käsi riippui hervottomana alaspäin, ja kuparinkarvaiset kasvat näkyivät peitteitten alta. Kantajat pysähtyivät heidän kohdalleen odottaen ohjeita, minne heidän tuli kantaa taakkansa. Frona tuns i jonkun äkkiä kiivaasti tarttuvan käsivarteensa.

"Katso tuonne! Katso!" St. Vincent oli kumartunut eteenpäin ja osoitti hurja ilme kasvoillaan loukkaantunutta miestä. "Katso tuota arpea!"

Intiaani avasi silmänsä, ja näytt i siltä, kuin hän olisi tuntenut St. Vincentin.

"Hän se on! Hän se on!" St. Vincent kääntyi innosta vapisten miesjoukon puoleen. "Minä kutsun teidät kaikki todistajiksi! Tämä mies on John Borgin murhaaja!"

Tällä kertaa ei kukaan nauranut, sillä hänen äänensä oli kaamean vakava. Bill Brown ja puheenjohtaja koettivat saada intiaania puhumaan, mutta turhaan. Muuan Englannin Kolumbiasta kotoisin oleva kaivosmies yritti hänkin vuorostaan omalla kielellään, mutta sitäkään mies ei ymmärtänyt. Sitten kutsuttiin La Flitchen paikalle. Kaunis nuorukainen kumartui miehen puoleen ja alkoi lausua omituisia kurkkua äniä, jotka hän oli oppinut intiaaniäidiltään. Kuulijoista kaikki tuntui samalta käsittämättömältä sotkulta, mutta oli kuitenkin ilmeistä, että hän koetti vuorotellen useita eri murteita. Mutta hänkään ei saanut vastausta ja vaiken i lopulta neuvottomana. Mutta äkkiä hänelle juolahti jotain mieleen, ja hän yritti vielä kerran. Silmänräpäyksessä intiaanin ilme osoitti hänen ymmärtävän, ja hänen kurkustaan kuului samanlaisia ääniä.

"Se on stick-intiaanien murretta, sitä puhutaan kaukana ylhäällä Whiten varrella", ilmoitti La Flitche.

Sitten hän kulmakarvat rypistettyinä ja tuon tuostakin muistin pettäessä etsiskellen sanoja alkoi ahdistella intiaania kysymyksillään. Joukko seurasi heidän keskusteluaan kuin näytelmää, omituisia äänähdyksiä se ei ymmärtänyt, mutta eleistä ja ilmeistä se saattoi lukea milloin hämminkiä, milloin ihmetystä, milloin taas keskinäistä ymmärtämystä. Silloin tällöin intiaanin kasvoista kuvastui raivoisa viha ja La Flitchen kasvoista myötätunto, joskus he katsein ja kädenliikkein osoittivat St. Vincentiä, ja kerran hillitty, iloton hymy väreili heidän huulillaan.

"No niin, hyvä on", sanoi La Flitche viimein, ja intiaanin pää painui taapäin. "Tämä mies puhuu totta. Hän tulee kaukaa White-joelta. Hän ei ymmärrä. Hän ihmettelee hyvin suuresti, niin monta valkoista miestä. Hän ei koskaan tietänyt, että on niin monta valkoista miestä maailmassa. Hän kuolee pian. Hänen nimensä on Gow.

"Kauan, kolme vuotta sitten, tämä mies, John Borg, tulee tämän miehen, Gow'n, maahan. Hän metsästää, hän tuo paljon riistaa leiriin, ja White-joen stick-kansa pitää hänestä. Gow'lla on vaimo, Pisk-ku. Pian John Borg tahtoo lähteä pois. Hän menee Gow'n luo ja sanoo: 'Anna minulle nainen. Tehdään kauppa. Minä annan sinulle paljon tavaraa.' Mutta Gow sanoo ei. Pisk-ku hyvä vaimo. Ei kukaan nainen neulo mokkasiineja niinkuin hän. Hän parkitsee hirvennahan paremmin kuin muut ja tekee sen pehmeäksi. Gow rakastaa Pisk-ku'ta. Sitten John Borg sanoo, ei hän välitä. Hän tahtoo saada Pisk-ku'n. Sitten he tappelevat kovin hurjasti ja Pisk-ku menee pois John Borgin kanssa. Hän ei tahdo, mutta hän menee kuitenkin. Borg kutsuu häntä Bellaksi ja antaa hänelle paljon hyviä tavaroita, mutta hän rakastaa Gow'ta koko ajan." La Flitche osoitti arpea intiaanin otsassa silmän yläpuolella. "John Borg hän teki sen."

"Kauan Gow melkein kuollut. Sitten hän tulee terveeksi, mutta hänen päänsä on sairas. Ei tunne ketään, ei tunne isäänsä, ei äitiänsä, ei ketään. Aivan niinkuin pieni lapsi, aivan niin. Sitten kerran, äkkiä, jokin napsahtaa hänen päässään, nips, naps, ja se on heti terve. Hän tuntee isänsä ja äitinsä, hän muistaa Pisk-ku'n, muistaa kaikki. Hänen isänsä sanoo, John Borg meni jokea alas. Silloin Gow lähtee jokea alas. Kevätaika, jää hyvin huono. Hän pelkää, niin paljon valkeita miehiä, ja kun hän tulee tänne

päin, hän matkustaa yöllä. Kukaan ei näe häntä, mutta hän näkee kaikki. Hän niinkuin kissa, näkee pimeässä, tulee suoraan John Borgin tuvalle. Hän ei tiedä, miten tämä tapahtuu, hän tietää vain, että hänen pitää tehdä hyvä työ."

St. Vincent puristi Fronan kättä, mutta tämä veti sen pois ja astui askelta kauemmaksi hänestä.

"Hän näkee, Bella ruokkii koiria, ja hän puhuu hänen kanssaan. Yöllä hän tulee, ja Bella avaa oven. Sitten te tiedätte, mitä tapahtuu. St. Vincent ei tee mitään. Borg tappaa Bellan. Gow tappaa Borgin. Borg tappaa Gow'n, sillä Gow kuolee pian. Borgilla voimakas käsivarsi. Gow sisästä sairas, kaikki murskana, Gow ei siitä onneton, Pisk-ku kuollut.

"Sitten hän menee jäitä myöten mannermaalle. Minä sanon hänelle, te kaikki sanotte, se on mahdotonta, ei kukaan mene jäitä myöten tähän aikaan. Hän nauraa ja sanoo, se ei mahdotonta, hän teki sen. Se oli vaikeata, mutta hän pääsee yli kuitenkin. Hän on hyvin sairas sisästä, joskus hän ei osaa kävellä, hän ryömii. Kauan, kauan, sitten tulee Stewart-joelle. Ei enää pääse eteenpäin, jää sinne kuolemaan. Kaksi valkoista miestä löytää hänet ja tuo tänne. Hän ei välitä. Hän kuolee kuitenkin."

La Flitche vaikenä äkkiä, mutta kukaan ei sanonut sanaakaan. Sitten hän lisäsi: "Minä uskon, Gow on hiton hyvä mies."

Frona tuli Jakob Welsen luo. "Lähde täältä minun kanssani, isä", hän sanoi. "Minä olen niin väsynyt."

KOLMASKYMMENES LUKU.

Seuraavana aamuna Jakob Welse asemastaan ja miljoonistaan huolimatta hakkasi halot päivän tarpeiksi, syytti sitten sikarin ja lähti tapaamaan paroni Courbertiniä. Frona pesi aamiaislautaset, ripusti vaatteita kuivamaan ja antoi koirille ruokaa. Sitten hän otti kuluneen Wordsworthin matkarepustaan ja istuutui mukavasti rannalle kahden kaatuneen hongan muodostamaan nojatuoliin. Mutta hän ehti tuskin avata kirjan, ennenkuin hänen katseensa lähti harhailemaan yli Yukonin, jyrkkien kallioitten ohi kiivaaseen pyörteeseen ja ylemmäksi virran mutkaan ja sieltä keskellä jokea suikertavalle pitkälle hiekasärkälle. Heidän pelastusretkensä ja hurja pakonsa jäiden tieltä olivat hänellä vielä tuoreessa muistissa, mutta eräitä aukkoja hän ei pystynyt täyttämään. Taistelusta kallioportin kohdalla hänen ei onnistunut luoda mieleensä selvää kuvaa, hän ei tiennyt, kuinka kauan se kesti. Samoin hänen järkensä sanoi hänelle, että he olivat kiittäneet hurjaa vauhtia Tienhaaran ohitse Roubeaun saarta kohti; hän tiesi, että niin oli, mutta ei muistanut mitään.

Ajatukset olivat saaneet hänet valtoihinsa ja hän seurasi Corlissia kautta kolmen viime päivän tapahtumien, mutta karttoi varovasti kaikkea, mikä olisi loihtinut hänen eteensä tuon toisen miehen kuvan. Hänen nimeään hän ei tahtonut mainita. Hän tiesi, että siihen liittyi jotain kauhistavaa, jotain, mitä hänen ennemmin tai myöhemmin tuli katsoa silmästä silmään, mutta hän tahtoi lykätä hetken, jona sen tuli tapahtua, tuonnemmaksi. Hänen mielensä oli raukea ja väsynyt niinkuin hänen ruumiinsakin, tarmo ja toiminta tuntuivat tällä hetkellä vastenmielisiltä. Mieluummin hän muisteli Tommyakin, hänen pisteliästä kieltään ja pelkurinsydäntään, ja päätti mielessään, että hänen Torontossa asuva vaimonsa ja lapsensa eivät saisi jäädä unohduksiin, kun pohjola maksoi veronsa Welseille.

Kuiva oksa risahti, Frona kuuli askelten lähestyvän ja kohtasi St. Vincentin katseen.

"Sinä et ole onnitellut minua pelastukseni johdosta", alkoi tämä kevyesti. "Mutta kyllä kai olitkin puolikuollut väsymyksestä eilisiltana. Olinhan minäkin, ja sinulla oli sitä paitsi ollut rasittava soulu kestettävänäsi."

Hän tarkkasi salaa Fronan kasvoja koettaen päästä hänen mielialansa ja ajatustensa perille.

"Sinä olet sankaritar, Frona", alkoi hän haltioituneena. "Sinä et pelastanut vain sanantuojaa, vaan kuulustelun lykkäys, joka sinun onnistui saada aikaan, pelasti minunkin henkeni. Jos yksikään todistaja lisää olisi saanut esiintyä ensimmäisenä päivänä, niin he olisivat ehtineet hirttää minut ennen Gow'n ilmestymistä näyttämölle. Kelpo poika tuo Gow! Vahinko, että hänen pitää kuolla!"

"Olen iloinen siitä, että voin olla avuksi", vastasi Frona olematta oikein selvillä siitä, mitä hänen oikeastaan piti sanoa.

"Ja onhan minua toki syytä onnitella —"

"Kuulustelun johdosta sinun tuskin kannattaa onnitella", puuttui Frona äkkiä puheeseen katsoen häntä suoraan silmiin. "Olen iloinen siitä, että se päättyi näin, mutta et kai odota minun onnittelevani sen johdosta."

"Vai nii-in! Siitäkö kenkä puristaa!" St. Vincent hymyili hyvätuulisesti ja aikoi istuutua, mutta Frona ei liikahtanutkaan tehdäkseen hänelle tilaa, ja hän jäi seisomaan. "Annahan nyt minun selittää. Jos onkin ollut naisia —"

Frona oli hermostuneesti puristanut kättään nyrkkiin, mutta viimeiset sanat saivat hänet purskahtamaan nauruun.

"Naisia?" hän huudahti. "Naisia? Älä ole naurettava, Gregory."

"Sinähän autoit minua niin tarmokkaasti kuulustelussa", alkoi St. Vincent moittiva sävy äänessään, "Ja minä luulin —"

"Voi, et sinä ymmärrä", keskeytti Frona hänet epätoivoissaan. "Et sinä ymmärrä. Katso minua, Gregory, ehkä minä voin saada sinut ymmärtämään. Sinun läsnäolosi kiusaa minua. Sinun suudelmiasi loukkaavat minua. Niiden muisto saa minun poskeni palamaan häpeästä, ja huuleni ovat kuin loan tahraamat. Ja miksi? Naisjuttujenko takia, joita sinä tahdot selittää? Niinkö vähän sinä ymmärrät minun ajatuksiani? Mutta tahdotko, että sanon sinulle syyn?"

Rantatörmän alta kuului miesten ääniä ja veden loisketta. Frona katsahti äkkiä sinnepäin ja näki Del Bishopin melovan ruuhua vastavirtaa ja Corlissin rannalla kiskovan sitä vetoköydestä.

"Sanonko syyn, Gregory St. Vincent?" toisti Frona. "Sanonko sinulle, miksi sinun suudelmiasi ovat alentaneet minua? Siksi, että sinä rikoit velvollisuuden lain. Siksi, että sinä söit tuon miehen pöydässä ja sitten näit hänen taistelevan hengestään ylivoimaa vastaan etkä nostanut käsivarttasi hänen avukseen. Minulle olisi ollut mieluisampaa, että olisit heittänyt henkesi häntä puolustaessasi, muistosi olisi silloin ollut tahraton. Mieluummin olisin kuullut, että sinä olit hänet murhannut. Se olisi edes osoittanut, että sinulla on verta suonissasi."

"Tätäkö sinä siis sanot rakkaudeksi?" huudahti St. Vincent ylpeästi, ja pieni kiivas paholainen alkoi herätä. "Kauniin ilman rakkautta, totta totisesti! Mitä kaikkea mies saakaan oppia, Jumala paratkoon!"

"Olisinpa luullut, että sinulla ei enää olisi mitään opittavaa", vastasi Frona.

"Mutta mitä sinä oikeastaan aiot tehdä?" kysyi St. Vincent välittämättä Fronan viime sanoista. "Minun kanssani ei ole niin helppo leikkiä. Saat katua tekoasi, jos aiot hylätä minut. Minä en tule sitä kärsimään, sanon sen edeltäkäsin. Sinä olet tässä maassa käyttäytynyt tavalla, joka tahrasi sinun maineesi, saattaisi sinut huonoon huutoon, jos se tulisi tiedoksi. Minulla on korvat, enkä ole torkkunut. Sinun käy vaikeaksi keksiä verukkeita ja selviytyä erinäisistä seikoista, jotka sinusta ehkä tuntuvat aivan viattomilta."

Frona katsoi häneen kylmästi, säälivästi hymyillen, ja tämä ärsytti St. Vincentiä yhä enemmän.

"Niin, minusta ei nyt ole mihinkään muuhun kuin pilkan ja säälin esineeksi, mutta minä lupaan sinulle, että voin vetää sinut muassani alas. Minunko suudelmani ovat sinua alentaneet, mitä? Miltä sinusta sitten tuntunee muistelllessani Happy Campissa Dyeen tiellä viettämäsi yötä?"

Ikäänkuin vastaukseksi Corliss vetoköysineen samassa sukelsi näkyviin aivan heidän vieressään.

Frona tervehti häntä ja viittasi häntä tulemaan lähemmäksi. "Vance", hän sanoi, "sanantuojoilla oli tärkeitä uutisia isälle, niin tärkeitä, että hänen täytyy lähteä ulkomaanmatkalle. Hän lähtee täältä iltapäivällä paroni Courbertinin kanssa Bijou'lla. Saanko minä tulla teidän seurassanne Dawsoniin? Tahtoisin lähteä heti, jo tänään... *Hän* — — hän sai minut kääntymään teidän puoleenne", lisäsi hän ujosti osoittaen St. Vincentiä.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUMIKENTTIEN TYTÄR: ROMAANI ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set

forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and

the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation

requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.